POLIROM
Top 10+

ALBERTO
VÁZQUEZ-FIGUEROA

Tuareg

ALBERTO VÁZQUEZ-FIGUEROA

Tuareg

Traducere din limba spaniolă
și note de Dan Munteanu Colán
și Eugenia Alexe Munteanu

POLIROM
2014

© 2005, 2014 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.*polirom.ro*
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-4992-1
ISBN PDF: 978-973-46-4993-8
ISBN print: 978-973-46-4887-0

Coperta: Carmen Parii
Foto copertă: © Gigi Peis/Shutterstock.com

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

ALBERTO VÁZQUEZ-FIGUEROA s-a născut la Santa Cruz de Tenerife în 1936. Familia sa a fost deportată în Africa, în 1937, din motive politice. A fost instructor de scufundări, apoi a urmat cursuri de jurnalism, devenind, în 1962, corespondent al mai multor ziare de prestigiu, precum *Destino* şi *La Vanguardia*, şi, mai târziu, al televiziunii spaniole. A vizitat peste o sută de ţări şi a fost martor, printre altele, la războaiele şi revoluţiile din Guineea, Ciad, Congo, Republica Dominicană şi Guatemala. A publicat peste patruzeci de romane, multe dintre ele dedicate ţinuturilor şi populaţiilor exotice, dintre care amintim: *Pământ virgin* (Polirom, 2006), *Iguana* (Polirom, 2007, 2008), *Ochii tuaregului* (Polirom, 2007), *Bora Bora* (Polirom, 2008), *Iubire pe o insulă blestemată* (Polirom, 2011).

Tatălui meu

„Alah este mare! Lăudat fie Alah!

Cu mulţi ani în urmă, când eram tânăr şi picioarele mă purtau zile de-a rândul pe nisipuri şi bolovănişuri fără să simt oboseala, într-o bună zi s-a întâmplat să aflu că fratele meu mai mic se îmbolnăvise, şi cu toate că *jaima*[1] mea se afla la trei zile de drum de a lui, dragostea mea pentru el a fost mai tare decât lenea, şi am pornit la drum fără frică, căci, aşa cum v-am spus, eram tânăr şi în putere, iar sufletul meu nu se temea de nimic.

Să fi fost pe la amurgul zilei a doua, când în cale mi-a apărut o întindere cu dune foarte înalte, la jumătate de zi de drum de mormântul Sfântului Omar Ibrahim, aşa că m-am căţărat pe una din ele, încercând sa zăresc vreo aşezare omenească unde să cer găzduire; dar cum n-am văzut nici una, am hotărât să mă opresc acolo şi să petrec noaptea adăpostindu-mă de vânt.

Foarte sus pe cer trebuie să fi fost luna – dacă, spre nenorocirea mea, Alah n-ar fi vrut ca acea noapte să fie fără lună –, când mă trezi un ţipăt atât de neomenesc, că-mi îngheţă sângele în vine şi mă făcu să mă ghemuiesc, cuprins de panică.

Aşa stăteam când se auzi din nou ţipătul acela înspăimântător, după care urmară atâtea bocete şi vaiete, că mi-am zis că e un suflet chinuit în iad, ce reuşise să străbată pământul cu urletele lui.

Dar deodată am auzit că cineva scormoneşte în nisip; la scurt timp, zgomotul acela dispăru, ca să se audă mai departe, şi tot aşa, în cinci sau şase locuri diferite, în vreme ce continuau acele bocete sfâşietoare, iar eu mă făcusem ghem şi tremuram de frică.

Nu s-au sfârşit însă aici chinurile mele, pentru că imediat s-a auzit o respiraţie greoaie, cineva mi-a aruncat câţiva pumni de nisip în ochi şi, să mă ierte strămoşii mei, dar m-a cuprins o spaimă atât de cumplită, că am rupt-o la fugă de parcă mă urmărea însuşi

Saitan, demonul izgonit cu pietre. Şi uite-aşa, picioarele mele nu se mai opriră până nu se lumină de ziuă, iar în spatele meu nu se mai vedea nici urmă de marile dune.

Am ajuns la casa fratelui meu, şi vrerea lui Alah a fost ca el să se simtă mult mai bine, aşa încât să poată asculta povestea nopţii mele de groază, şi pe când i-o istoriseam la lumina caldă a focului, aşa cum v-o spun acum, un vecin mi-a explicat ce mi se întâmplase şi mi-a povestit ceea ce îi istorisise tatăl său.

Şi grăi aşa:

«Alah e mare! Lăudat fie Alah!

Se face că acum mulţi ani, două familii puternice, Zayed şi Atman, se urau cu atâta înverşunare, iar sângele unora şi altora se vărsase de-atâtea ori, încât şi-ar fi putut vopsi în roşu nu numai veşmintele, ci şi toate animalele, până la moarte. Şi cum ultimul care murise era un tânăr din familia Atman, aceştia erau dornici de răzbunare.

Întâmplarea face că printre dunele unde ai înnoptat tu, nu departe de mormântul Sfântului Omar Ibrahim, se afla o *jaima* a familiei Zayed, dar toţi bărbaţii muriseră şi acolo nu mai locuiau decât o mamă cu fiul ei, în bună pace, căci până şi în familiile ce se urăsc de moarte, să ataci o femeie este socotit un lucru josnic.

Dar iată că într-o noapte apărură duşmanii lor şi, după ce o legară de mâini pe biata mamă, care gemea şi plângea, îi luară copilul, cu gândul de a-l îngropa de viu în una din dune.

Strânse erau legăturile, dar se ştie că nimic nu e mai puternic decât iubirea de mamă, şi biata femeie izbuti să le rupă, dar când ieşi afară, plecaseră toţi şi nu văzu decât un şir nesfârşit de dune înalte, aşa că alergă de la una la alta, scormonind ici şi colo, plângând şi strigând, ştiind că fiul ei putea să se sufoce dintr-o clipă în alta şi că ea era singura care-l putea salva.

Şi aşa se făcu dimineaţă.

Iar ea continuă încă o zi, şi încă una, pentru că, în milostivirea Lui, Alah îi dăruise binecuvântarea nebuniei, ca astfel, nemaiînţelegând câtă răutate zace în oameni, să sufere mai puţin.

Şi nu s-a mai ştiut niciodată nimic de acea nefericită femeie, şi se zice că noaptea sufletul ei rătăceşte printre dune, nu departe de mormântul Sfântului Omar Ibrahim, şi-şi continuă căutările şi plânsetele, şi aşa trebuie să fie, de vreme ce tu, care ai dormit acolo

fără să ştii, te-ai întâlnit cu ea.

Lăudat fie Alah cel Milostiv, care ţi-a îngăduit să ieşi cu bine din asta şi să-ţi urmezi călătoria, pentru ca acum să te întâlneşti cu noi la lumina iubitoare a focului.»

Lăudat fie!“

Sfârşindu-şi istoria, bătrânul a suspinat adânc şi, întorcându-se spre cei mai tineri, care ascultau pentru prima oară vechea poveste, a grăit aşa:

— Vedeţi dară cum ura şi luptele dintre familii nu duc la nimic altceva decât la frică, nebunie şi moarte, şi adevărul este că în anii mulţi cât am luptat alături de ai mei împotriva duşmanilor noştri din nord, familia Ibn-Aziz, n-am văzut nimic bun care să le îndreptăţească, căci jafurile unora se plătesc cu jafurile celorlalţi, iar morţii fiecărei părţi n-au preţ, ci, asemenea unui lanţ, trag după sine noi morţi, iar corturile rămân lipsite de braţe puternice şi copiii cresc fără să audă glasul tatălui lor.

Timp de câteva minute nimeni n-a vorbit, căci trebuiau să mediteze asupra învăţăturilor ce se desprindeau din istoria pe care bătrânul Suilem tocmai o povestise şi n-ar fi fost frumos să le uite imediat, fiindcă pentru asta nu merita să deranjeze un bătrân atât de venerabil, ce-şi pierdea ceasuri de somn şi se obosea pentru ei.

În cele din urmă, Gacel, care auzise acea veche poveste de multe ori, a făcut un gest cu mâna cum că era timpul să meargă cu toţii la culcare şi s-a îndepărtat singur, ca în fiecare noapte, să verifice dacă animalele fuseseră adunate, dacă sclavii îi îndepliniseră poruncile, dacă familia se odihnea în pace şi dacă tihna pusese stăpânire pe micul lui „imperiu“ alcătuit din patru corturi din păr de cămilă, jumătate de duzină de *sheribe*[2] din împletitură de trestie, un puţ, nouă palmieri şi o mână de capre şi cămile.

Apoi, tot ca în fiecare noapte, se urcă încet pe vârful dunei înalte şi dure ce-i apăra aşezarea de vânturile de est şi, la lumina lunii, privi ceea ce rămăsese din acel imperiu: o nesfârşită întindere de deşert, zile şi nopţi de mers printre nisipuri, stânci, munţi şi piatră peste care el, Gacel Sayah, domnea în mod absolut, căci era unicul *inmouchar*[3] stabilit acolo şi era, de asemenea, stăpânul singurului puţ cunoscut.

Îi plăcea să se aşeze pe acea culme, să-i aducă mulţumiri lui

Alah pentru miile de binefaceri pe care adesea le revărsa asupra persoanei sale: frumoasa familie cu care îl fericise, sănătatea sclavilor săi, starea bună a animalelor, fructele palmierilor şi suprema binefacere de a fi făcut să se nască nobil printre nobilii puternicului popor Kel-Talgimus, „Poporul Vălului“, neîmblânziţii *imohag*, pe care ceilalţi muritori îi cunosc sub numele de tuaregi.

Nu se afla nimic la miazăzi, la răsărit, la miazănoapte sau la apus; nimic care să pună hotar influenţei lui Gacel *Vânătorul*, ce se îndepărtase încetul cu încetul de centrele locuite, pentru a se statornici în cea mai retrasă margine a deşerturilor, acolo unde se putea simţi pe deplin singur cu animalele sale sălbatice, fugarele *addax*[4] ce se ascundeau în câmpie zile întregi, mufloni din munţii cei înalţi separaţi de mări de nisip, măgari sălbatici, porci mistreţi, gazele şi nesfârşite stoluri de păsări migratoare.

Fugise Gacel de înaintarea civilizaţiei, de influenţa invadatorilor şi de exterminarea fără deosebire a animalelor nisipurilor, şi ştiut era, pe toată întinderea Saharei, că ospitalitatea lui Gacel Sayah nu avea seamăn de la Tombuctu până la malurile Nilului, cu toate că furia lui se abătea asupra caravanelor de sclavi şi a „vânătorilor nebuni“ ce îndrăzneau să se aventureze pe pământurile lui.

— Tata m-a învăţat, spunea el, să nu omori decât o gazelă, chiar dacă turma fuge şi îţi trebuie trei zile s-o ajungi. Eu mă refac după trei zile de drum, dar nimeni nu redă viaţa unei gazele moarte inutil.

Gacel a fost martor când „francezii“ au exterminat antilopele din nord, muflonii din cea mai mare parte a Atlasului, frumoasele *addax* din *hamada*[5], de cealaltă parte a întinsei *sekia*[6] care cu mii de ani în urmă fusese un râu cu multă apă, şi de aceea alesese acel colţ cu câmpii pietroase, nisipuri nesfârşite şi munţi sfidători, la paisprezece zile de drum de El-Akab, pentru că nimeni în afară de el nu râvnea la cel mai neospitalier pământ din cel mai neospitalier deşert.

Rămăseseră în urmă pentru totdeauna vremurile glorioase când tuaregii luau cu asalt caravane sau îi atacau urlând pe militarii francezi şi se duseseră, de asemenea, zilele de jafuri, lupte şi moarte când alergau ca vântul pe întinderile de pământ, mândri de porecla lor de „bandiţi ai deşertului“ şi „stăpâni“ ai nisipurilor

Saharei din sudul Atlasului până la malurile Ciadului. Uitate fuseseră şi războaiele fratricide şi incursiunile despre care bătrânii păstrau amintiri atât de plăcute şi îndepărtate, şi aceia erau anii amurgului rasei *imohag*, fiindcă unii dintre cei mai viteji războinici ai săi conduceau camioane pentru câte un patron „francez“, făceau parte din armata regulată sau vindeau pânzeturi şi sandale turiştilor cu cămăşi în culori ţipătoare.

În ziua când vărul lui, Suleiman, a părăsit deşertul ca să locuiască în oraş, hotărât să care cărămizi ceasuri în şir, plin de ciment şi var, pentru bani, Gacel a înţeles că trebuia să fugă şi să devină ultimul tuareg solitar.

Şi se afla acolo, şi familia lui cu el, şi aducea mulţumiri lui Alah de o mie şi una de ori, căci în toţi acei ani – atât de mulţi încât le pierduse socoteala – în nici o noapte, acolo sus, în vârful dunei, singur, nu se căise de hotărârea luată.

Lumea trăise între timp evenimente ciudate despre care îi ajungeau zvonuri foarte confuze aduse de rarii călători, şi se bucura că nu le văzuse de aproape, căci veştile de demult vorbeau de moarte şi războaie, de ură şi foamete, de mari schimbări, tot mai rapide, schimbări de care nimeni nu părea mulţumit şi care nu prevesteau nimic bun pentru nimeni.

Într-o noapte, aşezat chiar în locul acela, privind stelele ce îl călăuziseră de atâtea ori pe potecile deşertului, dintr-odată, descoperi una nouă, sclipitoare şi iute, ce brăzda cerul, hotărâtă şi constantă, nu ca zborul nebun şi trecător al stelelor căzătoare ce se prăbuşeau pe negândite în neant. Pentru prima oară îi îngheţă sângele de groază, căci în memoria lui şi în memoria strămoşilor lui, în tradiţii sau legende, nimeni nu pomenise de o asemenea stea care se întorcea urmând un drum identic noapte de noapte, şi căreia i se alăturară în anii următori multe altele, până ajunseră să formeze o adevărată haită gonind, ce venea să tulbure ancestrala pace a cerurilor.

Ce semnificaţie aveau, n-a putut să afle niciodată. Nici el, nici bătrânul Suilem, tatăl a aproape tuturor sclavilor săi, foarte bătrân – bunicul lui îl cumpărase în Senegal pe când era deja om în toată firea:

— Niciodată n-au alergat stelele ca nebunele pe cer, stăpâne, zise. Niciodată, şi asta poate însemna că se apropie sfârşitul

veacurilor.

Îl întrebă pe un călător, care nu ştiu să-i răspundă. Întrebă un al doilea, care îi zise, plin de îndoială:

— Cred că-i o chestie de-a „francezilor.

Dar n-a vrut să accepte acest răspuns, pentru că, oricât de mult auzise vorbindu-se de progresele francezilor, nu-i credea atât de smintiţi încât să-şi piardă timpul umplând şi mai mult cerul cu stele.

„Trebuie să fie vreun semn ceresc, îşi spuse. Felul prin care Alah vrea să ne arate ceva, dar ce?“

Încercă să caute un răspuns în Coran, dar Coranul nu pomenea de stele căzătoare cu precizie matematică, şi cu timpul se obişnui cu ele şi cu trecerea lor, ceea ce nu însemna însă că le uitase.

În aerul limpede al deşertului, în întunericul unui pământ fără o lumină pe sute de kilometri în jur, aveai impresia că stelele coborau până când aproape atingeau pământul, iar Gacel întindea deseori mâna, ca şi cum ar fi putut atinge într-adevăr cu vârfurile degetelor luminile pâlpâitoare.

Lăsa să treacă aşa o bună bucată de timp, singur cu gândurile lui, şi cobora apoi, fără să se grăbească, arunca o ultimă privire asupra animalelor şi taberei şi se ducea să se odihnească după ce constata că nici hienele înfometate, nici viclenii şacali nu ameninţau micul lui univers.

În uşa cortului său, cel mai mare şi mai confortabil din toată tabăra, se oprea câteva clipe să asculte. Dacă vântul nu începuse încă să plângă, tăcerea se făcea atât de intensă, că ajungeau să te doară urechile.

Gacel iubea această tăcere.

1. Cort folosit de popoarele nomade din nordul Africii.
2. Ţarc sau colibă din trestie, unde se adăpostesc vitele.
3. Războinic tuareg dintr-o familie nobilă.
4. Antilopă de culoare cenuşiu-deschis, cu coarne în spirală, tipică regiunii sahariene.
5. În deşert, platou cu stânci mari.
6. Râu secătuit.

În fiecare dimineaţă, Suilem sau unul din nepoţii lui înşeua dromaderul preferat al stăpânului său, *inmouchar*-ul Gacel, şi îl lăsa să aştepte la uşa cortului său.

În fiecare dimineaţă, *targuí*[1]-ul îşi lua puşca, urca pe spinarea albului său *mehari*[2] cu picioare lungi şi se îndepărta spre oricare din cele patru puncte cardinale, în căutarea vânatului.

Gacel îşi iubea dromaderul atât cât e în stare un om al deşertului să iubească un animal de care de multe ori depindea viaţa sa şi, în secret, când nimeni nu putea să-l audă, îi vorbea cu voce tare de parcă animalul l-ar fi înţeles, şi îi spunea R'Orab, Corbul, în bătaie de joc pentru părul lui foarte alb, ce se confunda deseori cu nisipul, făcându-l invizibil când în spatele lui se afla vreo dună înaltă.

Nu exista *mehari* mai iute şi mai rezistent de partea aceasta a Tamanrasset-ului, şi un bogat negustor, proprietarul unei caravane de peste trei sute de animale, se oferise să i-l schimbe pe cinci de-ai lui, la alegerea sa, dar n-a acceptat. Gacel ştia că dacă într-o bună zi, din cine ştie ce motiv, i s-ar fi întâmplat ceva în vreuna din aventurile lui solitare, R'Orab era singura cămilă de pe lumea asta în stare să-l aducă înapoi în tabără, în cea mai neagră noapte.

Adesea adormea, legănat de clătinarea lui şi învins de oboseală, şi nu o dată familia lui l-a luat de la intrarea în *jaima* ca să-l bage în pat.

„Francezii“ spuneau despre cămile că sunt animale stupide, nemiloase şi răzbunătoare ce nu ascultă decât de ţipete şi lovituri, dar un adevărat *imohag* ştia că un bun dromader din deşert, în special un *mehari* pur sânge, îngrijit şi învăţat, putea ajunge să fie la fel de inteligent şi credincios ca un câine şi, bineînţeles, de o mie de ori mai de folos în ţinuturile nisipului şi vântului.

Francezii se purtau cu dromaderii la fel în toate perioadele anului, fără să înţeleagă că în lunile lor de împerechere animalele deveneau nervoase şi periculoase, mai ales dacă creştea temperatura datorită vânturilor de est, şi de asta francezii n-au fost niciodată buni călăreţi ai deşertului şi niciodată n-au reuşit să-i subjuge pe tuaregi, care, în vremurile bătăliilor şi înfruntărilor, i-au învins întotdeauna, deşi francezii erau mai mulţi ca număr şi aveau armament mai bun.

Mai târziu, francezii puseseră stăpânire pe oaze şi puţuri, fortificaseră puţinele locuri cu apă din deşert cu tunurile şi mitralierele lor, iar călăreţii liberi şi neîmblânziţi, „Fiii Vântului“ se văzură obligaţi să se predea în faţa a ceea ce, dintru începutul veacurilor, fusese duşmanul lor: setea.

Dar francezii nu erau mândri că învinseseră „Poporul Vălului“, fiindcă, în realitate, nu reuşiseră să-l înfrângă într-un război deschis, şi nici negrii lor senegalezi, nici camioanele, nici măcar tancurile lor nu le fuseseră de folos într-un deşert pe care tuaregii şi ai lor *mehari* îl cunoşteau dintr-un capăt într-altul.

Tuaregii erau puţini şi risipiţi, pe când soldaţii soseau din metropolă sau colonii ca norii de lăcuste, până ce veni ziua în care nici o cămilă, nici un bărbat, nici o femeie, nici un copil n-a mai putut să bea apă în Sahara fără voia Franţei.

În ziua aceea, bărbaţii *imohag*, sătui să-şi vadă familiile murind, au aruncat armele.

Din acel moment au fost un popor condamnat la uitare; o „naţiune“ care nu avea nici o raţiune de a exista, deoarece raţiunile acelei existenţe, războiul şi libertatea, dispăruseră.

Mai rămâneau încă familii izolate, ca aceea a lui Gacel, pierdute la hotarele deşertului, dar nu mai erau formate din grupuri de războinici mândri şi trufaşi, ci din oameni ce continuau să se răzvrătească în sinea lor, ştiind cu siguranţă că niciodată nu aveau mai fie temutul „Popor al Vălului“ „al Spadei“ sau al „Lăncii“.

Cu toate acestea, poporul *imohag* era în continuare stăpânul deşertului, de la *hamada* până la *erg*[3] sau munţii cei înalţi biciuiţi de vânt, căci adevăratul deşert nu însemna puţurile presărate pe întinderea lui, ci miile de kilometri pătraţi care le înconjurau, şi departe de apă nu existau francezi, *áscari*[4] senegalezi şi nici măcar beduini, fiindcă aceştia din urmă, cunoscători şi ei ai nisipurilor şi

întinderilor de piatră, se mişcau doar pe drumurile ştiute, temători de marile suprafeţe necunoscute.

Doar tuaregii, şi mai ales tuaregii solitari, înfruntau fără teamă „pământul pustiu“, ce nu era decât o pată albă pe hărţi, unde temperatura făcea să-ţi fiarbă sângele în miezul zilelor călduroase, unde nu creştea nici cel mai uscat dintre arbuşti, şi pe care îl ocoleau până şi păsările migratoare în zborul lor la sute de metri înălţime.

Gacel străbătuse de două ori în viaţa lui una din aceste pete de „pământ pustiu“. Prima dată a fost un rămăşag, când a vrut să demonstreze că este un demn urmaş al legendarului Turki, iar a doua când, om în toată firea, a vrut să-şi demonstreze lui însuşi că e în continuare demn de acel Gacel capabil să-şi rişte viaţa în tinereţe.

Iadul de soare şi căldură, cuptorul pustiit şi înnebunitor exercitau o stranie fascinaţie asupra lui Gacel, fascinaţie ce se născuse într-o noapte, cu mulţi ani în urmă, când la căldura iubitoare a focului auzise vorbindu-se pentru prima dată de „marea caravană“ şi cei şapte sute de oameni şi două mii de cămile ale sale care fuseseră înghiţiţi de o „pată albă“, fără ca vreunul dintre oameni sau dintre animale să se mai fi întors vreodată.

Se îndrepta de la Gao la Tripoli şi era considerată cea mai mare caravană pe care bogaţii negustori din neamul *haussa* o organizaseră vreodată, călăuzită de cei mai experţi cunoscători ai deşertului, ce transporta pe spinările unor *mehari* aleşi o adevărată comoară de fildeş, abanos, aur şi pietre preţioase.

Un unchi mai de departe al lui Gacel, al cărui nume îl purta, ce păzea caravana cu oamenii săi, dispăruse pentru totdeauna, de parcă n-ar fi existat niciodată, de parcă ar fi fost doar un vis.

Mulţi au fost cei care, în anii următori, au întreprins nebuneasca aventură de a găsi urmele caravanei, cu vaga speranţă de a pune stăpânire pe nişte bogăţii ce, potrivit unei legi nescrise, aparţineau celui care era în stare să le smulgă nisipurilor, dar nisipurile îşi păstraseră bine taina. Nisipul era capabil să înăbuşe sub mantia lui oraşe, fortăreţe, oaze, oameni şi cămile, şi cu siguranţă sosise violent şi pe neaşteptate, purtat în braţe de aliatul său, vântul, şi se năpustise asupra călătorilor, învăluindu-i şi transformându-i într-o altă dună între milioanele de dune din *erg*.

Câţi au murit după aceea urmărind visul miticei caravane pierdute, nimeni nu putea spune, şi bătrânii nu încetau să-i roage pe tineri să renunţe la această smintită încercare:

— Ceea ce deşertul vrea pentru el aparţine deşertului, spuneau. Ferească-l Alah pe cel ce încearcă să-i răpească prada…

Gacel avea doar ambiţia de a dezvălui misterul, motivul pentru care atâtea animale şi atâţia oameni dispăruseră fără urmă, iar când se văzu pentru prima oară în inima unuia din acele „pământuri pustii“ înţelese că nu şapte sute, ci şapte milioane de fiinţe omeneşti ar fi putut dispărea cu uşurinţă în acel abis orizontal din care ar fi fost surprinzător ca cineva, nu contează cine, să scape cu viaţă.

Gacel reuşise. De două ori. Dar tuaregi ca el nu erau mulţi, şi de aceea „Poporul Vălului“ îl respecta pe Gacel Vânătorul, *inmouchar* singuratic ce stăpânea pământuri pe care nimeni altcineva nu râvnise vreodată să le stăpânească.

1. Tuareg. Uneori se preferă termenul *targuí* pentru singular şi „tuareg“ pentru plural.
2. Dromader domestic, care, înşeuat, este folosit în Africa pentru curse rapide. Poate parcurge până la 80 km pe zi.
3. În deşerturile de nisip, vastă întindere acoperită de dune.
4. Soldat de infanterie.

Apărură în faţa *jaimei* sale într-o dimineaţă. Bătrânul era în pragul morţii, iar tânărul care îl purtase în spate ultimele două zile abia izbuti să murmure câteva cuvinte înainte de a se prăbuşi fără cunoştinţă.

Porunci să se pregătească pentru ei cel mai bun cort, şi sclavii şi fiii lui îi îngrijiră zi şi noapte, într-o disperată luptă pentru a reuşi, împotriva oricărei logici, să-i menţină în viaţă. Fără cămile, fără apă, fără călăuze şi fără să aparţină vreunei rase din deşert, părea un miracol al Cerului că reuşiseră să supravieţuiască apăsătorului şi pătrunzătorului siroco din ultimele zile.

Din câte putuse înţelege, rătăciseră fără ţintă mai mult de o săptămână printre dune şi terenuri pietroase şi nu ştiură să spună de unde vin, cine sunt, nici încotro se îndreaptă. Era ca şi cum ar fi picat dintr-odată pe una din acele stele căzătoare, şi Gacel îi vizita în fiecare dimineaţă şi după-amiază, intrigat de înfăţişarea lor de oameni de la oraş, de straiele lor atât de nepotrivite ca să străbaţi deşertul şi de frazele de neînţeles pe care le rosteau în somn într-o arabă atât de curată şi cultivată, încât *targuí*-ul de-abia reuşea să le descifreze.

În sfârşit, a treia zi, pe înserat, l-a găsit treaz pe cel mai tânăr, care imediat a vrut să ştie dacă sunt încă departe de graniţă.

Gacel l-a privit mirat:

— Graniţă? repetă. Ce graniţă? Deşertul nu are graniţe… Cel puţin eu nu cunosc nici una.

— Totuşi, insistă celălalt, trebuie să existe o graniţă. E pe-aici pe undeva…

— Francezii n-au nevoie de frontiere, îi atrase atenţia. Stăpânesc Sahara dintr-un capăt într-altul.

Necunoscutul se sprijini într-un cot şi îl observă cu mirare.

— Francezii? întrebă. Francezii au plecat de mulţi ani… Acum suntem independenţi, adăugă. Deşertul e format acum din ţări libere şi independente. Nu ştiai?

Gacel rămase pe gânduri câteva clipe. Cineva, îi spusese odată că foarte la nord se purta un război pentru că arabii voiau să se scuture de jugul *rumilor*[1], dar nu dăduse atenţie acelui fapt, pentru că un asemenea război se purta de când îşi amintea bunicul lui. Pentru el, a fi independent însemna să rătăcească singur pe pământurile lui, şi nimeni nu se deranjase să vină să-i comunice că aparţine unei noi ţări.

Negă printr-un gest:

— Nu. Nu ştiam, încuviinţă tulburat. Nu ştiam nici că există o graniţă. Cine e în stare să stabilească o graniţă în deşert? Cine împiedică vântul să ducă nisipul dintr-o parte în alta? Cine îi va opri pe oameni să o treacă?

— Soldaţii.

Îl privi cu uimire.

— Soldaţii? Nu sunt destui soldaţi în lume ca să apare o graniţă în deşert… Şi soldaţilor le e frică de deşert.

Zâmbi uşor pe sub vălul ce-i ascundea chipul, pe care nu şi-l descoperea niciodată în faţa străinilor.

— Numai noi, poporul *imohag*, nu ne temem de deşert. Aici soldaţii sunt ca apa ce se varsă, îi înghite nisipul.

Tânărul vru să spună ceva, dar *targuí*-ul îşi dădu seama că e obosit şi-l obligă să se întindă pe perne:

— Nu te obosi, îl rugă. Eşti slăbit. O să vorbim mâine. Poate o să se simtă mai bine şi prietenul tău.

Se întoarse să-l privească pe bătrân, şi pentru prima dată observă că nu era aşa bătrân cum îşi închipuise la început, deşi avea părul alb şi rărit, iar faţa îi era brăzdată de riduri adânci.

— Cine e? întrebă.

Celălalt şovăi câteva clipe. Închise ochii şi spuse în şoaptă:

— Un înţelept. Cercetează istoria vechilor noştri strămoşi. Ne îndreptam spre Dajbadel când ni s-a stricat camionul.

— Dajbadel e foarte departe, spuse Gacel, dar celălalt căzuse într-un somn profund. Foarte, foarte departe, spre sud… N-am ajuns niciodată până acolo.

Ieşi fără să facă zgomot şi odată ajuns afară, la aer curat, simţi o

senzaţie de gol în stomac, ca o presimţire pe cere n-o mai încercase niciodată înainte. Îl neliniştea ceva la acei doi oameni aparent inofensivi. Nu aveau arme şi aspectul lor nu dădea impresia că ar fi fost primejdioşi, dar un abur de teamă plutea în jurul lor, şi această teamă o percepea el.

„Cercetează istoria strămoşilor noştri“, – spusese tânărul, dar faţa celuilalt era marcată de urmele unei suferinţe foarte profunde, ce nu putuseră apărea doar într-o săptămână de foame şi sete în deşert.

Privi spre noaptea care venea şi încercă să afle în ea răspuns la întrebările sale. Sufletul lui de *targuí* şi tradiţiile milenare ale deşertului îi spuneau că se purtase corect primindu-i pe călători sub acoperişul lui, pentru că simţul ospitalităţii e prima poruncă a legii nescrise a *imohag*-ilor, dar instinctul lui de bărbat obişnuit să se călăuzească după presimţiri şi cel de-al şaselea simţ, care-l salvase de la moarte de atâtea ori, îi şopteau că îl paşte o mare primejdie şi că noii-sosiţi puneau în pericol pacea pe care o obţinuse cu preţul atâtor eforturi.

Laila apăru lângă de el, şi ochii lui se bucurară de prezenţa plăcută şi de frumuseţea adolescentină a femeii-copilă cu pielea tuciurie pe care o făcuse nevasta lui împotriva voinţei bătrânilor, cărora nu li se păruse corect ca un *inmouchar* de stirpe atât de nobilă să se unească în faţa legii cu un membru al dispreţuitei caste a sclavilor *akli*.

Se aşeză lângă el, îl privi drept în faţă cu imenşii ei ochi negri, întotdeauna plini de viaţă şi sclipiri ascunse, şi îl întrebă cu blândeţe:

— Te îngrijorează oamenii ăştia, nu-i aşa?

— Nu ei, răspunse gânditor. Ceva ce îi însoţeşte, ca o umbră sau un miros.

— Vin de departe. Şi tot ce vine de departe te îngrijorează, fiindcă bunica mea a prezis că n-o să mori în deşert.

Întinse mâna cu timiditate, până o atinse pe-a lui.

— Bunica se înşela de multe ori, adăugă. Când m-am născut, mi-a prezis un viitor negru şi, cu toate acestea, m-am măritat cu un nobil, aproape un prinţ.

Surâse cu duioşie:

— Mi-aduc aminte când te-ai născut, zise. Nu se poate să fi

trecut mult mai mult de cincisprezece ani... Viitorul tău încă nu a început...

Îi păru rău că o întristase, pentru că o iubea şi cu toate că un *imohag* nu trebuia să se arate prea tandru cu femeile, era mama fiului său cel mai mic, aşa că întinse mâna ca s-o apuce pe-a ei.

— Poate că ai dreptate şi bătrâna Khaltoum s-o fi înşelat, zise. Nimeni nu mă poate obliga să părăsesc deşertul şi să mor departe de-aici.

Rămaseră aşa un timp îndelungat, privind în tăcere în noapte, şi simţi că senzaţia de pace îl cuprinde din nou.

Drept e că negresa Khaltoum prezisese cu un an înainte boala ce avea să-l ducă în mormânt pe tatăl lui şi prezisese şi marea secetă ce sleise puţurile, lăsase fără fir de iarbă deşertul şi omorâse sute de animale obişnuite dintotdeauna cu setea şi seceta, dar la fel de adevărat era că deseori bătrâna sclavă vorbea de dragul de-a vorbi şi vedeniile ei păreau mai mult roadele minţii ei senile decât autentice premoniţii.

— Ce este dincolo de deşert? întrebă Laila după acea lungă tăcere. Niciodată n-am fost mai departe de munţii Huaila.

— Oameni, veni răspunsul. Mulţi oameni.

Gacel rămase pe gânduri, amintindu-şi de experienţa lui de la El-Akab şi oazele din nord, şi clătină din cap cu dezaprobare.

— Le place să se înghesuie în spaţii minuscule ori în case strâmte şi urât mirositoare, ţipând şi făcând gălăgie fără motiv, furându-se şi înşelându-se ca animalele care nu ştiu să trăiască decât în cireadă.

— De ce?

Ar fi vrut să-i dea un răspuns, pentru că îl umplea de mândrie admiraţia pe care Laila o simţea pentru el, dar nu cunoştea acel răspuns. El era un *imohag* născut şi crescut în singurătatea marilor spaţii pustii, şi în mintea lui, oricât ar fi încercat, nu intra ideea îngrămădelii şi a voitului spirit gregar ce părea că le place atât de mult bărbaţilor şi femeilor din alte triburi.

Gacel îi primea cu bucurie pe oaspeţi şi îi plăcea să se adune cu oamenii în jurul focului, să povestească istorii de demult şi să vorbească despre micile întâmplări ale vieţii de zi cu zi, dar după aceea, când jăraticul se stingea şi cămila neagră ce purta în spinare somnul străbătea tăcută şi invizibilă aşezarea, fiecare se retrăgea

în cortul lui, departe, ca să-şi trăiască viaţa în singurătate, să respire adânc, să se bucure de linişte.

În Sahara, orice om avea timpul, liniştea şi atmosfera necesară ca să se regăsească pe sine, să privească în depărtare sau în propriul suflet, să observe Natura care îl înconjura şi să mediteze asupra asupra lucrurilor pe care nu le ştia mai mult decât prin mijlocirea cărţilor sfinte. Dar acolo, în oraşe, în sate şi chiar în minusculele cătune berbere, nu aveai pace, nici timp, nici spaţiu şi erai ameţit de zgomote şi de problemele celorlalţi, de glasurile şi certurile celorlalţi şi aveai impresia că era mult mai important ceea ce li se întâmpla altora decât ceea ce ţi se putea întâmpla ţie.

— Nu ştiu, răspunse în cele din urmă, fără chef. Niciodată n-am reuşit să înţeleg de ce le place să facă asta, să se îngrămădească şi să trăiască lipiţi unii de alţii. Nu ştiu, repetă. Şi n-am întâlnit pe nimeni care să ştie precis.

Fata îl studie un timp, mirată că bărbatul ce reprezenta viaţa şi despre care aflase tot ce merita să fie ştiut nu avea răspuns la o întrebare a ei. De când îşi aducea aminte, Gacel fusese totul pentru ea: mai întâi proprietarul pe care fetiţa din neamul sclavilor *akli* îl contempla ca pe o fiinţă aproape divină, stăpânul absolut al vieţii şi al bunurilor ei şi, de asemenea, stăpânul părinţilor, al fraţilor, al animalelor şi al tuturor lucrurilor ce constituiau universul ei.

Mai apoi fusese bărbatul care într-o zi, când ajunsese la pubertate şi avusese prima menstruaţie, o transformase în femeie, o chemase în cortul lui şi o posedase, făcând-o să geamă de plăcere aşa cum în alte nopţi, când vântul bătea dinspre apus, le auzea gemând pe celelalte sclave şi, în cele din urmă, fusese amantul care o dusese în zbor în paradis, adevăratul ei stăpân, mai mult chiar decât atunci când fusese proprietarul ei, căci acum poseda şi sufletul, gândurile şi dorinţele ei, până la cel mai ascuns şi neştiut instinct.

Nu vorbi imediat, iar când vru s-o facă, fu întreruptă de fiul cel mare al soţului ei, care venea în fugă din *sheriba* cea mai îndepărtată.

— Cămila stă să fete, tată, spuse. Iar şacalii dau târcoale...

1. Termen cu care arabii îi desemnează pe creştini.

Înţelese că fantomele spaimelor sale deveneau reale când zări la orizont coloana de praf ce se ridica, rămânând multă vreme suspendată pe cer, nemişcată, căci nici un fir de vânt nu adia în amiaza pustiului. Vehiculele, căci vehicule cu motor trebuie că erau, după viteza cu care înaintau, lăsau în urma lor o urmă murdară de fum şi pământ în aerul limpede al deşertului.

După care urmă zumzetul uşor al motoarelor, ce vuiră apoi, speriind porumbeii sălbatici, fenecii şi viperele, pentru a sfârşi într-un scârţâit de frâne, glasuri învălmăşite şi ordine scuipate, când se opriră târând după sine praful şi murdăria, la nu mai mult de cincisprezece metri de tabără.

Orice semn de viaţă şi orice mişcare încetase la vederea lor. Ochii *targuí*-ului, ai nevestei lui, ai copiilor lor, ai sclavilor şi chiar ai animalelor erau aţintiţi asupra coloanei de fum şi a cenuşiului întunecat al monştrilor mecanici, şi copiii şi animalele se traseră înapoi îngroziţi, în vreme ce sclavii fugeau să se ascundă în cel mai retras colţ al corturilor, departe de ochii străinilor.

A înaintat încet, şi-a acoperit chipul cu vălul ce arăta condiţia lui de nobil *imohag* ce respectă tradiţiile şi s-a oprit la jumătatea drumului dintre nou-veniţi şi cea mai mare *jaima*, vrând să le dea de înţeles fără vorbe că nu trebuiau să mai înainteze dacă el nu le dădea voie şi nu-i primea ca oaspeţi.

Primul lucru pe care l-a observat a fost cenuşiul murdar al uniformelor pline de sudoare şi de praf, agresivitatea metalică a puştilor şi mitralierelor şi mirosul crud al cizmelor şi curelelor. Apoi privirea i-a căzut, uimită, asupra bărbatului înalt cu *jaique*[1] albastru şi turbanul în dezordine. Îl recunoscuse pe Mubarrak-ben-Sad, *imohag* ce făcea parte din „Poporul Lăncii“, unul dintre cei mai pricepuţi şi conştiincioşi căutători de urme din

deşert, aproape la fel de vestit în zonă ca însuşi Gacel Sayah, Vânătorul.

— *Metulem, metulem*[2], îl salută.

— *Aselam aleikum*[3], răspunse Mubarrak. Căutăm doi bărbaţi… Doi străini…

— Sunt oaspeţii mei – răspunse liniştit; şi sunt bolnavi.

Ofiţerul ce părea a comanda trupa înaintă câţiva paşi. Stelele de pe mânecă îi străluciră când făcu gestul de a-l da la o parte pe *targuí*, dar acesta îl opri cu o mişcare, tăindu-i calea spre tabără.

— Sunt oaspeţii mei, repetă.

Celălalt îl observă cu mirare, de parcă nu înţelegea ce spune, şi Gacel îşi dădu seama imediat că nu era un om al deşertului, că gesturile şi felul său de a privi vorbeau de lumi şi oraşe îndepărtate. Se întoarse spre Mubarrak şi acesta înţelese, pentru că îşi îndreptă privirea spre ofiţer.

— Ospitalitatea este sfântă pentru noi, zise. E o lege mai veche decât Coranul.

Militarul cu stele pe mânecă rămase câteva clipe nehotărât, aproape incredul în faţa absurdităţii acelei explicaţii, şi se pregăti să-şi continue drumul.

— Eu reprezint legea aici, spuse tăios. Şi nu există alta.

Trecuse deja de el, când Gacel îl apucă de braţ cu forţă şi îl obligă să se întoarcă şi să-l privească în ochi.

— Tradiţia are o mie de ani, iar tu ai doar cincizeci, îi spuse tăios. Lasă-i în pace pe oaspeţii mei!

La un gest al militarului, închizătoarele a zece puşti răsunară, *targuí*-ul văzu că ţevile armelor erau îndreptate spre pieptul lui şi înţelese că orice rezistenţă ar fi fost zadarnică. Ofiţerul îndepărtă cu un gest brusc mâna care încă îl mai ţinea şi, scoţând pistolul din tocul ce-i atârna de centiron, îşi continuă drumul spre cel mai mare cort.

Dispăru înăuntru şi după un minut se auzi o detunătură seacă şi amară. Ieşi apoi afară şi făcu un semn spre doi soldaţi, ce alergară după el. Când reapărură, îl târau după ei pe bătrânul care îşi clătina capul şi plângea molcom, ca şi cum s-ar fi deşteptat dintr-un lung şi dulce vis la o crudă realitate.

Trecură prin faţa lui Gacel şi urcară în camioane. Din cabină, ofiţerul îl privi sever şi şovăi câteva clipe. Gacel se temu că profeţia

bătrânei Khaltoum n-avea să se împlinească şi că avea să-l omoare chiar acolo, în inima deşertului, dar în cele din urmă celălalt îi făcu un semn şoferului şi camioanele se îndepărtară pe unde veniseră.

Mubarrak, *imohag*-ul din „Poporul Lăncii“, sări în ultimul vehicul şi ochii lui rămaseră pironiţi în cei ai *targuí*-ului până ce norul de praf îl acoperi pe acesta din urmă. Îi fuseseră de-ajuns acele momente ca să înţeleagă ce se petrecea în mintea lui Gacel şi îl cuprinse teama. Nu era bine să umileşti pe *imohag* al „Poporului Vălului“, şi ştia asta. Nu era bine să-l umileşti şi să-l laşi în viaţă.

Dar n-ar fi fost bine nici să-l ucidă şi să dezlănţuie un război între triburi de acelaşi sânge. Gacel Sayah avea prieteni şi neamuri ce ar fi trebuit să pornească la luptă, să răzbune cu sânge sângele celui care încercase doar să impună respectarea vechilor legi ale deşertului.

La rândul său, Gacel rămase foarte calm, observând convoiul ce se îndepărta, până ce pulberea şi zgomotul se pierdură complet în depărtare. Apoi, încet, se îndreptă spre *jaima* cea mare în faţa căreia acum se buluceau copiii, soţia şi sclavii săi. N-avea nevoie să intre ca să ştie ce avea să găsească. Bărbatul tânăr se afla în acelaşi loc unde îl lăsase după ultima lor convorbire, cu ochii închişi, surprins în somn de moarte. Doar un mic cerc roşu în frunte îl făcea să pară diferit. Îl privi cu amărăciune şi furie vreme îndelungată, apoi îl chemă pe Suilem.

—Îngroapă-l, îi ceru. Şi pregăteşte-mi cămila.

Pentru prima dată în viaţa lui, Suilem nu îndeplini porunca stăpânului său, şi după un ceas intră în cortul acestuia şi se aruncă la picioarele lui, încercând să-i sărute sandalele.

— Nu face asta! îl imploră. N-o să obţii nimic.

Gacel îşi trase piciorul, nemulţumit.

— Crezi că trebuie să accept o asemenea jignire? întrebă cu voce răguşită. Crezi că aş putea trăi în pace cu mine însumi după ce-am îngăduit ca unul din oaspeţii mei să fie ucis, iar celălalt arestat?

— Ce altceva puteai face? protestă Suilem. Te-ar fi omorât.

— Ştiu. Dar acum pot să mă răzbun pentru jignire.

— Şi ce-ai să câştigi cu asta? întrebă negrul. L-ai învia pe mort?

— Nu. Dar le voi aduce aminte celorlalţi că nu poţi jigni un *imohag* fără să fii pedepsit. Asta e diferenţa dintre cei de rasa ta şi

a mea, Suilem. Voi, *akli*, acceptaţi jignirile şi opresiunea şi vă simţiţi mulţumiţi ca sclavi. Aveţi asta în sânge, din tată în fiu, din generaţie în generaţie. Şi întotdeauna veţi fi sclavi.

Făcu o pauză şi mângâie gânditor lunga sabie pe care o scosese din cufărul unde păstra lucrurile sale cele mai de preţ.

— Dar noi, tuaregii, suntem o rasă de oameni liberi şi războinici, care s-a menţinut aşa pentru că niciodată n-a acceptat o umilinţă sau o jignire – clătină din cap. Şi nu-i momentul să ne schimbăm.

— Dar ei sunt mulţi. Şi puternici.

— E-adevărat, recunoscu *targuí*-ul. Şi aşa trebuie să fie. Doar un laş îl înfruntă pe cel despre care ştie că e mai slab decât el, fiindcă victoria nu-l va înnobila. Şi doar un prost luptă cu egalul său, pentru că în asemenea cazuri doar norocul hotărăşte rezultatul bătăliei. *Imohag*-ul, adevăratul războinic al rasei mele, trebuie să se înfrunte întotdeauna cu cine ştie că e mai puternic, pentru că, dacă îi surâde victoria, eforturile sale vor fi răsplătite de mii de ori şi-şi va putea urma drumul mândru de el însuşi.

— Şi dacă te omoară? Ce-o să se întâmple cu noi?

— Dacă mă omoară, cămila mea va galopa direct spre Raiul făgăduit de Alah, pentru că este scris că cel ce moare în luptă dreaptă se va bucura de Veşnicie.

— Dar nu mi-ai răspuns la întrebare, insistă negrul. Ce-o se întâmple cu noi? Cu fiii tăi, cu soţia ta, cu animalele şi servitorii tăi?

Chipul lui reflectă fatalitatea.

— Am demonstrat cumva că îi pot apăra? întrebă. Dacă accept să-mi fie ucis un oaspete, nu va trebui să accept apoi să-mi fie violată şi asasinată familia?

Se aplecă şi, cu o mişcare hotărâtă, îl obligă să se ridice în picioare.

— Du-te şi pregăteşte-mi cămila şi armele, îi ceru. O să plec în zori. Apoi o să ai grijă să strângeţi corturile şi să-i duci pe ai mei departe, la *guelta*[4] Huaila, acolo unde a murit prima mea nevastă.

1. Veşmânt arab tipic, un fel de burnuz ce acoperă corpul de la umeri până la picioare.
2. Salut tipic al tuaregilor, echivalent cu „Bună ziua!“.

3. Alah să fie cu tine!
4. Nume dat de tuaregi zonelor unde este apă în subsol şi există posibilitatea de a o capta săpând puţuri, motiv pentru care triburile nomade îşi stabilesc aici taberele.

Zorii sosiră precedaţi de vânt.

Întotdeauna vântul anunţa dimineaţa în pustiu şi vaietul său în noapte părea că se transformă în plânset amar cu o oră înainte ca prima rază a soarelui să se ivească pe cer, dincolo de povârnişurile stâncoase ale munţilor Huaila.

Asculta cu ochii deschişi, privind tavanul *jaimei* sale cu dungi, pe care îl cunoştea atât de bine, şi i se părea că vede ghemurile de scaieţi alergând slobode peste nisipuri şi stânci, mereu grăbite, mereu dorind să găsească un loc de care să se agaţe, un cămin permanent care să le primească şi să le scape de acea veşnică peregrinare fără ţintă dintr-o parte în alta a Africii.

Cu lumina lăptoasă a zorilor, filtrată prin minuscule fire de praf în suspensie, scaieţii apăreau pe neaşteptate, ca nişte fantome dornice să se năpustească asupra oamenilor şi animalelor, ca să se piardă apoi – aşa cum sosiseră – în infinitul neant al pustiului fără hotare.

„Trebuie să existe o graniţă pe undeva. Sunt sigur…“, spusese pe un ton de nelinişte disperată, şi acum era mort.

Nimeni nu-i vorbise înainte lui Gacel de graniţe, fiindcă niciodată nu existaseră între hotarele Saharei.

„Ce graniţă ar opri nisipul ori vântul?“

Îşi întoarse chipul spre noapte şi încercă să înţeleagă, dar nu reuşi. Oamenii aceia nu erau criminali, dar pe unul îl îngropaseră, iar pe celălalt, nimeni nu ştia unde îl duseră. Nimeni nu putea fi ucis cu atâta sânge rece, oricât de mare i-ar fi fost greşeala.

Şi cu atât mai puţin în timp ce dormea sub protecţia şi acoperişul unui *inmouchar*.

Ceva ciudat învăluia acea istorie, dar Gacel nu izbutea să-şi dea seama ce este; doar un singur lucru era limpede: cea mai veche

lege a deşertului fusese încălcată şi asta era ceva ce un *imohag* nu putea accepta.

Îşi aminti de bătrâna Khaltoum şi simţi cum o mână îngheţată – frica – i se pune pe ceafă. Apoi îşi plecă privirea spre ochii deschişi ai Lailei ce străluceau fără somn în penumbră, reflectând ultimii cărbuni ai focului, şi i se făcu milă de ea: pentru cei cincisprezece ani ai ei abia împliniţi şi pentru cât de pustii îi vor fi nopţile când el va fi plecat. Şi i se făcu milă şi de el însuşi, pentru cât de goale vor fi nopţile lui când ea nu va fi alături de el.

O mângâie pe păr şi observă că îi mulţumea pentru acest gest ca un animal, deschizându-şi şi mai mult ochii mari de gazelă speriată.

— Când o să te întorci? murmură, mai mult ca o rugăminte decât ca o întrebare.

Clătină din cap:

— Nu ştiu, recunoscu. Când voi fi făcut dreptate.

— Ce însemnau bărbaţii aceia pentru tine?

— Nimic, mărturisi. Nimic, până ieri. Dar nu e vorba de ei. E vorba de mine. Tu nu înţelegi asta.

Laila înţelegea, dar nu protestă. Se mulţumi să se ghemuiască şi mai mult lângă el, căutând parcă forţa sau căldura lui, şi întinse mâinile într-o ultimă încercare de a-l reţine când el se ridică în picioare şi se îndreptă spre ieşire.

Afară, vântul continua să plângă molcom. Era frig şi se înfofoli în *jaique*, pe când un fior inevitabil îi străbătea spatele; nu ştiu dacă fusese din cauza frigului sau a înspăimântătorului neant al nopţii ce se deschidea în faţa lui. Era ca şi cum s-ar fi scufundat într-o mare de cerneală neagră; şi de-abia făcuse primul pas, că Suilem se ivi din întuneric şi îi întinse frâul lui R’Orab.

— Noroc, stăpâne, zise, şi dispăru ca şi cum n-ar fi existat.

Obligă animalul să îngenuncheze, se urcă în spinarea lui şi îl lovi uşor pe gât cu călcâiul:

— Şiaaa! porunci. Haide!

Animalul scoase un muget de nemulţumire, se ridică greoi şi rămase nemişcat, pe cele patru picioare, cu faţa spre vânt, aşteptând.

Targuí-ul îl orientă spre nord-vest şi-şi înfipse din nou călcâiul, cu mai multă forţă, ca să pornească la drum.

La intrarea în *jaima* se desenă o umbră mai densă decât celelalte. Mai întunecată. Ochii Lailei străluciră din nou în noapte, în vreme ce călăreţul şi cămila dispăreau, ca împinşi de vânt şi de scaieţi.

Vântul plângea tot mai puternic, ştiind că în curând lumina soarelui avea să vină să-l potolească.

Ziua nu era încă nici măcar acea penumbră lăptoasă care îi îngăduia să distingă cu greu capul cămilei sale, dar Gacel nu avea nevoie de mai mult. Ştia că nu exista nici un obstacol înaintea lui pe sute de kilometri în jur, iar instinctul său de om al deşertului şi capacitatea lui de orientare chiar şi cu ochii închişi îi indicau drumul până şi în cea mai neagră noapte.

Era o virtute pe care doar el şi cei ca el, care se născuseră şi crescuseră în ţinutul nisipurilor, o aveau. Asemeni porumbeilor călători, păsărilor migratoare sau balenelor în cele mai adânci străfunduri ale oceanelor, *targuí*-ul ştia întotdeauna unde se află şi încotro se îndreaptă, de parcă o veche, foarte veche glandă, atrofiată la restul fiinţelor umane, s-ar fi menţinut activă şi eficace doar la acest popor.

Nord, sud, est, vest; puţuri, oaze, drumuri, munţi, „pământuri pustii“, râuri de dune, întinderi stâncoase… Tot universul imensităţilor sahariene părea că se reflectă ca un ecou în adâncul creierului lui Gacel, fără ca el s-o ştie, fără să fie pe deplin conştient de asta.

Soarele îl surprinse călare pe *mehari* şi se înălţă deasupra capului său, tot mai puternic, făcând vântul să tacă, strivind pământul, potolind nisipul şi scaieţii, ce nu mai alergau de colo-colo, scoţând şopârlele din vizuinele lor şi făcând păsările să se lase la pământ, căci nici să zboare nu mai îndrăzneau când, în sfârşit, ajunse la zenit.

Targuí-ul opri atunci animalul, îl obligă să îngenuncheze şi înfipse în pământ spada sa cea lungă şi bătrâna-i puşcă, ce slujiră drept suport, împreună cu şaua, pentru un micuţ acoperiş de pânză groasă.

Se retrase la umbra acestuia, îşi sprijini capul pe spinarea albă a *mehari*-ului şi adormi.

L-a trezit, mângâindu-i nările, cel mai jinduit dintre mirosurile deşertului. A deschis ochii şi a rămas foarte liniştit, înspirând

aerul, fără dorinţa de a privi spre cer, temându-se că totul nu era decât un vis, dar când, în cele din urmă, şi-a întors capul spre apus, l-a văzut acolo, acoperind orizontul, mare, întunecat, promiţător şi plin de viaţă, diferit de ceilalţi, albi, înalţi şi parcă cerşind, care din vreme în vreme soseau din nord pentru a dispărea fără să-ţi lase nici cea mai vană speranţă de ploaie.

Norul acela cenuşiu, jos şi splendid părea că ascunde în sânul lui toate comorile de apă din univers şi era, probabil, cel mai frumos pe care Gacel îl văzuse în ultimii cincisprezece ani, poate de la marea furtună dinaintea naşterii Lailei; acea furtună care o făcuse pe bunică-sa să-i prezică un viitor negru, pentru că atunci jinduita apă se transformase într-un torent ce luase cu el *jaime* şi animale, distrusese culturile şi înecase o cămilă.

R'Orab se agită, neliniştit. Îşi întoarse gâtul lung şi îşi îndreptă botul cu jind spre cortina de apă ce înainta descompunând lumina şi transformând peisajul. A mugit uşor şi din gâtlejul său s-a auzit un tors de pisică uriaşă, satisfăcută. Gacel s-a ridicat încet în picioare, i-a scos şaua şi, la rândul lui, şi-a scos straiele, pe care le-a întins cu grijă peste tufele de scaieţi ca să se ude cât mai tare. Apoi, desculţ şi gol, a aşteptat în picioare ca primele picături să stropească nisipul şi pământul, acoperind de cicatrice ca de vărsat chipul deşertului, pentru ca apoi apa să sosească în valuri, îmbătându-i simţurile când auzea dulcele răpăit transformându-se în vuiet, simţea pe piele mângâierea călduţă şi în gură prospeţimea limpede, şi respira râvnitul parfum al pământului îmbibat de apă, din care se înălţa un abur gros şi tulburător.

Iată, în sfârşit, miraculoasa şi fecunda unire, şi în curând, cu soarele din aceeaşi după-amiază chiar, adormitele seminţe ale *acheb*[1]-ului se vor trezi dintr-odată, vor acoperi întinderea de verde şi vor transforma aridul peisaj în cel mai frumos dintre ţinuturi, înflorind doar câteva zile, pentru a se cufunda apoi într-un nou şi lung somn până la următoarea furtună care, poate, va întârzia alţi cincisprezece ani.

Era frumos *acheb*-ul liber şi sălbatic; incapabil să se nască pe un pământ cultivat, sau în preajma unui puţ, sau depinzând de mâna grijulie a ţăranului ce îl udă zi de zi, asemenea spiritului poporului tuaregilor, unicul în stare să rămână, veac după veac, nedezlipit de nişte nisipuri şi pământuri pietroase la care restul oamenilor

renunţaseră întotdeauna.

Apa i-a muiat părul şi a desprins de pe corpul lui jegul de luni şi chiar de ani de zile. S-a scărpinat cu unghiile şi a căutat o piatră plată şi poroasă cu care s-a frecat pe corp, văzând cum îi rămâneau pe piele pete mai albe pe măsură ce se desprindea crusta de pământ, transpiraţie şi praf, iar apa curgea albastră, aproape indigo, la picioarele lui, căci vopseaua grosolană a hainelor sale impregnase cu timpul fiecare centimetru al corpului său.

Două ore lungi a rămas sub ploaie, fericit şi tremurând, luptând cu el însuşi ca să nu se întoarcă acasă şi să profite de apă, să planteze orz, să aştepte recolta şi să se bucure împreună cu ai lui de acel minunat dar pe care Alah voise să i-l trimită poate ca un semn că trebuie să rămână acolo, în ceea ce însemna lumea sa, şi să uite o jignire pe care toată apa din acel imens nor n-ar fi putut-o spăla.

Dar Gacel era un *targuí*; poate, din nefericire, ultimul dintre adevăraţii tuaregi din pustiu, şi de aceea era pe deplin conştient că niciodată nu va uita că un om lipsit de apărare fusese ucis sub acoperişul său, iar altul, oaspetele lui, îi fusese răpit cu forţa.

De aceea, când norul se îndepărtă spre sud şi soarele îi uscă trupul şi hainele, se îmbrăcă din nou, înşeuă cămila şi porni din nou la drum, întorcând pentru prima oară spatele apei şi ploii, vieţii şi speranţei, lucrurilor care, cu doar o săptămână în urmă, cu două zile în urmă doar, le-ar fi umplut de bucurie inima lui şi alor săi.

1. Tip de vegetaţie sahariană efemeră, ce răsare şi se dezvoltă în urma unei averse de ploaie.

Când se lăsă noaptea, căută o dună mică şi săpă o groapă, dând la o parte nisipul umed, pentru a se ghemui să doarmă aproape acoperit de nisipul uscat, căci ştia că, după ploaie, zorii vor aduce frigul în pustiu, iar vântul va transforma în chiciură stropii de apă ce mai rămăseseră pe pietre şi tufele de scaieţi.

În deşert, diferenţa dintre temperatura maximă de la miezul zilei şi cea minimă la ceasul dinaintea zorilor putea fi de cincizeci de grade, şi Gacel ştia din experienţă că acel frig trădător reuşea să se strecoare în oasele călătorului inconştient, îl îmbolnăvea şi făcea apoi ca articulaţiile corpului să-i rămână ca anchilozate şi dureroase, refuzând să răspundă prompt la comenzile creierului.

Trei vânători fuseseră găsiţi îngheţaţi pe pământurile pietroase de la poalele munţilor Huaila, şi Gacel încă îşi mai amintea cadavrele lor, înghesuite unul într-altul, unite prin moarte în acea iarnă friguroasă, când tuberculoza i-l luase şi pe micuţul lui Bisrha. Păreau că zâmbesc, dar, mai târziu, soarele le-a uscat trupurile, deshidratându-le şi dând un aspect macabru pielii pergamentoase şi dinţilor strălucitori.

Erau aspre ţinuturile acelea unde un om putea muri de căldură sau de frig în decurs de câteva ore şi unde o cămilă căuta apă în zadar zile întregi, pentru ca dintr-odată să piară înecată într-o dimineaţă.

Aspre ţinuturi şi, totuşi, Gacel nu concepea existenţa în nici un alt loc şi nici n-ar fi schimbat setea sa, căldura sa şi frigul său din întinderea fără hotare pe comodităţile oricărei alte lumi îngrădite şi fără orizonturi, şi în fiecare zi, în timpul fiecăreia dintre rugăciunile sale, cu faţa spre Răsărit, spre Mecca, îi mulţumea lui Alah că îi îngăduie să trăiască acolo unde trăia şi să facă parte din binecuvântata rasă a oamenilor vălului, lăncii sau spadei.

A adormit dorind-o pe Laila, şi, când s-a trezit, trupul pietros al femeii pe care o strângea în vis s-a transformat în nisip moale ce i se prelingea printre degete.

Plângea vântul la ceasul vânătorului.

Privi stelele, care îi spuseră cât mai lipsea ca lumina să le şteargă de pe firmament, strigă noaptea şi îi răspunse mugetul stins al *mehari*-ului ce mesteca scaieţii umezi. Îi puse şaua, porni din nou la drum şi pe la jumătatea după-amiezei zări în depărtare cinci pete întunecate ce se profilau pe întinderea pietroasă: tabăra lui Mubarrak-ben-Sad, *imohag*-ul din „Poporul Lăncii“ care îi condusese pe soldaţi până la *jaima* lui.

Îşi făcu rugăciunile şi se aşeză pe o stâncă netedă să admire amurgul, cufundat în gândurile sale negre, căci înţelegea că aceea avea să fie ultima noapte când putea dormi în pace în această viaţă. La venirea dimineţii trebuia să deschidă în cele din urmă sipetul războaielor, răzbunărilor şi urii, despre care, nimeni niciodată nu va ajunge să ştie cât este de adânc şi de plin de morţi şi violenţă.

Încercă, de asemenea, să înţeleagă motivele care îl împinseseră pe Mubarrak să încalce una dintre cele mai sfinte tradiţii *targuí* şi nu găsi nici unul. Era o călăuză a deşertului; o călăuză bună, fără îndoială, dar o călăuză *targuí* avea datoria să se angajeze doar ca să îndrume caravanele, să caute urmele vânatului sau să-i însoţească pe francezi în ciudatele lor expediţii în căutare de amintiri ale strămoşilor. Niciodată, sub nici o formă, un *targuí* nu avea dreptul să păşească fără voie pe domeniul altui *imohag*, şi cu atât mai puţin călăuzind nişte străini incapabili să respecte vechile tradiţii…

Când Mubarrak-ben-Sad a deschis ochii în acea dimineaţă, un fior i-a străbătut spatele, groaza care de câteva zile îl stăpânea în somn l-a cuprins acum treaz fiind şi, instinctiv, şi-a întors privirea spre intrarea *sheribei* sale, temându-se că va vedea, în sfârşit, ceea ce îi provoca spaima cu adevărat. Acolo, în picioare, la treizeci de metri depărtare, strângând mânerul *takubei*, lunga spadă înfiptă în pământ, Gacel Sayah, nobilul *inmouchar* din neamul Kel-Talgimus, îl aştepta, hotărât să-i ceară socoteală pentru faptele sale.

La rândul lui, şi-a luat spada şi a înaintat foarte încet, semeţ şi demn, oprindu-se la cinci paşi de el.

— *Metulem, metulem*, a salutat, folosind expresia preferată a tuaregilor.

N-a primit răspuns şi, de fapt, nici nu-l aştepta. Aştepta, în schimb, întrebarea:

— De ce-ai făcut-o?

— M-a obligat căpitanul Postului Militar din Adoras.

— Nimeni nu poate obliga un *targuí* să facă ceea ce nu doreşte…

— De trei ani lucrez pentru ei. Nu puteam refuza. Sunt călăuza oficială a guvernului.

— Ai jurat, ca *mine*, să nu lucrezi niciodată pentru francezi…

— Francezii au plecat… Acum suntem o ţară liberă…

Pentru a doua oară în câteva zile, doi oameni diferiţi îi spuneau acelaşi lucru şi îşi dădu seama dintr-odată că nici ofiţerul, nici soldaţii nu purtau odioasa uniformă colonială. Nici unul nu era european, nici nu vorbea cu acel accent puternic cu care obişnuiau să vorbească, iar pe vehiculele lor nu flutura eternul steag tricolor.

— Francezii au respectat întotdeauna tradiţiile noastre, murmură în cele din urmă ca pentru sine. De ce nu se respectă acum, dacă pe deasupra suntem liberi?

Mubarrak ridică din umeri.

— Vremurile se schimbă, zise.

— Nu pentru mine, veni răspunsul. Când deşertul va deveni o oază, când apa va curge în voie prin *sekia* şi ploaia va cădea deasupra capetelor noastre de câte ori vom avea nevoie, atunci se vor schimba obiceiurile tuaregilor. Niciodată mai înainte.

Mubarrak îşi păstră calmul când întrebă:

— Vrea să spună asta că ai venit să mă ucizi?

— Da. De asta am venit.

Mubarrak aprobă în tăcere, înţelegător, apoi privi lung în jurul său, la pământul încă reavăn şi la minusculii lăstari de *acheb* ce încercau să-şi scoată capul printre stânci şi bolovani.

— A fost frumoasă ploaia, spuse.

— Foarte frumoasă.

— În curând pustiul se va acoperi de flori, şi unul dintre noi nu-l va putea vedea.

— Trebuia să te fi gândit la asta înainte de-a aduce străini în tabăra mea.

Sub văl, buzele lui Mubarrak schiţară un zâmbet uşor:

— Atunci încă nu plouase, răspunse şi apoi, foarte încet, îşi dezgoli *takuba*, eliberând oţelul strălucitor din teaca de piele cu lucrătură în relief. Mă rog ca moartea ta să nu dezlănţuie un război între triburi, adăugă. Nimeni în afară de noi nu trebuie să plătească pentru greşelile noastre.

— Aşa să fie, răspunse Gacel aplecându-se, gata să facă faţă primului asalt.

Dar acesta întârzie, pentru că nici Mubarrak, nici Gacel nu mai erau luptători de spadă şi lance, ci oameni de arme de foc, iar lungile *takuba* rămăseseră, cu trecerea anilor, simple obiecte de decor şi ceremonii, folosite în zilele de sărbătoare, la demonstraţii fără vărsare de sânge, în care se căuta mai mult efectul loviturii asupra scutului de piele sau loviturile simulate bine eschivate, decât intenţia de a răni.

Dar acum nu erau prezente scuturile, nici spectatorii dispuşi să admire salturi şi piruete în timp ce oţelul scapără scântei, ferindu-se mai mult decât urmărind să-l lovească pe adversar, căci adversarul ridica arma, hotărât să omoare ca să nu fie omorât.

Cum să parezi o lovitură fără scut? Cum să-ţi recuperezi poziţia după un salt în spate sau o mişcare greşită, dacă rivalul nu se arată dispus să-ţi dea timp să te redresezi?

Se priviră, încercând să-şi descopere reciproc intenţiile, învârtindu-se încet unul în jurul celuilalt, în timp ce din *jaime* începeau să se ivească bărbaţi, femei şi copii, uluiţi, nefiind în stare să accepte că cei doi se înfruntau într-o luptă reală şi nu într-un simulacru.

În cele din urmă, Mubarrak schiţă prima lovitură, ce părea aproape o întrebare timidă; dorinţa de a constata că era într-adevăr vorba de o luptă pe viaţă şi pe moarte.

Răspunsul, ce-l obligă să facă un salt înapoi ca să evite furioasa lamă a duşmanului, îi îngheţă sângele în vine. Gacel Sayah, *inmouchar* al temutului popor Kel-Talgimus, voia să-l omoare, nu încăpea nici o îndoială. Era atâta ură şi atâta dorinţă de răzbunare în lovitura pe care i-o dăduse, de parcă acei necunoscuţi cărora le oferise găzduire ar fi fost fiii lui preferaţi, iar el, Mubarrak-ben-Sad, i-ar fi ucis.

Dar Gacel nu era stăpânit de o ură adevărată. Gacel încerca doar să facă dreptate, şi nu i s-ar fi părut nobil să-l urască pe *targuí*

pentru că se limitase să-şi facă munca, oricât de greşită şi nedemnă de respect ar fi fost această muncă. În plus, Gacel ştia că ura, ca şi tulburarea, teama, iubirea, sau orice alt sentiment profund nu sunt tovarăşi buni pentru omul deşertului. Pentru a supravieţui pe meleagurile unde îi fusese hărăzit să se nască, era nevoie de mult calm; de sânge rece şi o stăpânire de sine care să domine întotdeauna orice sentiment ce l-ar împinge să comită nişte greşeli care, acolo, rar se mai pot îndrepta.

Acum Gacel ştia că acţionează ca un judecător şi, poate, în acelaşi timp, ca un călău, şi nici unul, nici altul nu trebuie să urască victima. Forţa loviturii sale, furia pe care o simţea în interiorul lui nu fuseseră, de fapt, decât o avertizare, răspunsul clar la întrebarea clară pe care i-o pusese adversarul său.

Atacă din nou şi înţelese dintr-odată cât de nepotrivite erau hainele lui lungi, turbanul mare şi vălul lat. Burnuzurile i se încurcau printre braţe şi picioare, încălţările, acele *nait* cu talpă groasă şi cureluşe subţiri de piele de antilopă alunecau pe pietrele ascuţite, iar *litham*[1]-ul îl împiedica să vadă limpede şi să-i ajungă la plămâni tot oxigenul de care aveau nevoie într-un moment ca acela.

Dar Mubarrak era îmbrăcat la fel, aşa că şi mişcările lui erau de asemenea nesigure.

Spadele spintecară aerul, şuierând furioase în calmul dimineţii, şi o bătrână ştirbă scoase un ţipăt de groază şi imploră să-l omoare cineva cu un glonţ pe şacalul împuţit care încerca să-i ucidă feciorul.

Mubarrak întinse mâna cu un gest autoritar şi nimeni nu se mişcă. Codul de onoare al „Fiilor Vântului“, atât de diferit de al lumii alcătuite din trădări şi josnicii a beduinilor, „fiii norilor“, cerea ca lupta între doi războinici să fie curată şi nobilă, chiar dacă era pe viaţă şi pe moarte.

Fusese provocat pe faţă şi avea să ucidă pe faţă. Căută pământ tare sub picioare, trase aer, scoase un ţipăt şi se năpusti înainte, spre pieptul duşmanului său, care eschivă vârful spadei cu o lovitură seacă şi dură.

Din nou calmi, se mai priviră o dată. Gacel îşi învârti *tabuka* de parcă ar fi fost o măciucă şi lovi ca o morişcă, de sus în jos. Orice novice în ale scrimei ar fi profitat de greşeala sa ca să-l străpungă

dintr-o lovitură, dar Mubarrak se mulţumi să se tragă înapoi şi să aştepte, încrezându-se mai mult în forţa decât în priceperea sa. Apucă arma cu amândouă mâinile şi dădu o lovitură în stare să taie în două pe la brâu un om mult mai solid decât Gacel, dar Gacel nu se mai afla acolo. Soarele începea să ardă şi sudoarea li se scurgea pe trupuri, umezindu-le palmele şi făcând să alunece mânerele metalice ale spadelor ce se ridicară din nou. Se cercetară, se aruncară unul asupra altuia în acelaşi timp, dar, în ultima clipă, Gacel se retrase, lăsând vârful spadei lui Mubarrak să-i sfâşie pânza burnuzului şi să-i zgârie pieptul, şi apoi străpunse pântecele duşmanului, dintr-o parte în alta.

Mubarrak rămase în picioare câteva momente, sprijinit mai mult de spada şi braţele lui Gacel decât pe propriile-i picioare, şi când celălalt îşi scoase spada, sfârtecându-i pântecele, rămase ghemuit pe nisip, hotărât să îndure în tăcere, fără să se plângă, lunga agonie pe care i-o hărăzise soarta.

După câteva clipe, pe când călăul feciorului ei se îndepărta încet, nici fericit, nici mândru, spre cămila care îl aştepta, bătrâna cea ştirbă intră în cea mai mare *jaima*, luă o puşcă, o încărcă, se duse lângă fiul ei ce se chircea de durere fără un geamăt şi ţinti spre capul acestuia.

Mubarrak deschise ochii şi ea putu citi în privirea lui infinita recunoştinţă a unei fiinţe pe care urma s-o scape de lungi ceasuri de suferinţe fără speranţă.

Gacel auzi împuşcătura în clipa când cămila sa îşi relua drumul, dar nu se întoarse.

1. Văl cu care tuaregii, femeile musulmane şi unele triburi nomade din Sahara îşi acoperă faţa.

Presimţi, mai mult decât văzu, în depărtare, o turmă de antilope, şi asta îl făcu să-şi dea seama cât de foame îi era.

În zilele anterioare mâncase doar câţiva pumni de făină de mei şi curmale, îngrijorat de înfruntarea cu Mubarrak, dar acum, gândul la o bucată de carne prăjindu-se încet la un foc de cărbuni făcu să-i chiorăie maţele.

Se apropie încetişor de marginea *grarei*[1] ducându-şi cămila de frâu, având grijă ca vântul să nu-i ducă mirosul până la animalele ce păşteau iarba scurtă şi rară din depresiunea care, în vremuri foarte îndepărtate, fusese pesemne o lagună ori un ochi de apă al unui râuşor, ce mai păstra încă în măruntaiele sale resturi de umezeală.

Sfioase tamarisce şi o jumătate de duzină de sălcii pitice se înălţau ici şi colo, şi îşi dădu seama bucuros că instinctul lui de vânător îl ajutase încă o dată, pentru că în fund, mestecând iarbă ori dormind sub soarele de după-amiază o familie de animale frumoase cu coarne lungi şi piele roşcată, părea că îl invită să tragă.

Scoase puşca, încărcând-o cu un singur cartuş, căci în felul acesta evita tentaţia, dacă greşea primul foc, să încerce încă o dată, când agilele animale ar fi luat-o la fugă cu salturi mari. Gacel ştia din experienţă că cel de-al doilea foc, aproape la întâmplare, nimerea rar ţinta şi însemna o risipă, când muniţiile în deşert sunt la fel de rare şi necesare ca apa.

Lăsă liber *mehari*-ul, care începu imediat să pască, nepăsându-i de nimic altceva decât de hrana sa, mai proaspătă şi mai gustoasă acum datorită ploii căzute, şi înaintă în tăcere, aproape târându-se, de la o stâncă la trunchiul răsucit al unui arbust, de la o mică dună la un tufiş de scaieţi, până ajunse, în sfârşit, în locul perfect, o

movilă de piatră de unde domina, la mai puţin de trei sute de metri distanţă, silueta zveltă a marelui mascul al turmei.

„Când omori un mascul, imediat vine altul mai tânăr să-i ocupe locul şi să apere femelele, îi spusese tatăl său. Când omori o femelă, îi omori şi puii, şi puii puilor lor, care i-ar hrăni pe fiii tăi şi pe fiii fiilor tăi.“

Îşi pregăti puşca şi ochi cu grijă piciorul din faţă, în dreptul inimii. La distanţa aceea, un glonţ în cap era, neîndoielnic, mai eficace, dar Gacel, ca orice bun musulman, nu putea mânca din carnea unui animal a cărui beregată nu a fost tăiată cu faţa spre Mecca, după rostirea rugăciunilor poruncite de Profet. Dacă ar fi omorât antilopa pe loc, nu s-ar fi putut bucura de ea, şi prefera să rişte s-o lase să fugă rănită, pentru că ştia, de asemenea, că nu putea ajunge prea departe cu un glonţ în plămâni.

Animalul ridică dintr-odată botul, adulmecă vântul şi deveni uşor neliniştit. Apoi, după un timp ce păru o veşnicie, dar care nu durase probabil mai mult de două minute, îşi plimbă privirea asupra turmei lui, asigurându-se că nu o paşte nici o primejdie, şi se pregăti să-şi reia activitatea, ce consta în mestecarea unor frunze de tamariscă.

Când se simţi pe deplin sigur că nu poate rata şi că animalul nu va face un salt brusc sau o mişcare ciudată, Gacel apăsă uşor pe trăgaci, glonţul porni cu un şuierat sfâşiind vântul şi antilopa căzu în genunchi, de parcă cineva i-ar fi secerat cele patru picioare sau pământul s-ar fi înălţat dintr-odată până la ea, ca prin farmec.

Femelele sale îl priviră fără interes şi fără frică, pentru că, deşi împuşcătura fusese asurzitoare, nu era legată în mintea lor de ideea de pericol şi de moarte, şi, numai când îl văzură apropiindu-se în fugă pe bărbatul cu straiele fluturând şi agitând un cuţit o luară la goană, pierzându-se în pustiu.

Gacel ajunse la animalul rănit, care făcu un ultim efort de a se ridica şi a-şi urma familia, dar ceva se rupsese înăuntrul lui şi nimic nu mai asculta ordinele minţii sale. Doar ochii lui, enormi şi nevinovaţi, îi oglindeau neliniştea când *targuí*-ul l-a apucat de coarne, i-a întors capul spre Mecca şi i-a tăiat beregata cu o mişcare rapidă a pumnalului său încovoiat.

Sângele ţâşni în clocot, stropindu-l pe sandale şi pe *jaique*, la poale, dar Gacel nu observă, satisfăcut că iscusinţa sa de vânător

fusese, încă o dată, deosebită şi că atinsese animalul în locul exact.

Căderea nopţii îl surprinse pe când mai mânca, şi nu se iviseră încă primele stele când adormise, apărat de vânt de un tufiş şi încălzit de spuza focului.

Îl trezi râsul hienelor ce se adunau, atrase de antilopa moartă, dar dădeau târcoale şi şacalii, aşa că înteţi focul, care îi alungă până la marginea umbrelor, şi rămase apoi cu faţa spre cer, ascultând vântul, şi gândindu-se la faptul că în ziua aceea ucisese un om, prima fiinţă umană pe care o omora în viaţa lui, ceea ce însemna că viaţa lui de-acum înainte nu mai putea fi aceeaşi.

Nu se simţea vinovat, deoarece considera că luptase pentru o cauză dreaptă, dar acum îl îngrijora faptul că putea fi cauza dezlănţuirii unuia din acele războaie tribale despre care îi auzise vorbind de atâtea ori pe părinţii şi bunicii săi, când, la un moment dat, nimeni nu mai ştia cauza acelor morţi, nici numele celui ce le pornise. Iar tuaregii, puţinii *imohag*-i ce mai rătăceau la hotarele deşertului, fideli tradiţiilor şi legilor lor, nu erau în situaţia de a se anihila unii pe alţii, căci trebuiau să se apere cum puteau de înaintarea civilizaţiei.

Şi-a amintit de strania senzaţie ce îi străbătu corpul când spada lui a pătruns uşor, aproape fără efort, în pântecele lui Mubarrak, şi i s-a părut că aude încă horcăiala răguşită ce îi scăpase din gâtlej în clipa aceea. Când îşi retrăsese braţul, ai fi zis că purta în vârful *takubei* viaţa duşmanului său, şi l-a cuprins teama la gândul că ar trebui să folosească spada încă o dată împotriva cuiva. Dar şi-a amintit apoi sunetul sec al detunăturii care îl ucise pe oaspetele lui adormit şi s-a consolat cu ideea că nu poate exista iertare pentru cei vinovaţi de o asemenea crimă.

Tocmai descoperise că, dacă nedreptatea e amară, la fel de amară e şi încercarea de a o îndrepta, deoarece uciderea lui Mubarrak nu îi produse nici o plăcere, ci o profundă şi descurajantă senzaţie de gol. Aşa cum spunea bătrânul Suilem, răzbunarea nu-i învie pe morţi.

Apoi se întrebă de ce fusese întotdeauna atât de importantă pentru tuaregi legea aceea nescrisă a ospitalităţii, care era mai presus de toate celelalte legi, inclusiv de cele ale Coranului, şi încercă să-şi facă o idee despre cum ar fi deşertul dacă un călător n-ar avea siguranţa absolută că, oriunde ar ajunge, va fi bine

primit, ajutat şi respectat.

Istoriseau legendele că, odată, doi bărbaţi se urau atât de tare, încât unul din ei, cel mai slab, se prezentă pe neaşteptate în *jaima* duşmanului său, cerându-i ospitalitate. Respectând tradiţia, *targuí*-ul îl primi pe oaspete, îi oferi protecţia sa şi, după câteva luni, obosit să-l mai suporte şi să-i dea de mâncare, îl asigură că poate pleca în pace pentru că nu va atenta niciodată la viaţa lui. De atunci, şi de la întâmplarea asta, se pare că mulţi, mulţi ani, acest fel de-a fi devenise un comportament obişnuit pentru tuaregi, care îşi rezolvau în felul acesta disputele şi puneau capăt neînţelegerilor dintre ei.

Cum ar fi reacţionat el însuşi, dacă Mubarrak ar fi venit în tabăra lui să-i ceară ospitalitate, încercând astfel să fie iertat pentru greşeala comisă? N-avea cum să ştie, dar ar fi făcut, probabil, ca *targuí*-ul din legendă, căci ar fi fost ilogic să comiţi un delict ca să pedepseşti pe cineva care comisese exact acelaşi delict.

Când avioanele cu reacţie brăzdau înaltul cerului deasupra deşertului, iar camioanele circulau pe drumurile cele mai cunoscute, împingând neamul său spre cele mai ascunse colţişoare ale pustiului, nu era uşor să prezici cât timp va mai supravieţui acest neam în deşert, dar pentru Gacel era limpede că, atâta vreme cât unul singur dintre ei ar fi supravieţuit în ţinuturile nisipurilor, în nesfârşitele întinderi lipsite de viaţă sau pe terenurile bolovănoase fără zări ale *hamadei*, legea ospitalităţii trebuia să fie în continuare sfântă, căci, în caz contrar, nici un călător nu s-ar mai fi aventurat vreodată să străbată deşertul.

Fapta lui Mubarrak nu admitea scuze, şi el, Gacel Sayah, se va însărcina să-i facă pe ceilalţi, care nu sunt tuaregi, să înţeleagă că în Sahara legile şi obiceiurile neamnului său trebuie să fie respectate în continuare, fiindcă sunt legi şi obiceiuri potrivite acelor locuri, fără de care nu există nici o posibilitate de a supravieţui.

Sosi vântul şi, cu el, sosi ziua. Hienele şi şacalii înţeleseră că pierduseră puţinele posibilităţi de a înşfăca vreo bucată din antilopă şi se îndepărtară mârâind şi scheunând spre vizuinele lor întunecoase, la care se întorceau de-acum toate vieţuitoarele nopţii: fenecul cu urechi lungi, şobolanul deşertului, şarpele, iepurele şi vulpea. Când soarele va începe să încălzească, aveau să

doarmă, păstrându-şi forţele până când umbrele nopţii aveau să facă iarăşi suportabilă viaţa în cea mai dezolată regiune a planetei, pentru că acolo, spre deosebire de restul lumii, activitatea e rezervată nopţii, iar odihna, zilei.

Doar omul, în ciuda trecerii veacurilor, nu reuşise să se adapteze întru totul la noapte, şi din pricina asta, când se crăpă de ziuă, Gacel îşi căuta cămila ce rumega la vreun kilometru distanţă, apucă hamurile şi porni din nou la drum spre vest.

1. Zănoagă unde se păstrează mai mult timp apa în urma ploilor, ceea ce face ca zona respectivă să fie mai fertilă decât restul deşertului.

Postul militar din Adoras ocupa o oază în formă de triunghi – ceva mai mult de o sută de palmieri şi patru puţuri – chiar în inima unui întins fluviu de dune, încât putea fi considerat un autentic miracol al supravieţuirii, ameninţat în permanenţă de nisipul care îl înconjura şi îl apăra de vânt, dar îl transforma, tocmai din această cauză, într-un soi de cuptor ce la orele amiezii ajungea adesea să aibă şaizeci de grade.

Cele trei duzini de soldaţi care alcătuiau garnizoana îşi petreceau jumătate din viaţă blestemându-şi soarta la umbra palmierilor, iar cealaltă jumătate, dând la lopată într-un efort disperat de a înlătura nisipul şi de menţine curat îngustul drum de pământ ce le permitea să comunice cu lumea exterioară şi să primească provizii şi corespondenţă la fiecare două luni.

În urmă cu treizeci de ani, când unui colonel nebun îi trecuse prin cap absurda idee că armata trebuie să controleze acele patru puţuri, ce erau, pe de altă parte, singurele pe o rază de aproape o sută de kilometri, Adoras devenise „destinaţia blestemată“ atât pentru trupele coloniale, mai întâi, cât şi pentru cele autohtone, în prezent, şi între mormintele ce se întindeau la marginea pâlcului de palmieri, nouă se datorau „morţii naturale“, şi şase sinuciderii celor ce nu suportaseră ideea de a supravieţui într-un asemenea iad.

Când un tribunal şovăia dacă să condamne un acuzat la moarte, la închisoare pe viaţă sau să-i comute pedeapsa la cincisprezece ani de serviciu militar obligatoriu la Adoras, era pe deplin conştient de ceea ce făcea, deşi la început respectivul acuzat se gândea că i s-a făcut o favoare comutându-i-se pedeapsa.

Pentru căpitanul Kaleb-el-Fasi, comandantul Garnizoanei şi autoritate supremă într-o regiune cu o întindere cât jumătate din

Italia, dar în care nu trăiau mai mult de opt sute de suflete, cei şapte ani petrecuţi la Adoras erau pedeapsa pentru că ucisese un tânăr locotenent ce îl ameninţase că va da în vileag neregularităţile în contabilitatea regimentului său anterior. Condamnat la moarte, unchiul său, faimosul general Obeid-el-Fasi, erou al Independenţei, reuşise, datorită faptului că fusese unul din adjutanţii şi oamenii săi de încredere în timpul războiului de eliberare, să obţină pentru el posibilitatea de a se reabilita în fruntea unui detaşament, într-un loc unde nu putea fi trimis nici un alt militar de carieră, decât dacă s-ar fi aflat în împrejurări asemănătoare.

Cu trei ani în urmă, bazându-se exclusiv pe dosarele ce se aflau în puterea lui, căpitanul Kaleb ajunsese la concluzia că membrii regimentului său aveau la activ peste douăzeci de morţi, cincisprezece violuri, şaizeci de jafuri sub ameninţare cu arma şi un nesfârşit număr de furturi, escrocherii, dezertări şi delicte mai puţin importante, aşa încât, ca să ţină în frâu o asemenea trupă, fusese nevoit să facă uz de toată experienţa sa, de şiretenie şi de violenţă. Respectul pe care îl impunea era depăşit doar de cel impus de omul său de încredere, sergentul major Malik-el-Haideri, un bărbat uscăţiv, mititel şi aparent firav şi bolnăvicios, dar atât de crud, viclean şi viteaz, că izbutise să stăpânească acea turmă de fiare, supravieţuind la cinci încercări de asasinat şi două încăierări cu cuţitele.

Malik era „moartea naturală“ cea mai normală în Adoras, şi doi dintre sinucigaşi îşi zburaseră creierii ca să trebuiască să-l mai suporte.

Acum, aşezat pe culmea celei mai înalte dune ce domina oaza spre est, o veche *ghourd* de peste o sută de metri înălţime, aurită de vremuri şi împietrită în inima ei, încât nisipul aproape că se transformase în piatră, sergentul Malik observa fără interes cum oamenii săi înlăturau cu lopata nisipul recentelor dune ce ameninţau să înghită cel mai îndepărtat dintre puţuri, până ce binoclul său dădu peste solitarul drumeţ ce-şi făcuse apariţia călare pe un *mehari* alb şi care înainta fără grabă, croindu-şi drum în direcţia postului. Se întrebă ce face un *targuí* pe coclaurile acelea, căci trecuseră şase ani de când nu mai veneau la puţurile din Adoras, evitând orice contact cu ocupanţii săi. Caravanele beduinilor soseau tot mai rar, se aprovizionau cu apă, se odihneau

două zile la capătul cel mai îndepărtat al oazei, străduindu-se să-şi ascundă femeile şi să nu intre în contact cu soldaţii, şi porneau iarăşi la drum, oftând de uşurare că nu se produsese nici un incident. Dar tuaregii, nu. Tuaregii, când veneau la puţuri, te priveau în faţă, mândri şi sfidători, şi le îngăduiau femeilor lor să umble peste tot cu faţa descoperită, cu braţele şi picioarele goale, fără să le pese că oamenii aceia nu se bucuraseră de o femeie de ani de zile, şi puneau mâna pe puşcă şi pe ascuţitele lor pumnale încovoiate dacă cineva încerca să depăşească măsura.

De aceea, după ce doi războinici şi trei soldaţi muriseră într-o încăierare, „Fiii Vântului“ preferaseră să ocolească postul militar în drumurile lor, dar acum acel călăreţ solitar înainta hotărât, urcase ultima creastă, se profila pe cerul înserării cu straiele în vânt, şi se pierdu în cele din urmă printre palmieri, oprindu-se la puţul de la miazănoapte, la o sută de metri de primele baraci.

Se lăsă să alunece fără grabă pe povârnişul dunei, străbătu tabăra şi ajunse lângă *targuí*-ul ce-şi adăpa cămila, în stare să bea o sută de litri dintr-o sorbitură.

— *Aselam, aleikum!*

— *Metulem, metulem*, răspunse Gacel.

— Ai un animal bun. Şi foarte însetat.

— Venim de departe.

— De unde?

— Din nord.

Sergentul Malik-el-Haideri ura vălul *targuí*, pentru că se fălea că se pricepe la oameni şi ştie, după expresia feţei lor, când spun adevărul şi când mint. Dar cu tuaregii această posibilitate nu exista, căci abia lăsau o fantă pentru ochii pe care şi-i întredeschideau şi şi-i micşorau dinadins când vorbeau. Şi vocea îi suna distorsionată, aşa că se văzu obligat să ia drept bun răspunsul, căci, într-adevăr, îl văzuse sosind dinspre nord şi nu avea motiv să bănuiască că Gacel făcuse un ocol ca să fie văzut venind din acea direcţie, opusă celei din care venea de fapt.

— Încotro te îndrepţi?

— Spre sud.

Îşi lăsase cămila să se aşeze, cu burdihanul plin de apă, mulţumită şi umflată, şi se ocupa să strângă nişte vreascuri şi să aprindă un mic foc.

— Poţi să mănânci cu soldaţii, îl înştiinţă.

Gacel dădu la o parte un colţ al păturii şi lăsă să se vadă jumătate de antilopă încă suculentă şi acoperită de sânge uscat.

— Mănâncă tu cu mine, dacă doreşti. În schimbul apei.

Sergentul major Malik simţi o tresărire în stomac. De mai bine de cincisprezece zile vânătorii nu prinseseră nici un animal, căci, cu anii, acestea se îndepărtaseră de acel loc, şi printre soldaţii săi nu era nici un beduin autentic, cunoscător al deşertului şi al locuitorilor săi.

— Apa e a tuturor, răspunse. Dar accept cu plăcere invitaţia ta. Unde ai vânat-o?

Gacel zâmbi în sinea lui văzând capcana grosolană.

— În nord, răspunse.

Strânsese vreascurile de care avea nevoie şi, aşezându-se pe pătura şeii, scoase cremenea şi iasca, dar Malik îi oferi cutia lui de chibrituri:

— Foloseşte-le pe astea, îi zise. E mai comod.

Apoi făcu un gest de refuz:

— Păstrează-le. Avem multe la economat.

Se aşezase în faţa lui şi îl observa cum înfige pulpele antilopei în vergeaua vechii lui puşti, pregătindu-se să le prăjească, încet, la foc mic.

— Cauţi de lucru în sud?

— Caut o caravană.

— Nu e vremea caravanelor acum. Ultimele au trecut acum o lună.

— A mea mă aşteaptă, veni enigmatic răspunsul şi, văzând că sergentul îl privea fix, fără să înţeleagă, adăugă pe acelaşi ton: Mă aşteaptă de peste cincizeci de ani.

Celălalt păru a înţelege şi îl observă mai pe îndelete:

— „Marea Caravană“! exclamă în cele din urmă. Ai pornit în căutarea „Marii Caravane“ din legendă? Eşti nebun!

— Nu e o legendă… Unchiul meu făcea parte din ea… Şi nu sunt nebun. Vărul meu Suleiman, care îşi petrece viaţa cărând cărămizi pe o leafă mizerabilă, el e nebun.

— Nimeni dintre cei care au plecat în căutarea caravanei nu s-a mai întors.

Gacel arătă cu capul spre mormintele de piatră ce se ghiceau

printre palmierii rari, în fundul oazei.

— N-or fi mai morţi decât ăştia… Şi dacă ar fi găsit-o, ar fi fost bogaţi pentru totdeauna…

— Dar „pământul pustiu“ nu iartă. Nu e apă, nici vegetaţie ca să pască animalul tău, nici umbră la care să te adăposteşti, nici vreun reper ca să te poţi orienta. E iadul!

— Ştiu, îi dădu dreptate *targuí*-ul. Am fost acolo de două ori…

— Ai fost pe „pământurile pustii“? repetă neîncrezător.

— De două ori.

Sergentul Malik n-a avut nevoie să-i vadă chipul ca să înţeleagă că spune adevărul, şi a simţit trezindu-se în el un nou interes. Trăise destui ani în Sahara pentru a şti să preţuiască un om care străbătuse „pământurile pustii“ şi se întorsese. Cei ca el se puteau număra, din Maroc până în Egipt, pe degetele de la o mână, şi chiar Mubarrak-ben-Sad, călăuza oficială a postului, pe care el îl socotea unul din cei mai buni cunoscători ai nisipurilor şi ai terenurilor pietroase, recunoştea că nu îndrăznise să facă aşa ceva.

„Dar cunosc pe cineva, îi mărturisise o dată, în timpul unei lungi expediţii de recunoaştere în masivul Huaila. Cunosc un *inmouchar* din tribul Kel-Talgimus care a fost acolo şi s-a întors…“

— Ce simţi când eşti acolo?

Gacel îl privi lung şi ridică din umeri:

— Nimic. Trebuie să laşi la intrare orice sentiment. Trebuie să laşi la intrare până şi ideile şi să trăieşti ca o piatră, atent să nu faci nici o mişcare ce consumă apa. Chiar şi noaptea trebuie să te mişti încet ca un cameleon, şi în felul ăsta, dacă reuşeşti să devii insensibil la căldură şi la sete şi, mai ales, dacă izbuteşti să-ţi învingi panica şi să-ţi păstrezi calmul, ai o mică posibilitate de supravieţuire.

— De ce-ai făcut-o? Căutai „Marea Caravană“?

— Nu. Căutam în mine urmele strămoşilor mei. Ei au învins „pământurile pustii“.

Celălalt negă cu convingere:

— Nimeni nu învinge „pământurile pustii“, răspunse, sigur pe sine. Dovada e că toţi strămoşii tăi sunt morţi, pe când ele au rămas pe loc, la fel de inexplicabile ca atunci când le-a creat Alah.

Făcu o pauză, clătină din cap şi i se adresă ca şi cum s-ar fi întrebat pe el însuşi:

— De ce le-o fi făcut? De ce El, care e capabil să creeze lucruri minunate, a creat şi acest deşert?

Răspunsul nu păru pretenţios, deşi la început ai fi zis că da:

— Ca să poată crea poporul *imohag*.

Malik zâmbi amuzat.

— Adevărul e… – zise. Adevărul – arătă spre pulpa de antilopă – e că nu-mi place carnea prea făcută. Aşa e bine.

Gacel dădu la o parte vergeaua puştii, scoase cele două bucăţi de carne, îi oferi una şi cu ajutorul pumnalului său ascuţit, începu să taie felii groase din cealaltă.

— Dacă vreodată eşti la ananghie, spuse, nu găti carnea. Mănânc-o crudă. Mănâncă orice animal pe care îl găseşti şi bea-i sângele. Dar nu te mişca. Mai ales, nu te mişca deloc.

— O să ţin minte, răspunse sergentul. O să ţin minte, dar mă rog lui Alah să nu mă aflu niciodată în asemenea cumpănă.

Terminară de mâncat, băură apa rece din puţ, şi Malik se ridică şi se întinse mulţumit.

— Trebuie să plec, zise. Trebuie să dau raportul căpitanului şi să văd dacă totul e în ordine. Cât timp rămâi aici?

Gacel ridică din umeri, în semn că nu ştia.

— Am înţeles. Rămâi cât vrei, dar nu te apropia de barăci. Santinelele au ordin să tragă fără preaviz.

— De ce?

Sergentul Malik-el-Haideri zâmbi enigmatic şi, cu o mişcare din cap, arătă spre cea mai îndepărtată dintre casele de lemn.

— Căpitanul nu are mulţi prieteni, preciză. Nici el, nici eu nu avem, dar eu ştiu să am singur grijă de mine.

S-a îndepărtat când umbrele se prelingeau deja peste oază, oprindu-se la marginea palmierilor, iar glasurile răsunau cu mai multă claritate, în timp ce soldaţii se întorceau cu lopeţile pe umăr, obosiţi şi transpiraţi, cu gândul la mâncare şi la mindirul ce avea să-i poarte pentru câteva ceasuri în lumea viselor, departe de infernul din Adoras.

Amurgul nu s-a arătat; cerul a trecut aproape dintr-odată de la roşu la negru, şi în curând străluciră lămpile de carbid în barăci.

Numai locuinţa căpitanului avea obloane care nu lăsau să se vadă ce se petrecea în interior, înainte de a se lăsa complet noaptea neagră, sosi o santinelă să facă de gardă, ţeapăn şi cu

arma pregătită, la mai puţin de douăzeci de metri de uşă.

După o jumătate de oră, uşa se deschise şi în cadrul ei se profilă o siluetă înaltă şi robustă. Gacel nu avu nevoie să distingă stelele de pe uniformă ca să-l recunoască pe omul care-i ucisese oaspetele. Îl văzu stând liniştit câteva momente, respirând adânc aerul nopţii şi aprinzând o ţigară. Lumina chibritului îi aduse aminte de fiecare trăsătură a sa şi de strălucirea oţelită şi dispreţuitoare a ochilor lui când afirmase că el era legea. Se simţi tentat să pună mâna pe armă şi să termine cu el dintr-un foc. De la o distanţă atât de mică, perfect conturat de lumina din interior, se simţea în stare să-i tragă un glonţ în cap şi să-i stingă ţigara în gură în acelaşi timp, dar n-o făcu. Se mulţumi să-l observe de la mai puţin de o sută de metri, încercând bucuria de a-şi imagina ce-ar gândi acel om dacă ar şti că *targuí*-ul pe care îl jignise şi îl dispreţuise stătea aşezat acolo, în faţa lui, sprijinit de un palmier, lângă jăraticul unui foc, meditând dacă era mai convenabil să-l omoare în acel moment sau s-o lase pentru mai târziu.

Pentru toţi acei oameni de la oraş transplantaţi în deşertul pe care niciodată nu aveau să înveţe să-l iubească şi pe care în realitate îl urau, dorind să scape de el cu orice preţ, ei, tuaregii, nu erau decât o parte din peisaj, şi erau tot atât de incapabili să-i deosebească pe unul de altul, pe cât de incapabili erau să deosebească două dune cu creasta de piatră, chiar de s-ar fi aflat la jumătate de zi de drum una de alta.

Nu aveau noţiunea timpului, nici a spaţiului, nici a mirosurilor şi culorilor deşertului, după cum nu aveau noţiunea deosebirii dintre un războinic al „Poporului Vălului“ şi un *imohag* al „Poporului Spadei“, dintre un *inmouchar* şi un sclav sau dintre o adevărată femeie *targuí*, liberă şi puternică, şi o biată beduină sclavă într-un harem.

Putea să se apropie de el, să-i vorbească timp de jumătate de oră despre noapte şi stele, vânturi şi gazele, şi nu l-ar fi recunoscut în acel „blestemat zdrenţăros şi puturos“ pe cel ce încercase să-l înfrunte cu cinci zile înainte. Ani de zile francezii încercaseră în zadar să-i facă pe tuaregi să-şi descopere chipul.

În cele din urmă, convinşi că aceştia nu vor renunţa niciodată la văl, ajunseseră, probabil, la concluzia că nu-i vor deosebi pe unul de altul după glas sau gesturi în vecii vecilor şi renunţaseră

complet la această speranţă.

Nici Malik, nici ofiţerul, nici acei soldaţi care dădeau nisipul la o parte cu lopeţile nu erau francezi, dar semănau cu ei în privinţa ignoranţei şi a dispreţului lor pentru deşert şi locuitorii săi.

Când căpitanul îşi termină ţigara, azvârli mucul în nisip, salută plictisit santinela şi închise uşa, se auzi zgomotul făcut de zăvorul greu. Luminile se stinseră una după alta şi peste campament şi oază se aşternu tăcerea; o tăcere ruptă doar de foşnetul frunzelor de palmier agitate de uşoara boare şi de schelălăitul unui şacal înfometat.

Gacel se înveli în pătură, îşi sprijini capul pe şa, aruncă o ultimă privire spre barăci şi vehiculele parcate în rând într-un garaj rudimentar şi adormi.

Zorii îl găsiră în vârful palmierului cel mai bogat în roade, aruncând la pământ ciorchini grei de curmale coapte. Umplu un sac; de asemenea umplu cu apă toate *gerbele*[1] pe care le luase cu el şi înşeuă *mehari*-ul, care protestă zgomotos, dornic să mai stea la umbră, aproape de puţ.

Soldaţii începuseră să-şi facă apariţia, urinând la poalele dunelor sau spălându-se pe faţă în adăpătoarea celui mai mare dintre puţuri, iar sergentul Malik-el-Haideri îşi părăsi şi el adăpostul şi se apropie cu pas iute şi sigur.

— Pleci? întrebă, deşi întrebarea era evident inutilă. Credeam c-o să stai să te odihneşti câteva zile.

— Nu sunt obosit.

— Văd. Şi-mi pare rău. E plăcut uneori să stai de vorbă cu un necunoscut. Lepădăturile astea nu se gândesc decât la furtişaguri şi la femei.

Gacel nu răspunse, ocupat să-şi fixeze bagajele, pentru ca legănatul cămilei să nu le arunce la pământ după cinci sute de metri, iar Malik îi dădu o mână de ajutor de cealaltă parte, animalului, întrebându-l:

— Dacă mi-ar da voie căpitanul, m-ai lua cu tine să căutăm „Marea Caravană“?

Targuí-ul refuză cu un gest:

— „Pământul pustiu“ nu e pentru tine. Doar noi, neamul *imohag*, ne putem adânci în el.

— Aş veni cu trei cămile. Am putea lua mai multă apă şi

provizii. În caravana aia prisosesc banii pentru toţi. I-aş da o parte căpitanului, cu alta mi-aş cumpăra transferul, şi tot mi-ar mai rămâne pentru restul zilelor. Ia-mă cu tine!

— Nu.

Sergentul major Malik nu insistă, dar îşi trecu încet privirea peste palmieri, barăci şi dunele de nisip ce îngrădeau totul de jur împrejur, transformând postul militar într-o închisoare unde gratiile fuseseră înlocuite de dunele înalte care ameninţau să-i îngroape o dată pentru totdeauna.

— Încă unsprezece ani aici! murmură apoi ca pentru sine. Dacă reuşesc să supravieţuiesc, o să fiu un moşneag, şi mi-au refuzat şi dreptul la pensie şi de-a trece în rezervă. Unde-o să mă duc? – se întoarse din nou spre *targuí*. N-ar fi mai bine să mor cu demnitate în deşert, cu speranţa că o minune a sorţii ar putea schimba totul?

— Poate.

— Asta o să încerci, nu-i aşa? Preferi să-ţi rişti viaţa decât să trăieşti prost cărând cărămizi.

— Eu sunt *targuí*. Tu nu…

— Ah, du-te la dracu' cu blestematul tău de orgoliu al neamului! protestă supărat. Te crezi mai bun pentru că te-au învăţat de copil să înduri căldura şi setea? Eu a trebuit să-i suport pe ticăloşii ăştia, şi îţi garantez că nu ştiu ce e mai rău. Du-te! Când oi vrea să caut „Marea Caravană“, o s-o fac singur. N-am nevoie de tine.

Gacel schiţă un zâmbet pe sub văl, fără ca celălalt să-l poată observa, obligă cămila să se scoale în picioare şi se îndepărtă încet, ducând-o de frâu.

Sergentul Malik-el-Haideri îl urmări cu privirea până dispăru în labirintul văilor formate de dune, la sud de drumul pentru vehicule, şi apoi se întoarse, meditativ, spre cea mai mare dintre barăci.

1. Burduf din piele de capră pentru păstrarea lichidelor.

Căpitanul Kaleb-el-Fasi dormea întotdeauna până când soarele începea să încingă acoperişul căsuţei sale, ceea ce se petrecea pe la ceasurile nouă ale dimineţii, deşi ordonase să fie construită în partea cea mai deasă a pâlcului de palmieri, atât de cufundată în umbră, încât deseori se trezea speriat de zgomotul curmalelor ce cădeau pe acoperişul metalic.

La ora aceea îşi spunea rugăciunile la doi metri de poartă şi, apoi, se arunca în adăpătoarea puţului cel mare, unde sergentul Malik venea să-i raporteze cele întâmplate, cu toate că, în realitate, evenimentele erau rare.

În dimineaţa aceea, însă, subordonatul său părea dornic să vorbească, însufleţit de un entuziasm puţin obişnuit la el.

— *Targuí*-ul ăsta porneşte în căutarea „Marii Caravane“ – zise.

Îl observă câteva clipe, aşteptând să mai spună ceva, dar cum asta nu se întâmplă, spuse interogativ:

— Şi…

— I-am spus să mă ia cu el, dar n-a vrut.

— Înseamnă că nu e atât de nebun cum s-ar crede. De când te interesează „Marea Caravană“?

— De când am auzit vorbindu-se de ea. Se zice că transporta mărfuri în valoare de peste zece milioane de franci de pe vremea aia. Azi, fildeşul şi bijuteriile acelea ar valora de trei ori mai mult.

— Mulţi au murit urmărind visul ăsta.

— Toţi erau aventurieri, care n-au planificat expediţia în mod ştiinţific, cu mijloace adecvate şi sprijin logistic.

Căpitanul Kaleb-el-Fasi îi aruncă o privire lungă, ce se voia severă şi mustrătoare:

— Insinuezi să folosesc materialul şi oamenii armatei ca să caut caravana asta? întrebă cu prefăcută surpriză.

— De ce nu? veni răspunsul sincer. Tot timpul ne trimit în expediţii fără sens să căutăm noi puţuri, pietre fără valoare sau să facem recensământul triburilor. O dată, inginerii ne-au pus să umblăm de colo până colo şase luni, încercând să găsească ţiţei.

— Şi au găsit.

— Da, dar… Noi cu ce ne-am ales? Oboseală, necazuri, trupa nemulţumită şi trei oameni care-au zburat în bucăţi într-un jeep încărcat cu dinamită.

— Erau ordine de sus.

— Ştiu. Dar dumneavoastră aveţi suficientă autoritate ca să mă trimiteţi în orice misiune; de exemplu, exerciţii de supravieţuire în „pământurile pustii“. Închipuiţi-vă că ne-am întoarce cu o avere! Jumătate pentru armată, jumătate pentru noi şi pentru trupă. Nu credeţi că, dacă ar fi bine folosită, ar îmblânzi câţiva generali?

Superiorul său nu răspunse imediat. Îşi cufundă capul în apă şi rămase aşa câteva momente, poate cugetând. Când scoase capul afară, îi atrase atenţia fără să-l privească:

— Te-aş putea băga la „mititica“ pentru propunerea asta.

— Şi ce-aţi câştiga? În fond, ce diferenţă e să stai într-o celulă sau aici, afară? Doar că aici e ceva mai cald, asta-i tot. Mai puţin decât în „pământurile pustii“, bineînţeles.

— Eşti aşa de disperat?

— La fel ca dumneavoastră. Dacă nu facem ceva, n-o să ieşim niciodată de-aici, ştiţi asta. În orice moment, pe vreunul din nemernicii ăştia o să-l apuce gândurile negre şi-o să ne împuşte.

— Până acum am ştiut să-i ţinem în frâu.

— Am avut noroc, zise micul sergent. Dar cât ne va mai surâde norocul? În curând vom îmbătrâni, ne vom pierde forţele şi ne vor devora.

Căpitanul Kaleb-el-Fasi, comandant al pierdutului post militar din Adoras, „Curul Dracului“, cum îi spuneau în armată acelui loc, îşi dădu capul pe spate şi contemplă îndelung palmierii pe care nici o adiere de vânt nu reuşea să-i unduiască şi cerul de un albastru albicios, ce-ţi rănea ochii doar cât îl priveai.

Se gândi la familia lui: la soţia pe care o pierduse şi care obţinuse divorţul ca urmare a condamnării lui, la copiii ce nu-i scriseseră niciodată, la prietenii şi colegii care îi şterseseră numele din amintirea lor, cu toate că ani de zile îl lăudaseră pentru

dărnicia lui, şi la adunătura aceea de hoţi, asasini şi drogaţi care îl urau de moarte şi, la cea mai mică neatenţie, ar fi fost în stare să-i înfigă o baionetă în spate sau să-i pună o grenadă sub pat.

— De ce-ai avea nevoie? întrebă fără să se întoarcă, străduindu-se ca vocea lui să nu trădeze nici o promisiune.

— Un camion, un jeep şi cinci oameni. O să-l iau şi pe Mubarrak-ben-Sad, călăuza *targuí*. Şi-o să am nevoie de cămile.

— Cât timp?

— Patru luni. Dar am ţine legătura prin radio o dată pe săptămână.

Acum îl privi în ochi.

— Nu pot obliga pe nimeni să te însoţească. Dacă nu te întorci şi povestea se află, mi-ar tăia capul.

— Ştiu cine o să vină de bunăvoie cu mine, fără să spună nimic. Cei ce rămân nu trebuie să ştie nimic.

Căpitanul ieşi încet din apă, îşi puse nişte pantaloni scurţi şi largi, se încălţă cu tipicele *nail*, lăsând aerul cald să-i usuce apa de pe corp, şi dădu din cap neîncrezător:

— Cred că eşti la fel de nebun ca acest *targuí*, spuse. Dar poate că ai dreptate şi e mai bine decât să rămâi aici aşteptând moartea.

Făcu o pauză.

— Ar trebui să găsim un motiv plauzibil pentru o călătorie atât de lungă – zâmbi. Pentru cazul în care nu te întorci.

Malik surâse, satisfăcut de triumful său, deşi ştiuse din prima clipă că o să învingă. De când *targuí*-ul dispăruse în zare, printre dune, nu făcuse decât să coacă în minte felul cum să-şi expună planul şi, pe măsură ce despica firul în patru, era tot mai sigur că o să obţină aprobarea.

Porniră împreună spre baraca unde se aflau birourile şi, cu un zâmbet abia schiţat, spuse:

— M-am gândit deja la asta.

Celălalt se opri să-l privească.

— Sclavi.

— Sclavi?

— *Targuí*-ul ăsta care a plecat azi-dimineaţă putea foarte bine să-mi spună că a auzit despre nişte caravane de sclavi ce-au pătruns pe teritoriul nostru. Traficul de sclavi a luat din nou proporţii alarmante.

— Ştiu, dar se îndreaptă spre Marea Roşie şi ţările unde se mai acceptă încă sclavia.

— E-adevărat, admise Malik. Dar cine ne împiedică să verificăm o informaţie, şi să declarăm apoi că a fost o alarmă falsă?

Zâmbi ironic.

— Ar trebui mai degrabă să fim felicitaţi pentru zelul şi spiritul nostru de sacrificiu.

Intrară în baraca birourilor, care nu era decât o încăpere mare cu două mese, deja încinsă de căldură la acea oră a dimineţii, şi căpitanul se opri direct în faţa marii hărţi a zonei, ce acoperea tot peretele din fund.

— Uneori mă întreb cum dracu' te-au înhăţat şi te-au băgat în văgăuna asta, când eşti atât de deştept. Unde vrei să cauţi?

Malik îi arătă fără şovăială o imensă pată galbenă, în mijlocul căreia apărea un spaţiu complet alb, fără cea mai mică urmă de drum, cărare pentru cămile, puţ sau aşezare omenească.

— Aici, chiar în mijlocul Tikdabrei. În mod logic, drumul caravanei a evitat probabil Tikdabra, a lăsat-o la nord. Dar dacă s-au abătut din drum şi au mers printre dune, în mod sigur au dat peste această zonă de „pământ pustiu“ când era prea târziu ca să se mai întoarcă. Aşa că nu le-a rămas altă soluţie decât să încerce să ajungă la puţurile de la Muley-el-Akbar; şi n-au ajuns.

— Asta-i doar o teorie. La fel de bine pot fi acolo sau în oricare altă parte.

— Poate. Dar nu sunt în nici o altă parte, îi atrase atenţia. Ani de zile s-a cercetat regiunea din sudul Tikdabrei. Şi la est, şi la vest. Dar nimeni n-a îndrăznit vreodată să caute chiar în Tikdabra. Sau, cel puţin, cei care au îndrăznit nu s-au întors niciodată.

Căpitanul calculă din ochi:

— Peste cinci sute de kilometri lungime pe trei sute lăţime, numai dune şi deşert. Ai mai multe şanse să găseşti un purice alb într-o turmă de *mehari*.

Răspunsul veni scurt:

— Am unsprezece ani la dispoziţie să caut.

Căpitanul se aşeză în fotoliul lui desfundat din piele de gazelă, căută o ţigară, o aprinse încet şi studie cu atenţie harta pe care o cunoştea pe de rost, căci era agăţată acolo din ziua când sosise la post. Cunoştea deşertul şi ştia foarte bine ce înseamnă să pătrunzi

într-un *erg* ca Tikdabra, format dintr-un neîntrerupt şir de dune foarte înalte, ce se prelungeau ca o mare cu valuri uriaşe care părea că protejează, ca o capcană de nisipuri mişcătoare, unde oameni şi cămile se scufundau uneori până la piept, o imensă întindere fără orizont, mai netedă decât cea mai netedă dintre mese, deasupra căreia soarele reverbera permanent, împiedicând vederea, tăindu-ţi răsuflarea şi făcând să fiarbă sângele oamenilor şi animalelor.

— Nici o şopârlă nu poate supravieţui acolo, murmură în cele din urmă. Dacă te însoţeşte cineva, înseamnă că e năpădit de gânduri negre şi o să-mi faci un serviciu scăpându-mă de el.

Deschise micuţa casă de bani zidită în podea şi ascunsă sub duşumele chiar lângă masa lui; numără banii care se aflau în ea şi clătină din cap.

— Va trebui să rechiziţionezi cămilele de la triburile de beduini, zise. Nu am bani şi nu le poţi lua pe-ale noastre.

— Mubarrak o să mă ajute să fac rost de ele.

Se îndreptă spre uşă.

— Cu permisul dumneavoastră, o să vorbesc cu oamenii mei.

Răspunse cu un gest la salutul său, închise casa de bani şi rămase nemişcat, cu picioarele pe masă, contemplând harta. Surâse abia perceptibil, satisfăcut că acceptase propunerea. Dacă lucrurile ieşeau rău, pierdea şase oameni şi o călăuză *targuí*, pe lângă două vehicule. Dar nimeni nu avea să-l condamne pentru ceva ce până la un punct părea normal pe acele meleaguri. Patrule care dispăreau pentru veşnicie erau multe, căci era de-ajuns o greşeală a călăuzei, o pană de motor sau un ax rupt pentru ca o simplă expediţie de rutină să devină o tragedie, fără şanse de supravieţuire. De fapt, pe asta se miza, când erau trimise la Adoras toate scursorile din cazărmile şi puşcăriile din ţară. În mod logic, nici unul din oamenii lui nu trebuia să se întoarcă în viaţă la civilizaţie, pentru că societatea nu îi voia în sânul ei şi îi respinsese pentru totdeauna. Aşa că nimănui nu-i păsa că se înjunghiau de moarte, că mureau de friguri, că se pierdeau în timpul unei patrulări de rutină ori dispăreau în căutarea unei comori legendare.

„Marea Caravană“ era acolo, undeva spre sud, şi toţi erau de acord cu asta, căci nu se putuse volatiliza, iar încărcătura ei cea

mai preţioasă suporta trecerea anilor şi chiar a secolelor fără să se deterioreze. Cu o minusculă parte din această încărcătură, căpitanul Kaleb-el-Fasi putea să părăsească pentru totdeauna Adoras şi să se întoarcă în Franţa, la Cannes, unde, la Hotel Majestic, petrecuse una dintre cele mai frumoase perioade din viaţa lui, în compania splendidei vânzătoare de la un *boutique* din Rue des Antibes, care probabil că a aşteptat mulţi ani ca într-o bună zi o el să se ţină de cuvânt şi să se întoarcă după ea.

Pe la jumătatea după-amiezei deschideau marile ferestre ce dădeau spre piscină, La Croisette şi plajă, şi făceau amor până se însera, ca să se ducă apoi să cineze la Le Moulin de Mougens, El Oasis sau Chez Félix şi să sfârşească noaptea la Cazinou, riscând totul pe numărul opt.

Plătea un preţ mare pentru acele zile; prea mare, după părerea lui, şi partea cea mai proastă nu era deşertul în sine, căldura şi monotonia, ci amintirile şi certitudinea că, dacă vreodată va reuşi să scape cu viaţă din Adoras, nu va mai fi în stare să se bucure iarăşi de hotelurile, restaurantele şi fetiţele din Cannes.

Rămase cufundat în amintiri, lăsându sudoarea să i se prelingă pe tot trupul, pe măsură ce o căldură sufocantă punea stăpânire pe campament, aşteptând ca ordonanţa să sosească cu o tavă şi cu respingătorul şi zilnicul cuşcuş înotând în grăsime, pe care îl mâncă fără poftă, însoţit de mici sorbituri dintr-o apă călduţă, tulbure şi puţin sărată, cu care încă nu reuşise să se obişnuiască şi care tot îi mai producea diaree, în ciuda anilor scurşi.

Apoi, când soarele căzu vertical, ca firul de plumb, atât de extenuant încât nici muştele nu mai zburau, străbătu cu paşi lenţi solitarul pâlc de palmieri şi-şi căută adăpost în baraca lui, lăsând uşile şi ferestrele complet deschise, într-o încercare de a profita de cea mai mică adiere.

Acela era ceasul pentru *gaila*, siesta sfântă în deşert, căci în timpul celor patru ore de căldură maximă oamenii – ba chiar şi animalele – trebuiau să stea liniştiţi la umbră, dacă nu voiau să rişte să se deshidrateze şi să se prăbuşească trăsniţi de insolaţie.

Soldaţii dormeau deja în barăcile lor, şi doar o santinelă mai era în picioare, la adăpostul unui umbrar, luptând din toate puterile – de multe ori inutil – să-şi ţină ochii întredeschişi numai cât să nu adoarmă de tot şi suficient ca reflexele soarelui pe albele dune să

nu sfârşească prin a-l orbi.

O oră mai târziu, s-ar fi putut crede că Postul militar din Adoras e mort. Termometrul, la umbră, fiindcă la soare probabil ar fi explodat, se apropia periculos de liniuţa celor cincizeci de grade, iar coroanele palmierilor stăteau atât de neclintite, încât puteai crede că nu sunt reale, ci doar pictate pe cer.

Cu gura deschisă, cu feţele acoperite de sudoare, vlăguiţi şi rupţi ca nişte păpuşi fără viaţă, oamenii sforăiau, răpuşi de arşiţă, incapabili până şi să sperie muştele ce ajungeau să li se aşeze pe limbă, în căutarea unui strop de umezeală. Cineva visă scurt cu glas tare, aproape un soi de tânguire, şi un caporal se trezi brusc, cu ochii măriţi de groază, căci timp de câteva secunde se temuse că se asfixiază şi că aerul nu-i ajungea la plămâni.

Un negru scheletic, care nu putea dormi în colţul său, îl privi fix până se linişti din nou şi închise şi el ochii, dar rămase treaz, căci mintea îi fierbea agitată din momentul când sergentul major îi mărturisise în secret că peste patru zile aveau să pornească în nebunesca aventură de a pătrunde în cea mai neospitalieră regiune, în căutarea unei caravane pierdute.

Probabil că nu aveau să se întoarcă niciodată în viaţă, dar era mai bine decât să continue să dea cu lopata la nisip zi de zi, până în clipa când alţii aveau să să arunce lopeţi de nisip peste corpurile lor.

În baraca lui, căpitanul Kaleb-el-Fasi sforăia şi el uşor, visând, poate, caravana pierdută şi bogăţiile ei, şi dormea atât de adânc, că nu-şi dădu seama că o umbră înaltă se profilă pentru o clipă în cadrul uşii, ca să alunece apoi, fără cel mai mic zgomot, până la pat, să lase jos, sprijinită de perete, o puşcă veche şi greoaie din vremea când *sanusi*[1] se răsculaseră contra francezilor şi italienilor şi să scoată un hanger lung şi ascuţit, proptindu-i încet vârful sub bărbia sa.

Gacel Sayah se aşeză pe marginea mindirului şi apăsă uşor arma, în timp ce mâna cealaltă se lăsă cu putere pe gura celui adormit.

Mâna dreaptă a căpitanului ţâşni automat spre revolverul pe care îl ţinea întotdeauna jos, lângă căpătâiul patului, dar *targuí*-ul îl îndepărtă puţin cu piciorul, aplecându-se şi mai mult deasupra lui.

Murmură răguşit:

— Dacă scoţi un strigăt, îţi tai beregata. Ai înţeles?

Aşteptă ca ochii celuilalt să-i confirme că înţelesese şi apoi, foarte încet, îi îngădui să inspire, fără să slăbească deloc apăsarea hangerului. Un firişor de sânge începu să curgă pe gâtul căpitanului îngrozit, şi în scurt timp se amestecă cu transpiraţia ce îi scălda pieptul.

— Ştii cine sunt?

Făcu semn că da.

— De ce mi-ai ucis oaspetele?

Îşi înghiţi saliva. În cele din urmă, cu un efort şi aproape fără glas, şopti:

— Aşa era ordinul. Un ordin foarte strict. Tânărul trebuia să moară. Celălalt, nu.

— De ce?

— Nu ştiu.

Vârful pumnalului încovoiat se înfipse cu mai multă forţă.

— De ce? insistă *targuí*-ul.

— Îţi jur că nu ştiu, spuse aproape scâncind. Primesc un ordin şi trebuie să-l execut. Nu pot să refuz.

— Cine ţi-a dat acest ordin?

— Guvernatorul provinciei.

— Cum se numeşte?

— Hassan-ben-Koufra.

— Unde locuieşte?

— La El-Akab.

— Şi celălalt… Bătrânul… Unde se află?

— De unde vrei să ştiu? L-au luat, asta-i tot.

— De ce?

Căpitanul Kaleb-el-Fasi nu răspunse. Poate înţelesese că spusese deja prea multe, poate îl obosise acel joc ori poate că, într-adevăr, nu ştia răspunsul exact. Căuta cu disperare un mijloc de a scăpa de intrusul în a cărui privire citea o hotărâre de neclintit şi se întrebă ce mama dracului făceau oamenii lui de nu-i veneau în ajutor.

Targuí-ul îşi pierdu răbdarea. Înfipse mai adânc hangerul şi cu mâna stângă îi încleştă gâtul, înăbuşind astfel un strigăt de durere ce se zbătea să iasă.

— Cine e bătrânul? – insistă. De ce l-au luat?

— E Abdul-el-Kebir.

O spuse pe un ton care explica totul, dar înţelese că acel nume nu însemna nimic pentru intrus care continua să aştepte lămuriri.

— Nu ştii cine e Abdul-el-Kebir?

— N-am auzit niciodată de el.

— E un ucigaş. Un ucigaş împuţit, şi-ţi rişti viaţa pentru el.

— Era oaspetele meu.

— Dar tot ucigaş rămâne.

— Chiar dacă e ucigaş, tot oaspetele meu era. Numai eu avem dreptul să judec.

Făcu o mişcare din încheietura mâinii şi îi tăie jugulara dintr-o singură crestătură.

Contemplă scurta sa agonie, îşi şterse mâinile cu cearşaful murdar, luă revolverul şi puşca şi se apropie de uşă, de unde aruncă o privire afară.

Santinela era la fel de adormită ca la venire şi nici o adiere de vânt, nici o suflare de viaţă nu mişca palmierii.

Alunecă de la un trunchi la altul, până ajunse la dune pe care se căţără cu agilitate.

După cinci minute, dispăruse de parcă l-ar fi înghiţit nisipul.

1. Membri ai unei confrerii musulmane create pe actualul teritoriu al Libiei în jurul anului 1840 de către Mohamed ibn Ali al-Sanusi. În timpul primului război mondial au luptat împotriva francezilor şi englezilor.

Se însera când ordonanţa căpitanului descoperi cadavrul.

Ţipetele sale, aproape isterice, se răspândiră prin oază şi îi făcură pe oameni să-şi arunce lopeţile şi să vină alergând, pentru ca apoi să se îmbulzească în mica baracă, de unde sergentul major trebui să-i dea afară îmbrâncind-i.

Când, în cele din urmă, rămase singur în faţa cadavrului şi a bălţii de sânge pline de muşte, se aşeză pe un taburet şi-şi blestemă soarta. Ticălosul care făcuse asta putea să mai fi aşteptat patru zile.

Nu-l încerca nici o tristeţe, nici cea mai mică urmă de milă pentru celălalt ticălos, cel mai ticălos dintre toţi, ce zăcea în faţa lui, în ciuda faptului că trăiseră atâţia ani împreună în iad şi fusese singurul cu care avusese câte o conversaţie mai mult sau mai puţin coerentă în acest timp. Ştia în mod sigur că domnul căpitan Kaleb-el-Fasi îşi merita moartea, orice fel de moarte şi în orice loc din lume, dar nu dorise să se întâmple acolo şi exact în acele zile.

Acum va veni un nou comandant, nici mai bun, nici mai rău, ci doar altul, şi vor trece, poate, ani de zile până să reuşească să-l cunoască bine, să-i ştie slăbiciunile şi să-l poată manipula aşa cum ajunsese să-l manipuleze pe mort.

Era îngrijorat şi de complicatele formalităţi ale comisiei de investigaţii, pentru că nici măcar el, care-şi cunoştea cel mai bine oamenii, nu se simţea capabil să-l identifice pe asasin în acea adunătură de ucigaşi, ce aşteptau, vorbind înfierbântaţi, la cinci metri de uşă.

Toţi i se păreau vinovaţi şi îşi dădu repede seama că şi el putea fi considerat suspect, dat fiind că avea aceleaşi motive ca oricare altul să dorească moartea unui om ce le făcuse viaţa imposibilă tuturor celor care slujiseră sub comanda lui.

Trebuia să-l găsească pe adevăratul vinovat înainte de a sosi

cineva din afară şi să prezinte cazul gata rezolvat, dacă voia să evite problemele.

Închise ochii şi trecu în revistă în gând feţele fiecăruia dintre oamenii săi în căutarea suspectului, şi când termină simţi că îl cuprinde o profundă senzaţie de descurajare. Nu ajungeau nici la o duzină cei de care putea fi sigur că erau nevinovaţi. Oricare dintre ceilalţi ar fi încercat o imensă plăcere tăindu-i beregata comandantului său.

— Mulay! urlă.

Un bărbat uriaş şi pocit intră imediat şi rămase nemişcat, palid, desfigurat şi aproape tremurând lângă ţâţâna uşii.

— Ordonaţi, dom' sergent, bâigui, făcând un efort.

— Tu erai de gardă, nu-i aşa?

— Da, dom'sergent.

— Şi n-ai văzut pe nimeni?

— Cred c-am aţipit un moment, dom' sergent, aproape se tângui uriaşul. Cine-şi închipuia că în plină zi…

— Tu nu, în orice caz. Şi probabil că asta o să te ducă până la urmă în faţa plutonului de execuţie. Dacă nu apare vinovatul, tu vei răspunde pentru asta.

Celălalt îşi înghiţi saliva, respiră cu greutate şi întinse mâinile într-un gest de rugăminte:

— N-am fost eu, dom' sergent. De ce-aş fi făcut-o? Peste patru zile urma să plecăm în căutarea caravanei ăleia.

— Dacă mai aminteşti de caravană, o să am grijă personal să fii împuşcat. Şi-o să neg c-am vorbit vreodată despre asta. O să fie declaraţia ta contra declaraţiei mele.

— Am înţeles, dom' sergent, se scuză Mulay. N-o să se mai întâmple. Vreau doar să înţelegeţi că eu eram unul dintre puţinii care doreau să mai trăiască.

Sergentul major Malik-el-Haideri se ridică în picioare, luă de pe masă pachetul de ţigări al defunctului şi aprinse una cu o brichetă grea de argint, pe care şi-o băgă liniştit în buzunar.

— Înţeleg, zise. Înţeleg foarte bine, dar înţeleg şi că erai de gardă şi ştiai că datoria ta e să tragi în oricine se apropie de baracă. Mama mă-sii! Dacă descopăr cine-a fost, îţi jur că-l jupoi de viu!

Aruncă o ultimă privire spre cadavru, ieşi afară şi se opri în umbra tindei, de unde îşi plimbă privirea pe chipurile celor

prezenţi. Erau toţi.

— Ascultaţi-mă bine! zise. Trebuie să rezolvăm problema asta între noi, dacă nu vrem să ni se trimită o serie de ofiţeri care să ne complice viaţa şi mai mult. Mulay era de gardă, dar nu cred c-a fost el. Ceilalţi se presupune că dormeau în baracă. Cine nu se afla acolo şi de ce ?

Soldaţii se priviră între ei, ca şi cum s-ar fi suspectat unii pe alţii, conştienţi de gravitatea problemei şi speriaţi de posibilitatea sosirii unei comisii de anchetă.

În cele din urmă, un caporal zise timid:

— Nu-mi amintesc să fi lipsit nimeni, domnule sergent. Căldura era insuportabilă. Ar fi părut ciudat ca cineva să rămână afară într-o asemenea zi.

Se auzi un murmur de unanimă aprobare.

Sergentul cugetă câteva clipe:

— Cine-a ieşit la latrină?

Trei oameni ridicară mâna. Unul din ei protestă:

— Eu n-am stat nici două minute. Ăsta m-a văzut şi eu l-am văzut pe el.

Se îndreptă spre al treilea.

— Pe tine te-a văzut cineva?

Negrul cel slab îşi croi drum din spate.

— Eu. S-a dus până la dune şi s-a întors fără să se abată din drum. I-am văzut şi pe ăştia doi… Nu dormeam şi pot să vă garantez, domnule sergent, ca nimeni n-a părăsit baraca mai mult de trei minute. Singurul care era afară era Mulay.

Făcu o pauză şi adăugă, părând că nu dă importanţă faptului:

— Şi dumneavoastră, bineînţeles.

Sergentul major se agită stingherit, îşi pierdu stăpânirea de sine pentru câteva zecimi de secundă şi simţi că o sudoare rece i se prelinge pe şira spinării. Se întoarse spre Mulay, care rămăsese înţepenit lângă uşă, şi îl fulgeră cu privirea.

— Păi, dacă n-a fost nici unul din ei, şi nici eu, şi nu e nimeni în jur pe o rază de o sută de kilometri, mi se pare că va trebui să…

Se întrerupse brusc, pentru că i se aprinsese o luminiţă în minte, şi slobozi o înjurătură, care era, în acelaşi timp, un strigăt de bucurie.

— *Targuí*-ul! Fir-ar să fie! *Targuí*-ul! Caporal!

— Ordonaţi, dom’ sergent.

— Nu mi-ai povestit despre un *targuí* care nu v-a lăsat să intraţi în tabăra lui? Ţi-l aminteşti?

Caporalul ridică din umeri, cu un gest de îndoială:

— Toţi tuaregii sunt la fel când poartă vălul, dom’ sergent.

— Dar ar putea fi cel care a înnoptat ieri aici?

Negrul cel scheletic răspunse în locul lui.

— Ar putea fi, dom’ sergent. Am fost şi eu atunci. Era înalt, uscăţiv, cu o *gandurah*[1] albastră, fără mâneci, peste alta albă şi o pungă mică sau o amuletă din piele roşie agăţată la gât.

Sergentul îl întrerupse cu un gest; s-ar fi zis că un oftat de uşurare îi scăpa din rărunchi.

— El e, fără îndoială, zise. Nemernicul ăsta a avut curajul să intre aici şi să-i taie gâtul căpitanului sub nasul nostru. Caporale! Închide-l pe Mulay. Dacă scapă, ordon să fii împuşcat. Pe urmă, fă-mi legătura cu capitala. Ali!

— Ordonaţi, dom’ sergent, spuse negrul.

— Pune la punct toate vehiculele... Provizii maxime de apă, combustibil şi hrană. O să-l găsim pe porcul ăsta chiar dacă se ascunde în fundul iadului.

Peste o jumătate de oră, Postul Militar din Adoras forfotea, cuprins de o activitate cum nu se mai văzuse de pe vremea creării lui sau de pe când făceau escală acolo marile caravane venite din sud.

1. Tunică de lână, mătase sau bumbac fără mâneci, purtată de arabi.

Nu se opri toată noaptea, ducând cămila de frâu, la lumina unei luni timide şi a miilor de stele, ce îi permitea să distingă profilul dunelor şi linia sinuoasa a trecătorilor dintre ele, capricioasele *gassi*, drumuri trasate de vânt, care se întrerupeau însă din loc în loc pe neaşteptate, obligându-l să înceapă un urcuş anevoios pe nisipul moale, căzând, gâfâind şi trăgând de frâul *mehari*-ului, ce protesta furios din cauza efortului şi a drumului atât de greu la un ceas când, în mod logic, avea dreptul să se odihnească şi să pască liniştit în pustiu.

Dar odihna dură doar câteva minute când ajunseră la capătul *erg*-ului ce se deschise în faţa lor, nesfârşit, o întindere fără zări formată din miliarde de pietre negre crăpate de soare şi un nisip foarte gros, aproape pietriş, pe care vântul nu izbutea să-l ridice decât atunci când sufla nebun, în timpul marilor furtuni.

Gacel ştia că nu avea să găsească în drumul său nici un tufiş, nici o *grara*, nici măcar albia seacă a unui vechi râu, atât de numeroase când străbăteai *hamada*, şi că doar surpătura produsă de vreo salină cu margini prăpăstioase ar fi putut întrerupe monotonia unui peisaj unde un călăreţ era la fel de vizibil ca un steag roşu fluturând de coada unei mături.

Dar Gacel mai ştia şi că nici o cămilă nu se putea întrece cu *mehari*-ul său pe un asemenea teren, cu nenumărate pietre ascuţite şi tăioase, de până la jumătate de metru înălţime, ce erau un obstacol aproape de netrecut şi pentru vehiculele cu motor.

Şi dacă nu se înşela prea tare, dacă soldaţii porneau în căutarea lui, aveau s-o facă în jeepuri şi camioane, pentru că nu erau oameni ai deşertului, nu erau obişnuiţi cu drumurile lungi şi nici să se bălăngănească pe spinarea unei cămile zile întregi.

Zorii îl găsiră foarte departe de dune care nu mai erau decât o

delicată şi sinuoasă linie la orizont, şi socoti că în acele momente soldaţii se puneau, probabil, în mişcare. Aveau nevoie de cel puţin două ore, străbătând drumul pe care îl deschiseseră în nisip, ca să iasă în deşert, mult mai la răsărit de locul unde se afla el acum, şi chiar presupunând că vreuna din maşini s-ar fi îndreptat direct spre *erg*, n-ar fi ajuns la marginea lui decât pe la mijlocul dimineţii, când soarele va fi fost foarte sus. Asta îi dădea o bună marjă de siguranţă, aşa că descălecă, aprinse un mic foc la care perpeli cu greu ultimele resturi din antilopa ce începea să miroasă urât, îşi făcu rugăciunile de dimineaţă, cu faţa spre Mecca, spre est, de unde trebuiau să sosească duşmanii săi, şi, după ce acoperi bine cu nisip resturile focului, mâncă cu poftă, apucă frâul cămilei şi îşi reluă drumul când soarele începea să-i încălzească spatele.

Mergea spre apus în linie dreaptă, îndepărtându-se de Adoras şi de toate ţinuturile sale cunoscute; îndepărtându-se şi de El-Akab, ce rămânea la nord, în dreapta sa, următorul lui popas, după cum hotărâse. Gacel era un *targuí*, un om al deşertului pentru care timpul, orele, zilele şi chiar lunile nu aveau importanţă. Ştia că El-Akab era acolo de sute de ani şi că avea să fie în continuare, până ce amintirea lui şi chiar a nepoţilor lui se va fi şters de pe faţa deşertului. Va avea timp să se întoarcă pe unde a venit, când soldaţii, mereu nerăbdători, vor fi obosit să-l caute.

„Acum sunt furioşi, îşi zise. Dar peste o lună nici n-or să-şi mai amintească de existenţa mea.“

Către amiază se opri, obligă *mehari*-ul să îngenuncheze într-o mică zănoagă pe care apoi o înconjură cu pietre, înfipse în pământ spada şi puşca, întinse pătura ce îi slujea drept acoperiş, oferindu-i umbra atât de necesară la acel ceas, şi se ghemui dedesubtul ei. După un minut dormea şi nimeni n-ar fi putut să-l descopere de la o distanţă mai mare de două sute de metri.

L-a trezit soarele, izbindu-l în faţă pieziş, aproape culcat la orizont, şi, iscodind printre stânci, zări o mică coloană de praf ce se înălţa în spatele unui vehicul care înainta, foarte încet, la marginea pustiului de parcă s-ar fi temut să nu piardă protecţia dunelor şi să pătrundă în neospitaliera imensitate a *erg*-ului.

Sergentul major Malik opri maşina, întrerupse contactul şi străbătu cu privirea, fără grabă, necuprinsa întindere, unde s-ar fi

zis că o mână de uriaş se distrase semănând pietre negre şi ascuţite ce ameninţau să-i facă praf cauciucurile sau să-i spargă carterul la cea mai mică neatenţie.

— Îmi pun capul că banditul ăsta e acolo, începu să spună în timp ce-şi aprindea, cu gesturi lente, o ţigară.

Apoi întinse mâna fără să privească şi negrul Ali îi dădu receptorul radiotelefonului.

— Caporale! zise. Mă auzi?

Vocea sosi de foarte departe.

— Vă aud, dom' sergent. Aţi găsit ceva?

— Nimic. Dar tu?

— Nici urmă.

— Ai reuşit să stabileşti contactul cu Almalarik?

— Acum câteva clipe, dom' sergent. Nici el n-a văzut nimic. L-am trimis să-l caute pe Mubarrak. În cel mai bun caz poate ajunge la tabăra dumneavoastră înainte de-a se însera. Mă va suna la şapte.

— Am înţeles – răspunse. Sună-mă după ce vorbeşti cu el. Întrerup şi închid.

Înapoie receptorul, se urcă în picioare pe scaun, luă binoclul şi privi din nou pustiul pietros, apoi se lăsă să cadă pe scaun prost dispus şi în cele din urmă coborî din maşină să urineze cu spatele la oamenii săi, care profitară şi-i urmară exemplul.

— Şi eu m-aş ascunde în iadul ăsta, mormăi cu glas tare. Aici el poate merge mai repede şi poate înainta şi noaptea, pe când noi am pierde şi ultima piuliţă pe drum.

Se încheie la şliţ, luă ţigara pe care o lăsase pe capota jeepului şi trase un fum lung.

— Dacă am şti măcar încotro merge…

— Poate se întoarce acasă, zise Ali. Dar e în direcţie opusă, spre sud-est.

— Acasă! exclamă ironic. Când ai mai pomenit ca unul din blestemaţii de „Fii ai Vântului“ să aibă casă? Primul lucru pe care îl fac la cel mai mic semn de pericol este să-şi mute aşezarea şi să-şi trimită familia într-un loc îndepărtat, la mii de kilometri distanţă. Nu – negă convins. Pentru *targuí*-ul ăsta, acum casa lui e acolo unde e cămila lui, de pe coasta Atlanticului până la Marea Roşie. Şi ăsta-i avantajul lui faţă de noi: n-are nevoie de nimic şi de nimeni.

— Ce facem atunci?

Privi soarele ce colora cerul în roşu şi era pe punctul de a dispărea complet. Clătină din cap, pesimist.

— Acum nu mai facem nimic, spuse. Instalaţi campamentul şi pregătiţi cina. Să fie un om de gardă tot timpul; dacă adoarme vreunul în post, îl împuşc pe loc. E clar?

Nu aşteptă răspunsul. Scoase o hartă din torpedo, o întinse pe capotă şi începu s-o studieze pe îndelete. Ştia că nu se poate bizui pe ea. Dunele îşi schimbau locul permanent, drumurile dispăreau sub nisip, puţurile secătuiau şi mai ştia, din proprie experienţă, că cei care desenau acele hărţi nu intrau niciodată în *erg* ca să-l măsoare cu precizie, ci se limitau să-i traseze conturul aproximativ, fără să se sinchisească prea mult dacă lipseau sau prisoseau o sută de kilometri.

Într-un moment de cumpănă, acei o sută de kilometri puteau reprezenta diferenţa dintre viaţă şi moarte, mai ales când jeepului i se rupea un ax şi trebuia să continui drumul pe jos.

O clipă fu pe punctul de-a da totul dracului şi de a ordona întoarcerea la post, pentru că, la urma urmelor, căpitanul Kaleb-el-Fasi îşi merita de-o mie de ori sfârşitul de care avusese parte. Dacă nu l-ar fi cunoscut pe *targuí*, aşa ar fi făcut, mulţumindu-se să comunice într-un raport că problema fusese rezolvată. Dar se simţea batjocorit şi jignit, folosit de un „Fiu al Vântului“ zdrenţăros, care reuşise să-l înşele şi râsese de el sub *litham*-ul lui jegos, în vreme ce îi turna gogoşile alea absurde despre „Marea Caravană“ şi comorile ei.

— L-am ajutat până şi să-şi lege încărcătura pe cămilă, să-şi fixeze bine burdufurile de apă şi să pregătească totul pentru o călătorie foarte lungă, când el, de fapt, plănuise să se ascundă după primele dune şi să se întoarcă în aceeaşi zi.

Mai aruncă o privire spre pustiul ce începea să se transforme într-o pată cenuşie fără relief.

— Dacă te prind, zise, jur c-o să-ţi smulg pielea fâşie cu fâşie.

Îşi făcu rugăciunile de seară, îşi puse pe umăr un săculeţ de piele cu un pumn de curmale, pe care le mâncă încet în timp ce pornea la drum, mereu spre apus, cufundându-se în umbrele ce puseseră deja stăpânire pe pământ, ştiind că acea noapte de marş

fără grabă va interpune între el şi urmăritorii săi o distanţă de nedepăşit.

Cămila băuse pe săturate cu o zi înainte, n-o obligase să meargă mult, nici să facă mari eforturi, era grasă şi puternică, cu cocoaşa plină şi lucioasă, semn că avea rezerve destule pentru mai bine de o săptămână, dacă înaintau în acelaşi ritm. Un animal ca acela putea pierde liniştit peste o sută de kilograme în greutate înainte de-a începe să se resimtă.

În ceea ce îl privea, obişnuit cu lungile vânători, fuga aceea nu era decât o plimbare, asemănătoare cu atâtea altele în căutarea urmei animalului rănit sau a unei frumoase turme fugare. Se simţea bine acolo, singur în deşert, pentru că asta era viaţa care-i plăcea cu adevărat şi, cu toate că uneori se gândea la familia lui şi noaptea sau în arşiţa după-amiezei îi lipsea prezenţa Lailei, ştia cu siguranţă că se putea lipsi de cei dragi cât timp ar fi fost nevoie; timp necesar ca să ducă la bun sfârşit ceea ce îşi propusese: să se răzbune pentru jignirea ce i se adusese.

Mulţumi mai târziu că răsărise luna care îi lumină drumul, iar la miezul nopţii zări în depărtare reflexele argintate ale unui *sebhka*, un fost lac sărat, imens, ce se întindea la picioarele lui ca o mare împietrită al cărei ţărm opus nu se putea vedea.

Se abătu spre nord, ocolind lacul la o oarecare depărtare, fiindcă pe malurile mlăştinoase şi noroioase ale acelor ape erau miliarde de ţânţari, formând adevăraţi nori care, la lăsarea serii şi în zori, acopereau soarele şi făceau viaţa imposibilă oricărui om sau animal ce s-ar fi apropiat. Gacel văzuse cămile înnebunite de durere când ţânţarii li se vârau grămadă în ochi şi în gură, care o rupeau la fugă bezmetice, aruncându-şi încărcătura sau călăreţul la pământ şi dispărând din faţa ochilor, ca să nu se mai întoarcă niciodată.

Pe malul unui *sebhka* trebuia să treci, prin urmare, doar în plină zi, când soarele era sus şi ardea aripile ţânţarilor ce îndrăzneau să zboare; de aceea rămâneau ascunşi în timpul orelor de căldură mare, ca şi cum n-ar fi existat, ca şi cum n-ar fi fost cea mai mare pedeapsă pe care Alah o putea trimite asupra locuitorilor deşertului pedepsiţi de-atâtea mii de ori.

Gacel nu cunoştea personal acel lac sărat, dar îi auzise pe mulţi călători vorbind de el şi nu se deosebea prea mult, decât poate

doar ca mărime, de atâtea altele pe care le văzuse în viaţa lui.

Cu foarte mulţi ani în urmă, când Sahara era o imensă mare şi aceasta s-a retras, apa a rămas într-o mulţime de gropi asemănătoare, unde, mai târziu, s-a evaporat foarte încet, adunându-se pe fund un strat de sare care, în mijloc, avea deseori o grosime de mai mulţi metri. Adesea, curentele subterane de ape cu salpetru le alimentau când ploua, şi în felul acesta în apropierea malurilor se forma o zonă de nisip umed şi sălciu, păstos, pe care soarele îl ardea până îl transforma într-o crustă tare, precum coaja unei pâini proaspăt scoase din cuptor. Această crustă prezenta pericolul că se putea crăpa în orice moment, azvârlind călătorul într-o masă ce amintea de untul pe jumătate topit, care-l înghiţea în câteva minute, mai primejdioasă decât trădătorul *fesh-fesh*, solul nisipos, fără bază, în care, dintr-odată, omul şi cămila dispăreau de parcă n-ar fi existat niciodată.

Gacel se temea de *fesh-fesh*, fiindcă era imprevizibil, nu-şi anunţa niciodată prezenţa, dar cel puţin îi era recunoscător pentru iuţeala cu care sfârşea cu victima sa, în timp ce nisipurile mişcătoare de la malul lacurilor sărate se distrau cu prada lor de parcă ar fi fost o muscă picată în miere, scufundând-o centimetru cu centimetru, fără cea mai mică posibilitate de a scăpa, în cea mai lungă agonie ce se poate imagina.

Din toate aceste motive înainta acum foarte încet spre nord, încercând să ocolească acea întindere albă ce părea că nu are hotare, conştient că era încă una dintre barierele pe care Natura le punea între el şi urmăritorii săi. Salina ar înghiţi orice vehicul care ar încerca s-o străbată.

— Mubarrak a murit. Nemernicul ăla l-a găurit cu sabia. Almarik garantează că a fost un duel curat şi că familia Sad nu e dispusă să înceapă un război între triburi din această cauză. Pentru ei, problema e încheiată.

— Din nefericire, noi nu putem face acelaşi lucru. Fiţi cu ochii în patru până la noi ordine.

— Am înţeles, domnule sergent. Întrerup şi închid.

Malik se întoarse spre negru.

— Trebuie să vorbesc cu postul din Tidiken. Cu locotenentul Razman. Anunţă-mă când ai legătura.

Se îndepărtă să se plimbe singur în noapte, contemplând stelele şi luna ce împrăştia scânteieri aurii pe dunele înalte care se ridicau în spatele lui. Înţelese că, în ciuda nespusei durităţi a zilelor ce îl aşteptau, se simţea fericit acolo, la hotarul *erg*-ului, angajat în periculoasa aventură de a vâna un om care, fără îndoială, cunoştea deşertul mult mai bine decât l-ar fi putut el cunoaşte vreodată şi avea să se joace cu el ca pisica cu şoarecele, ca iepurele cu cămila care aleargă după el ca să-l prindă. Dar, într-un fel sau altul, asta era: o vânătoare, şi asta îl făcea să se simtă din nou în formă, activ, din nou tânăr, poate, ca pe vremea când îi pândea pe ofiţerii francezi pe la colţuri în *casbah*1, ca să le înfigă un cuţit în burtă şi să dispară apoi în întunericul celor o mie de străduţe. Sau când arunca o bombă într-o cafenea din cartierul european în ziua când porniseră în sfârşit lupta pe faţă, convinşi că libertatea era aproape.

Era frumoasă viaţa aceea, incitantă şi plină de satisfacţii, atât de deosebită de monotonia cazărmii ce sosise odată cu independenţa şi atât de diferită de oroarea deşertului din Adoras şi de inutila şi eterna lor luptă împotriva invaziei nisipurilor.

„Vreau să-l prind pe împuţitul ăsta de *targuí*, îşi zise. Şi să-l prind viu, ca să-i smulg vălul, să-i văd chipul şi el, la rândul lui, să-l vadă pe-al meu şi să înţeleagă că de mine nu-şi bate nimeni joc.“

Petrecuse o lungă noapte treaz în patul lui de campanie, visând că îl va însoţi pe „pământurile pustii“ în căutarea „Marii Caravane“, imaginându-şi aventurile prin care aveau să treacă amândoi şi câte lucruri putea să-l înveţe un om ca acela, care fusese capabil să ajungă până acolo nu o dată, ci de două ori. Pentru o lungă noapte, acel *targuí* devenise prietenul lui, îi dăduse din nou speranţe în posibilul său viitor şi dintr-odată, în câteva ore, acelaşi *targuí* îl trezise din vis de două ori, refuzând să-l accepte ca însoţitor şi tăindu-i gâtul căpitanului tocmai când reuşise să-l convingă.

Nu. Nu se născuse încă „Fiul Vântului“ care să-i poată face aşa ceva şi să rămână în viaţă. Nu se născuse încă.

— Domnule sergent! Domnul locotenent la aparat.

Alergă într-acolo.

— Domnul locotenent Razman?

— Da, sergent. L-aţi prins pe *targuí*?

— Încă nu, domnule locotenent. Dar am impresia că traversează marele *erg* de la sud de Tidiken… Dacă-i trimiteţi pe oamenii dumneavoastră, ar putea să-i taie calea înainte de-a pătrunde în munţii Sidi-el-Madia…

Se lăsă tăcerea. Într-un târziu, vocea locotenentului se auzi, plină de îndoială.

— Dar asta e la aproape două sute de kilometri de aici, sergent…

— Ştiu, admise. Dar dacă intră în Sidi-el-Madia, toate armatele din lume n-or să-l mai poată găsi. E un labirint.

Locotenentul Razman se gândi ce să răspundă. Îl dispreţuia pe sergentul Malik, aşa cum îl dispreţuia pe căpitanul Kaleb-el-Fasi, de a cărui moarte se bucurase, aşa cum îi dispreţuia pe toţi cei ce sfârşeau în Adoras, pleava unei armate pe care ar fi dorit-o curată şi corectă, unde nişte canalii de teapa lor n-ar fi avut locul nici măcar ca să menţină în funcţie acel post blestemat.

Dacă un *targuí* avusese curajul să intre în acel iad, să-l omoare pe căpitan şi s-o şteargă apoi pe nesimţite, în sinea sa era de partea lui, oricare ar fi fost motivul pentru care o făcuse. Dar înţelegea, de asemenea, că tocmai prestigiul acelei armate era în joc şi că, dacă refuza să le acorde ajutor şi *targuí*-ul scăpa, sergentul va profita şi-l va face pe el responsabil în faţa superiorilor.

În doi ani urma să fie înaintat la gradul de căpitan şi să devină maxima autoritate în regiune. Dacă, pe deasupra, îl mai vâna şi pe asasinul unui ofiţer – oricât de porc ar fi fost ofiţerul acesta în viaţă –, aceşti doi ani se puteau scurta. Suspină şi încuviinţă din cap ca şi cum interlocutorul său l-ar fi putut vedea.

— Bine, sergent, răspunse în cele din urmă. Vom pleca mâine în zori. Întrerup şi închid.

Lăsă microfonul pe masă, închise întrerupătorul şi rămase tăcut, privind radioemiţătorul, de parcă ar fi aşteptat un răspuns de la el.

Glasul lui Souad îl smulse din îngândurare, readucându-l la realitate.

— Nu-ţi face plăcere misiunea asta, aşa-i? îl întrebă din bucătărie, abia iţindu-şi capul.

— Nu, bineînţeles, recunoscu. Nu m-am născut ca să fiu poliţist şi nici ca să urmăresc un om prin deşert doar pentru că a făcut ceea ce considera drept potrivit legii sale.

— Asta nu mai e lege, şi tu o ştii, observă ea, venind să se aşeze la celălalt capăt al mesei. Suntem o ţară modernă şi independentă, unde toţi trebuie să fim egali, pentru că dacă fiecare s-ar conduce după propriile sale obiceiuri, n-am mai putea fi cârmuiţi. Cum să împaci obiceiurile locuitorilor de la ţărmul mării cu cele ale muntenilor sau cu cele ale beduinilor şi tuaregilor din deşert? Trebuie să punem punct şi să începem din nou, impunând o legislaţie comună; altfel, ne prăbuşim într-o prăpastie. Nu înţelegi?

— Ba da. Se poate înţelege când ţi-ai făcut studiile într-o academie militară, ca mine, sau într-o universitate franceză, ca tine.

Făcu o pauză, căută o pipă curbată între cele care atârnau pe un suport de lemn pe perete şi începu s-o umple încet.

— Dar mă îndoiesc că poate înţelege asta cineva care şi-a petrecut toată viaţa la hotarele deşertului fără ca noi să ne fi îngrijit să-l anunţăm că situaţia s-a schimbat. Avem dreptul să-l obligăm să accepte de la o zi la alta că viaţa lui, cea a părinţilor şi cea a strămoşilor lui de acum două mii de ani nu mai e valabilă? De ce? Ce le-am dat in schimb?

— Libertatea.

— Asta-i libertate, să-i intri în casă, să-i omori un oaspete şi să-l iei cu tine cu forţa pe celălalt? răspunse mirat. Vorbeşti de libertate politică, aşa cum o vede o studentă în campus şi baruri, dar nu cum o vede un om care s-a considerat cu adevărat liber întotdeauna, indiferent dacă la putere sunt francezii, fasciştii sau comuniştii… Colonelul Duperey, chiar dacă era un „colonialist“, ar fi ştiut să respecte mai mult tradiţiile acestui *targuí* decât porcul de căpitan Kaleb, care a luptat pentru independenţă…

— Nu-l poţi da de exemplu pe Kaleb. Era o canalie.

— Dar ăsta e tipul de canalii trimise să trateze cu oamenii noştri cei mai puri, de care ar trebui să avem grijă, pentru că sunt reprezentanţii în viaţă a ceea ce are mai bun istoria noastră şi poporul nostru. În deşertul ăsta sunt trimişi oameni ca Malik, Kaleb şi guvernatorul Ben-Koufra, cu toate că francezii îl rezervau pentru cei mai buni ofiţeri ai lor.

— Nu toţi erau colonelul Duperey, ştii foarte bine. Ai uitat de Legiunea Străină şi de asasinii ei? Şi ei ne-au distrus triburile, le-au decimat, le-au luat puţurile şi păşunile şi le-au împins spre

pământurile pietroase.

Locotenentul Razman îşi aprinse pipa, aruncă o privire spre bucătărie şi spuse:

— Ţi se arde carnea. Nu, adăugă apoi. N-am uitat de Legiunea Străină şi de brutalitatea ei. Dar ştiu că se purtau aşa pentru că erau într-un permanent război cu triburile rebele şi nu s-au oprit până nu le-au supus. Asta era misiunea lor şi au executat-o, aşa cum eu, mâine, o să execut misiunea de a-l captura pe acest *targuí* pentru că s-a răzvrătit împotriva autorităţii legale, oricare ar fi ea.

Făcu o pauză şi o observă cum ia carnea de pe foc, o pune în farfurii şi apoi le aduce la masă.

— Care e diferenţa atunci? În vreme de război ne purtăm asemeni colonialiştilor, dar în timp de pace nu suntem în stare să-i imităm.

— Tu îi imiţi, spuse Souad cu blândeţe şi vădită dragoste în glas. Te străduieşti să-i ajuţi şi să-i înţelegi pe beduini, te preocupă problemele lor şi scoţi şi bani din buzunar pentru asta – dădu din cap cu neîncredere. Cât îţi datorează şi când or să-ţi dea banii înapoi? De luni de zile nu văd un cent din solda ta, deşi presupuneam că aici o să facem economii – îl întrerupse cu un gest. Nu. Nu mă plâng. Mi-ajunge cât avem. Vreau doar să te fac să înţelegi că nu stă în puterea ta să rezolvi toate problemele. Nu eşti decât locotenentul unui detaşament care nici măcar nu e pe hartă. Fii calm… Când o să fii ca Duperey, colonel guvernator al regiunii şi prieten intim cu preşedintele republicii, poate o să reuşeşti să faci ceva.

— Nu cred că atunci o să mai fie cineva pe care să-l protejez, răspunse şi începu să mestece încet carnea tare ca o talpă a unei cămile bătrâne pe care ordonase oamenilor săi s-o sacrifice înainte de a muri fără ajutorul cuiva. De-a lungul unei singure generaţii independente o să distrugem tot ce-a izbutit să supravieţuiască timp de veacuri. Ce va spune Istoria despre noi? Ce vor spune nepoţii noştri când vor vedea ce-am făcut cu libertatea noastră?

Vru să mai adauge ceva, dar îl întrerupse un ciocănit discret la uşă şi îşi întoarse privirea într-acolo.

— Intră! – zise.

În prag se contură silueta foarte înaltă a sergentului Ajamuk, care luă poziţia de drepţi şi duse mâna la turban.

— Să trăiţi, domnule locotenent! salută. Bună seara! adăugă respectuos. Totul e în ordine la post. Ordonaţi ceva?

— Da. Intră, te rog, îi spuse. În zori plecăm spre sud. Nouă oameni cu trei vehicule sub comanda mea, iar dumneata preiei comanda aici. Pregăteşte totul, te rog.

— Pentru câte zile?

— Cinci… Maximum o săptămână. Sergentul Malik bănuieşte că *targuí*-ul ar putea să traverseze *erg*-ul spre Sidi-el-Madia – văzu expresia celuilalt, care se strâmbase. Nici mie nu-mi face plăcere, dar se presupune că e datoria noastră.

Sergentul Ajamuk îşi cunoştea perfect obligaţiile, dar îl cunoştea şi pe locotenentul Razman şi ştia că-şi poate permite un comentariu:

— Cu tot respectul, domnule, zise. Nu ar trebui să permiteţi ca scursorile astea din Adoras să vă bage în problemele lor…

— Fac parte din armată, Ajamuk, îi atrase atenţia. Vrem, nu vrem… Ia loc, te rog. O prăjiturică?

— Mulţumesc, dar n-aş vrea să vă deranjez.

Souad se dusese deja la bucătărie cu farfuriile aproape pline – carnea era practic necomestibilă – şi se întorcea cu un platou de prăjituri de casă la vederea cărora ochii nou-venitului se luminară.

— Haide, sergent! râse ea. Că te cunoaştem. Le-am scos din cuptor acum două ore.

O mână se îndreptă spre ele de parcă ar fi avut viaţă proprie, independent de voinţa stăpânului ei.

— Mă băgaţi în păcat, doamnă, recunoscu Ajamuk. Nevesti-mii, oricât s-ar strădui, nu îi ies la fel…

Îşi înfipse dinţii enormi şi foarte albi în aluatul crocant de migdale şi-l savură cu desfătare. Cu gura încă plină, adăugă:

— Permiteţi, domnule locotenent, dar cred că ar trebui să-mi daţi voie să merg cu dumneavoastră. Nimeni nu cunoaşte ca mine regiunea aceea.

— Cineva trebuie să preia comanda aici.

— Puteţi avea încredere în caporalul Mohamed. Iar soţia lui ştie să folosească radioemiţătorul.

Făcu o pauză ca să înghită.

— Aici nu se întâmplă niciodată nimic.

Locotenentul medita, în timp ce Souad servea ceaiul clocotit şi

dulceag, parfumat şi îmbietor. Îi plăcea sergentul, se simţea bine în compania lui şi era singurul dintre oamenii săi care-l putea prinde pe fugar. Poate tocmai din cauza asta, în mod aproape inconştient, încerca să-l ţină deoparte, pentru că în adâncul sufletului său continua să fie de partea *targuí*-ului. Se priviră pe deasupra paharelor de ceai, s-ar fi zis că fiecare ghicea ce gândea celălalt.

— Dacă cineva trebuie să-l prindă, insistă sergentul, mai bine să fim noi decât Malik. De cum o să-l zărească o să-l împuşte, ca să pună punct afacerii şi ca să nu intervină nimeni.

— Şi dumneata crezi la fel?

— Sunt sigur.

— Şi crezi c-o să aibă o soartă mai bună dacă îl predăm guvernatorului?

Nu primi răspuns şi adăugă, sigur pe sine:

— Căpitanul Kaleb n-ar fi îndrăznit să-l omoare pe omul acela fără sprijinul lui Ben-Koufra. Şi mă mir că n-a ordonat să fie asasinat şi Abdul-el-Kebir.

Observă privirea severă şi îngrijorată pe care soţia lui i-o arunca din uşa bucătăriei şi oftă cu un aer obosit.

— Bun! îngăimă. Nu e treaba noastră. De acord, acceptă în cele din urmă. Vii cu mine. Trezeşte-mă la patru!

Sergentul Ajamuk se ridică în picioare ca împins de un resort, luă poziţia de drepţi fără să-şi poată ascunde mulţumirea şi se îndreptă spre uşă.

— Mulţumesc, domnule locotenent! Noapte bună, doamnă... Şi mulţumesc pentru prăjituri.

Ieşi trăgând uşa după el, dar locotenentul Razman îl urmă după câteva clipe şi se duse să se aşeze în tindă, să privească noaptea şi deşertul ce se întindea în faţa lui, pierzându-se în întuneric.

Souad veni lângă el şi rămaseră aşa, în tăcere, o bună bucată de vreme, bucurându-se de aerul curat şi răcoros după o zi întreagă de căldură copleşitoare.

Într-un târziu, ea zise:

— Nu cred că trebuie să-ţi faci probleme. Deşertul e foarte mare. E foarte posibil să nu-l găseşti niciodată.

— Dacă îl prind, s-ar putea să mă avanseze în grad, răspunse Razman fără să se uite la ea. Te-ai gândit la asta?

— Da, recunoscu ea cu naturaleţe. M-am gândit.

— Şi?

— Mai devreme sau mai târziu te vor înainta, şi e mai bine să fie pentru ceva de care să te simţi mândru, decât pentru că ai făcut pe câinele poliţist. Eu nu mă grăbesc… Tu, da?

— Aş vrea să-ţi ofer o viaţă mai bună.

— Ce contează o steluţă în plus şi o soldă mai mare, dacă tot nu-ţi porţi niciodată uniforma şi vei continua să dai bani împrumut? Lumea o să-ţi datoreze mai mulţi bani, asta-i tot.

— Poate mă vor trimite undeva departe de-aici. Am putea să ne întoarcem în oraş. În lumea noastră…

Ea râse amuzată:

— Haide, Razman! exclamă. Pe cine încerci să duci de nas? Asta-i lumea ta, şi ştii asta. Vei rămâne aici oricâte grade ţi-ar da. Şi eu o să rămân cu tine.

El se întoarse s-o privească şi zâmbi:

— Ştii? zise. Mi-ar plăcea să facem dragoste ca noaptea trecută… Pe dune.

Ea se ridică, intră în casă şi se întoarse cu o pătură sub braţ.

1. În Africa de Nord, cetate sau palat al unui conducător şi cartierul înconjurător.

Ajunse la marginea salinei când soarele era foarte sus, încălzea pământul şi alunga ţânţarii spre adăposturile lor, sub pietre şi tufişuri.

Se opri şi observă întinderea albă ce lucea ca o oglindă la douăzeci de metri sub picioarele sale, rănindu-i ochii şi obligându-l să-i închidă pe jumătate, căci sarea reflecta lumina cu furie, ameninţând să-i ardă pupilele, cu toate că era obişnuit de mic copil cu luminozitatea violentă a nisipurilor deşertului.

După un timp, căută o piatră mare, o ridică cu amândouă mâinile şi o lăsă să cadă în fundul lacului. Aşa cum se aştepta, când ajunse jos, piatra sparse crusta arsă de soare şi dispăru de îndată. Prin gaura făcută ţâşni imediat, bolborosind, o masă păstoasă de culoare maro-deschis.

Continuă să arunce pietre, la o distanţă din ce în ce mai mare de marginea prăpăstioasă, până când, la vreo treizeci de metri, începură să salte fără să perforeze stratul de sare. Se aplecă în faţă, pe buza salinei, îşi întinse cu grijă capul şi căută locurile pe unde se putea filtra umezeala.

La urmă, petrecu mai bine de un ceas studiind cu atenţie malul, pentru a găsi locul cel mai potrivit pe unde să-şi înceapă coborâşul cu cel mai mic risc.

Când avu certitudinea că făcuse alegerea bună, obligă *mehari*-ul să îngenuncheze, îi puse în faţă trei pumni de orz, îşi instală cortul şi adormi pe loc.

Patru ore mai târziu, în momentul când soarele îşi începea timid coborâşul, deschise ochii de parcă brusc un deşteptător ar fi sunat lângă el.

După câteva minute, în picioare, în echilibru pe cămilă, scrută deşertul pe care îl lăsase în urmă. Nu zări nici o trâmbă de praf

înălţându-se în aer, dar ştia că pietrişul greu din *erg* nu se ridică atunci când vehiculele sunt obligate să înainteze foarte încet din cauza nenumăratelor stânci. Aşteptă răbdător şi această răbdare dădu roade: un obiect metalic reflectă, foarte departe, o rază de soare. Calculă distanţa: aveau nevoie de cel puţin şase ore ca să ajungă la locul unde se afla el.

Sări jos, apucă frâul animalului şi, în ciuda protestelor sale sonore, îl conduse până la marginea taluzului, pe care îl coborâră cu mare grijă, pas cu pas, atenţi nu numai să nu alunece şi să se rostogolească până jos, riscând să-şi frângă gâtul, ci şi la fiecare piatră, la fiecare aşchie de rocă, căci ştia că dedesubtul lor, acolo, lângă salină, îşi aveau cuibul mii de scorpioni.

Răsuflă mulţumit când ajunse la fund, se opri şi cercetă amănunţit crusta ce începea la patru metri distanţă. Înaintă şi o încercă cu piciorul. Părea dură şi rezistentă, şi lăsă frâul liber cât era de lung, înfăşurându-şi capătul pe încheietura mâinii, sigur că, dacă s-ar afunda, *mehari*-ul l-ar trage afară, scăpându-l de primejdie.

Simţi prima pişcătură de ţânţar pe gleznă. Puterea soarelui începea să slăbească şi în curând zona avea să devină un iad.

Începu să meargă şi i se păru că aude geamătul crustei sub picioarele sale, iar în câteva locuri se ondulă, fără să se spargă. *Mehari*-ul îl urma ascultător, dar după patru metri, instinctul îl preveni probabil de pericol, căci se opri nehotărât şi mugi nemulţumit, deşi mugetul său putea fi considerat un protest în faţa acelei nesfârşite întinderi de sare unde nu se zărea nici măcar un amărât de tufiş.

— Hai, prostănacule! mormăi. Nu te opri!

Îi răspunse un nou muget, dar o smucitură bruscă şi două înjurături îl făcură să se hotărască. Înaintă zece metri şi părea mai liniştit pe măsură ce crusta de sare era mai dură, până deveni un sol tare şi sigur.

Merseră apoi încet, mereu spre soarele ce se ascundea, iar când se înnoptă se urcă pe *mehari*, lăsându-l pe acesta să continue marşul, sigur că nu se va abate din drum în vreme ce trăgea un somn bun, legănat acolo, în şaua înaltă, clătinându-se ca pe o mare agitată, dar atât de sigur şi plăcut ca şi cum s-ar fi aflat sub acoperişul *jaimei* sale, dormind lângă Laila.

A fost noaptea cea mai liniştită. Vântul nu se tânguia, picioarele ca de pluş ale dromaderului nu făceau nici un zgomot când călcau pe sare, şi acolo, în mijlocul acelei *sebhka*, nu erau hiene, nici şacali care să urle cerându-şi prada. Luna se ivi plină, luminoasă şi curată, smulgând scânteieri argintate milioanelor de oglinzi de pe întinderea plată, pe care siluetele *mehari*-ului şi călăreţului erau o apariţie ireală şi fantasmagorică ieşind din neantul nopţii spre neantul umbrelor, stampă perfectă a singurătăţii absolute, căci probabil nici o fiinţă omenească n-a fost vreodată atât de singură cum era acel *targuí* în acea salină.

— E acolo!

Îi întinse binoclul sergentului Ajamuk, care urmări direcţia braţului său, şi-l potrivi la ochi şi-l distinse, într-adevăr, pe călăreţul ce înainta încet sub soarele puternic al dimineţii.

— Da, recunoscu. E acolo, dar am impresia că ne-a văzut. S-a oprit şi se uită încoace.

Locotenentul Razman luă binoclul şi privi iarăşi spre punctul unde, prin pâcla ce se reflecta pe suprafaţa albă, Gacel Sayah privea şi el spre locul unde se aflau, la marginea lacului sărat. Ştia că ochii de şoim ai unui *targuí* obişnuit cu marile distanţe vedeau la fel ca ai unui om obişnuit înarmat cu un binoclu.

Se priviră, deşi, în realitate, distanţa nu-i permitea să zărească decât siluetele vagi ale animalului şi călăreţului, ce păreau că se ondulează din cauza reverberaţiei, şi i-ar fi plăcut să ştie la ce se gândea tuaregul în momentul când descoperise că e prins în mijlocul unei capcane de sare ce nu oferea nici o posibilitate de scăpare.

— A fost mai uşor decât îmi imaginam, comentă.

— Încă nu l-am prins, remarcă Ajamuk.

Se întoarse să-l privească:

— Ce vrei să zici?

— Ce-am zis, răspunse sergentul cu naturaleţe. Maşinile noastre nu pot coborî în salină. Chiar dacă am găsi o pantă potrivită, ne-am scufunda în sare. Şi pe jos n-o să-l prindem în vecii vecilor.

Locotenentul Razman înţelese că avea dreptate, întinse mâna şi apucă receptorul radioemiţătorului:

— Sergent! strigă. Sergent Malik! Mă auzi?

Aparatul scoase un şuierat, mormăi, tuşi şi în sfârşit se auzi clar glasul lui Malik-el-Haideri.

— Vă aud, domnule locotenent.

— Suntem în partea vestică a lacului şi l-am localizat pe fugar. Vine spre noi, deşi, din nenorocire, cred că ne-a văzut.

Aproape că auzi înjurătura surdă a sergentului care, după o pauză, spuse:

— Eu nu pot continua. Am găsit o cărare ca să coborâm, dar crusta nu suportă greutatea jeepului.

— Nu văd altă soluţie decât să înconjurăm *sebhka* şi să aşteptăm ca setea să-l oblige să se predea.

— Să se predea? – vocea lui era un amestec de uimire şi incredulitate. Un *targuí* care a omorât doi oameni nu se va preda niciodată.

Ajamuk făcu un gest de aprobare, confirmându-i vorbele.

Poate că o să-şi aştepte moartea, dar nu se va preda niciodată.

— E posibil, recunoscu. Dar e limpede că nu putem merge după el. O să aşteptăm!

— Cum ordonaţi dumneavoastră, domnule locotenent!

— Rămâi pe recepţie. Întrerup şi închid!

Închise întrerupătorul şi se întoarse spre Ajamuk.

— Ce vrea ăsta? şuieră printre dinţi. Pretinde să alergăm după un *targuí* în pustiul ăsta ca să se joace cu noi şi să ne împuşte? Făcu o pauză şi se întoarse spre unul dintre soldaţi.

— Fă un steag alb, îi ceru.

— Vreţi să negociaţi? se miră Ajamuk Ce-o să obţineţi cu asta?

Ridică din umeri:

— Nu ştiu. Dar o să fac tot ce-mi stă în puteri ca să evit altă vărsare de sânge.

— Lăsaţi-mă să mă duc eu, îl rugă sergentul. Nu sunt *targuí*, dar m-am născut pe meleagurile astea şi le cunosc bine.

Refuză cu convingere:

— Eu sunt acum maxima autoritate la sud de Sidi-el-Madia, spuse. Poate o să mă asculte.

Luă coada lopeţii de al cărei capăt soldatul legase o batistă murdară, îşi scoase pistolul şi începu să coboare cu grijă panta periculoasă.

— Dacă mi se întâmplă ceva, preiei comanda, preciză. Malik nu

trebuie s-o preia sub nici o formă. E clar?

— N-aveţi grijă.

Săltând din piatră-n piatră, alunecând şi cât pe ce să se prăbuşească în gol, locotenentul ajunse jos, studie cu neîncredere crusta de sare subţire şi, conştient că oamenii săi îl observă, îşi luă inima-n dinţi şi porni cu pas hotărât spre silueta îndepărtată a călăreţului, rugându-se Cerului să nu se spargă dintr-odată placa de sare sub picioarele lui.

Când se simţi în siguranţă, îşi continuă drumul, unduind tristul steag sub un soare ce începea să se transforme în plumb topit, dându-şi seama că în groapa formată de salină, fără o adiere de vânt şi încinsă de soare, temperatura era mai mare cu cinci grade, iar aerul îi ardea plămânii.

Observă că *targuí*-ul obligase cămila să îngenuncheze şi îl aştepta în picioare, lângă ea, cu puşca pregătită, şi la mijlocul drumului regretă ce făcuse, pentru că sudoarea i se prelingea pe tot corpul, trecându-i prin uniformă, iar picioarele păreau pe punctul de a refuza să-l mai susţină.

Ultimul kilometru a fost, fără nici o îndoială, cel mai lung din viaţa lui, şi când s-a oprit la zece metri de Gacel, a avut nevoie de timp ca să-şi recupereze forţele, să se liniştească şi să murmure:

— Ai apă?

Celălalt negă, continuând să ţintească direct spre pieptul lui.

— Am nevoie de ea. O să bei când te întorci.

Consimţi înţelegător şi-şi trecu limba peste buze, simţind doar gustul sălciu al transpiraţiei.

— Ai dreptate, recunoscu. Sunt un prost că nu mi-am luat plosca. Cum poţi suporta căldura asta?

— Sunt obişnuit. Ai venit să-mi vorbeşti de vreme?

— Nu. Am venit să-ţi cer să te predai. N-ai cum să scapi!

— Asta doar Alah poate s-o spună. Deşertul e foarte mare.

— Dar salina asta nu. Şi oamenii mei te înconjoară.

Aruncă o privire spre *gerba* fleşcăită ce atârna de şa.

— Ai apă puţină. N-o să reziști mult – făcu o pauză. Dacă vii cu mine, îţi promit o judecată dreaptă.

— Nimeni n-are de ce să mă judece, preciză Gacel cu naturaleţe. Pe Mubarrak l-am omorât în luptă dreaptă, după obiceiul neamului meu, iar pe militar l-am ucis pentru că era un asasin care

n-a respectat legile sacre ale ospitalităţii… După legea tuaregilor, n-am comis nici un delict.

— Atunci de ce fugi?

— Pentru că ştiu că nici păgânii de *rumi*, nici voi, care aţi copiat legile lor absurde, nu le veţi respecta pe ale mele, chiar dacă ne aflăm în deşert. Pentru tine sunt un „Fiu al Vântului“ împuţit care l-a omorât pe unul de-al tău, nu un *inmouchar* din stirpea Kel-Talgimus ce-a făcut dreptate după o lege de mii de ani; mulţi ani înainte ca vreunul dintre voi să fi visat să păşească pe aceste pământuri.

Locotenentul Razman se lăsă să cadă cu grijă, aşezându-se pe crusta tare de sare, în timp ce îl contrazicea cu convingere:

— Pentru mine nu eşti un împuţit de „Fiu al Vântului“. Eşti un *imohag* nobil şi viteaz şi-ţi înţeleg motivele – făcu o pauză. Şi le împărtăşesc. Probabil că şi eu aş fi reacţionat la fel şi n-aş fi permis să mi se aducă o asemenea jignire – oftă prelung. Dar datoria mea este să te predau autorităţilor, evitând vărsarea de sânge. Te rog! îl imploră. Nu complica şi mai mult lucrurile.

Ar fi jurat că interlocutorul său zâmbea batjocoritor pe sub văl când îi răspunse ironic:

— Pentru cine se complică lucrurile? – dădu din cap. Pentru un *targuí* lucrurile încep să fie cu adevărat complicate în momentul când îşi pierde libertatea. Viaţa noastră e foarte grea, dar se compensează prin faptul că suntem liberi. Dacă ne pierdem această libertate, pierdem raţiunea de-a mai trăi.

Făcu o pauză.

— Ce mi-ar face autorităţile? M-ar condamna la douăzeci de ani?

— Nu neapărat atâţia…

— Nu? Dar câţi, atunci? Cinci? Opt? – negă convins. Nici o singură zi, ascultă-mă bine! Am văzut închisorile voastre, mi s-a povestit cum se trăieşte în ele şi ştiu că n-aş suporta nici o zi.

Făcu un gest expresiv cu mâna, îndemnându-l să plece.

— Dacă vrei să mă prinzi, vino să mă cauţi…

Razman se ridică cu greu în picioare, îngrozit de ideea de a străbate iarăşi acel drum lung sub un soare ce ardea cu tot mai multă furie:

— N-o să vin să te caut… De asta poţi fi sigur – a fost tot ce i-a

spus înainte de a-i întoarce spatele.

Gacel îl observă în timp ce se îndepărta obosit, sprijinindu-se în parul ce slujise de băţ drapelului, şi se îndoi că avea să reuşească să ajungă la marginea acelei *sebhka* fără să facă o insolaţie.

La rândul lui, înfipse în sarea dură *takuba* şi puşca, îşi făcu un acoperiş şi se adăposti sub el, dispus să aştepte răbdător să treacă cele mai grele ceasuri ale zilei…

N-a dormit, privind fix spre locul unde vehiculele lansau spre soare sclipiri metalice, observând cum, de la un minut la altul, pâcla se făcea tot mai groasă, iar căldura creştea, ameninţând să facă sângele să fiarbă în vine; o căldură atât de densă, de copleşitoare şi de apăsătoare, că se răzvrăti până şi *mehari*-ul, obişnuit prin însăşi natura lui cu cele mai mari temperaturi.

Nu putea supravieţui mult timp acolo, în inima salinei, şi o ştia. Mai avea apă pentru o zi. Apoi aveau să vină delirul şi moartea; cea mai înspăimântătoare dintre morţi, cea de care tuaregii se tem chiar din ziua când se nasc: moartea de sete.

Ajamuk privi cu un ochi critic înălţimea soarelui şi studie cu atenţie marginile salinei:

— În mai puţin de-o jumătate de oră or să ne mănânce de vii ţânţarii, spuse cu convingere. Trebuie să ne retragem.

— O să facem focuri.

Sergentul negă categoric:

— Nu există foc şi nici alt mijloc de a te apăra împotriva acestei plăgi – insistă. Când vor începe să atace, soldaţii or s-o ia la goană şi eu nu mă angajez să-i opresc, surâse. Pentru că o să fug şi eu.

Vru să mai spună ceva, dar unul dintre soldaţi îl întrerupse, arătând cu mâna spre salină.

— Priviţi! – strigă. Pleacă!

Locotenentul luă binoclul şi se uită spre locul indicat. Într-adevăr, *targuí*-ul îşi strânsese ridicolul campament şi se îndepărta, ducându-şi animalul de frâu.

Se întoarse gânditor spre adjutantul său:

— Unde s-o fi ducând?

Ajamuk ridică din umeri:

— Cine poate şti ce-i în mintea unui *targuí*?

— Nu-mi place.

— Nici mie.

Locotenentul se gândi câteva clipe, vădit îngrijorat.

— Presupun că va încerca s-o şteargă în timpul nopţii, spuse într-o doară. Dumneata o să te îndrepţi spre nord cu trei oameni. Saud, spre sud… Eu o să acopăr zona asta, iar Malik e cu oamenii lui în est – dădu din cap. Dacă deschidem bine ochii, n-o să scape.

Sergentul nu răspunse, dar era clar că nu împărtăşea optimismul superiorului său. Era beduin, îi cunoştea bine pe tuaregi, dar îi cunoştea bine şi pe soldaţii săi, oameni de la munte

ce-şi făceau serviciul militar obligatoriu într-un deşert pe care nu-l înţelegeau şi nici nu doreau să-l înţeleagă. Îl admira pe locotenentul Razman şi aprecia eforturile pe care le făcea ca să se adapteze în acele ţinuturi, hotărât să devină un autentic expert în materie, dar îşi dădea seama că mai avea multe de învăţat. Sahara şi oamenii săi nu se asimilează într-un an, nici în zece, şi ceea ce nu se asimilează niciodată este mentalitatea unuia dintre acei şireţi „Fii ai Vântului“, aparent simpli ca mod de viaţă, dar extrem de complicaţi în realitate.

Luă binoclul de pe scaun şi-l îndreptă spre bărbatul ce devenea un punct tot mai mic, urmat de cămila lui. De ce se adâncea din nou în acel cuptor îngrozitor nu putea şti, dar presimţea, aproape simţea, că acel fapt ascundea un vicleşug. Dacă un *targuí* cu apă puţină se deplasează şi-şi deplasează cămila, trebuie să existe un motiv foarte serios.

Auzi un zumzăit la ureche şi tresări.

— Haidem, strigă. Ţânţarii!

Săriră în maşini şi, de cum demarară, începură să se pălmuiască peste mâini şi peste faţă, îndepărtându-se cu toată viteza permisă de terenul accidentat, ferindu-se pe cât posibil de zona mlăştinoasă. Apoi se despărţiră, luând-o fiecare în altă direcţie.

Locotenentul Razman le ordonă oamenilor ce rămăseseră cu el să instaleze corturile şi să pregătească cina şi luă legătura cu sergentul Malik-el-Haideri, comunicându-i mişcările sale şi pe cele ale fugarului.

— Nici eu nu ştiu ce intenţii are, domnule locotenent, recunoscu Malik. Dar am impresia că e un tip foarte deştept – făcu o pauză. Poate că cel mai bine ar fi să intrăm să-l căutam…

— Probabil că asta vrea, răspunse. Dar aminteşte-ţi că e vestit pentru măiestria lui de trăgător. Are o cămilă şi o puşcă, aşa că acolo jos am fi la discreţia lui. Să aşteptăm!

Şi aşteptară toată noaptea, cu armele pregătite şi atenţi la cea mai mică mişcare suspectă, recunoscători luminii lunii.

Nu s-a întâmplat nimic, iar când soarele s-a ridicat la orizont, s-au întors la marginea salinei şi au zărit chiar în mijlocul ei, *mehari*-ul îngenuncheat şi pe bărbat dormind liniştit la umbra lui.

La distanţe egale, din cele patru puncte cardinale, patru

binocluri l-au ţinut sub observaţie tot timpul zilei. Dar nici călăreţul, nici animalul n-au făcut nici o mişcare perceptibilă de la o asemenea distanţă.

Când începu să se însereze din nou, mai înainte ca ţânţarii să-şi părăsească adăpostul, locotenentul Razman intră în legătură cu oamenii săi.

— Nu s-a mişcat din loc, îi înştiinţă. Ce părere aveţi?

Sergentul Malik îşi aminti de cuvintele tuaregului: „Să trăieşti ca o piatră, atent să nu faci nici o mişcare ce consumă apa. Chiar şi noaptea trebuie să te mişti încet ca un cameleon, şi în felul ăsta, dacă reuşeşti să devii insensibil la căldură şi la sete şi, mai ales, dacă izbuteşti să-ţi învingi panica şi să-ţi păstrezi calmul, ai o mică posibilitate de supravieţuire“.

— Îşi păstrează forţele, zise. În noaptea asta se va mişca… Ar trebui să ştim încotro…

— O să aibă nevoie de cel puţin patru ore ca să ajungă la marginea salinei, interveni Ajamuk. Şi de încă una ca să urce pe întuneric şi să ajungă unde ne aflăm noi – calculă în gând. Trebuie să fim atenţi pe la miezul nopţii. Dacă o să aştepte mai mult, n-o să mai aibă timp să se îndepărteze, chiar dacă reuşeşte să treacă de noi.

— Cămila o s-o ia razna, le aminti Saud din partea de sud. Aici e un nor de ţânţari. E un ochi de apă şi, dacă se apropie, o să se scufunde fără scăpare.

Locotenentul Razman avea convingerea că *targuí*-ul ar fi preferat să fie înghiţit de nisipuri decât să fie prins viu, dar nu făcu nici un comentariu. Se mulţumi să dea ordine.

— Patru ore de odihnă, spuse, dar după aceea, toată lumea să fie atentă…

Noaptea a fost la fel de lungă şi la fel de încordată, sub o lună ce încă lumina cu putere pustiul, iar zorii i-au găsit învinşi de somn şi de oboseală, cu ochii înroşiţi de cât scrutaseră întunericul şi nervii distruşi din cauza tensiunii.

Când se apropiară din nou de salină, îl văzură iarăşi; în acelaşi loc, în aceeaşi poziţie, fără să fi făcut, aparent, nici o mişcare.

Glasul locotenentului răsună nervos prin microfon:

— Ce părere aveţi?

— Că e nebun! răspunse Malik, prost dispus. Nu cred că mai are

apă… Cum o să mai reziste o zi în cuptorul ăsta?

Nimeni nu răspunse. Chiar şi pentru ei, afară din groapă şi cu apă suficientă în bidoanele mari, ideea unei alte zile sub acel soare de foc era de nesuportat şi, totuşi, *targuí*-ul părea dispus să lase să treacă încă o zi fără să se mişte.

— E o sinucidere, murmură pentru sine locotenentul. O sinucidere, şi niciodată n-am crezut că un *targuí* e capabil să se sinucidă. Îşi caută osânda veşnică.

Nici o zi n-a fost atât de lungă.

Nici atât de călduroasă.

Sarea reflecta scânteierile soarelui, multiplicându-i puterea, făcând aproape inutil minusculul adăpost, anihilându-l şi anihilând *mehari*-ul, căruia îi legase cele patru picioare după ce-l îngenunchease, deşi îl durea sufletul să-l facă să sufere fără să fi meritat, după atâţia ani în care îl purtase prin nisipuri şi bolovănişuri.

Îşi făcu rugăciunile ca prin vis, şi ca prin vis lăsă să treacă ceasurile, nemişcat, fără să facă măcar gestul de a îndepărta o muscă, ce nu exista de fapt, pentru că nici muştele nu suportau un asemenea iad. Lupta ca să se transforme în piatră, uitând de trup şi de necesităţile lui, conştient că nu mai era nici un strop de apă în *gerba* şi simţind cum i se usucă pielea, cu strania senzaţie că sângele i se îngroaşă în vene, curgând tot mai încet.

Când trecu de amiază, îşi pierdu cunoştinţa şi rămase sprijinit de corpul animalului, cu gura deschisă, incapabil să aspire un aer ce devenise aproape dens şi părea că refuză cu încăpăţânare să coboare în plămânii lui.

Deliră, dar gâtlejul lui uscat şi limba învineţită nu izbutiră să emită nici un sunet. Apoi, o zvâcnire a *mehari*-ului şi un geamăt ce se năştea în rărunchii bietului animal îl readuseră la viaţă şi deschise ochii, dar trebui să-i închidă din nou, învins de albeaţa fulgurantă a salinei.

Nici o zi, nici chiar aceea în care îl pierduse primul lui născut, ce scuipa sânge şi bucăţi de plămâni pe nisip, devorat de tuberculoză, nu i s-a părut atât de lungă.

Nici atât de călduroasă.

Apoi sosi noaptea. Pământul începu să se răcească foarte încet,

aerul ajunse mai uşor la plămânii lui şi putu deschide ochii fără să aibă senzaţia că cineva îi infigea pumnale în retină. *Mehari*-ul se trezi şi el din letargie şi se agită neliniştit, mugind fără putere.

Iubea animalul acela şi regreta moartea lui inevitabilă. Îl văzuse născându-se şi, din primul moment, ştiuse că o să fie un animal plin de viaţă, rezistent şi nobil. Îl crescuse cu dragoste şi-l învăţase să asculte de glasul lui şi de atingerea călcâiului său pe grumaz; un limbaj pe care numai ei doi îl înţelegeau. În toţi acei ani, niciodată nu fusese nevoit să-l bată. Iar animalul nu încercase să-l muşte sau să-l atace nici în cele mai rele zile de rut, primăvara, când alţi masculi deveneau isterici şi neprietenoşi, răzvrătindu-se contra stăpânilor şi trântindu-şi la pământ încărcătura şi călăreţul.

Frumosul animal era cu adevărat o binecuvântare a lui Alah, dar îi bătuse ceasul şi el o ştia.

Aşteptă ca luna să-şi facă apariţia deasupra orizontului şi ca razele ei, reflectate de sare, să transforme aproape noaptea în zi, şi la lumina ei scoase hangerul ascuţit şi reteză dintr-o singură tăietură, crudă, puternică şi adâncă, gâtul cel alb.

Spuse rugăciunea rituală şi strânse sângele ce ţâşnea clocotind într-una din *gerbe*. Când se umplu, îl bău încet, călduţ încă şi aproape palpitând, iar în scurt timp se simţi refăcut. Aşteptă câteva minute, îşi trase sufletul şi pipăi cu grijă stomacul cămilei care, fiind legată, nu se mişcase când îi sosise sfârşitul, limitându-se să încline capul. Când simţi în mod sigur locul ales, şterse jungherul încovoiat de pătura roasă de sub şa şi-l înfipse cu forţă, adânc, răsucindu-l de câteva ori, căutând să mărească rana cât mai mult. Când scoase arma, ţâşni un pic de sânge şi apoi un jet de apă verzuie şi urât mirositoare cu care umplu până la gură cea de-a doua *gerba*. Apoi, îşi astupă nasul cu o mână, închise ochii şi-şi lipi buzele de rană, bând direct acel lichid respingător de care ştia cu siguranţă că depindea viaţa sa.

Bău până la ultimul strop, deşi setea i se potolise şi simţea că stomacul său era pe punctul de a plesni.

Îşi stăpâni aceesele de vomă, străduindu-se să se gândească la altceva şi să uite mirosul şi gustul apei ce stătuse mai bine de cinci zile în pântecele cămilei, şi avu nevoie de toată voinţa lui de *targuí* hotărât să supravieţuiască pentru a reuşi.

În cele din urmă, adormi.

— A murit, îngăimă locotenentul Razman. Trebuie să fi murit. De patru zile nu se mişcă şi ai zice că s-a transformat într-o statuie de sare.

— Vreţi să mă duc să văd? se oferi unul dintre soldaţi, convins că zelul lui îi putea aduce gradul de caporal. Căldura a mai scăzut…

Refuză de câteva ori în timp ce-şi aprindea pipa cu ajutorul unei brichete cu fitil gros şi lung, o brichetă de marinar, cele mai practice în acele ţinuturi cu nisip şi vânt.

— N-am încredere în acest *targuí*, spuse. Nu vreau să te omoare pe întuneric.

— Dar nu putem sta aici toată viaţa, îi atrase atenţia celălalt. Mai avem apă pentru trei zile.

— Ştiu, încuviinţă. Mâine, dacă nu se întâmplă nimic, o să trimit câte un om din fiecare punct. N-o să risc prosteşte.

Dar când rămase singur se întrebă dacă riscul cel mai mare nu era tocmai această aşteptare, făcând jocul *targuí*-ului, incapabil să-i ghicească intenţiile, pentru că nu accepta ideea că s-ar fi hotărât să se lase ucis de căldură şi de sete fără să lupte. Din câte ştia despre Gacel Sayah, era unul dintre ultimii tuaregi cu adevărat liberi, un nobil *inmouchar*, aproape un prinţ între cei din neamul lui, în stare să ajungă şi să se întoarcă din „pământurile pustii“ şi capabil, de asemenea, să înfrunte o armată ca să răzbune o jignire. Nu era logic ca un asemenea om, simţindu-se încolţit, să se hotărască să moară. Sinuciderea nu exista în mintea tuaregilor, aşa cum, în general, nu exista în mintea majorităţii mahomedanilor, care ştiau că cel ce atentează contra propriei sale vieţi nu va putea năzui niciodată să ajungă în rai. Poate că, în realitate, fugarul nu era un credincios cucernic, ca mulţi alţii din poporul său, şi respecta doar în parte vechile tradiţii, dar chiar şi aşa, nu şi-l închipuia trăgându-

şi un glonţ, tăindu-şi venele de la mâini sau lăsându-se mistuit de soare şi de sete.

Avea un plan, de asta era sigur. Un plan machiavelic şi în acelaşi timp foarte simplu, unde trebuiau să aibă un rol important elementele ce îl înconjurau şi pe care un *targuí* învăţase să le utilizeze în folosul lui încă înainte de a se naşte, dar, oricât îşi storcea creierii, nu reuşea să-l ghicească. Presimţea că profită de oboseala oamenilor săi şi a lui însuşi şi de convingerea că nici o fiinţă omenească nu poate răbda atâta vreme într-un asemenea cuptor, fără să bea. Se juca, insuflându-le în suflet, aproape în subconştient, siguranţa că supraveghează un cadavru, ceea ce făcea să le scadă vigilenţa, fără ca măcar să-şi dea seama. În acel moment avea să li se scurgă printre degete ca o fantomă şi să dispară înghiţit de imensitatea deşertului.

Era un raţionament logic şi era pe deplin conştient de acest lucru, dar chiar când era convins că nu se poate înşela, îşi amintea de insuportabila căldură pe care trebuise s-o îndure când coborâse în salină, calcula câtă apă trebuie să consume o fiinţă umană, oricât de *targuí* ar fi fost, ca să rămână în viaţă într-un asemenea loc şi înţelegea că toate supoziţiile lui se prăbuşeau şi că nu exista nici cea mai mică speranţă ca fugarul să mai fie în viaţă.

— A murit, îşi repetă încă o dată, furios pe el însuşi şi pe neputinţa lui. Nemernicul ăsta ticălos trebuie să fi murit!

Dar Gacel Sayah nu murise.

Nemişcat, la fel de nemişcat cum stătuse timp de patru zile şi aproape patru nopţi, privea cum soarele se ascunde în zare, anunţând întunericul urma să sosească aproape brusc, şi înţelese că aceea era noaptea în care, în cele din urmă, trebuia să acţioneze.

Mintea lui părea să iasă la suprafaţă dintr-o ciudată somnolenţă în care se străduise să se scufunde în mod conştient, cu speranţa că va deveni o fiinţă neanimată: o plantă lăptoasă, o piatră din *erg*, un grăunte de sare printre milioanele de grăunţi din *sebhka*, învingând astfel nevoia de a bea, de a transpira şi chiar de a urina.

Se simţea de parcă porii pielii i s-ar fi închis, vezica n-ar mai fi comunicat cu exteriorul, iar sângele i s-ar fi transformat într-o pastă groasă şi lentă, care circula în ralanti, pompat de o inimă ce-

şi redusese la minim pulsaţiile.

Pentru asta trebuise să nu mai gândească, să nu-şi mai amintească şi să nu-şi mai imagineze, pentru că ştia că trupul şi mintea depind inexorabil una de alta, şi simplul fapt de a-şi aminti de Laila, de a se gândi la o fântână cu apă limpede sau de a visa că a scăpat din acel iad făcea ca inima lui să bată dintr-odată mai repede, anihilând nevoia lui de a se transforma într-un „om-piatră“.

Dar reuşise, şi acum se trezea dintr-o lungă cumpănă, contempla amurgul şi îşi punea mintea la lucru deşteptând-o din somn, pentru ca, la rândul ei, să-i pună corpul în mişcare, să facă să curgă sângele şi fiecare din muşchii săi să-şi redobândească forţa şi flexibilitatea de care aveau nevoie.

Când se lăsă întunericul şi avu certitudinea că nimeni nu-l putea vedea, începu să se mişte: întâi o mână, apoi cealaltă, iar la sfârşit picioarele şi capul, ca să se târască afară din adăpostul lui şi să se ridice în picioare, trebuind să se sprijine de cadavrul cămilei, care, după cum observă, începuse să emane o duhoare acră şi pătrunzătoare.

Îşi căută *gerba* şi apelă încă o dată la toată voinţa lui că să înghită lichidul verzui şi respingător ce curgea, aproape gros acum, de parcă ar fi fost mai degrabă albuş de ou amestecat cu fiere. Apoi îşi scoase pumnalul încovoiat, desprinse şaua şi tăie cu forţă pielea de pe cocoaşa cămilei, extrăgând grăsimea albicioasă, un seu rece care în curând avea să se strice, dar pe care îl mestecă, conştient că era singurul aliment ce-i putea reda forţele.

Chiar şi după moarte, fidelul său animal îi făcea un ultim serviciu: sânge din venele sale, apă din stomacul său şi preţioasa lui rezervă de grăsime pentru a-şi redobândi forţele.

După o oră, când noaptea era neagră, îi aruncă o ultimă privire de recunoştinţă, îşi luă armele şi *gerba* cu apă şi porni la drum, fără grabă, spre vest.

Îşi scosese tunica albastră, lăsând-o la vedere doar pe cea de dedesubt, şi era o pată albă alunecând în tăcere pe întinderea albă, şi nici când apăru luna, ce avea deja o mică muşcătură de umbră în contur, nu putea fi văzut de la mai mult de douăzeci de metri.

Zări taluzul când primii ţânţari îşi făceau simţită prezenţa şi se înfăşură complet în turban, acoperindu-şi ochii cu *litham*-ul şi

lăsând faldurile veşmintelor să se târască pe jos ca să împiedice insectele să intre şi să-l ciupească de glezne.

Zumzăiau cu milioanele, ameninţători, mai puţini, bineînţeles, decât în amurg sau în zori, dar impresionanţi prin număr şi ferocitate, şi trebui să plesnească pe braţe şi pe gât, căci erau atât de mulţi şi aşa de mari, încât unii reuşiră să-l pişte chiar şi prin haine.

Simţi clar cum crusta de sare începe să se subţieze şi să devină tot mai periculoasă sub picioarele lui, dar înţelese că pe întuneric nu putea face altceva decât să se încredinţeze lui Alah şi să aştepte ca El să-i conducă paşii, aşa că oftă uşurat când simţi contactul dur al primei bucăţi de stâncă desprinse din vârful taluzului şi căută un loc pe unde să se caţere, fără să-şi mai facă de-acum griji, căci oricum avea destule – dacă pune sau nu piciorul pe un cuib de scorpioni.

La vreo trei sute de metri în stânga lui găsi locul potrivit pentru urcuş şi, când îşi iţi capul spre imensitatea *erg*-ului şi o uşoară adiere de vânt îi atinse faţa, se prăbuşi pe nisip, epuizat, binecuvântându-l pe Creator că-i îngăduise să scape din capcana de sare, deşi avusese un moment în care fusese pe punctul să-şi piardă încrederea, convins că n-o să reuşească niciodată.

Se odihni o bună bucată de vreme, încercând să uite de bâzâitul ţânţarilor, apoi se târî metru cu metru, cu răbdarea unui cameleon care pândeşte o gâză, până se îndepărtă aproape o jumătate de kilometru de marginea salinei.

Nu se ridică nici măcar cu o palmă peste nivelul pietrelor şi nici când un mic şarpe ţâşni în goană sub ochii lui nu schiţă vreun gest.

Se întoarse cu faţa spre cer şi observă stelele, calculând cât mai era până în zori. Căută apoi în jurul lui şi găsi locul potrivit: trei metri pătraţi de pietriş mare, aproape complet înconjurat de mici stânci negre. Scoase hangerul şi începu să scormonească în linişte, îndepărtând cu grijă nisipul, până săpă o groapă de lungimea unui om, adâncă de două palme. Se lumina de ziuă când intră în ea, şi prima rază de soare alunecă peste pustiu când terminase să se acopere cu pietriş, lăsându-şi descoperiţi doar ochii, nasul şi gura, care, în cele mai grele ceasuri ale dimineţii şi serii, aveau să fie protejate de umbra a doi bolovani mari.

Oricine ar fi putut urina la trei metri distanţă, fără să bănuiască

măcar că acolo, chiar sub picioarele lui, se ascundea un om.

În fiecare dimineaţă, când jeepul se apropia din nou de *sebhka*, s-ar fi spus că două sentimente duceau o luptă feroce în forul său interior: teama de a zări figura nemişcată în acelaşi loc şi teama de a nu o mai zări.

În fiecare dimineaţă, pe locotenentul Razman îl încerca mai întâi o senzaţie de furie şi neputinţă, ce-l determina să-l blesteme cu glas tare pe acel împuţit de „Fiu al Vântului“ care încerca să-şi bată joc de el, şi în fiecare dimineaţă îşi dădea seama că, în fond, în adâncul sufletului, se simţea mulţumit văzând că nu se înşelase în privinţa *targuí*-ului.

— Trebuie să ai mult curaj ca să te hotărăşti să mori de sete în loc să ajungi la puşcărie, recunoscu. Mult curaj… Şi cu siguranţă că a murit.

Prin radio, îi ajunse vocea impacientată a sergentului Malik:

— A plecat, domnule locotenent…

Se simţea că e furios.

— De aici, totul pare neschimbat, dar sunt sigur că a scăpat.

— Unde? răspunse prost dispus. Unde se poate duce un om fără apă şi fără cămilă? Sau aia nu e o cămilă?

— Ba da. Este, încuviinţă celălalt. Şi ceea ce se vede alături pare un om, dar poate fi şi o momâie.

Făcu o pauză.

— Cu respect, cer permisiunea de a mă duce să-l caut.

— De acord, acceptă fără chef. În noaptea asta.

— Acum!

— Ascultă sergent! replică, străduindu-se ca glasul să-i sune cât mai autoritar posibil. Eu comand aici. O să plecaţi pe înserat, şi vreau să fiţi înapoi când se luminează. E clar?

— Foarte clar, domnule…

— Şi pentru dumneata, Ajamuk?

— Am auzit, domnule locotenent.

— Saud?

— O să trimit un om la căderea serii.

— Atunci, de acord, conchise. Mâine vreau să mă întorc la Tidiken… M-am săturat de *targuí*, de căldură şi de situaţia asta absurdă. Dacă n-a murit şi nu vrea să se predea, terminaţi-o cu el,

împuşcaţi-l.

Aproape în aceeaşi clipă regretă cele spuse, dar înţelese că nu trebuia să dea înapoi, în ciuda faptului că sergentul Malik avea să se străduie să-i respecte ordinele cuvânt cu cuvânt şi să sfârşească o dată pentru totdeauna cu *targuí*-ul.

În fond, trebuia să admită că, probabil, aceea era cea mai bună soluţie, deoarece acel *targuí* demonstrase că preferă să moară decât să zacă într-o puşcărie mizerabilă.

Încercă să şi-l închipuie pe acel bărbat înalt, cu trăsături nobile şi vorbă cumpătată, care acţiona convins că nu face decât să-şi îndeplinească datoria potrivit vechilor sale tradiţii, convieţuind cu lepădăturile ce umpleau închisorile şi înţelese că n-ar fi rezistat.

Compatrioţii săi erau, în mare parte, oameni sălbatici şi primitivi, şi Razman ştia asta. Vreme de o sută de ani trăiseră sub jugul colonizatorilor francezi, care se străduiseră să menţină poporul în ignoranţă, şi, cu toate că acum se considerau liberi şi independenţi, anii aceia de independenţă nu făcuseră poporul mai bun sau mai cult. Dimpotrivă, prea adesea chiar, libertatea fusese greşit înţeleasă de mulţi, care socoteau că eliberarea de sub francezi însemna să facă tot ce au chef şi să pună mâna cu japca pe tot ce lăsaseră aceştia.

Rezultatul fusese anarhia, criza şi o permanentă agitaţie politică, în care puterea părea mai curând o pradă dorită de toţi cei ce voiau să se îmbogăţească repede, decât o modalitate de a conduce naţiunea spre destinul său.

Prin urmare, închisorile gemeau de răufăcători şi oameni politici din opoziţie, şi în nici una din aceste puşcării nu era loc pentru cineva care se născuse, ca acel *targuí*, ca să trăiască în spaţii fără hotare.

Când umbra bolovanilor nu-l mai protejă, soarele îl izbi din plin în faţă şi picături mari de sudoare îi curseră în voie pe frunte, deschise ochii şi, fără să se mişte, privi în jurul său.

Dormise fără să facă nici cel mai mic gest, fără să clintească un fir de nisip din stratul ce-l acoperea, insensibil la căldură, la muşte şi chiar la şopârla care, la un moment dat, îi trecuse peste faţă şi acum stătea acolo, verde şi albă, la mai puţin de un metru de nasul lui, cocoţată pe piatră, observându-l cu ochişorii ei rotunzi, negri şi

jucăuşi, neîncrezătoare în acel animal necunoscut, doar ochi, nas şi gură, care îi invadase teritoriul.

Ascultă. Vântul nu aducea zvon de glasuri omeneşti, iar soarele, foarte sus, căzând vertical, îi arătă că era ceasul de *gaila*, când puţini oameni rezistă moleşelii şi nevoii de-a trage un pui de somn. Îşi înălţă capul, aproape fără să-şi mişte corpul, şi scrută împrejurimile dincolo de stânci. La mai puţin de un kilometru, spre sud, chiar la marginea salinei, zări un vehicul ce slujea de suport pentru o foaie de cort, care cădea înclinată şi întinsă, legată cu sfori lungi de două pietre, în aşa fel încât să ofere o umbră acceptabilă pentru o jumătate de duzină de oameni.

Nu zări decât o santinelă care, cu spatele la el, supraveghea *sebhka*, dar nu reuşi să vadă câţi îşi făceau siesta.

Ştia, pentru că văzuse în zilele anterioare, că celelalte maşini şi oamenii lor erau foarte departe şi că nu trebuia să-şi facă griji în privinţa lor.

Prada sa se afla acolo, în faţa lui, şi acolo avea să rămână până când, la lăsarea serii, ţânţarii o vor împinge din nou spre interiorul *erg*-ului.

Zâmbi, încercând să-şi imagineze ce mutre ar face dacă ar putea şti că-i avea în bătaia puştii, şi că la acea oră a zilei putea foarte bine să se târască asemenea unei reptile din stâncă în stâncă, să se apropie prin spate, să-i taie gâtul santinelei şi apoi fără nici o primejdie, să le taie beregata celor ce dormeau.

Dar n-a făcut-o, mărginindu-se să-şi mişte un pic trupul şi să aşeze mai bine una din pietre, ca să-l apere de soare. Căldura creştea, dar stratul de nisip îl izola şi sufla o uşoară briză ce făcea aerul respirabil, fără zăduful insuportabil din interiorul salinei. *Erg*-ul făcea parte din lumea lui şi petrecuse nenumărate zile îngropat aşa, aşteptând o turmă de gazele. Le lăsa să se apropie încet, rumegând lujerii din *grara*, până când aproape că putea să le scuipe în bot şi, în momentul exact, ridica braţul înarmat şi le împuşca în inimă.

Aşa sfârşise şi cu un enorm ghepard care îi devora caprele, un animal feroce, sângeros şi viclean, ce părea că presimte pericolul sau că era protejat de o fiinţă malefică, care ataca păstorul dezarmat când îşi păzea turma şi dispărea ca înghiţit de pământ când sosea Gacel cu puşca lui. De acea, stătuse îngropat în nisip

timp de trei zile înainte ca feciorul lui cel mai mare să sosească cu turma, aşteptând răbdător ca fiara să-şi facă apariţia.

Îl văzuse venind, strecurându-se din tufiş în tufiş, atât de lipit de pământ şi atât de tăcut, că nici băiatul, nici animalele nu-l simţiră, şi doar când se pregăti să facă saltul definitiv îl doborî cu o împuşcătură în cap, înainte de a apuca să-şi desprindă labele de pe pământ. Blana acelui ghepard era unul din motivele lui de mândrie, trezea admiraţia tuturor celor care îi vizitau *jaima*, şi felul cum îl omorâse făcuse să se răspândească pe acele meleaguri porecla lui, de Vânătorul.

Cei patru oameni porniră la drum în acelaşi timp, fiecare din alt punct cardinal, cu ordinul expres de a cădea asupra *targuí*-ului la miezul nopţii, de a-l ucide dacă nu exista altă soluţie şi de a face cale întoarsă pentru a fi înapoi în zori.

Sergentul major Malik-el-Haideri nu îngădui nimănui să-i ia locul şi, înainte ca ţânţarii să înceapă să se trezească, porni pe urmele lăsate de fugar pe malul salinei şi coborî în ea, cu puşca în bandulieră, convins că împuţitul de „Fiu al Vântului“ o ştersese.

Când o făcuse sau unde se găsea în acel moment nu putea şti, şi se întreba cum s-o fi descurcat ca să scape, pe jos şi fără apă, din imensul *erg*, când puţul cel mai apropiat se afla la peste o sută de kilometri, la poalele munţilor Sidi-el-Madia.

„Într-o bună zi o să-i apară cadavrul mistuit de soare, dacă între timp nu l-au găsit hienele şi şacalii“, îşi zise, dar, în fond, nu era convins, pentru că acel om îi mărturisise că fusese de două ori pe „pământurile pustii“ şi era sigur că nu-l minţise. Pentru *targuí*, o sută de kilometri de *erg* nu erau, probabil, un obstacol de netrecut, dar nu ştia că, dacă nu-l găsea în salină, el, Malik, o să se ducă să-l aştepte la puţ.

Pentru sergentul major, vânătoarea aceea se transformase într-o chestiune personală, în care era în joc ceva mai mult decât dorinţa de a rezolva problema fără intervenţia autorităţilor. *Targuí*-ul îşi bătuse joc de el în oază, îi tăiase gâtul căpitanului sub nasul lui, îl purtase prin deşert dintr-o parte în alta ca pe un tont şi, în cele din urmă, îl făcuse să aştepte cinci zile, fără să ştie exact ce aşteaptă.

Oamenii săi murmurau în barbă, iar el o ştia. La întoarcerea la Adoras aveau să spună că un *targuí* analfabet îşi bătuse joc de temutul sergent major, şi nu era uşor să stăpâneşti trupa aceea.

Fără teroarea pe care reuşise s-o instaureze, mulţi ar fugi, traversând deşertul cu convingerea că, dacă e posibil să omori un căpitan şi s-o ştergi nepedepsit, la fel de bine poţi să lichidezi un sergent şi să dispari. Plecând de la această premisă, viaţa lui nu valora nici cât un pumn de curmale.

Pe înserat, locotenentul Razman ordonă retragerea spre interior, departe de atacul plăgii, şi, în timp ce oamenii săi strângeau foaia de cort ce slujea de adăpost, aruncă o ultimă privire spre caporalul care se îndepărta cu pas hotărât spre inima salinei şi-şi aţinti din nou binoclul spre locul care îl obseda.

Soldaţii care rămăseseră cu el nu făcură nici un comentariu, convinşi că era inutil să întrebe dacă *targuí*-ul se mişcase. Era clar că morţii nu obişnuiesc să se mişte, nici unul nu avea nici cea mai mică îndoială în sensul acesta. „Fiul Vântului“ avusese curajul de a se lăsa ars de soare şi, cu timpul, sarea o să-i acopere trupul, mumificându-l alături de cămila lui, aşa că, poate într-o zi, peste sute de ani, cineva avea să-l descopere neputrezit şi să se întrebe ce straniu motiv îl determinase să se ducă să moară într-un loc atât de îndepărtat.

Locotenentul Razman zâmbi în sinea lui, la gândul că ar putea deveni simbolul spiritului tuaregilor în veacurile viitoare, când stirpea lor va fi dispărut pentru totdeauna de pe suprafaţa pământului. Un mândru *inmouchar* aşteptând impasibil moartea la umbra *mehari*-ului său, încolţit de duşmani şi convins că este mult mai nobil şi mai demn să mori decât să te predai şi să fii întemniţat.

„Va deveni o legendă, îşi spuse. O legendă ca Omar Muktar sau Hamodu[1]... O legendă cu care neamul lui se va mândri şi care le va aminti că, într-o vreme, toţi *imohag*-ii erau aşa.“

Glasul unuia dintre oamenii săi îl trezi la realitate.

— Când ordonaţi, domnule locotenent...

Aruncă o ultimă privire spre salină, porni maşina şi se îndepărtară încă o dată de zona cu ţânţari, ca să ridice noua tabără în locul obişnuit din fiecare noapte.

În vreme ce un soldat pregătea cina pe un mic primus cu gaz, deschise radioul şi chemă baza.

Souad îi răspunse aproape imediat:

— L-ai prins? întrebă neliniştită.

— Nu. Încă nu.

Urmă o lungă tăcere şi apoi ea spuse sincer:

— Te-aş minţi dacă ţi-aş spune că îmi pare rău… Te întorci mâine?

— N-am altă soluţie! Ni se termină apa.

— Ai grijă de tine!

— Vreo noutate la bază?

— Azi-noapte a fătat… O fetiţă.

— Bine. Pe mâine!

Închise şi rămase câteva clipe cu receptorul în mână, privind gânditor pustiul ce începea să se acopere cu o pâclă cenuşie. Se născuse o cămilă, iar el urmărea un *targuí* fugar. Era, fără nici o îndoială, o săptămână cu o activitate excepţională la Postul Militar din Tidiken, unde treceau luni de zile fără să se întâmple absolut nimic.

Se întrebă, încă o dată, dacă asta îşi imaginase când intrase la Academia Militară sau dacă asta visase când citea biografia colonelului Duperey, aspirând să-i urmeze exemplul şi să devină un nou mântuitor al triburilor nomade, deşi în împrejurimile Tidiken-ului nu mai existau triburi nomade, căci evitau postul şi orice contact cu militarii, după neplăcutele experienţe de la Adoras.

Era trist să recunoască asta, dar militarii nu ştiuseră niciodată să-i atragă pe băştinaşi, care nu vedeau în ei decât nişte străini neruşinaţi ce le rechiziţionau cămilele, le luau puţurile şi le deranjau femeile.

Noaptea se lăsase grea peste întinderea pietroasă, prima hienă râdea în depărtare şi stelele sfioase clipeau pe un cer ce avea să se umple în curând de ele, un spectacol minunat pe care nu se sătura niciodată să-l admire, pentru că acele stele din nopţile liniştite erau, probabil, cele care îl ajutau să continue să fie mereu la datorie după o lungă zi de căldură, plictiseală şi disperare. „Tuaregii înfig stelele în suliţă ca să-şi lumineze drumul cu ele…“ Era o frumoasă zicătoare din deşert, dar cine o născocise cunoştea bine acele nopţi şi acele stele şi ştia ce înseamnă să le admiri ceasuri întregi de atât de aproape. Trei lucruri îl fascinaseră pe când era copil: focul, marea spărgându-şi valurile în stâncile unui

ţărm şi stelele pe un cer fără nori. Privind focul, uita să mai gândească; privind marea, se afunda în amintirile copilăriei sale; admirând stelele noaptea, se simţea în pace cu el însuşi, cu trecutul, prezentul şi aproape în pace cu propriul său viitor.

Deodată s-a ivit din întuneric, şi strălucirea metalică a ţevii puştii sale a fost primul lucru pe care l-au putut distinge.

L-au privit neîncrezători. Nu murise, nici nu se transformase într-o statuie de sare în mijlocul acelei *sebhka*. Era acolo, în picioare, în faţa lor, ţinând strâns arma în mână şi cu un revolver regulamentar la centură. Şi ochii săi, tot ce se putea zări din chipul său, spuneau limpede că va apăsa pe trăgaci la cel mai mic semn de primejdie.

— Apă! ordonă.

Locotenentul făcu un gest de încuviinţare şi unul dintre soldaţi, cu o mână tremurândă, îi întinse plosca. *Targuí*-ul se dădu înapoi doi paşi, îşi ridică un pic vălul şi, fără să-i slăbească din ochi, ţinând puşca doar cu o mână, bău cu poftă.

Locotenentul abia schiţă o timidă mişcare înspre tocul pistolului aruncat pe scaunul maşinii, dar gura ţevii se îndreptă direct spre el şi observă degetul care se încorda pe trăgaci. Rămase foarte liniştit, regretând gestul făcut şi conştient că nu merita să-şi rişte viaţa ca să-l răzbune pe căpitanul Kaleb.

— Credeam c-ai murit, spuse.

— Ştiu, zise *targuí*-ul când termină de băut. Şi eu crezusem la fel la un moment dat…

Întinse mâna, luă gamela unui soldat şi începu să mănânce cu degetele, aproape fără să-şi ridice *litham*-ul.

— Dar sunt un *imohag*, zise. Deşertul mă respectă.

— Am văzut. Oricare altul ar fi murit. Ce ai de gând să faci acum?

Gacel arătă spre jeep cu o mişcare a capului.

— O să mă duci până la munţii Sidi-el-Madia. Acolo n-o să mă găsească nimeni.

— Şi dacă refuz?

— Va trebui să te omor şi mă va duce unul dintre ei.

— N-o vor face dacă nu le dau eu ordin.

Celălalt îl privi îndelung, ca şi cum ar fi cântărit prostia vorbelor pe care le spusese:

— N-or să te asculte dacă eşti mort, conchise. N-am nimic împotriva lor, adăugă. Nici împotriva ta.

Făcu o pauză şi spuse calm:

— E bine să ştii când câştigi şi când pierzi. Tu ai pierdut.

Locotenentul Razman încuviinţă cu un gest:

— Ai dreptate, recunoscu. Am pierdut. Când s-o lumina, te duc la Sidi-el-Madia.

— Nu când s-o lumina. Acum!

— Acum? se miră. Noaptea?

— În curând răsare luna.

— Eşti nebun! exclamă. Şi ziua e greu să mergi prin *erg*… Pietrele taie cauciucurile şi rup axele. Pe întuneric n-o să înaintăm nici un kilometru.

Targuí-ul nu răspunse imediat. Întinsese mâna şi luase gamela celui de-al doilea soldat şi, aşezat pe jos, cu picioarele încrucişate şi arma sprijinită de genunchi, înghiţea cu poftă, fără să savureze mâncarea, aproape înecându-se.

— Ascultă, îl avertiză. Dacă ajungem la puţul de la Sidi-el-Madia, o să trăieşti. Dacă nu ajungem, o să te omor chiar dacă nu eşti tu de vină.

Îl lăsă să mediteze la ceea ce spusese şi adăugă în încheiere:

— Şi ţine minte că sunt un *inmouchar* şi-mi ţin întotdeauna cuvântul.

Unul dintre soldaţi, un băiat tânăr, zise convins:

— Aveţi grijă, domnule locotenent. E nebun şi-l cred capabil să facă ce spune.

Targuí-ul nu făcu nici un comentariu. Se mulţumi să-l privească fix şi, în cele din urmă, îndreptă arma spre el:

— Dezbracă-te, ordonă.

— Ce-ai zis? întrebă flăcăul, nevenindu-i să creadă.

— Să te dezbraci – apoi ţinti spre celălalt. Şi tu.

Şovăiră. Încercară să protesteze, dar era atâta forţă în glasul *targuí*-ului, încât înţeleseră că nu au altă soluţie şi începură să-şi scoată încet uniformele.

— Şi cizmele…

Lăsară lucrurile în faţa lui Gacel, care le luă cu o mână şi le aruncă în partea din spate a maşinii. Se urcă, se aşeză şi făcu un gest cu capul spre Razman.

— A ieşit luna, spuse. Haide!

Locotenentul îşi privi oamenii, complet goi, şi îl cuprinse revolta. Câteva clipe vru să se împotrivească şi chiar schimbă cu ei o privire complice, dar îi răspunseră cu un gest de refuz, iar cel mai tânăr spuse cu voce obosită:

— Nu vă faceţi griji, domnule locotenent… O să vină Ajamuk după noi.

— Dar în zori o să muriţi de frig…

Se întoarse spre Gacel.

— Dă-le măcar o pătură…

Targuí-ul păru gata să accepte, dar în cele din urmă refuză, şi în glas i se simţi umorul când spuse:

— Să se îngroape în nisip. Te apără de frig şi te ajută să slăbeşti.

Razman îşi duse mâna la frunte într-un salut lipsit de chef, porni motorul şi aprinse farurile, dar imediat ţeava puştii i se afundă în coaste:

— Fără lumini!

Le stinse, dar clătină din cap pesimist:

— Eşti nebun! mormăi necăjit. Complet nebun.

Aşteptă să i se obişnuiască iarăşi ochii cu întunericul şi în cele din urmă demară încet, aplecându-se cât mai mult în faţă, încercând să distingă obstacolele. A fost un drum lent şi obositor primele trei ore, până când Gacel i-a spus că poate aprinde farurile, apoi înaintară mai repede, iar urmarea acestui fapt fu că făcură aproape imediat o pană de cauciuc.

Locotenentul transpiră şi înjură în vreme ce schimba roata, păzit tot timpul de ţeava puştii, şi trebui să facă un efort ca să nu profite de ocazie, să-i dea o lovitură cu cheia franceză şi să provoace o luptă corp la corp care să pună capăt acelei situaţii jenante.

Dar îşi dădu seama că *targuí*-ul era mai înalt şi mai puternic, şi chiar în cazul puţin probabil că ar fi putut să-i ia puşca, adversarul său mai avea un revolver, o spadă şi un hanger.

Singurul lucru pe care-l putea face era să-şi ia rămas-bun de la o rapidă înaintare în grad şi să se roage ca lucrurile să nu se complice şi mai mult. Să moară la douăzeci şi opt de ani pentru cineva ale cărui idei nu le împărtăşea era o prostie imensă şi îşi dădea seama de asta.

Fix la miezul nopţii, cei patru oameni se întâlniră în jurul cămilei moarte; pentru nici unul nu era o surpriză că prada îşi luase zborul, şi sergentul major Malik-el-Haideri profită de ocazie ca să sloboadă cele mai murdare înjurături din vocabularul lui cazon, blestemându-l pe *targuí* şi blestemându-l, în trecere, mai insistent, şi pe „tâmpitul de locotenenţel“ care se lăsase înşelat ca un novice.

— Ce facem acum? întrebă descumpănit unul dintre soldaţi.

— Nu ştiu ce-o face locotenentul, dar eu, cu sau fără voia lui, o să mă îndrept spre puţul de la Sidi-el-Madia. Oricât de *targuí* o fi canalia asta, nu poate răbda atâtea zile fără apă.

Un veteran care cercetase cadavrul *mehari*-ului cu ajutorul lanternei arătă rana din pântece.

— Apă are, zise. O apă scârboasă, care ar da gata pe oricine, dar tuaregii pot supravieţui cu ea. Şi a băut şi sângele cămilei.

Făcu o pauză şi adăugă convins:

— N-o să-l găsim niciodată…

Sergentul major Malik-el-Haideri nu răspunse, aruncă o ultimă privire spre cămila moartă, se întoarse şi o luă înapoi spre vehicul. După starea de descompunere, calculă că animalul era mort de peste patruzeci şi opt de ore, ceea ce însemna că *targuí*-ul îl sacrificase cu două nopţi înainte. Dacă pornise imediat la drum, lucru de care se îndoia, avea un avantaj imens, dar dacă mai aşteptase o zi, ca să le câştige încrederea şi să-i facă să-şi slăbească supravegherea, nu ajunsese prea departe şi, poate, mai avea timp să-i taie calea.

Nu credea că îl putea ajunge în *erg*, fiindcă, fără cămilă, se putea îngropa în nisip de cum ar fi zărit un vehicul în depărtare, dar apa aproape digerată din stomacul cămilei nu avea cum să mai reziste încă o zi fără să se strice de tot şi fugarul avea neapărat nevoie de o nouă provizie. Izvoarele subterane, acele *atankor* din văile şi strungile masivului muntos, unde, dacă săpai mult, puteai găsi uneori un pic de lichid mocirlos şi sălciu, nu ajungeau ca să supravieţuieşti şi erau doar un ajutor pentru călătorul care îndrăznea să pătrundă în labirintul nenumăratelor sale contraforturi stâncoase.

Controlul puţului însemna deci să-l oblige pe *targuí* să se predea

sau să-l condamne la moarte. În mod inconştient, grăbi pasul şi se surprinse aproape alergând în nerăbdarea de a ajunge cât mai repede la jeep. Luna se ascunsese la orizont, dar simţul lui de orientare era aproape la fel de bun ca al unui nomad după atâţia ani trăiţi în acele deşerturi, şi mai era o oră până în zori când ajunse să se caţere cu chiu, cu vai pe taluz, înjurând ţânţarii ce-l atacau cu furie, ca apoi să alerge spre oamenii săi strigând din toate puterile.

L-au înconjurat speriaţi.

— Ce s-a întâmplat, întrebă negrul Ali.

— Ce să se întâmple? A plecat. Aveai vreo îndoială?

— Şi acum ce facem?

Sergentul nu răspunse. Luase aparatul de radio şi chema insistent.

— Domnule locotenent! Sunteţi la aparat, domnule locotenent?

După ce chemă de cinci ori fără să primească răspuns, slobozi o înjurătură şi porni motorul:

— La cât e de dobitoc, îl cred în stare să fi adormit... Haidem!

Porni la drum cu hurducături, pe marginea salinei, spre nord-vest, şi oamenii lui trebuiră să se ţină de tot ce găsiră la îndemână ca să nu zboare din maşină.

1. Lideri ai luptei libienilor împotriva ocupaţiei italiene de la începutul secolului XX.

În zori, locotenentul Razman se opri să pună benzină, goli bidonul şi-l întoarse cu gura-n jos pentru ca Gacel să vadă că nu minte.

— E pe sfârşite, îi atrase atenţia.

Targuí-ul nu răspunse. Aşezat în partea din spate a maşinii, privea orizontul ce începea să prindă formă şi linia neagră ce se desena în faţa lor, frântă şi lipsită de armonie. Masivul Sidi-el-Madia se înălţa brusc în mijlocul pustiului, roşu şi ocru, rod al unui imens cataclism anterior probabil apariţiei omului pe pământ, ca şi cum o mână monstruoasă l-ar fi împins chiar din măruntaiele pământului, aşezându-l acolo printr-o vrăjitorie.

Eternul vânt al deşertului îi măturase culmile timp de milioane de ani, lipsindu-le de orice urmă de pământ, nisip sau vegetaţie, şi aspectul lui era cel al unei imense stânci goale, lucitoare, bătute de soare şi tăbăcite de brutalele diferenţe de temperatură dintre zi şi noapte. Călătorii care avuseseră ocazia să traverseze acei munţi afirmau că în zorii zilei se aud glasuri, ţipete şi gemete, deşi, în realitate, era vorba de zgomotele făcute de pietrele încinse când scădea brusc temperatura.

Era, într-adevăr, un loc neospitalier în inima unei regiuni neospitaliere prin însăşi natura ei, o regiune unde ai fi putut gândi că Supremul Creator se înverşunase să arunce toate deşeurile lucrării sale, îngrămădind într-o adunătură nedefinită pietre, saline, nisipuri şi „pământuri pustii“.

Dar în ochii lui Gacel, masivul Sidi-el-Madia nu se ivea acum ca o regiune blestemată de zei, ci ca un enorm labirint unde se putea ascunde o armată întreagă, fără ca nimeni s-o poată găsi vreodată.

— Câtă benzină mai avem? întrebă într-un târziu.

— Pentru două ore… Trei, maximum. Cu viteza asta şi cu un

asemenea teren se consumă mult…

Făcu o pauză şi adăugă îngrijorat:

— Nu cred că ajungem la puţ.

Gacel negă printr-un gest.

— Nu mergem la puţ, zise.

— Dar ai spus…

Targuí-ul încuviinţă:

— Ştiu ce-am spus, recunoscu. Tu asta ai auzit, şi oamenii tăi la fel… Şi-or să le spună celorlalţi – făcu o pauză. Zilele astea, singur în salină, m-am întrebat cum a fost posibil să-mi ieşiţi în cale când eu aveam un avantaj aşa de mare faţă de voi, dar ieri te-am văzut cum vorbeai la aparatul ăsta şi-am înţeles. Cum îi spune?

— Radio.

— Aşa-i… Vărul meu Suleiman şi-a cumpărat unul. A cărat două luni cărămizi ca să-şi ia ceva care sună şi face zgomot! Aşa m-aţi găsit, nu?

Locotenentul Razman încuviinţă în tăcere. Gacel întinse mâna, apucă receptorul şi-l smulse, aruncându-l departe. Apoi, cu patul puştii făcu zob ce mai rămăsese din aparat.

— Nu e drept, spuse. Eu sunt singur, voi sunteţi mulţi. Nu e drept ca, în plus, să folosiţi şi metodele francezilor.

Locotenentul îşi dăduse jos pantalonii şi se uşura stând pe vine la nu mai mult de trei metri de jeep.

— Uneori am impresia că nu ţi-ai dat seama care e realitatea, spuse cu naturaleţe. Nu e vorba de o luptă între tine şi noi. E vorba despre faptul că tu ai comis o crimă şi trebuie să plăteşti pentru asta. Nu poţi să ucizi fără să fii pedepsit.

Gacel îl imitase, coborâse din vehicul şi se lăsase şi el pe vine la o oarecare distanţă, fără să lase puşca din mână.

— Asta i-am spus eu căpitanului, răspunse. Nu trebuia să-mi ucidă oaspetele, făcu o pauză. Dar nimeni nu l-a pedepsit pentru asta. A trebuit s-o fac eu.

— Căpitanul îndeplinea nişte ordine.

— Ale cui?

— Ordine ale superiorilor, bănuiesc… Ale guvernatorului.

— Şi cine e guvernatorul, ca să dea asemenea ordine? Ce autoritate are el asupra mea, a familiei mele, a aşezării mele şi a oaspeţilor mei?

— Cea pe care i-o conferă faptul că e reprezentantul guvernului în regiune.

— Care guvern?

— Guvernul republicii.

— Ce e o republică?

Locotenentul pufni, căută o piatră potrivită în apropiere şi se şterse cu ea. Apoi se ridică în picioare şi se încheie încet la pantaloni.

— Doar n-oi fi vrând să-ţi explic acum în ce fel funcţionează lumea…

Targuí-ul căută şi el o piatră, se şterse, apoi îşi aruncă de mai multe ori nisip în anus, aşteptă câteva clipe şi se ridică în picioare.

— De ce nu? vru să ştie. Vrei să-mi explici că am comis o crimă, dar nu vrei să-mi explici de ce. Mi se pare absurd.

Razman se duse la bidonul cu apă, îşi umplu micul ibric ce atârna de un lanţ în partea din spate a jeepului, îşi clăti gura şi se spălă pe mâini.

— N-o risipi, îi atrase atenţia *targuí*-ul. O să am nevoie de ea.

Se supuse şi se uită din nou la el:

— Poate că ai dreptate, recunoscu. Probabil ar trebui să-ţi explic că nu mai suntem o colonie şi că, aşa cum pentru tuaregi s-au schimbat toate când au venit francezii, acum, c-au plecat, s-au schimbat din nou…

— Dacă au plecat, ar fi logic să revenim la vechile noastre tradiţii.

— Nu. Nu e logic. Aceşti o sută de ani n-au trecut de pomană. S-au petrecut multe lucruri… Lumea, „toată lumea“ s-a transformat.

Gacel făcu un gest larg cu mâna, arătând în jurul său.

— Aici nu s-a transformat nimic. Deşertul e acelaşi şi va fi la fel timp de-o sută de ori o sută de ani… Nimeni n-a venit să-mi spună: „Uite, ia apă, ia mâncare, sau muniţii, sau medicamente, pentru că francezii au plecat. Nu mai putem respecta obiceiurile, legile şi tradiţiile tale moştenite de la strămoşii strămoşilor tăi, dar, în schimb, o să-ţi dăm alte lucruri bune şi o să facem ca viaţa în Sahara să fie mai uşoară, atât de uşoară, că n-o să mai ai nevoie de acele obiceiuri…“

Locotenentul medită câteva clipe cu capul plecat, privindu-şi cizmele, ca şi cum s-ar fi simţit vinovat, şi, ridicând din umeri,

aşezat cum era pe treapta jeepului, încuviinţă.

— Ai dreptate… Ar fi trebuit să ţi se spună toate astea, dar suntem o ţară tânără, care de-abia şi-a cucerit independenţa, şi vom avea nevoie de ani de zile ca să adaptăm totul la noua situaţie.

— În cazul ăsta…

Logica lui Gacel era zdrobitoare, din punctul lui de vedere.

— Până nu veţi fi în stare să adaptaţi totul, cel mai bine ar fi să respectaţi ceea ce există. E stupid să distrugi fără să fi construit înainte.

Razman înţelese că nu avea răspuns. În realitate, niciodată nu avusese răspunsuri nici măcar pentru el însuşi când întrebările i se îngrămădeau în minte în momentele în care asista, consternat, la decăderea societăţii în care se născuse.

— Ar fi mai bine s-o lăsăm baltă, zise. Niciodată n-o să fim de acord… Vrei să mănânci ceva?

Gacel făcu un gest de încuviinţare, şi locotenentul căută în lada mare de lemn unde erau proviziile. Deschise o cutie de carne pe care o împărţiră, pe urmă mâncară pesmeţi şi nişte brânză de capră tare şi foarte uscată, în timp ce soarele se ridica la orizont, încălzind pământul şi smulgând reflexe din stâncile negre ale masivului Sidi-el-Madia, ce se desenau tot mai precis în zare.

— Unde mergem? vru să ştie locotenentul.

Gacel arătă un punct la dreapta lui:

— Acolo e puţul. Noi ne îndreptăm spre cealaltă stâncă, din stânga.

— O dată am trecut pe la poalele ei. Nu se poate urca.

— Eu pot. Munţii Huaila sunt ca ăştia. Mai rău, poate! Mă duc acolo la vânătoare de mufloni. O dată am omorât cinci. Am avut carne pentru un an, iar fiii mei dorm şi-acum pe blănurile lor.

— Gacel Vânătorul! exclamă locotenentul, zâmbind uşor. Te simţi mândru că eşti cine eşti şi că eşti *targuí*, nu-i aşa?

— Dacă n-ar fi aşa, m-aş schimba. Tu nu te simţi mândru că eşti cine eşti?

Clătină din cap.

— Nu prea, recunoscu sincer. În momentele astea aş prefera să fiu de partea ta, nu unde sunt. Dar aşa nu se construieşte o ţară.

— Dacă ţările se construiesc făcând lucruri nedrepte, rău le va merge mai târziu, preciză *targuí*-ul. Mai bine să pornim. Am vorbit

destul.

Porniră din nou la drum, făcură o nouă pană de cauciuc şi, după două ore, motorul începu să-i lase, dădu câteva rateuri şi se opri de tot la vreo cinci kilometri de locul unde se ridica, parcă tăiată cu târnăcopul, înalta stâncă în care se sfârşea marele *erg* Tidiken.

— Până aici ne-a fost! zise Razman, în timp ce studia cu atenţie peretele neted, negru şi lucitor, ce se asemăna cu zidul unui castel de ciclopi. Chiar ai de gând să te caţeri pe-aici?

Gacel încuviinţă în tăcere, sări jos şi începu să îndese în raniţele soldaţilor mâncare şi muniţii. Descărcă puştile, se asigură că nici una nu avea vreun glonţ rămas în culată şi studie puştile regulamentare, alegând-o pe cea mai bună, în vreme ce pe-a lui o lăsă pe scaun:

— Mi-a făcut-o cadou tatăl meu când eram copil, zise, şi niciodată n-am folosit alta… Dar e veche şi pe zi ce trece e tot mai greu să găsesc muniţii de calibrul ei.

— O s-o păstrez ca piesă de muzeu, răspunse locotenentul. O să-i pun o plăcuţă pe care să scrie: „Puşca lui Gacel Sayah, «banditul-vânător»“.

— Nu sunt un bandit.

Surâse, liniştindu-l.

— E o glumă…

— Glumele sunt bune seara, la foc, cu prietenii.

Făcu o pauză.

— Acum o să-ţi spun ceva: nu mă mai urmări, pentru că dacă te mai văd o dată, te omor.

— Dacă voi primi ordin, va trebui să te urmăresc, îi atrase atenţia.

Targuí-ul întrerupse operaţiunea de golire şi clătire cu apă curată a vechii lui *gerba* şi clătină din cap neîncrezător:

— Cum poţi trăi în funcţie de ceea ce ţi se ordonă? întrebă. Cum poţi să te simţi bărbat, şi liber, depinzând mereu de voinţa altora? Dacă ţi se spune: „Urmăreşte un nevinovat“, îl urmăreşti. Dacă ţi se spune: „Lasă-l în pace pe criminal cum e căpitanul“, îl laşi în pace. Nu înţeleg…

— Viaţa nu-i aşa de simplă cum pare aici, în deşert.

— Atunci nu aduceţi această viaţă în deşert. Aici e limpede ce e

bun, rău, drept sau nedrept – termină de umplut *gerba* şi verifică dacă ploştile soldaţilor erau şi ele pline.

Bidonul de apă rămăsese aproape gol şi locotenentul observă:

— Ai de gând să mă laşi fără apă? întrebă îngrijorat. Lasă-mi măcar o ploscă.

Refuză hotărât:

— Un pic de sete o să te facă să înţelegi prin ce-am trecut în salină, răspunse. E bine să înveţi să rabzi de sete în deşert.

— Dar eu nu sunt *targuí*, protestă. Nu pot să mă întorc pe jos la campament. E foarte departe şi m-aş rătăci. Te rog!

Îl refuză din nou.

— Nu trebuie să te mişti de-aici, îl sfătui. Când ajung eu sus, poţi să faci un foc cu păturile şi uniformele soldaţilor tăi. Or să vadă fumul şi or să vină să te caute.

Făcu o pauză.

— Îmi dai cuvântul că o să aştepţi să ajung sus?

Încuviinţă în tăcere şi privi, fără să se mişte de pe scaunul lui, cum *targuí*-ul îşi punea în spate raniţele, ploştile, *gerba* şi armele. Nu păru să simtă greutatea şi, când se îndepărtă, o făcu fără să-i pese de căldură, cu paşi siguri, repezi şi hotărâţi.

Era deja la peste o sută de metri când Razman claxonă îndelung, obligându-l să se întoarcă:

— Noroc! îi strigă.

Celălalt făcu un gest cu mâna, se întoarse şi îşi văzu de drum.

„Palmierilor le place să stea cu capul în foc şi picioarele în apă“, glăsuia o veche zicală, şi în faţa ochilor săi se afla confirmarea proverbului, căci, întinzându-se până îi pierdeai din ochi în depărtare, îşi înălţau frunzele spre cer peste douăzeci de mii de palmieri, fără să le pese de zăduful înăbuşitor, fiindcă rădăcinile lor se adânceau în apa clară şi răcoroasă a sute de izvoare şi nenumărate puţuri.

Era, într-adevăr, un spectacol frumos, chiar şi cu soarele ce te bătea în cap, drept şi imparţial, dezolant şi copleşitor, pentru că înăuntru, în imensul birou întunecos, apărat de exterior de geamuri groase şi perdele fine, albe şi imaculate, aerul condiţionat menţinea permanent, zi şi noapte, în toate anotimpurile anului, aceeaşi temperatură, aproape de gheaţă, cum cerea fără nici o discuţie guvernatorul Hassan-ben-Koufra, ca să lucreze cu plăcere.

Sahara, văzută de acolo, cu un pahar de ceai într-o mână şi o Davidoff-Ambassatrice în cealaltă, era suportabilă până la un punct, iar uneori, în amurgurile când soarele părea că se opreşte să se odihnească puţin în aşternutul de coroane ale palmierilor ce alcătuiau unicul orizont în El-Akab, înainte de a se ascunde de tot în spatele minaretului moscheii, putea fi considerată un adevărat paradis.

Jos, sub balcoane, în singuratica grădină care, după cum spuneau legendele, fusese proiectată chiar de colonelul Duperay când ordonase să se construiască palatul, straturile de trandafiri şi garoafe îşi disputau solul cu meri şi lămâi, la umbra înalţilor chiparoşi în ramurile cărora gângureau mii de turturele sau se odihneau pitpalacii când soseau, în incredibile stoluri, după lungile lor zboruri migratorii.

Fără nici o îndoială, era frumos El-Akab; cea mai frumoasă oază

din Sahara, de la Marrakech până la malurile Nilului; de aceea fusese aleasă capitala unei provincii care era, ea singură, mai mare decât multe ţări europene.

Din acel birou îngheţat din palat, „distinsul“ guvernator Hassan-ben-Koufra îşi conducea imperiul cu puterea absolută a unui vicerege intolerant, cu gesturi cumpătate şi vorbă tăioasă.

— Sunteţi un inept, domnule locotenent, spuse şi se întoarse spre el cu un zâmbet mai potrivit pentru nişte felicitări decât pentru o jignire. Dacă nu vă ajunge o duzină de oameni ca să capturaţi un fugar înarmat cu o puşcă veche, de ce aveţi nevoie? De o divizie?

— N-am vrut să risc viaţa oamenilor, Excelenţă. V-am mai spus. Cu puşca lui cea veche ne-ar fi omorât unul câte unul, fără să ne permită să ne apropiem de el. Măiestria lui de trăgător e legendară şi oamenii noştri abia dacă au tras patruzeci de gloanţe în viaţa lor…

Făcu o pauză.

— Avem ordin să nu irosim muniţia.

— Ştiu, spuse guvernatorul, îndepărtându-se de balcon şi revenind la impunătorul său birou. Chiar eu am dat ordinul ăsta. Dacă nu se aşteaptă un război, consider că e o risipă să faci trăgători de elită din nişte recruţi care peste un an se vor întoarce la casele lor… Dacă ştiu să apese pe trăgaci e de-ajuns.

— Dar n-a fost de-ajuns, Excelenţă. Iertaţi-mi îndrăzneala. În deşert, adesea, viaţa unui om depinde de cum ştie să tragă.

Înghiţi în sec.

— Şi aşa a fost în cazul de faţă, sfârşi.

— Ascultaţi-mă, domnule locotenent, răspunse Hassan-ben-Koufra fără să-şi piardă cumpătul, şi, în realitate, nimeni nu-şi amintea să şi-l fi pierdut vreodată. Şi aveţi în vedere că pot spune asta fără reţineri, pentru că nu sunt militar. Mi se pare foarte lăudabil să respectăm viaţa soldaţilor, dar există situaţii, şi aceasta este una din ele – sublinie intenţionat – , în care aceşti soldaţi trebuie în primul rând să-şi facă datoria, pentru că e în joc onoarea armatei din care fac parte. Faptul că aţi permis ca un beduin să omoare un căpitan şi pe una din călăuzele noastre, să dezbrace soldaţii şi să fie însoţit de un locotenent prin deşert înseamnă discreditarea dumneavoastră ca militar şi a mea ca maximă

autoritate în provincie.

Locotenentul Razman încuviinţă în tăcere şi îşi stăpâni pe cât putu un frison, pentru că uniforma lui subţire nu era concepută pentru temperatura din acel birou.

— Excelenţă, mi s-a cerut ajutorul pentru a încerca să capturăm un om şi să-l judecăm, răspunse, încercând ca spusele lui să aibă forţă şi seninătate. Nu ca să-l ucidem ca pe un câine.

Făcu o pauză.

— Ca să procedez ca un poliţist, ar fi trebuit să primesc de la superiorii mei ordine foarte clare şi concrete. Am vrut să colaborez şi recunosc că n-am avut noroc, dar cred în mod sincer că ar fi fost mai rău dacă m-aş fi întors cu cinci cadavre.

Guvernatorul îl dezaprobă, clătinând încet din cap, şi se lăsă pe spate în fotoliul său, ca şi cum ar fi considerat conversaţia terminată.

— Asta ar fi trebuit s-o decid eu, şi din zvonurile care mi-au ajuns la ureche, ne-ar fi prins mai bine cinci cadavre. Noi moştenisem respectul impus de francezi triburilor nomade şi acum, pentru prima dată, din cauza acestui beduin şi a prostiei de care aţi dat dovadă dumneavoastră, acest respect se clatină. Nu e bine, zise sentenţios. Nu. Nu e bine.

— Îmi pare rău…

— Şi o să vă pară şi mai rău, vă asigur. Începând de azi, sunteţi detaşat la postul din Adoras, în locul căpitanului Kaleb-el-Fasi.

Locotenentul Razman îşi simţi trupul scăldat într-o sudoare rece, fără nici o legătură cu aerul condiţionat, şi picioarele îi tremurară atât de tare, că aproape se loviră unul de altul.

— Adoras! repetă fără să creadă. E nedrept, Excelenţă. Eu pot fi vinovat de o greşeală, dar nu de un delict.

— Adoras nu este o închisoare, îi atrase atenţia calm interlocutorul său. E doar un „post avansat“. Funcţia mea îmi permite să trimit acolo pe cine cred eu de cuviinţă.

— Dar toată lumea ştie că e un loc rezervat răufăcătorilor… Scursorilor armatei!

Guvernatorul Hassan-ben-Koufra ridică din umeri indiferent şi începu să studieze un raport aflat pe masă, prefăcându-se foarte interesat. Fără să-l privească, spuse:

— Asta e doar o părere, nu un fapt recunoscut în mod oficial…

Aveţi o lună la dispoziţie pentru a vă rezolva toate problemele şi a organiza mutarea.

Locotenentul Razman vru să mai spună ceva, dar înţelese că era inutil, salută ţeapăn şi se îndreptă spre uşă, rugându-se Cerului să nu-i mai tremure picioarele, ca să nu-i dea acelui ticălos satisfacţia de a-l vedea căzând pe jos.

Când ieşi din birou, trebui să-şi sprijine fruntea de una dintre coloanele de marmură şi să stea câteva minute, pentru că nu se simţea în stare să coboare sub privirile a douăzeci de funcţionari aferaţi maiestuoasa scară de marmură, fără să se rostogolească până în grădină, în straturile de flori.

Unul dintre funcţionari trecu în tăcere prin spatele lui, bătu de trei ori în uşa biroului şi intră, închizând-o în urma lui.

Guvernatorul, care nu se mai prefăcea că studiază raportul şi acum contempla minaretul moscheii prin fereastră, fără să se mişte din fotoliu, înclină uşor capul spre noul-sosit, ce se oprise respectuos la marginea covorului, şi-l întrebă:

— Care-i situaţia, Anuhar?

— Nici o veste despre *targuí*, Excelenţă. A dispărut.

— Nu mă mir, zise. Un „Fiu al Vântului“ e în stare să străbată deşertul de la un cap la altul într-o lună. S-o fi întors acasă. Cel puţin ştim exact cine e?

— Gacel Sayah, un *inmouchar* din neamul Kel-Talgimus. Obişnuieşte să cutreiere un teritoriu foarte întins, în apropierea munţilor Huaila.

Guvernatorul Hassan-ben-Koufra aruncă o privire pe marea hartă a regiunii fixată în perete şi dădu din cap pesimist.

— Munţii Huaila! repetă. Asta e chiar în zona de frontieră…

— Graniţa în zona aceea e practic inexistentă, domnule. Nimeni n-a stabilit-o cu precizie.

— „Nimic“ nu e stabilit acolo cu precizie, remarcă, ridicându-se în picioare şi plimbându-se încet prin birou. Să cauţi un *targuí* fugar în acele pustietăţi e ca şi cum ai căuta un peşte în ocean – se întoarse şi-l privi în ochi: Arhivează cazul.

Anuhar-el-Mojkri, secretar eficient de mai bine de opt ani la ordinele directe ale guvernatorului, îşi permise luxul de a-şi arăta nemulţumirea:

— Militarilor n-o să le placă, Excelenţă… A ucis un căpitan…

— Îl dispreţuiau pe căpitanul Kaleb-el-Fasi, îi aminti. Era o jigodie…

Căută o altă Davidoff şi o aprinse lent.

— Ca şi sergentul El-Haideri…

— Numai oameni de teapa lor pot ţine în frâu adunătura din Adoras…

— Acum va trebui s-o facă locotenentul Razman…

— Razman? se miră El-Mojkri. L-aţi detaşat pe Razman la Adoras? N-o să reziste nici trei luni – zâmbi amuzat. De asta era pe punctul de a leşina afară. Or să-l violeze înainte de a-i tăia gâtul.

Guvernatorul se lăsă să cadă într-unul din fotoliile garniturii de piele neagră ce ocupa un colţ al încăperii, slobozi o dâră de fum şi tăgădui printr-un gest:

— Poate că nu, spuse într-o doară. Poate o să se dezmeticească, o să lupte pentru viaţa lui şi să priceapă că nu poţi veni în regiunea asta citind *Beau geste*[1] şi imitându-l pe Duperey.

Făcu o pauză lungă.

— Mi s-a încredinţat o misiune: să curăţ regiunea de orice urmă a vechiului romantism decadent şi a paternalismului bolnăvicios şi să fac ca această provincie şi oamenii ei să fie folositori spre binele nostru comun. Aici există petrol, fier, cupru, fosfaţi şi mii de alte bogăţii de care avem nevoie dacă vrem să devenim o naţiune puternică, progresistă şi modernă – negă cu convingere. Şi nu pot face asta cu oameni ca locotenentul Razman, ci cu tipi ca Malik sau căpitanul Kaleb… E lamentabil să recunosc asta, dar nu e nici un motiv ca tuaregii să existe în plin secol XX, cum nu e pentru indienii din Amazonia şi n-a fost pentru pieile roşii americane. Ţi-i imaginezi pe indienii sioux alergând pe câmpiile din vest, urmărind cirezi de bizoni printre sonde de petrol sau centrale atomice? Există forme de viaţă ce împlinesc un ciclu vital şi sunt condamnate la dispariţie şi vrem, nu vrem, asta se petrece cu nomazii noştri. Trebuie să-i facem să se adapteze sau să-i exterminăm.

— Sună foarte dur…

— La fel suna şi când am început să spunem că trebuie să-i alungăm pe francezii care convieţuiau cu noi de o sută de ani. Mulţi erau chiar prietenii mei personali, fusesem împreună la şcoală şi îi cunoşteam după nume şi după gusturi. Dar venise

momentul să sfârşim cu ei fără sentimentalisme, şi aşa am făcut. Sunt lucruri care trebuie să se afle deasupra moralei burgheze şi acesta e unul dintre ele.

Făcu din nou o pauză, lungă şi studiată.

— Preşedintele are idei foarte clare şi mi-a spus aşa: „Hassan, nomazii sunt o minoritate destinată în mod logic să dispară. Să-i transformăm în muncitori folositori sau să grăbim dispariţia lor, ca să evităm suferinţele pentru ei şi problemele pentru noi…“

— Şi totuşi, în ultimul său discurs, spuse timid secretarul.

— Ei haide, Anuhar! îl mustră ca pe un copil. Astea nu sunt lucruri care se pot spune în public, când o parte din aceşti nomazi te ascultă şi când lumea întreagă urmăreşte cu atenţie evoluţia noastră ca ţară independentă… Americanii, de pildă, au devenit marii apărători ai drepturilor umane exact în momentul când au lichidat drepturile indienilor lor.

— Erau alte vremuri.

— Dar circumstanţe identice. O naţiune care şi-a cucerit recent independenţa are nevoie să-şi exploateze toate bogăţiile şi să se debaraseze de balastul incomod al unei încărcături umane irecuperabile… Noi, cel puţin, le dăm ocazia să se integreze în viaţa comună. N-o să-i lichidăm prin împuşcare, nici n-o să-i închidem în rezervaţii…

— Şi cei care nu vor să se integreze? Cei care continuă să creadă, ca acest Gacel, că viaţa în deşert trebuie să se conducă după vechile lor obiceiuri? Ce-o să facem cu ei? O să-i urmărim şi o să-i împuşcăm ca pe pieile roşii?

— Nu, bineînţeles… O să-i expulzăm, pur şi simplu. Chiar dumneata ai spus că graniţele în deşert nu sunt stabilite şi că ei nu le respectă… Să le treacă… Să se ducă la fraţii lor din alte ţări – dădu din mână. Dar, dacă rămân, să se adapteze la modul nostru de viaţă sau să suporte consecinţele.

— Nu se vor adapta, răspunse Anuhar-el-Mojkri cu convingere. I-am cunoscut bine în tot timpul ăsta şi sunt convins că, chiar dacă unii dintre ei o vor face, cei mai mulţi vor continua să se cramponeze de nisipurile şi obiceiurile lor – arătă spre exterior, spre îndepărtatul turn de unde un muezin chema la rugăciune… E ora de rugăciune… Veniţi la moschee?

Guvernatorul încuviinţă în tăcere, se apropie de masă, stinse

havana într-o scrumieră masivă de cristal şi răsfoi hârtiile pe care le studiase:

— Pe urmă ne întoarcem, spuse. Să rămână o secretară; astea trebuie să plece mâine.

— O să vă duceţi acasă să mâncaţi?

— Nu. Anunţ-o pe soţia mea.

Ieşiră. Anuhar dădu câteva ordine şi coborî scările în fugă, ajungându-l în clipa când se urca în automobilul negru, în care şoferul dăduse aerul condiţionat la maxim. Străbătură scurtul drum în linişte, apoi se rugară unul lângă celălalt, înconjuraţi de beduini respectuoşi, ce lăsaseră un spaţiu considerabil în jurul lor. La ieşire, guvernatorul admiră cu satisfacţie pădurea de palmieri întunecaţi. Îi plăcea ceasul acela. Era, neîndoielnic, cel mai frumos în oază, aşa cum zorii erau cele mai frumoase momente în deşert, şi îi făcea plăcere să se plimbe încet prin grădini şi pe la fântâni, observând cum sosesc de foarte departe sute de păsări ca să-şi petreacă noaptea în frunzişul copacilor.

S-ar fi zis că la ora aceea se trezeau şi mirosurile din letargia zilei călduroase, strivite de soarele violent, şi se răspândea în voie parfumul trandafirilor, al iasomiei şi garoafelor, iar guvernatorul Hassan-ben-Koufra era profund convins că în nici un alt loc din lume florile nu sunt atât de mirositoare ca în acele ţinuturi calde şi bogate.

Îi făcu semn şoferului să plece şi o luă încet pe o alee, uitând pentru câteva minute miile de probleme pe care le putea guvernarea unei regiuni pustii şi a unor oameni pe jumătate sălbatici.

Credinciosul Anuhar îl urma ca o umbră, conştient că în acele momente prefera tăcerea, ştiind dinainte fiecare loc unde se va opri, unde va aprinde o havană şi din ce strat de trandafiri va rupe un boboc pentru noptiera soţiei sale Tamat. Plimbările acelea se transformaseră într-un ritual aproape cotidian şi doar dacă era foarte cald sau avea prea mult de lucru Excelenţa sa renunţa la ceea ce constituia unica sa mişcare şi distracţie.

Noaptea sosea cu iuţeala cu care cade întotdeauna la tropice, de parcă n-ar fi vrut ca omul să se bucure prea mult de frumuseţea şi calmul înserărilor, dar nu le păsa de întunericul ce punea stăpânire pe grădini şi pe pădurea de palmieri, căci cunoşteau cu

ochii închişi fiecare potecă şi fiecare fântână, iar luminile palatului, în depărtare, le ajungeau ca să se orienteze.

Dar de astă dată, înainte ca întunericul să se lase de tot, o umbră se ivi dintr-un palmier, sau poate chiar din pământ, şi, cu toate că nu se vedea bine şi nu-şi dădeau bine seama că umbra avea în mână un revolver greu, înţeleseră că era el şi că îi aştepta.

Anuhar vru să strige, dar gura neagră a ţevii revolverului se opri la o palmă de ochii lui.

— Linişte! ceru. Nu vreau să vă fac nici un rău.

Guvernatorul Ben-Koufra nici nu se clinti.

— Ce vrei, atunci?

— Pe oaspetele meu. Ştii cine sunt?

— Bănuiesc

Făcu o pauză.

— Dar oaspetele tău nu-i în puterea mea.

Gacel Sayah îl observă îndelung şi înţelese că nu minte.

— Unde e? vru să ştie.

— Foarte departe.

Făcu o nouă pauză.

— Degeaba. N-o să-l găseşti niciodată.

În spatele vălului, ochii negri ai *targuí*-ului scânteiară intens câteva clipe. Strânse cu putere arma în mână:

— Asta o să vedem, zise şi apoi îi făcu semn lui Anuhar-el-Mojkri. Poţi pleca, îi ordonă. Dacă într-o săptămână Abdul-el-Kebir nu se află, întreg, liber şi singur la *guelta* de la nord de munţii Sidi-el-Madia, îi tai capul stăpânului tău. Ai înţeles?

Anuhar-el-Mojkri nu se simţi în stare să răspundă, aşa că o făcu Hassan-ben-Koufra:

— Dacă îl cauţi pe Abdul-el-Kebir, mai bine împuşcă-mă acum şi aici, ca să scăpăm de probleme, spuse cu convingere. Niciodată n-or să-l elibereze…

— De ce?

— Pentru că preşedintele nu va accepta.

— Ce preşedinte?

— Cum ce preşedinte? Al republicii.

— Nici măcar în schimbul vieţii tale?

— Nici măcar în schimbul vieţii mele.

Gacel Sayah ridică din umeri şi se întoarse calm spre Anuhar-el-

Mojkri:

— Tu transmite-le mesajul.

Făcu o pauză.

— Şi spune-i preşedintelui ăstuia, cine-o fi, că dacă nu-mi dă oaspetele, o să-l omor şi pe el.

— Eşti nebun!

— Nu, sunt *targuí* – făcu un semn cu arma. Acum, du-te şi ţine minte: peste o săptămână, la *guelta* de la nord de munţii Sidi-el-Madia – înfipse ţeava revolverului în spatele guvernatorului şi îl împinse în direcţia opusă. Pe-aici! îi spuse.

Anuhar-el-Mojkri făcu doi-trei paşi şi se întoarse la timp ca să-i vadă dispărând în umbra pădurii de palmieri.

Apoi o luă la fugă spre luminile palatului.

1. Trilogie despre Legiunea străină, scrisă de P.C. Wren.

— Abdul-el-Kebir a fost făuritorul independenţei noastre, un erou naţional, primul preşedinte al naţiunii ca naţiune cu adevărat. E posibil să nu fi auzit niciodată vorbindu-se de el?

— Niciodată.

— Unde ai fost în toţi aceşti ani?

— În deşert… Nimeni n-a venit să-mi spună ce s-a întâmplat.

— Nu treceau călători prin aşezarea ta?

— Puţini… Şi aveam de vorbit lucruri mai importante. Ce s-a întâmplat cu Abdul-el-Kebir?

— L-a răsturnat actualul preşedinte… L-a dat jos de la putere, dar, fiindcă îl respectă, n-a îndrăznit să-l omoare. Au luptat împreună şi au stat mulţi ani împreună în închisorile franceze – dădu din cap, tăgăduind. Nu. Nu putea să-l omoare… Nici conştiinţa lui, nici poporul nu i-ar fi iertat o asemenea faptă.

— Dar l-a închis, nu-i aşa?

— L-a deportat. În deşert.

— Unde?

— În deşert. Ţi-am spus.

— Deşertul e foarte mare.

— Ştiu. Dar nu atât de mare încât să nu-l poată găsi vreunul din adepţii săi şi să-l ajute să fugă. Aşa a ajuns la *jaima* ta.

— Cine era tânărul?

— Un fanatic.

Privi mult timp focul ce se stingea încet şi păru că se cufundă în gândurile lui. Când începu să vorbească nu-l privi pe *targuí*, ci părea că-şi vorbeşte lui însuşi.

— Un fanatic care voia să ne împingă spre un război civil. Dacă Abdul ar dobândi libertatea, ar organiza opoziţia din exil şi am sfârşi într-o baie de sânge. Francezii, care l-au hăituit pe vremuri,

acum l-ar sprijini.

Făcu o pauză.

— Îl preferă pe el, nu pe noi…

Îşi înălţă capul şi-şi plimbă privirea prin peştera strâmtă, ca să se oprească, în cele din urmă, asupra lui Gacel, care îl observa la rândul lui, întins pe o ieşitură de stâncă. Glasul îi sună sincer când adăugă:

— Înţelegi de ce îţi repet mereu că îţi pierzi timpul? Niciodată nu mă vor schimba cu el, şi nu-i condamn. Nu sunt decât un simplu guvernator, un funcţionar credincios şi util, care-şi face treaba cât poate mai bine, dar pentru care nimeni n-ar risca un război civil… Trebuie să treacă mulţi ani pentru ca amintirea lui Abdul-el-Kebir să se estompeze în neant şi să dispară aura lui…

Luă cu grijă, cu mâinile legate, paharul cu ceai şi-l duse la buze sorbind, ca să nu se ardă.

— Şi lucrurile n-au mers prea bine în acest timp, continuă. S-au făcut greşeli, greşeli tipice pentru toate popoarele ce şi-au cucerit independenţa de curând şi pentru tinerele lor guverne, dar sunt mulţi care nu înţeleg asta şi sunt nemulţumiţi… Abdul a promis multe lucruri… Lucruri pe care poporul aşteaptă să le facem noi şi pe care nu le vom putea îndeplini niciodată, fiindcă sunt utopice…

Tăcu şi puse din nou paharul pe nisip, lângă foc, simţind pironiţi asupra lui ochii *targuí*-ului, ce se iveau pe deasupra *litham*-ului şi păreau că vor să pătrundă dincolo de fruntea sa.

— Ţi-e frică de el, conchise în cele din urmă Gacel. Tu şi toţi ai tăi vă temeţi îngrozitor de el, nu-i aşa?

Încuviinţă cu convingere.

— Îi jurasem credinţă şi, cu toate că n-am participat la complot şi am aflat de el când totul se terminase, n-am îndrăznit să protestez – zâmbi trist. Mi-au cumpărat tăcerea numindu-mă guvernator absolut al unui teritoriu imens şi am acceptat recunoscător. Dar ai dreptate, în fond, mi-e încă frică de el. Toţi ne temem, pentru că ne culcăm cu certitudinea că într-o bună zi se va întoarce să ceară socoteală. Abdul întotdeauna se întoarce.

— Unde e acum?

— În deşert din nou.

— În ce parte?

— N-o să-ţi spun niciodată.

Targuí-ul îl privi fix, sever, şi tonul vocii lui arăta că e pe deplin convins de ceea ce spune.

— Dacă vreau cu tot dinadinsul, o să-mi spui, zise. Strămoşii mei erau vestiţi pentru felul în care îşi torturau prizonierii şi, cu toate că acum nu mai facem asemenea lucruri, vechile metode s-au transmis din gură în gură, ca simplă curiozitate.

Luă ceainicul şi umplu din nou paharele.

— Ascultă! continuă. Poate că nu înţelegi, pentru că nu te-ai născut în ţinutul acesta, dar eu n-o să pot dormi în pace până nu-l voi vedea pe acest om la fel de liber ca în ziua când a apărut în faţa intrării în *jaima* mea. Dacă pentru asta trebuie să omor, să distrug sau chiar să torturez, o voi face, chiar dacă îmi va părea rău. Nu-i pot reda viaţa celui care ai ordonat să fie ucis, dar pot să-i redau libertatea celuilalt.

— Nu poţi.

Îl privi ţintă, într-un fel ciudat:

— Eşti sigur?

— Pe deplin. În El-Akab doar eu ştiu unde se află şi, oricât m-ai tortura, n-o să-ţi spun.

— Te înşeli, hotărî Gacel. Mai ştie cineva.

— Cine?

— Soţia ta.

Se bucură văzând că nimerise, pentru că Hassan-ben-Koufra se schimbă la faţă pentru prima oară şi-şi pierdu aplombul. Vru să protesteze timid, dar Gacel îl întrerupse cu un gest.

— Nu încerca să mă înşeli, îi ceru. Te supraveghez de cincisprezece zile şi te-am văzut cu ea… E una din acele femei căreia un bărbat îi împărtăşeşte toate secretele cu deplină încredere. Sau nu?

Îl observă cu atenţie:

— Uneori mă întreb dacă eşti un simplu *targuí* ignorant, născut şi crescut în cel mai mizer deşert, sau în spatele acestui văl se ascunde altceva.

Targuí-ul surâse uşor:

— Se zice că rasa noastră era inteligentă, cultă şi puternică, acolo, în insula Creta, în vremea faraonilor. Atât de inteligentă şi de puternică, încât a încercat să cucerească Egiptul, dar tuaregii au fost trădaţi de o femeie şi au pierdut marea bătălie. Unii au fugit

spre răsărit, s-au stabilit la ţărmul mării şi au format poporul fenicienilor, care au stăpânit oceanele. Alţii au luat-o spre apus şi s-au aşezat pe nisipuri, punând stăpânire pe deşert. După mii de ani, aţi venit voi, barbarii arabi pe care Mahomed tocmai vă scosese din cea mai neagră ignoranţă...

— Da, am mai auzit legenda asta potrivit căreia sunteţi descendenţii garamanţilor[1]. Dar nu cred.

— Poate că nu e adevărată, dar e adevărat că am sosit aici cu mult timp înaintea voastră şi că întotdeauna am fost mai inteligenţi, dar mai puţin ambiţioşi. Ne place viaţa noastră şi nu aspirăm la mai mult. Preferăm să-i lăsăm pe ceilalţi să gândească ce vor despre noi, dar când suntem provocaţi, reacţionăm – glasul i se înăspri. O să-mi spui unde e Abdul-el-Kebir sau va trebui s-o întreb pe soţia ta?

Guvernatorul Hassan-ben-Koufra îşi aminti de recomandările ministrului de Interne în ajunul plecării sale spre El-Akab: „Nu te încrede în tuaregi, îi spusese. Nu te lăsa înşelat de înfăţişarea lor, pentru că ştiu sigur că posedă mintea cea mai analitică şi cea mai specială viclenie de pe continent. Sunt o rasă deosebită care, dacă şi-ar propune, ne-ar stăpâni pe noi, cei de la mare sau de la munte. Un *targuí* poate să înţeleagă ce este marea fără s-o fi văzut vreodată sau să dezlege o problemă filozofică din care nici tu, nici eu n-am înţelege nici măcar termenii expunerii. Cultura lor este foarte veche şi, cu toate că s-au deteriorat ca grup social odată cu schimbarea condiţiilor de viaţă şi şi-au pierdut spiritul războinic, ca indivizi continuă să fie remarcabili. Fereşte-te de ei!“

— Un *targuí* nu i-ar face rău niciodată unei femei, spuse în cele din urmă. Şi nu cred că tu eşti o excepţie. Respectul pentru femei e la voi aproape la fel de important ca legea ospitalităţii. Ai încălca o lege ca să respecţi alta?

— Nu, bineînţeles, recunoscu Gacel. Dar nu va trebui să-i fac rău. Dacă ea înţelege că de răspunsul ei, de faptul că dacă îmi dezvăluie unde se află Abdul-el-Kebir depinde viaţa ta, îmi va spune unde este.

Hassan-ben-Koufra se gândi la Tamat, la cei treisprezece ani de căsătorie şi la cei doi copii şi avu absoluta siguranţă că *targuí*-ul are dreptate. Şi n-o putea învinovăţi, pentru că ştia că el ar fi făcut la fel. În fond şi la urma urmei, a dezvălui unde se afla Abdul-el-

Kebir nu însemna punerea lui în libertate.

— E în fortul de la Gerifíes, zise în cele din urmă.

Gacel avu senzaţia că spunea adevărul şi socoti în minte distanţa.

— O să am nevoie de trei zile ca să ajung acolo şi de încă una ca să fac rost de cămile şi provizii – cugetă îndelung, şi în glasul lui se ghicea un ton oarecum amuzat. Asta înseamnă că atunci când îmi vor pregăti o ambuscadă la *guelta* de la Sidi-el-Madia, eu o să fiu deja în Gerifíes – îşi bău ceaiul încet, cu delectare. Ne vor aştepta o zi, maxim două, înainte de a pricepe ce s-a întâmplat cu adevărat şi de a le da de ştire celorlalţi să mă aştepte… Am timp! afirmă convins. Da. Cred că am timp.

— Şi cu mine ce-o să faci? întrebă guvernatorul cu un uşor tremur în glas.

— Ar trebui să te ucid, dar o să-ţi las apă şi provizii pentru zece zile. Dacă mi-ai spus adevărul, o să trimit pe cineva după tine. Dacă m-ai minţit şi Abdul-el-Kebir nu e acolo, o să mori de foame şi de sete, pentru că nimeni nu poate rupe legăturile curelelor din piele de cămilă.

— Cum ştiu că într-adevăr o să trimiţi pe cineva să mă elibereze?

— N-ai cum s-o ştii, dar o voi face… Ai bani?

Guvernatorul Hassan-ben-Koufra arătă cu bărbia spre portofelul pe care îl ţinea în buzunarul de la spate al pantalonilor, şi *targuí*-ul îl luă. Alese bancnotele mari şi le rupse cu grijă în două. Păstră una din jumătăţi şi o puse pe cealaltă în portofel pe care îl lăsă lângă foc.

— O să caut un nomad, o să-i dau jumătatea asta şi o să-i explic unde poate găsi cealaltă jumătate – surâse pe sub văl. Pentru o asemenea sumă, orice beduin şi-ar călări cămila o lună întreagă. Nu-ţi face griji, îl linişti. Va veni cineva după tine. Acum, scoate-ţi pantalonii.

— De ce? se alarmă.

— O să petreci zece zile în peştera asta, legat de mâini şi de picioare… Dacă urinezi şi faci pe tine o să-ţi iasă bube – făcu un gest expresiv cu mâinile. O să-ţi fie mai bine cu curul gol…

Excelenţa sa, guvernatorul Hassan-ben-Koufra, autoritate supremă şi indiscutabilă într-un teritoriu mai mare decât Franţa,

vru să protesteze, dar se răzgândi, îşi înghiţi mândria şi furia şi începu să-şi descheie cu greu cureaua şi pantalonii.

Gacel îl ajută să şi-i scoată, apoi îl legă cu conştiinciozitate, iar la sfârşit îi luă ceasul şi un inel cu un briliant mare.

— Cu asta am să plătesc cămilele şi proviziile, spuse. Sunt sărac şi a trebuit să-mi omor cămila. Era un *mehari* frumos. Niciodată n-am să mai găsesc unul la fel.

Îşi strânse lucrurile, lăsă sprijinite de perete o *gerba* cu apă şi un sac cu fructe uscate şi i le arătă cu un gest.

— Ai grijă de ele! îl sfătui. Mai ales de apă. Şi nu încerca să te dezlegi. O să transpiri şi o să ţi se facă sete. În cazul ăsta, s-ar putea să nu-ţi ajungă apa. Încearcă să dormi… Asta-i cel mai bine: când dormi nu consumi energie…

Ieşi. Afară noaptea era întunecoasă, cu un cer negru fără lună presărat de stele care acolo, în munţi, păreau şi mai aproape, de parcă ar fi atins crestele piscurilor ce se înălţau deasupra capului său, şi rămase gânditor câteva clipe, ca să se orienteze, poate, sau ca să-şi traseze în minte drumul pe care avea să-l urmeze din locul unde se găsea până la un fort îndepărtat. În primul rând, avea nevoie de cămile, o mare cantitate de provizii şi *gerbe* pe care să le umple cu cât mai multă apă, pentru că ştia că în împrejurimile *erg*-ului Tikdabra nu sunt puţuri, iar mai la sud începe „marele pământ pustiu“ ale cărui hotare nimeni nu le cunoştea cu precizie.

Umblă toată noaptea, cu acel pas al său rapid şi elastic, un pas ce ar fi epuizat pe oricine, dar care pentru un *targuí* făcea parte din viaţă, şi zorii îl găsiră pe culmea unui deal ce domina o vale unde, cu mii de ani în urmă, cursese probabil un râuşor. Nomazii ştiau că în valea aceea era de-ajuns să sapi o jumătate de metru ca un *atankor* să-ţi dea apă suficientă pentru cinci cămile, aşa de aceea era un punct obligatoriu pentru caravanele care veneau din sud şi se îndreptau spre marea oază El-Akab.

Văzu trei tabere aşezate de-a lungul albiei, care, la mijirea zorilor, începură să înteţească focurile şi să adune animalele ce păşteau pe povârnişuri, pregătindu-se să-şi continue drumul.

Observă cu atenţie, fără să se lase văzut, până ajunse să fie absolut sigur că printre călători nu erau soldaţi, şi abia atunci se hotărî să coboare, oprindu-se în faţa celei mai mari *jaime* întâlnite în drumul său, unde patru bărbaţi îşi sorbeau ceaiul de dimineaţă.

— *Metulem, metulem!*

— *Aselam aleikum*, veni răspunsul unanim. Ia loc şi bea un ceai cu noi. Pesmeţi?

Mulţumi pentru pesmeţi, pentru brânza aproape râncedă, dar tare şi gustoasă, şi pentru curmalele zemoase pe care le mâncă bând un ceai unsuros, dulce, cu foarte mult zahăr, ce-i încălzi trupul, alungând frigul dimineţii din deşert.

Cel care părea conducătorul grupului, un beduin cu barbă rară şi ochi şireţi ce priveau fix, îl întrebă fără nici o intonaţie în glas:

— Tu eşti Gacel? Gacel Sayah, din neamul Kel-Talgimus?

Şi, văzându-l că încuviinţează în tăcere, adăugă:

— Te caută.

— Ştiu.

— L-ai omorât pe guvernator?

— Nu.

Îl priveau cu interes şi încetaseră chiar să mai mestece, străduindu-se, probabil, să vadă dacă spune adevărul sau nu.

În cele din urmă, beduinul adăugă cu naturaleţe:

— Ai nevoie de ceva?

— Patru *mehari*, apă şi mâncare. Scoase din punga de piele roşie de la gât ceasul şi inelul şi le arătă:

— O să plătesc cu asta.

Un bătrân costeliv, cu mâini lungi şi delicate de „zlătar“, luă inelul şi îl cercetă cu expresia celui care îşi cunoaşte meseria, în timp ce bărbatul cu barbă rară studia, la rândul lui, ceasul greu.

„Zlătarul“ îi înapoie, în sfârşit, bijuteria şefului său:

— Valorează cel puţin zece cămile, îl asigură. Piatra e bună.

Celălalt încuviinţă, păstră inelul şi întinse mâna, înapoindu-i ceasul.

— Ia tot ce ai nevoie în schimbul inelului, surâse. Ăsta s-ar putea să-ţi trebuiască.

— Nu ştiu să-l folosesc.

— Nici eu, dar dacă vrei să-l vinzi, o să iei bani buni… E de aur.

— S-a pus preţ pe capul tău – zise „zlătarul“, fără să dea importanţă celor spuse. Bani mulţi.

— Ştii pe cineva care vrea să-i încaseze?

— Pe nimeni dintre ai noştri, preciză cel mai tânăr dintre beduini, care îl observase pe *targuí* cu evidentă admiraţie. Ai

nevoie de ajutor? Te pot însoţi.

Şeful, probabil tatăl său, făcu un gest de dezaprobare:

— N-are nevoie de ajutor. Îi e de-ajuns tăcerea ta.

Făcu o pauză.

— Şi nu trebuie să ne băgăm în povestea asta. Militarii sunt furioşi şi am avut deja destule probleme cu ei.

Se întoarse spre Gacel.

— Îmi pare rău, dar trebuie să-i protejez pe ai mei.

Gacel Sayah încuviinţă.

— Înţeleg. Faci destul vânzându-mi cămilele.

Aruncă o privire plină de simpatie spre tânăr.

— Şi ai dreptate: n-am nevoie de ajutor, doar de tăcere.

Băiatul înclină uşor capul, părând că-i mulţumeşte pentru respectul arătat, şi se ridică în picioare.

— O să-ţi aleg cele mai bune cămile şi tot ce-ţi mai trebuie. Şi o să umplu şi *gerbele*.

Se îndepărtă cu paşi repezi, urmărit de privirile celorlalţi; fără îndoială, şeful era mândru de el.

— E curajos şi inimos şi te admiră pentru faptele tale, spuse. Eşti pe cale să ajungi bărbatul cel mai vestit din deşert.

— Nu asta caut, răspunse cu convingere. Nu vreau decât să trăiesc în pace cu familia mea.

Făcu o pauză.

— Şi să fie respectate legile noastre.

— Niciodată n-o să mai poţi trăi în pace cu familia ta, îi atrase atenţia „zlătarul“. Va trebui să pleci din ţară.

— E o graniţă la sud de „pământurile pustii“ din Tikdabra, spuse şeful. Şi alta, la est, la vreo trei zile de mers de munţii Huaila.

Clătină din cap.

— Cea din vest e departe, foarte departe. Niciodată n-am ajuns până acolo. La nord sunt oraşele şi marea. Nici acolo n-am fost niciodată.

— Cum pot şti când am trecut frontiera şi sunt la adăpost? întrebă interesat.

Ceilalţi se priviră între ei, incapabili să-i dea un răspuns. Cel ce nu vorbise până atunci, un negru *akli*, fiu de sclavi, ridică din umeri.

— Nimeni nu ştie exact. Nimeni, repetă, sigur de ceea ce spune.

Anul trecut am coborât cu o caravană până în Niger şi nici la dus, nici la întors n-am ştiut în nici un moment în ce ţară suntem.

— În cât timp aţi ajuns la râu?

Negrul căzu pe gânduri, încercând să-şi amintească. Până la urmă spuse, fără să pară foarte convins:

— O lună, plescăi din limbă, încercând să alunge nişte gânduri neplăcute. Venise seceta, secaseră puţurile şi a trebuit să facem un ocol mare ca să evităm Tikdabra. Când eram copil, puteai găsi puţuri bune şi savane cu multe zile înainte de-a ajunge la râu. Acum, nisipurile ameninţă malurile, puţurile au secat şi dispar ultimele urme de iarbă. Câmpiile unde înainte păşteau animalele poporului *peuls*[2] nu mai folosesc acum nici cămilelor celor mai înfometate, iar din oazele populate unde te puteai odihni n-a mai rămas nici amintirea – plescăi din nou din limbă. Iar eu nu sunt bătrân, preciză. Nu. Nu sunt bătrân. Deşertul e cel care înaintează prea repede…

— Mie nu-mi pasă că deşertul înaintează şi înghite alte pământuri, zise Gacel. Mă simt bine aici. Mă îngrijorează ideea că la un moment dat nici deşertul n-o să fie suficient de mare ca să fim lăsaţi în pace. Cu cât creşte mai mult, cu atât mai bine. Poate aşa, într-o zi vor uita de noi.

— Nu vor uita, afirmă „zlătarul“. Au găsit petrol, şi petrolul îi interesează cel mai mult pe *rumi*. Ştiu asta pentru că am lucrat doi ani în capitală şi acolo toate conversaţiile, într-o formă sau alta, au ca subiect petrolul.

Gacel îl privi pe bătrân cu mai mult interes. „Zlătarii“, ca toţi meseriaşii, indiferent dacă lucrau argintul şi aurul, ca acela, pielea ori piatra, erau consideraţi de tuaregi o castă inferioară, situată la între un *imohag* şi un *ingad* sau vasal, iar uneori, chiar între un *ingad* şi un sclav *akli*. Dar chiar dacă făceau parte din acea castă, tuaregii recunoşteau că „zlătarii“ erau, probabil, clasa cea mai cultă din tot sistemul lor social, fiindcă mulţi dintre ei ştiau să citească şi să scrie, iar unii călătoriseră dincolo de graniţele deşertului.

— Odată am fost într-un oraş, spuse într-un târziu. Dar era foarte mic, şi mai erau la putere francezii. S-au schimbat multe de-atunci?

— Multe, răspunse celălalt. Pe vremea aceea, de o parte stăteau

francezii şi de cealaltă, noi. Acum fraţii se luptă între ei, unii vor una, alţii vor alta – dădu din cap cu tristeţe. Când au plecat, francezii au împărţit pământurile punând graniţe, trasând o linie pe hartă în aşa fel încât acelaşi trib, ba chiar şi aceeaşi familie poate face parte din două ţări. Dacă guvernul e comunist, comunistă. Dacă guvernul e fascist, fascistă; dacă guvernează un rege, monarhică…

Se întrerupse şi îl studie cu atenţie pe interlocutorul său:

— Ştii ce înseamnă să fii comunist?

Gacel negă cu convingere:

— N-am auzit niciodată vorbindu-se de ei. Sunt o sectă?

— Mai mult sau mai puţin… Dar nu religioasă. Doar politică.

— Politică? repetă, fără să înţeleagă.

— Pretind că toţi oamenii trebuie să fie egali, cu aceleaşi îndatoriri şi drepturi, şi că bogăţiile trebuie să se împartă între toţi…

— Vor să fie egali un deştept şi un prost, un *imohag* şi un sclav, omul muncitor şi trântorul, războinicul şi laşul? exclamă cu uimire. Sunt nebuni! Dacă Alah ne-a făcut diferiţi, de ce vor ei să fim egali? pufni. La ce mi-ar mai folosi atunci faptul că m-am născut *targuí*?

— Lucrurile sunt mai complicate, spuse bătrânul.

— Îmi închipui, acceptă el. Trebuie să fie mult, mult mai complicate, pentru că o asemenea tâmpenie nici nu admite discuţie.

Făcu o pauză, socotind încheiat subiectul, şi întrebă:

— Ai auzit vreodată de Abdul-el-Kebir?

— Toţi am auzit de el, interveni şeful beduinilor, luându-i-o înainte „zlătarului“. El i-a expulzat pe francezi şi a condus ţara în primii ani.

— Ce fel de om este?

— Un om drept, admise celălalt. Care a greşit, dar e drept.

— De ce a greşit?

— Oricine are încredere în ceilalţi până la punctul de a se lăsa îndepărtat de la putere şi închis greşeşte.

Gacel se întoarse spre bătrân:

— E din cei care pretind că toţi trebuie să fim egali? Cum le zice?

— Comunişti? întrebă „zlătarul“. Nu. Nu cred că e chiar comunist. Se zicea că e socialist.

— Şi asta ce e?

— Altceva.

— Asemănător?

— Nu ştiu prea bine.

Căută o explicaţie pe chipurile celorlalţi, care se mulţumiră să strângă din umeri, arătând aceeaşi ignoranţă, şi hotărî să ridice şi el din umeri, convins că nu avea să ajungă la nici un rezultat punând acele întrebări.

— Trebuie să plec, a fost tot ce-a spus, ridicându-se în picioare.

— *Aselam aleikum.*

— *Aselam aleikum.*

Porni spre locul unde tocmai terminau de legat încărcătura pe cămile, verificând cu o privire de expert că totul e în ordine, încălecă pe cea mai iute şi, înainte de-a o face să se ridice în picioare, scoase un pumn de bancnote şi i le dădu băiatului.

— O să găseşti jumătatea care lipseşte în peştera din cheile de la Tatalet, la o jumătate de zi de drum. O ştii?

— O ştiu, afirmă. Acolo l-ai ascuns pe guvernator?

— Împreună cu bancnotele, răspunse. Peste o săptămână, când o să treci pe-acolo în drum spre El-Akab, lasă-l liber…

— Contează pe mine.

— Mulţumesc. Şi nu uita: peste o săptămână. Nu mai înainte.

— N-ai grijă. Alah să fie cu tine!

Targuí-ul lovi cu călcâiul gâtul *mehari*-ului, care se ridică, urmat de celelalte animale, şi se îndepărtară fără grabă, până se pierdură de tot după un grup de stânci.

Abia atunci băiatul se întoarse şi se aşeză în faţa *jaimei*. Tatăl său zâmbi uşor.

— Nu-ţi face griji pentru el, spuse. E *targuí*, şi nu există nimeni pe lume în stare să prindă un tuareg solitar în deşert.

1. Vechi popor nomad din Libia interioară, din care ar putea descinde tuaregii, ce a atins apogeul în secolul al V-lea î.e.n.
2. Popor de păstori nomazi, cunoscut şi cu numele de *foulbés*, care locuieşte în savanele din Africa Occidentală, din Senegal până în Camerun, azi în mare parte sedentar.

L-au trezit lumina şi liniştea.

Soarele pătrundea din belşug prin fereastra zăbrelită, luminând şirurile lungi de cărţi şi făcând scrumiera de alamă plină de mucuri să arunce sclipiri argintii, dar, în ciuda orei înaintate, nu auzi nici cel mai vag zgomot în curte şi era sigur că nici nu sunase deşteptarea, ca în fiecare dimineaţă.

Îl nelinişti acea tăcere. Anii îl obişnuiseră cu o rutină militară şi rigidă, după care toate acţiunile sale se desfăşurau potrivit unui orar spartan, şi, dându-şi seama dintr-odată că acest orar se schimbase şi că nu-l făcuse să sară din pat la şase fix, ca să aibă o jumătate de oră pentru toaletă înainte de micul dejun, îi produse o inexplicabilă nelinişte sufletească.

Şi tăcerea.

Tăcerea apăsătoare din curte, tulburată mereu la acea oră de pălăvrăgeala soldaţilor înainte de a se face foarte cald, îl obligă să sară din patul de campanie, să-şi pună pantalonii şi să se apropie de fereastră.

Nu zări pe nimeni. Nici lângă fântână, nici pe crenelurile din colţul de vest, care era singura parte din zid vizibilă din acel loc.

— Hei! strigă, uşor tulburat. Ce se întâmplă? Unde sunteţi toţi?

Nu primi nici un răspuns. Insistă, dar cu acelaşi rezultat, şi se sperie cu-adevărat.

— M-au părăsit, se gândi imediat. Au plecat şi m-au lăsat închis aici, să mor de foame şi de sete…

Se repezi la uşă şi se miră că era întredeschisă. Ieşi în curte, îl orbi un soare ucigaş reflectat de zidurile albe, văruite de mii de ori de nişte soldaţi care n-aveau nici o altă obligaţie, de-a lungul zilelor şi anilor, decât să cureţe mereu pereţii imaculaţi.

Dar nu se vedea nici unul. Şi nici unul nu făcea de gardă în

gheretele din colţuri sau de lângă poarta prin care se putea întrevedea deşertul fără sfârşit.

— Hei! mai strigă o dată. Ce se întâmplă? Ce se întâmplă?

Tăcerea. Blestemata tăcere, nici măcar o suflare de aer care să aducă un îndepărtat zgomot de viaţă sau să tulbure nemişcarea unui loc ce părea împietrit, strivit şi distrus de soarele care începea să încălzească cu putere.

Coborî din două salturi cele patru trepte şi se îndreptă spre puţ, strigând în direcţia birourilor, a sălii de mese şi a dormitoarelor soldaţilor.

— Căpitane! Căpitane! Ce glumă e asta? Unde v-aţi ascuns?

O umbră întunecată răsări din întunericul bucătăriei. Era un *targuí* înalt, foarte slab, cu un *litham* de culoare închisă care-i acoperea faţa, o puşcă într-o mână şi o spadă lungă în cealaltă.

Se opri în tindă.

— Sunt morţi, spuse.

Îl privi cu neîncredere.

— Morţi? repetă prosteşte. Toţi?

— Toţi.

— Cine i-a omorât?

— Eu.

Se apropie, fără să dea crezare celor auzite.

— Tu? întrebă, clătinând din cap ca şi cum ar fi respins ideea. Vrei să-mi spui că tu, fără ajutorul nimănui, ai omorât doisprezece soldaţi, un sergent şi un ofiţer?

Încuviinţă cu naturaleţe:

— Dormeau.

Abdul-el-Kebir, care văzuse murind mii de oamenii, care ordonase executarea multora şi care-i detesta pe toţi şi pe fiecare în parte dintre temnicerii săi, încercă totuşi o insuportabilă senzaţie de nelinişte şi gol în stomac şi se sprijini uşor de stâlpul de lemn ce susţinea acoperişul tindei, ca să nu-şi piardă echilibrul.

— I-ai ucis în timp ce dormeau? întrebă. De ce?

— Pentru că ei mi-au omorât oaspetele.

Făcu o pauză.

— Şi pentru că erau prea mulţi. Dacă unul ar fi dat alarma, ai fi murit de bătrâneţe între aceşti patru pereţi…

Abdul-el-Kebir îl observă în linişte şi încuviinţă cu o mişcare a

capului, ca şi cum ar fi înţeles ceva ce la început i se păruse neclar.

— Acum îmi amintesc de tine, spuse. Eşti *targuí*-ul care ne-a oferit ospitalitate. Te-am văzut când m-au luat.

— Da, recunoscu Gacel. Sunt Gacel Sayah, erai oaspetele meu şi datoria mea e să te trec graniţa.

— De ce?

Îl privi fără să înţeleagă. În cele din urmă, spuse:

— Aşa e obiceiul… Mi-ai cerut să te protejez şi trebuie să te protejez.

— Să omori paisprezece oameni ca să mă protejezi mi se pare exagerat, nu crezi?

Targuí-ul nu catadicsi să-i răspundă şi se îndreptă spre poarta deschisă.

— Am să aduc cămilele, spuse. Pregăteşte-te pentru o călătorie lungă.

Îl observă în timp ce se îndepărta, dispărând după ce trecu de poarta larg deschisă, şi se simţi copleşit de singurătate în fortul părăsit. Se simţi copleşit şi speriat chiar mai mult decât prima dată când, ajuns acolo, avusese certitudinea că nu va ieşi niciodată viu din el şi că acele ziduri vor deveni închisoarea şi, totodată, mormântul lui.

Rămase câteva clipe nemişcat, ascultând, cu toate că ştia că nu mai are ce auzi, căci vântul şi oamenii erau singurii care puteau face zgomot, şi era o zi fără vânt, iar oamenii muriseră.

Paisprezece!

Îşi amintea de chipul fiecăruia, de la faţa ascuţită şi foarte palidă a căpitanului, căruia nu-i plăcea soarele şi se simţea bine în penumbra biroului său, până la obrajii transpiraţi şi roşii ai bucătarului, fără să uite lunga mustaţă obraznică a caporarului care-l slujea, făcea curat în celulă şi îi aducea mâncarea.

Cunoştea, de asemenea, fiecare santinelă şi ajutor de bucătar; jucase cu ei zaruri sau le scrisese scrisori pentru cei de-acasă; uneori, în nesfârşitele nopţi ale deşertului, le citea romane, căci adesea era imposibil să hotărăşti cine dintre ei era mai prizonier în acel fort de la marginea deşertului.

Îi cunoştea pe toţi, şi acum muriseră.

Se întrebă ce fel de om e acela care recunoaşte că a omorât paisprezece fiinţe omeneşti în timp ce dormeau, fără nici un

tremur în glas, fără nici o scuză, fără nici o urmă care să trădeze cel mai mic semn de părere de rău.

Era un *targuí*, fără îndoială, şi la universitate învăţaseră că acea rasă nu se aseamănă cu nici o altă rasă din lume şi că morala sau obiceiurile ei n-au nimic comun cu morala şi obiceiurile celorlalţi muritori.

Tuaregii sunt un popor mândru, nesupus şi rebel, guvernat de propriile sale legi, dar nimeni nu-i explicase atunci că aceste legi includ posibilitatea de a asasina oamenii în somn cu sânge rece.

„Morala este o chestiune de obiceiuri şi niciodată nu trebuie să judecăm după propriile noastre criterii faptele celor care, datorită obiceiurilor lor ancestrale, au o viziune şi un punct de vedere diferit asupra vieţii…“

Îşi amintea, de parcă n-ar fi trecut anii cuvintele „Marelui Bătrân“ aşezat în fotoliu în spatele biroului său enorm, cu mâinile şi mânecile sacoului închis la culoare albe de cretă, încercând să le sădească în minte convingerea că celelalte rase ce alcătuiau ceea ce într-o zi avea să fie o ţară liberă nu trebuiau să li se pară inferioare pentru simplul fapt că avuseseră mai puţine contacte cu francezii decât ei.

„Una din marile probleme ale continentului nostru – afirma de fiecare dată – este faptul incontestabil că cele mai multe dintre popoarele africane sunt, prin natura lor, mai rasiste chiar decât colonialiştii. Triburi vecine, aproape de acelaşi sânge, se urăsc şi se dispreţuiesc, iar acum, când am ajuns independenţi, se demonstrează clar că cel mai mare duşman al unui negru este însuşi negrul care vorbeşte alt dialect. Să nu comitem aceeaşi greşeală. Voi, care într-o zi veţi conduce această naţiune, ţineţi seama că beduinii, tuaregii sau kabilii din ţinuturile muntoase nu sunt inferiori, ci doar deosebiţi…“

Deosebiţi.

Niciodată nu ezitase în momentul în care ordonase un atentat împotriva uneia din cafenelele unde se întâlneau francezii, nici nu se gândise că un asemenea ordin însemna moartea multor oameni nevinovaţi. Şi niciodată, nu şovăise să pună mâna pe mitralieră împotriva paraşutiştilor şi a celor din Legiunea străină, şi din adolescenţă moartea îl însoţise pe drumul său şi continuase să-l însoţească în primii ani ai mandatului său, când fusese nevoit să

condamne la spânzurătoare o mulţime de colaboraţionişti. Prin urmare, nu avea dreptul să se sperie de moartea a paisprezece temniceri, doar că pe aceşti temniceri îi cunoştea, pe fiecare în parte, ştia numele şi gusturile fiecăruia şi mai ştia şi că li se tăiase beregata în propriile lor paturi.

Traversă curtea fără grabă, ajunse la fereastra mare a barăcii şi privi înăuntru, punându-şi mâinile streaşină la ochi ca să evite reflexele luminii în geam.

Erau doar obiecte aliniate, doi metri de la un pat la altul, acoperite cu cearşafuri murdare ce nu lăsau să se vadă nici măcar o pată din sângele absorbit de mindirele groase.

Nici o respiraţie, nici un sforăit uşor, nici un cuvânt rostit în somn, nici măcar râcâitul unor unghii ce scarpină pielea uscată de soare şi nisip.

Doar tăcerea şi câteva muşte izbindu-se de geam, ca şi când s-ar fi săturat de sânge şi s-ar fi luptat să iasă la lumină şi la aer liber.

Zece metri mai departe, împinse uşa de la pavilionul căpitanului şi, pentru prima dată, soarele intră din plin în încăperea prăfuită, oprindu-se deasupra patului mare din fund, unde un corp mărunţel şi slab zăcea acoperit, de asemenea, cu un cearşaf foarte alb.

Închise uşa în urma lui, apoi cercetă pe îndelete fiecare colţ al fortului, fără să descopere nici un alt cadavru în gherete şi nici în faţa porţii, ca şi cum *targuí*-ul ar fi preferat, urmând un straniu ritual, să-i târască până la paturile lor şi apoi să-i acopere.

Se întoarse în celula sa, strânse scrisorile, fotografiile copiilor şi exemplarul ferfeniţit din Coran care-l însoţea de când se ştia şi le băgă pe toate, împreună cu puţinele sale haine, într-un sac de pânză. Apoi se aşeză să aştepte la umbra pridvorului, aproape de fântână, pe când soarele cădea vertical şi ucigaş, ştergând de pe pământ toate umbrele.

Căldura sufocantă îl cufundă într-o toropeală neliniştită, un fel de somn din care se trezi speriat, dar speriat chiar de acea linişte, de acea pace şi de acea tulburătoare senzaţie de gol, scăldat în sudoare şi simţind aproape o durere în urechi, ca şi cum cineva l-ar fi scufundat brusc într-un univers gol pe dinăuntru, aşa încât şopti încet câteva cuvinte, doar ca să se asculte pe el însuşi şi să dovedească că mai există încă sunete pe pământ.

Putea exista un alt loc mai liniştit decât acel mare panteon în care se transformase vechiul fort de la capătul Saharei într-o zi fără vânt?

De ce fusese construit aici, în mijlocul pustiului, departe de puţurile cunoscute şi de rutele caravanelor, departe de oaze şi graniţe, chiar în inima celui mai absolut neant, nimeni nu părea să ştie.

„Fortul Gerifíes“, mic şi inutil, avea sens doar prin prisma teoriei că patrulele nomade aveau nevoie de sprijin logistic şi de un loc de odihnă. Prin urmare, acel loc era la fel de bun ca oricare altul pe o rază de cinci sute de kilometri pătraţi; şi s-a săpat un puţ, s-au ridicat ziduri crenelate, s-au adus mobile hodorogite, rămăşiţe, fără îndoială, ale unor vechi cazărmi desfiinţate, şi nişte oameni au fost condamnaţi să păzească un petic de deşert, atât de deşert, încât, potrivit tradiţiei, niciodată, nici un călător nu s-a apropiat de Gerifíes. Şi mai spunea tradiţia că cei din garnizoana Legiunii franceze aflaseră abia după trei luni că nu mai erau forţe coloniale, ci nişte străini învinşi.

Şase morminte anonime se înălţau în afara zidului din spate. Într-o vreme avuseseră chiar şi cruci şi un nume fiecare, dar cu ani în urmă bucătarul trebuise să pună crucile pe foc când i se terminaseră lemnele, şi de multe ori Abdul-el-Kebir se întrebase cine or fi fost acei creştini care ajunseseră să moară acolo, atât de departe de patria lor, şi ce stranie istorie i-o fi obligat să se înroleze în Legiune şi să-şi sfârşească zilele în singurătatea fără orizonturi a Saharei.

„Într-o zi o să mi se sape şi mie groapa lângă ei, îşi spunea mereu. Atunci o să fie şapte morminte anonime, şi din clipa aceea paznicii mei vor putea să plece din Gerifíes… Eroul independenţei se va odihni pentru veşnicie alături de şase mercenari necunoscuţi…“

Dar n-a fost aşa, şi acum va fi nevoie de paisprezece morminte; morminte pe care nimeni nu va vrea niciodată să scrie un nume, pentru că nimeni nu va fi interesat să se ştie unde zace o mână de temniceri inepţi.

În mod instinctiv îşi întoarse din nou faţa spre fereastra barăcii, şi cu greu acceptă că trupurile tuturor celor care umpluseră cu glasurile şi prezenţa lor acel loc până cu o noapte înainte începeau

să putrezească acolo, în căldura uscată şi insuportabilă.

De câte ori nu simţise tentaţia de a-l strânge de gât pe vreunul din ei cu propriile sale mâini! În anii săi de temniţă, cei mai mulţi îl trataseră cu respect, dar unii îl supuseseră la tot felul de umilinţe, mai ales în ultima perioadă, după întoarcere. Pentru evadarea sa toată garnizoana primise aceeaşi pedeapsă: suspendarea permisiilor pe timp de un an, şi mulţi susţineau că era mai bine să provoace un „accident“ care să sfârşească cu el o dată pentru totdeauna şi să-i scape de ceea ce se transformase într-o temniţă comună.

Acum îl înspăimânta ideea de a reîncepe lunga fugă; mersul nesfârşit prin nisipuri şi bolovănişuri, tot timpul sub un soare neobosit, fără să ştie încotro se îndrepta şi dacă acea întindere dezolată se sfârşea într-adevăr undeva. Îşi amintea înspăimântat chinul setei şi al durerii de nesuportat din fiecare muşchi prins de cârcei şi se întreba de ce continuă să stea acolo, la umbră, cu bocceaua în mână, aşteptând întoarcerea unui om, a unui asasin, care voia să-l ducă din nou spre nisipuri şi terenuri pietroase.

Şi apăru dintr-odată lângă el, ivit din neant, în tăcere, în ciuda celor patru cămile încărcate, ce-l urmau fără să facă nici cel mai zgomot, de parcă s-ar fi molipsit de la stăpânul lor sau le-ar fi speriat faptul, pe care instinctul lor îl percepea, că intraseră într-un cimitir.

Arătă din cap spre baracă:

— De ce ai pus santinelele în paturile lor? Crezi că stau mai bine acolo decât unde le-ai omorât? Ce mai contează acum?

Gacel îl privi un moment, ca şi cum n-ar fi înţeles la ce se referea. Apoi ridică din umeri:

— O pasăre care mănâncă stârvuri descoperă un cadavru în aer liber la două ore după ce-a murit, răspunse. Dar e nevoie de trei zile ca duhoarea să treacă prin pereţii ăştia, şi atunci vom fi deja în drum spre graniţă.

— Care graniţă?

— Oare nu sunt bune toate graniţele?

— Cea din sud şi cea din est, da. Dar dacă trec frontiera pe la vest, voi fi spânzurat pe loc.

Gacel nu răspunse, ocupat cum era să scoată apă din puţ şi să le dea de băut nesătulelor animale, dar după ce sfârşi, observă sacul

de pânză.

— N-ai decât asta? vru să ştie.

— E tot ce am…

— Nu e prea mult pentru cineva care a fost preşedintele unei ţări – arătă spre interior. Du-te la bucătărie şi adu provizii şi toate vasele ca să le umplem cu apă – dădu din cap. Apa o să fie problema noastră în această călătorie.

— În deşert apa e întotdeauna o problemă… Sau nu?

— Ba da, bineînţeles, dar acolo unde mergem, e mai mare decât oriunde altundeva.

— Şi unde mergem, dacă pot şti?

— Undeva unde să nu ne poată urmări nimeni: spre „marele pământ pustiu“ din Tikdabra.

— Încotro puteau să se îndrepte?

Nu primi răspuns. Ministrul de Interne Ali Madani, un bărbat înalt, robust, cu părul lins şi ochi mici pe care încerca să-i ascundă, împreună cu intenţiile sale, în spatele unor ochelari foarte fumurii, cercetă, unul câte unul, chipurile celor prezenţi şi, neauzind un ecou la întrebarea lui, insistă:

— Haideţi, domnilor! N-am făcut un drum de o mie cinci sute de kilometri ca să stau să mă uit la domniile voastre. Se presupune că sunteţi experţi în problemele sahariene şi obiceiurile tuaregilor. Repet: în ce direcţie putea s-o ia?

— În orice direcţie, răspunse cu convingere un colonel cu înfăţişare severă. A pornit spre nord, dar a făcut-o ca să caute o zonă stâncoasă unde să i se piardă urma. De aici înainte, tot deşertul e al lui.

— Vreţi să-mi daţi de înţeles, mormăi ministrul cu voce joasă, ce încerca să-i ascundă indignarea, că un beduin, un singur beduin, poate să intre într-unul din forturile noastre, să taie gâtul a paisprezece oameni, să-l elibereze pe cel mai periculos duşman al statului şi să dispară cu el într-un deşert ce se pare că e „al lui“ – dădu din cap cu neîncredere. Se presupune că deşertul este „al nostru“, domnule colonel. Că întreaga ţară se află sub jurisdicţia armatei şi a forţelor de ordine.

— Ţara se compune din nouăzeci la sută deşert, Excelenţă, interveni generalul comandant al regiunii, pe acelaşi ton de vădită indignare. Cu toate acestea, restul de zece la sută, zona de coastă, acaparează toate bogăţiile şi toate eforturile noastre. Trebuie să controlez o regiune la fel de mare ca jumătate din Europa cu drojdia armatei şi cheltuieli minime. Proporţia e de mai puţin de un om la o mie de kilometri pătraţi, încartiruiţi în oaze şi forturi

răspândite ici şi colo fără nici o logică. Credeţi într-adevăr, Excelenţă, că în felul acesta putem considera că deşertul este al nostru? Prezenţa şi influenţa noastră sunt atât de nule, încât acest *targuí* nu ştia nici acum, după mai bine de douăzeci de ani, că suntem o naţiune independentă… El e „stăpânul“ deşertului, sublinie intenţionat. Unicul stăpân.

Ministrul Madani păru că îi dă dreptate, sau, cel puţin, că preferă să nu răspundă direct şi se îndreptă spre locotenentul Razman, care rămăsese respectuos în picioare într-un colţ, lângă sergentul major Malik-el-Haideri.

— Dumneavoastră, domnule locotenent, care, după cum pare, sunteţi cel ce a avut de-a face mai mult timp cu acest *targuí*, ce părere aveţi despre el?

— Că este foarte şiret, domnule. Într-un fel sau altul, reuşeşte să facă întotdeauna ceea ce nu ne aşteptăm să facă.

— Faceţi-mi o descriere a lui.

— E înalt şi slab.

Ministrul rămase în aşteptare şi, cum locotenentul nu continua, insistă:

— Şi mai ce?

— Nimic altceva, Excelenţă. E întotdeauna acoperit. Nu i se văd decât ochii, negri, şi mâinile puternice…

Ministrul trase o înjurătură:

— Fir-ar al dracului să fie! exclamă, lovind cu creionul în masă. Ne luptăm cu o fantomă? Înalt, slab, ochi negri, mâini puternice… Asta e tot ce ştim despre omul care ţine în şah armata, îl nelinişteşte pe preşedinte, l-a răpit pe guvernator şi l-a luat cu el pe Abdul-el-Kebir? E-o nebunie curată!

— Nu, Excelenţă, interveni din nou generalul. Nu e o nebunie. Aici, legea le permite tuaregilor să-şi acopere faţa potrivit tradiţiilor lor. Descrierea corespunde aşadar unui *targuí*… Dacă ţinem seama că, potrivit calculelor, există circa trei sute de mii, din care ceva mai mult de a treia parte trăiesc de partea noastră a graniţei, trebuie să acceptăm că descrierea coincide cu cea a cel puţin cincizeci de mii de bărbaţi adulţi.

Ministrul nu spuse nimic. Îşi scoase ochelarii, îi puse deoparte şi se frecă la ochi cu un gest de profundă îngrijorare. În ultimele patruzeci şi opt de ore abia dacă apucase să doarmă, iar lunga

călătorie şi căldura de la El-Akab îl sleiseră. Dar nu se simţea în stare să se ducă să se odihnească, fiindcă ştia că, dacă nu-l găsea imediat pe Abdul-el-Kebir, zilele sale în fruntea ministerului erau numărate şi avea să devină un obscur funcţionar fără nici un viitor.

Abdul-el-Kebir era o bombă cu ceas, care în mai puţin de o lună ar fi făcut să sară în aer guvernul şi sistemul, dacă reuşea să treacă frontiera şi să ajungă la Paris, unde francezii i-ar fi pus la dispoziţie mijloacele pe care i le refuzaseră într-o vreme. Cu banii francezilor şi popularitatea sa, nici o forţă nu era în stare să i se opună şi cei care îl trădaseră ar fi avut timp doar să-şi facă geamantanele şi să pornească într-un lung exod, aşteptând tot timpul să fie ajunşi de răzbunarea sa, oriunde s-ar fi ascuns.

Trebuia să-l găsească pe Abdul-el-Kebir şi trebuia să termine cu el o dată pentru totdeauna, pentru că se simţea incapabil să suporte din nou o asemenea tensiune. Dacă preşedintele l-ar fi ascultat şi l-ar fi împuşcat când evadase prima oară, nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat, aşa că îşi propusese în mod ferm să lichideze problema în mod definitiv, fie ce-o fi.

— Trebuie să-i găsim, zise în cele din urmă. Cereţi-mi tot ce credeţi că vă poate fi de folos: oameni, avioane, tancuri, orice, dar găsiţi-l! E un ordin!

— Domnule!

Ridică faţa spre cel ce vorbise:

— Da, sergent?

— Domnule, repetă cu un fir de voce sergentul Malik, eu sunt convins că au pătruns în „pământul pustiu“ din Tikdabra.

— În „pământul pustiu“? Doar dacă sunt nebuni… Ce vă face să presupuneţi asta?

— Am văzut urmele ce porneau din fortul Gerifíes. Patru cămile foarte încărcate. Şi în fort n-a rămas nici un recipient în care să se poată păstra apă. Dacă *targuí*-ul ar fi avut interes să fugă repede, n-ar fi plecat cu patru cămile şi nici nu le-ar fi încărcat atâta…

— Dar urmele se îndreptau spre nord… Iar „pământul pustiu“ e la sud, dacă nu mă înşel.

— Nu vă înşelaţi, domnule. Dar *targuí*-ul ăsta ne-a tras pe sfoară de multe ori. S-ar putea să nu-i pese că pierde o zi îndreptându-se spre nord ca să-şi piardă urma, iar apoi să se îndrepte spre

Tikdabra. De cealaltă parte a pustiului e în siguranţă.

— Nici o fiinţă omenească n-a traversat vreodată această regiune, îi atrase atenţia colonelul. Tocmai de asta a fost aleasă ca frontieră. Nu trebuie păzită.

— Nici o fiinţă omenească n-ar supravieţui fără apă în mijlocul unei saline timp de cinci zile, dar eu am văzut cum a supravieţuit acest *targuí*, domnule colonel, replică Malik. Cu tot respectul cuvenit, îmi permit să vă atrag atenţia că nu este un om obişnuit. Capacitatea lui de rezistenţă depăşeşte orice imaginaţie.

— Dar nu e singur. Şi Abdul-el-Kebir e aproape un bătrân, slăbit de aventura ultimei sale evadări şi de anii de puşcărie. Vi-l imaginaţi răbdând de sete treizeci de zile la o temperatură de peste şaizeci de grade? Dacă sunt atât de necugetaţi încât să încerce asta, vă garantez că nu va mai fi nevoie să ne facem griji din cauza lor.

Sergentul major Malik-el-Haideri nu se încumetă să-l contrazică iarăşi pe cel al cărui grad era cu mult deasupra lui, dar ministrul vorbi în locul lui.

— Poate că e o nesăbuinţă, acceptă. Dar sergentul şi locotenentul se află aici pentru că sunt singurii care au avut de-a face cu acest sălbatic şi opinia lor e foarte importantă… Ce părere aveţi despre asta, domnule locotenent?

— Gacel e capabil de orice, domnule… Chiar şi să menţină în viaţă un bătrân, sacrificându-şi propriul sânge… Pentru el, protecţia oaspetelui său s-a transformat în ceva mai important decât propria sa existenţă sau de cea a familiei sale. Dacă socoteşte că Tikdabra îi oferă un adăpost mai sigur, va pătrunde în „pământul pustiu“.

— De acord. Atunci, o să-l căutăm şi acolo… Pe de altă parte – făcu o scurtă pauză –, aţi menţionat familia lui. Ce ştim despre ea? Dacă am găsi-o, eventual am putea face un schimb…

— Au părăsit zonele lor de păşune – în glasul generalului se ghiceau nemulţumirea şi supărarea. Şi nu mi se pare demn să implicăm în chestia asta femei şi copii. Ce impresie ar face armata dacă ar trebui să recurgă la asemenea metode ca să-şi rezolve problemele?

— Armata poate rămâne deoparte, domnule general. Se vor ocupa oamenii mei. Cu toate că – adăugă cu subînţeles – nu cred că armata s-ar putea afla într-o situaţie mai neplăcută decât cea de

până acum.

Generalul vru să răspundă violent, dar făcu un efort şi se stăpâni. Ştia că Ali Madani era, momentan, mâna dreaptă a preşedintelui şi al doilea om ca influenţă din ţară, în timp ce el continua să fie un simplu militar recent avansat la gradul de general. Tot ceea ce se întâmpla trebuia imputat mai degrabă prostiei unor politicieni ca acela, decât lipsei de eficienţă a forţelor armate, dar nu era momentul, nici locul ca să se angreneze într-o discuţie ce nu-i putea aduce decât necazuri. Aşa că îşi muşcă buzele şi rămase în aşteptare. În fond, ministrul nu va mai exista, probabil, pe scena politică atunci când el va fi avansat la gradul de general de brigadă.

— Câte elicoptere avem? îl auzi adresându-i-se colonelului.

— Unul.

— O să mai cer trei. Avioane?

— Şase. Dar nu le putem folosi. Majoritatea posturilor militare nu pot fi aprovizionate decât pe calea aerului.

— O să cer o escadrilă. Să cerceteze zona Gerifíes.

Făcu o pauză.

— Şi vreau ca două regimente să ocupe poziţii de partea cealaltă a „pământului pustiu“ din Tikdabra.

— Dar asta e în afara graniţelor noastre! protestă colonelul. O să se interpreteze ca invadare a unei ţări vecine…

— Lăsaţi aceste probleme pe seama ministrului Afacerilor Externe şi îngrijiţi-vă să-mi îndepliniţi ordinele.

Se întrerupse iritat, pentru că cineva bătuse la uşă. Aceasta se deschise şi un om de serviciu şuşoti ceva la urechea secretarului Anuhar-el-Mojkri, ce rămăsese tăcut tot timpul întrunirii şi al cărui chip se schimbă în mod vizibil. Făcu un gest afirmativ, închise din nou uşa şi spuse:

— Iertaţi-mă Excelenţă, dar mi s-a comunicat că tocmai a sosit domnul guvernator.

— Ben-Koufra? se miră Madani. Viu?

— Da, domnule. În stare proastă, dar viu… Aşteaptă în biroul său.

Ministrul se ridică în picioare dintr-un salt şi, fără să-i salute măcar pe cei prezenţi, părăsi încăperea, străbătu galeria înaltă, urmat de Anuhar-el-Mojkri sub privirile speriate ale funcţionarilor

locali, şi intră în spaţiosul birou al guvernatorului, cufundat în penumbră, lăsându-l afară pe secretar care, practic, se izbise cu nasul de uşa masivă.

Cu o barbă de zece zile, murdar, slăbit şi încercănat, guvernatorul Hassan-ben-Koufra era o umbră a bărbatului orgolios, semeţ şi sigur pe el ce părăsise într-o seară acelaşi birou, îndreptându-se spre moschee. Prăvălit într-unul din fotoliile greoaie, privea fără să vadă pădurea de palmieri prin perdelele groase şi s-ar fi zis că mintea lui era foarte departe, probabil în peştera unde suferise cea mai traumatizantă experienţă din viaţa sa. Nici măcar nu-şi ridică privirea când intră Madani, şi acesta trebui să se oprească în faţa lui pentru ca, în sfârşit, să-i observe prezenţa.

— Nu mă aşteptam să te revăd.

Ochii, înroşiţi de oboseală şi parcă măriţi de groază, se înălţară încet, făcu un efort ca să-l recunoască pe interlocutor. În cele din urmă, murmură cu voce răguşită, de-abia auzită:

— Nici eu – îi arătă, încheieturile mâinilor pline de răni, numai carne vie. Uită-te!

— E mai bine decât să fii mort… Din vina ta paisprezece oameni au fost ucişi şi ţara e în pericol.

— Nici o clipă nu mi-am închipuit că o să reuşească… Eram sigur că îi întind o capcană şi că la Gerifíes or să-l lichideze. Acolo aveam cei mai buni oameni ai noştri.

— Cei mai buni? exclamă. Le-a tăiat gâtul ca la găini, unu câte unul… Şi acum Abdul e liber. Îţi dai seama ce înseamnă asta?

Încuviinţă cu un gest:

— O să-l prindem.

— Cum? Acum nu e însoţit de un tinerel fanatic şi prost, ci de un *targuí* care cunoaşte aceste ţinuturi cum noi n-o să le cunoaştem niciodată.

Se aşeză în faţa lui pe sofa şi îşi netezi părul cu un gest mecanic.

— Şi când mă gândesc că eu te-am propus pentru acest post şi am insistat pentru tine…

— Regret.

— Regreţi? dădu drumul unui scurt hohot de râs amar şi dispreţuitor. Dacă măcar ai fi murit, aş fi putut spune că ai fost torturat până la limite inumane… Dar eşti aici, viu şi făcând caz de

nişte răni care se vor cicatriza în cincisprezece zile. Orice student răzvrătit rezistă mai mult în faţa oamenilor mei decât i-ai rezistat tu acestui *targuí*. Înainte erai mai dur.

— Când eram tânăr şi torţionarii erau paraşutişti francezi… Atunci credeam în ceva. Era o cauză dreaptă. Poate că nu am fost convins că e drept să-l ţinem pe Abdul închis pe viaţă

— Ţi s-a părut drept când ţi s-a oferit acest birou şi numirea ca guvernator, îi aminti. Şi ţi s-a părut drept când am hotărât ce să facem cu el. Atunci nu era „Abdul"; era duşmanul, diavolul, cel care ducea ţara la haos pentru că ne îndepărta din guvern pe noi, prietenii lui intimi. Nu, Hassan – negă hotărât – , nu încerca să mă înşeli, că te cunosc de mult timp. Realitatea e că puterea, anii şi comoditatea te-au făcut moale şi fricos… Puteai fi erou când nu aveai nimic altceva de pierdut decât speranţa într-un viitor mai bun. Dar nu când trăieşti într-un palat şi ai un cont în Elveţia cum ai tu… Nu nega – i-o tăie scurt. Aminteşte-ţi că datoria mea e să fiu informat; şi ştiu cât te plătesc companiile petroliere pentru colaborarea ta.

— Mai puţin decât pe tine, probabil.

— Bineînţeles, recunoscu Ali Madani fără să se scandalizeze. Dar în momentul de faţă tu eşti cel pus sub semnul îndoielii, nu eu…

Se îndreptă spre fereastră să privească la muezinul care-i chema la rugăciune pe credincioşi din minaretul moscheei şi comentă, fără să se întoarcă să-l privească:

— Roagă-te să pot repara ce-ai stricat, sau o să pierzi ceva mai mult decât slujba de guvernator.

— Vrei să spui că m-ai destituit?

— Fireşte! răspunse. Şi-ţi garantez că dacă nu-l găsesc pe Abdul, voi cere să fii judecat pentru trădare.

Guvernatorul Hassan-ben-Koufra nu răspunse, absorbit de studierea rănilor pe care i le lăsaseră curelele la încheieturile mâinilor şi cugetând că, în urmă cu mai multe zile şi în acelaşi birou, el fusese cel care ocupa poziţia lui Madani, judecând cu asprime un om din cauza aceluiaşi *targuí* care devenise o obsesie pentru toţi.

Evocă orele şi zilele de nelinişte şi zbucium petrecute în peşteră, când se întreba în fiece moment dacă *targuí*-ul va trimite într-

adevăr pe cineva să-l elibereze sau îl va lăsa să moară acolo ca pe un câine, de foame, groază şi sete.

Şi îşi aminti de asemenea de felul în care celălalt demonstrase că e mai inteligent decât el, descoperind fără prea multe eforturi punctul lui slab şi în ce mod putea obţine colaborarea lui fără să-i facă nici un rău.

Îşi dădea seama că îl ura pe *targuí* pentru toate acestea, dar îl ura şi mai mult pentru că fusese capabil să-şi ţină promisiunea şi trimisese pe cineva să-l salveze.

— De ce? întrebă Ali Madani, privindu-l din nou de parcă i-ar fi citit gândurile. De ce un om care ucide cu sânge rece ca el te-a lăsat liber?

— Pentru că a promis…

— Şi un *targuí* îşi ţine promisiunile întotdeauna, ştiu… Dar chiar şi-aşa, mi-e greu să admit că există o minte care consideră că e permis să tai gâtul unor necunoscuţi care dorm, dar nu e permis să nu-ţi ţii promisiunea făcută unui duşman.

Tăgădui din cap şi se duse să se aşeze la biroul masiv, pe fotoliul ce-i aparţinuse interlocutorului său.

— Uneori mă întreb cum e posibil să trăim în aceeaşi ţară când avem atât de puţine lucruri în comun – continuă ca şi cum ar fi vorbit singur. Asta face parte din moştenirea pentru care trebuie să le mulţumim francezilor: ne-au amestecat ca într-un uriaş *puding* şi apoi ne-au tăiat în felii, după placul lor. Acum, după douăzeci de ani, stăm la discuţii, încercând inutil să înţelegem ceva unii despre alţii.

— Asta o ştiam, spuse Hassan-ben-Koufra, obosit. Toţi ajunsesem la aceeaşi concluzie, dar nimănui nu i-a venit să renunţe la partea care nu ne revenea şi să ne mulţumim cu o ţară mai mică şi mai omogenă…

Deschise şi închise pumnii ca şi cum i-ar fi fost greu s-o facă, stăpânindu-şi un gest de durere.

— Eram orbiţi de ambiţie şi am fi dorit tot mai multe şi mai multe teritorii, deşi ştiam că nu vom fi capabili să le guvernăm. Aşa se explică politica noastră: dacă nu reuşim să-i facem pe beduini să se adapteze la felul nostru de a fi, trebuie să-i distrugem. Ce-am fi făcut dacă francezii ar fi încercat să ne distrugă în urmă cu câţiva ani, pentru că nu ne adaptam la felul lor de a fi?

— Ceea ce am făcut până la urmă; ne-am fi cucerit independenţa… Poate că ăsta e viitorul tuaregilor, să-şi obţină independenţa.

— Ţi-i imaginezi independenţi?

— Oare francezii şi-au imaginat vreodată că vom fi independenţi, până n-am început să punem bombe şi să demonstrăm că putem fi independenţi? Gacel ăsta, sau cum s-o fi numind, a demonstrat că ne poate învinge. Dacă toţi ai lui i s-ar alătura, îţi garantez că ne-ar expulza din deşert. Şi jumătate din planetă ar fi dispusă să-i ajute în schimbul petrolului din ţinuturile lor… Nu – spuse convins –, nu trebuie să le dăm ocazia să constate că şi-ar putea schimba cămilele în Cadillacuri de aur.

— De asta ai venit?

— De asta şi ca să sfârşesc o dată pentru totdeauna cu Abdul-el-Kebir.

Era o mare de trupuri de femei goale, întinse la soare, cu pielea aurită, uneori de culoarea aramei şi chiar roşie pe crestele culmilor mai vechi, dar erau trupuri imense, cu sâni ce depăşeau uneori două sute de metri în înălţime, funduri de un kilometru în diametru şi picioare lungi, picioare ce nu se mai terminau, picioare inaccesibile, pe care cămilele urcau cu greu, alunecând, gemând şi muşcând, ameninţând în fiecare clipă să-şi piardă puterile şi să se prăbuşească la poalele dunelor, fără să se mai scoale, şi să sfârşească devorate de nisipuri.

Trecătorile dintre o dună şi alta, cunoscutele *gassi*, deveneau un labirint întortocheat, inexistente de cele mai multe ori sau care întorcându-se de unde plecaseră alteori, şi doar incredibilul simţ de orientare al lui Gacel şi siguranţa de sine le permiteau să înainteze spre sud în fiecare zi, fără să se întoarcă pe unde veniseră.

Abdul-el-Kebir, ce se mândrea cu cunoştinţele lui despre o ţară pe care o cârmuise ani de zile şi trăise chiar în mijlocul deşertului, nu-şi putuse imagina niciodată, nici în cele mai rele vise, că pe pământ există o asemenea mare de dune, o întindere de nisip aşa de uriaşă, un *erg* al cărui capăt nu se vedea nici dacă te căţărai pe cea mai înaltă dintre acele *ghourde*.

Nisip şi vânt era tot ce exista acolo, în împrejurimile „marelui pământ pustiu“, şi se întreba cum putea *targuí*-ul să-l asigure că există şi altceva, „mai rău“ decât acel ocean împietrit.

Lăsau să treacă ceasurile zilei adăpostiţi de vânt la umbra unui cort mare, de culoare gălbuie, unde se aciuiau şi cămilele, ca să reînceapă marşul de cum începea să se lase înserarea, şi continuau toată noaptea, la lumina lunii şi a stelelor, uimiţi mereu de nişte răsărituri superbe, când umbrele păreau că aleargă pe crestele

împietrite ale dunelor în formă de săbii, pe ale căror tăişuri se putea crede că firele de nisip se menţin unite îmbrăţişându-se unele pe altele.

— Cât mai e? a vrut să ştie în al cincilea din acele răsărituri, când primele lumini l-au făcut să constate că tot nu e în stare să distingă la marginea orizontului începutul marii întinderi.

— Nu ştiu. Nimeni nu s-a întors din aceste locuri. Nimeni n-a numărat zilele de nisip, nici zilele de „pământ pustiu“.

— Atunci mergem spre moarte?

— Faptul că nimeni n-a reuşit nu înseamnă că nu se poate face.

Dădu din cap cu neîncredere:

— Mă uimeşte această încredere pe care o ai în tine însuţi, zise. Mie începe să-mi fie frică.

— Frica e cel mai mare duşman în deşert, veni răspunsul. Frica duce la disperare şi la nebunie, şi nebunia duce la stupiditate şi la moarte.

— Ţie nu ţi-e frică niciodată?

— De deşert? Nu. M-am născut aici şi aici mi-am petrecut viaţa… Avem patru cămile, femelele vor mai da lapte azi şi mâine, şi nu se văd semne de *harmatan*[1]. Dacă vântul ne respectă, avem speranţe.

— Câte zile de speranţă? vru să afle Abdul.

Adormi, încercând să calculeze câte zile de speranţă mai aveau şi cât mai trebuia să rabde acea tortură; la amiază îl trezi un zumzăit îndepărtat. Deschise ochii şi prima imagine pe care o văzu silueta lui Gacel ce se profila la intrarea în cort, în genunchi pe nisip, scrutând cerul.

— Avioane, spuse *targuí*-ul fără să se întoarcă.

Se târî lângă el şi reuşi să distingă o mică avionetă de recunoaştere, ce trasa cercuri la vreo cinci kilometri distanţă şi se apropia fără grabă.

— Ne pot vedea?

Gacel tăgădui, totuşi se apropie de cămile şi le legă picioarele, pe cele din spate cu cele din spate, ca să le împiedice să facă orice încercare de a se ridica.

— Le sperie zgomotul, zise. Şi dacă o rup la fugă, ne dau de gol.

După ce termină, aşteptă răbdător ca, în timpul unui ocol al avionetei, culmea dunei celei mai apropiate să se interpună între aparat şi ei, şi abia atunci ieşi afară şi acoperi cu un strat de nisip

părţile cele mai vizibile ale cortului.

După cincisprezece minute, fără să fie deranjaţi decât de permanentele mugete nervoase ale animalelor şi de faptul că una din femele încercă să-i muşte de trei ori, zumzetul se îndepărtă şi aparatul deveni un punct în zare, după ce trecuse o singură dată peste capetelor lor.

Aşezat în penumbră, cu spatele sprijinit de unul din animale, Gacel scoase dintr-o pungă de piele un pumn de curmale şi începu să mănânce, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic şi n-ar fi trecut prin nici o primejdie. Ai fi zis că stă liniştit în confortabila lui *jaima*.

— Poţi cu adevărat să-l dai jos de la putere dacă reuşeşti să treci graniţa? întrebă, deşi se vedea clar că nu este foarte interesat de răspuns.

— Aşa cred ei, deşi eu nu sunt foarte sigur. Cei mai mulţi dintre oamenii mei au murit sau sunt în puşcărie… Alţii m-au trădat – acceptă curmalele pe care i le oferea *targuí*-ul. Nu va fi uşor, adăugă. Dar dacă reuşesc, poţi să-mi ceri tot ce vrei… Îţi datorez totul.

Gacel refuză, vorbind rar:

— Nu-mi eşti dator cu nimic, ba dimpotrivă, eu îţi rămân dator pentru moartea prietenului tău… Orice aş face şi oricâţi ani ar trece, nu voi putea niciodată să-i redau viaţa pe care mi-o încredinţase.

Îl privi îndelung, încercând să citească în fundul acelor ochi negri şi adânci, singura parte a chipului său pe care izbutise s-o vadă până atunci.

— Mă întreb de ce unele vieţi înseamnă atât de mult pentru tine, iar altele atât de puţin. În ziua aceea nu puteai face nimic, şi totuşi, s-ar zice că amintirea ei te urmăreşte şi te chinuieşte. Cu toate astea, faptul că le-ai tăiat gâtul soldaţilor te lasă total indiferent.

Nu primi răspuns. *Targuí*-ul se mulţumise să ridice din umeri şi îşi vedea de treaba lui, vârându-şi curmalele în gură pe sub văl.

— Îmi eşti prieten? întrebă Abdul pe neaşteptate.

Îl privi surprins:

— Da. Bănuiesc că da.

— Tuaregii îşi scot vălul în faţa familiei şi a prietenilor… Dar tu

încă n-ai făcut asta în faţa mea.

Gacel se gândi câteva momente şi apoi, foarte domol, îşi ridică mâna şi lăsă vălul să-i cadă, permiţându-i celuilalt să-i studieze în voie chipul uscăţiv şi hotărât, brăzdat de riduri adânci. Zâmbi:

— E o faţă ca oricare alta.

— Mi te închipuiam altfel.

— Altfel?

— Poate mai bătrân… Câţi ani ai?

— Nu ştiu. Nu i-am numărat niciodată. Mama a murit când eu eram copil, şi astea sunt lucruri care le interesează doar pe femei. Nu mai sunt atât de puternic ca înainte, dar nici nu încep să mă simt obosit.

— Nu mi te imaginez obosit. Ai familie?

— Nevastă şi patru copii. Prima mea soţie a murit.

— Eu am doi copii. Şi soţia mea a murit, dar nu mi s-a spus niciodată când.

— Cât timp ai stat închis?

— Paisprezece ani.

Gacel tăcu, încercând să-şi facă o idee despre ce reprezintă paisprezece ani în viaţa unui om, dar îi fu imposibil să-şi imagineze până şi ce înseamnă să stai închis atâta timp.

— Tot timpul în fortul Gerifíes?

— Aceşti paisprezece ani, da. Dar mai înainte am stat opt ani în închisorile franceze – surâse cu amărăciune. Când eram tânăr şi luptam pentru libertate.

— Şi cu toate astea, vrei să lupţi din nou, ştiind că e posibil să fi iarăşi trădat şi închis?

— Aparţin unei categorii de oameni care poate trăi doar pe culme sau în prăpastie.

— Cât timp ai fost pe culme?

— La putere? Trei ani şi jumătate.

— Nu merită, replică *targuí*-ul cu convingere, tăgăduind din cap de mai multe ori. Oricât de bună ar fi puterea, nu merită douăzeci şi doi de ani de închisoare pentru trei ani şi jumătate de putere. Nu. Nici dacă ar fi invers. Pentru noi, tuaregii, libertatea este întotdeauna cel mai important lucru. Atât de important, încât nu ne construim case de piatră, pentru că ne sufocăm când simţim ziduri în jurul nostru. Îmi place să ştiu că pot ridica oricare din

pereţii *jaimei* mele, să văd imensitatea deşertului de cealaltă parte. Şi îmi place să simt cum vântul trece printre trestiile din *sheriba* – făcu o pauză. Alah nu ne poate vedea când ne ascundem sub acoperişuri de piatră.

— Alah ne vede oriunde. Chiar şi în cea mai adâncă dintre temniţe. Cântăreşte suferinţele noastre şi ne va răsplăti dacă le îndurăm pentru o cauză dreaptă.

Îl privi în ochi.

— Şi cauza mea e dreaptă – încheie.

— De ce?

Îl privi nedumerit.

— Cum adică, de ce?

— De ce cauza ta e mai dreaptă decât a lor? Toţi vreţi puterea. Sau nu-i aşa?

— Sunt multe feluri de a deţine puterea. Unii o folosesc pentru propriu lor profit. Alţii, ca să le fie folositori celorlalţi şi să construiască un viitor mai bun pentru poporul lor. Asta este ceea ce voiam eu. De asta mi-au căutat o vină oarecare ca să mă acuze când m-au trădat şi de asta n-au cutezat să mă împuşte.

— Or fi avut vreun motiv ca să te trădeze.

— Nu le permiteam să fure – surâse. Am vrut să am un guvern de oameni cinstiţi, fără să-mi dau seama că nici o ţară nu are destui oameni cinstiţi ca să formeze un guvern. Acum toţi au iahturi, palate pe Riviera şi conturi bancare în Elveţia, deşi când eram tineri şi luptam împreună juraserăm să combatem corupţia cu acelaşi spirit cu care ne războiam cu francezii – plescăi din limbă, bătându-şi parcă joc de el însuşi. Era un jurământ idiot. Puteam lupta contra francezilor pentru că, oricât ne-am fi propus, n-am fi ajuns niciodată să fim francezi. Dar nu e aşa de uşor să lupţi împotriva corupţiei, pentru că e de-ajuns un foarte mic efort ca să devii corupt.

Îl privi fix.

— Înţelegi ce îţi spun?

— Sunt *targuí*, nu tâmpit. Deosebirea dintre noi e că tuaregii se apropie de lumea voastră, o observă, o înţeleg şi se îndepărtează. Voi nici nu vă apropiaţi de lumea noastră şi nici pe departe nu reuşiţi s-o înţelegeţi. De asta vă vom fi întotdeauna superiori.

Abdul-el-Kebir zâmbi pentru prima oară după mult timp, sincer

amuzat:

— E adevărat că voi, tuaregii, continuaţi să vă consideraţi rasa aleasă de zei?

Gacel arătă spre exterior:

— Ce altă rasă ar fi supravieţuit două mii de ani pe aceste nisipuri? Dacă se va sfârşi apa, eu voi continua să trăiesc, pe când pe tine te vor mânca viermii. Nu e asta o dovadă că am fost aleşi de zei?

— E posibil… Şi dacă e aşa, a sosit momentul să le cereţi tot ajutorul, pentru că ceea ce nu a izbutit deşertul în două mii de ani vor reuşi oamenii în douăzeci. Vor să vă distrugă, să termine cu voi şi să vă şteargă de pe faţa pământului, chiar dacă nu se simt în stare să construiască nimic deasupra mormintelor voastre.

Gacel închise ochii, fără să se îngrijoreze prea tare de ameninţare sau avertisment:

— Nimeni nu-i va putea distruge niciodată pe tuaregi, spuse. Nimeni, doar tuaregii înşişi, şi de ani de zile domneşte pacea şi tuaregii nu se mai luptă între ei.

Făcu o pauză şi, fără să deschidă ochii, adăugă:

— Acum ar fi mai bine să dormi. Va fi o noapte lungă.

Şi-a fost, într-adevăr, o noapte lungă şi obositoare. Din clipa când un soare roşu şi tremurător a început să se cufunde în pâcla ce plutea deasupra crestelor dunelor, până când acelaşi soare, odihnit şi strălucitor, a renăscut la stânga lor, iluminând identicul peisaj cu uriaşe femei goale.

Şi-au făcut rugăciunile cu faţa spre Mecca şi au cercetat din nou zarea:

— Cât mai e?

— Mâine o să ajungem la pustiu… Atunci o să înceapă greul.

— De unde ştii asta?

Targuí-ul nu avea un răspuns. Era ca atunci când prevestea când va veni furtuna sau când va creşte temperatura până la limite de nesuportat. Era ca atunci când presimţea turma de antilope în spatele unei dune sau străbătea fără să se rătăcească un drum necunoscut.

— Ştiu a fost tot ce-a spus. În zori vom ajunge la pustiu.

— O să mă bucur. Sunt sătul să tot urc şi să cobor dune şi să mă adâncesc în nisip.

— Nu, n-o să te bucuri, zise. Aici adie vântul. Mai mult sau mai puţin, te răcoreşte şi te ajută să respiri. Râurile de nisip se formează în drumurile vântului. Dar „pământurile pustii“ sunt ca nişte gropi moarte, unde totul e liniştit şi unde aerul, din cauza căldurii, devine dens. Sângele îţi fierbe în plămânii şi capul îţi explodează. De asta nici un animal şi nici o plantă nu trăiesc acolo. Şi pustiul acesta – sublinie arătând cu degetul în faţă – nimeni n-a reuşit să-l străbată niciodată.

Abdul-el-Kebir nu răspunse, impresionat mai mult de tonul *targuí*-ului decât de vorbele sale. Învăţase să-l cunoască şi îl văzuse cum se descurcă în fiecare clipă de când erau împreună, fără să pară că l-ar speria cineva sau ceva, absolut sigur pe pământul pe care păşea şi pe lumea ostilă în care se mişca. Era un om calm, ermetic şi distant, ce părea că se află deasupra posibilelor probleme şi primejdii, dar care acum, când vorbea de „pământul pustiu“, o făcea cu un respect ce nu putea să nu-l alarmeze.

Pentru orice fiinţă umană, *erg*-ul pe care îl traversau ar fi însemnat sfârşitul tuturor drumurilor, începutul tuturor nebuniilor şi moartea fără nici o speranţă. Pentru *targuí* nu fusese decât etapa „comodă“ a unei călătorii ce, în curând, avea să devină cu adevărat dificilă. Abdul-el-Kebir se îngrozea doar imaginându-şi ce însemna „dificil“ pentru acel om.

La rândul său, Gacel dădea o bătălie cu el însuşi, întrebându-se dacă nu îşi supraestimase puterile, neţinând seama de un sfat (sau o fi fost o lege?) pe care, de-a lungul generaţiilor şi-l transmiseseră cei din neamul său din gură în gură: „Fereşte-te de Tikdabra“.

Rub-al-Jali, la sud de peninsula arabă, şi Tikdabra, în inima Saharei, erau regiunile cele mai neospitaliere de pe planetă, unde Cerurile trimiteau spiritele celor mai groaznici asasini, pruncucigaşi şi violatori şi unde sălăşluiau sufletele chinuite ale celor ce întorseseră spatele duşmanului în timpul războaielor sfinte.

Gacel Sayah învăţase de mic să nu ia în serios spiritele, fantomele sau arătările, dar cunoştea alte „pământuri pustii“, mai puţin vestite şi mai puţin teribile decât Tikdabra, şi, prin urmare, îşi putea face o idee clară despre ce îi aştepta în zilele următoare.

Îl observă pe însoţitorul său. De fapt, îl studiase din primul moment, de când descoperise o scânteiere de spaimă în ochii lui

când îi mărturisise că-i ucisese pe temnicerii săi. Dacă suportase atâţia ani de puşcărie şi nu se dăduse bătut, hotărât să reia lupta, era, fără îndoială, un om curajos, cu un temperament ieşit din comun. Dar temperamentul în luptă – Gacel ştia bine asta – nu are nimic de-a face cu temperamentul necesar ca să înfrunţi deşertul. Cu deşertul nu se luptă, pentru că deşertul nu poate fi învins niciodată. În faţa deşertului trebuie să reziști, minţindu-l şi înşelându-l, ca să sfârşeşti salvându-ţi propria viaţă, când el crede că eşti deja în mâinile lui. Pe „pământul pustiu“ nu trebuie să fii erou din carne şi oase, ci piatră fără sânge, pentru că pietrele sunt singurele care reuşesc să facă parte din peisaj.

Şi lui Gacel îi era teamă că Abdul-el-Kebir, la fel ca orice alt om care nu se născuse *imohag* şi nu crescuse pe nisip şi printre pietre, nu avea nici cea mai infimă capacitate de a se transforma în piatră.

Îl observă din nou. Neîndoielnic, era un om ce nu se temea de oameni, dar pe care îl copleşeau singurătatea şi liniştea acelei naturi tăcute şi blând agresive, unde totul era ondulări uşoare şi culori şterse, unde nu te pândeau animalele de pradă şi nu se ascundeau scorpionii sau şerpii, unde nici măcar un ţânţar însetat nu venea să te ameninţe în amurg, dar care puţea a moarte deşi nu mirosea a nimic, căci în aseptica mare de dune până şi mirosurile dispăruseră cu o mie de ani în urmă.

Începuse să dea primele semne de nelinişte, prăbuşindu-se în faţa nesfârşitei imensităţi a mării de nisip, când problemele nici nu începuseră să se ivească. Pulsul lui bătea acum cu putere când ajungea pe culmile celor mai înalte dune, bătrânele *ghourde* roşietice şi tari ca bazaltul, şi nu zărea de cealaltă parte decât repetarea exactă a peisajului lăsat în urmă o dată şi de mii de ori, şi înjura când din nou cămilele aruncau pe jos încărcătura sau se lăsau să cadă la pământ, ameninţând să nu se mai scoale niciodată.

Şi era doar începutul.

Ridicară cortul şi două avioane reapărură pe la mijlocul dimineţii.

Gacel mulţumi că apăruseră şi că zburau insistent deasupra capetelor lor fără să-i zărească, fiindcă înţelese că acele avioane erau stimulentul de care avea nevoie Abdul, prezenţa pericolului iminent, a reîntoarcerii la închisoare, a celeilalte morţi, mai murdară şi denigrantă, ce îl aştepta, fără îndoială, dacă ar fi căzut

în mâinile urmăritorilor săi.

Şi amândoi ştiau că, dacă ar fi dispărut pentru totdeauna în „pământul pustiu“ din Tikdabra, ar fi intrat direct în lumea legendei, la fel cum intrase, la vremea ei, „Marea Caravană“ şi la fel cum intrau eroii ce nu se predau niciodată. Ar fi trecut un veac până când poporul care-l iubea avea să-şi piardă speranţa că într-o zi miticul Abdul-el-Kebir se va întoarce din deşert, iar duşmanii săi vor trebui să se lupte cu această fantomă, fiindcă niciodată n-ar fi putut prezenta o dovadă fizică şi palpabilă a morţii sale.

Avioanele sfâşiau liniştea teribilă şi s-ar fi spus chiar că lăsau în atmosferă un miros de benzină ce trezea amintiri.

Când se îndepărtară, ieşiră să le privească se roteau ca nişte vulturi în căutarea prăzii.

— Bănuiesc unde mergem. N-ar fi mai bine să ne întoarcem şi să încercăm să scăpăm prin celălalt loc?

Targuí-ul tăgădui încet.

— Faptul că bănuiesc nu înseamnă că ne vor şi găsi. Şi chiar dacă ne-ar găsi, ar trebui să vină după noi. Şi asta n-o s-o facă nimeni. Deşertul este acum singurul nostru duşman, dar este şi aliatul nostru. Gândeşte-te la asta şi uită restul.

Dar, deşi încerca, Abdul-el-Kebir nu putea uita restul. În realitate, nu voia să-l uite, pentru că şi el îşi dăduse seama că, pentru prima oară în viaţa lui, ceva îl îngrozea cu adevărat.

1. Vânt din est, cald şi uscat, ce suflă dinspre Sahara asupra Africii Occidentale.

Luminile erau altele, dar nu şi umbrele, căci nu exista nici un obiect în stare să proiecteze cea mai mică umbră pe nesfârşita întindere albă.

Ultimele dune se stingeau domol, ca nişte limbi însetate sau ca valurile lungi ale unei mări fără putere pe o plajă neţărmurită, capricioasă graniţă pe care Natura şi-o impusese fără o raţiune aparentă; fără să-i explice nimănui de ce acolo se sfârşea nisipul şi începea pustiul.

Şi tăcerea devenise atât de adâncă, încât Abdul îşi auzea bătăile accelerate ale inimii şi zvâcnirile sângelui în tâmple.

Închise ochii, într-o zadarnică încercare de a alunga din minte acel peisaj de coşmar, dar i se întipărise atât de tare pe retină, încât avea senzaţia că aceea va fi ultima imagine de care va avea parte în agonia lui.

Nici munţi, nici stânci, nici teren accidentat; nimic altceva decât o depresiune netedă, o foaie de hârtie pe care s-ar fi putut scrie toate cărţile din lume.

Insh' Allah!

De ce o fi vrut Dumnezeu, capabil să imagineze orice, să plăsmuiască acolo, în mod atât de evident, realitatea celui mai absolut dintre neanturi?

Insh' Allah! Acesta fusese capriciul său şi singura soluţie era să accepţi că reuşise să complice mai mult decât era nevoie propria sa operă, creând un deşert într-un deşert.

Avea dreptate Gacel: vântul se oprea chiar la marginea dunelor, pentru a face loc unui aer rarefiat, unde, după ce străbăteai mai puţin de o sută de metri, temperatura creştea cu cincisprezece grade, ca o palmă de aer cald ce te îmboldea să te întorci înapoi, în căutarea blândei protecţii a mării de nisip care până în acea clipă

păruse insuportabilă.

Îşi începură drumul când soarele se ascunsese deja la orizont, dar atmosfera nu se răcori, de parcă acel loc blestemat ar fi fost în afara celor mai simple legi ale Naturii şi masa de aer rarefiat ar fi avut proprietatea de a deveni impenetrabilă, un clopot de sticlă ce izola „pământul pustiu“ de restul planetei.

Cămilele mugeau şi mugetul lor era un strigăt de groază, pentru că instinctul le avertiza că acel pământ tare, cald şi solid ducea spre sfârşitul tuturor drumurilor.

Cu întunericul sosiră stelele, şi Gacel alese una pe care trebuiau s-o urmeze tot timpul, iar mai târziu îşi făcu apariţia o lună palidă ce proiecta, poate pentru prima oară de la începutul veacurilor, umbre pe alba întindere fantasmagorică.

Targuí-ul mergea pe jos cu pas egal şi monoton, ca o maşină insensibilă, în timp ce Abdul călărea pe cea mai rezistentă cămilă, o femelă tânără, pe care oboseala şi lipsa apei păreau că n-o afectaseră; şi când o lumină lăptoasă începu să şteargă stelele de pe cer, cel dintâi se opri, obligă animalele să îngenuncheze şi apoi înălţă deasupra lor pânza mare din păr de cămilă.

După o oră, Abdul-el-Kebir începu să simtă că se asfixia şi că aerul nu-i ajungea la plămâni.

— Apă, ceru.

Gacel se limită să deschidă ochii şi să clatine uşor din cap, în semn de refuz.

— O să mor!

— Nu.

— O să mor!

— Nu te mai mişca. Trebuie să stai liniştit. Cum fac cămilele. Ca mine. Lasă-ţi inima să se liniştească şi să lucreze încet, iar plămânii să-şi ia minimul de aer de care au nevoie.

— Doar o înghiţitură îl imploră. O înghiţitură…

— Te-ai simţi mai rău. O să bei când s-o lăsa seara.

— Când s-o lăsa seara! se îngrozi Abdul. Mai sunt cel puţin opt ore!

Dar înţelese că e inutil să insiste, închise ochii, îşi goli mintea şi încercă să-şi relaxeze fiecare muşchi, fără să se gândească la apă, nici la deşertul ce-i înconjura, nici la groaza ce i se instalase, ca o fiinţă vie, în coşul pieptului.

Se strădui ca mintea să-i părăsească complet trupul şi să-l lase acolo, singur, sprijinit de cămilă, cum înţelesese că făcea *targuí*-ul, ce părea că-şi atinsese scopul de a se transforma în piatră. Şi se privi pe el însuşi, frânt în două părţi, din care una părea a fi un simplu martor, total străin de realitatea setei, căldurii sau deşertului, pe când cealaltă devenise o coajă goală, un înveliş uman incapabil să simtă sau să sufere.

Şi, fără a reuşi să adoarmă de tot, evadă spre locuri foarte îndepărtate, spre timpuri trecute, mai fericite, spre amintirea fiilor săi, pe care îi văzuse ultima dată când erau copii mici şi acum deveniseră oameni în toată firea şi părinţi ai altor copii.

Se amestecară în mintea lui idei, realitatea şi fantezia, şi se îngrămădiră în acelaşi timp scene trăite intens cu altele, aparent mai autentice, care totuşi nu erau decât rodul imaginaţiei sale nestăpânite.

Se trezi de două ori, speriat de ideea că era încă închis, şi îl sperie şi mai mult realitatea că era liber, pentru că temniţa lui se transformase în cea mai mare închisoare ce existase vreodată pe pământ.

Şi *targuí*-ul era tot acolo, în faţa lui, ca o statuie, fără să facă nici o mişcare, aproape fără să respire, şi îl studie, încercând să descopere ce fel de om era şi ce tip de sentimente îi trezea.

Îi era teamă de el. Îi era teamă de el şi îl respecta în acelaşi timp; se simţea recunoscător pentru că îl eliberase şi era, probabil, una dintre fiinţele cele mai sigure pe sine, mai corecte şi mai admirabile din câte cunoscuse vreodată, dar exista ceva – poate paisprezece cadavre – ce se interpunea între ei doi.

Sau poate era diferenţa de rase şi culturi, faptul că un om de la ţărmul mării, cum afirmase Gacel, nu va învăţa niciodată să cunoască un *targuí* şi să-i accepte obiceiurile.

Tuaregii sunt singurul dintre toate popoarele islamice care, deşi se călăuzesc cu fidelitate după învăţăturile lui Alah, proclamă egalitatea între sexe, iar femeile lor nu numai că nu şi-au acoperit niciodată faţa cu văl – spre deosebire de bărbaţi – dar se bucură de libertate absolută până în momentul când se mărită, fără să dea socoteală de faptele lor nici părinţilor, nici viitorului soţ, pe care, în general, şi-l aleg ele, în funcţie de sentimentele lor.

Erau vestite în deşert „petrecerile tinerilor necăsătoriţi“ ale

tuaregilor, acele *ahal* în care băieţii şi fetele se adunau seara să mănânce împreună la lumina focului, povesteau istorii şi cântau la *amzad*-ul cu o singură coardă, dansând în grup până la ceasul dimineţii, ceasul când femeile luau în mâini palmele bărbaţilor şi desenau pe ele figuri ale căror înţelesuri le cunoşteau doar cei de rasa lor, arătându-le astfel în ce fel doreau să facă dragoste în noaptea aceea.

Apoi, fiecare pereche se pierdea în întuneric, să caute printre dune, pe nisipul moale şi alba *gandurah* întinsă deasupra, împlinirea dorinţelor scrise în palmă.

Pentru un arab tradiţional, gelos pe virginitatea celei ce avea să-i fie soţie sau pe onoarea fiicei sale, asemenea obiceiuri depăşeau cu mult limitele simplului scandal; şi Abdul cunoştea ţări ca Arabia şi Libia, sau chiar regiuni din propria lui ţară, unde, pentru mult mai puţin, vinovaţii erau lapidaţi sau li se tăiau capetele.

Dar *imohag*-ii apăraseră dreptul femeilor lor de a face dragoste, de a se îmbrăca aşa cum au chef sau de a putea să-şi spună părerea şi să decidă în problemele de familie, încă din vechile timpuri ale expansiunii mahomedane, când fanatismul religios fusese cel mai rigid şi mai exigent.

Erau un popor care, de când apăruse pe faţa pământului, ştiuse să primească ce e mai bun din ce i se oferea, refuzând tot ceea ce îi îngrădea libertatea şi caracterul; şi Abdul-el-Kebir s-ar fi simţit fericit şi mândru să fie conducătorul lor, cu toate că ştia că acest popor nu putea fi cârmuit.

Tuaregii ar fi ştiut să accepte şi să înţeleagă ceea ce el încerca să ofere, nu l-ar fi trădat niciodată şi niciodată n-ar fi consimţit ca alţii să-l trădeze, pentru că atunci când cei din neamul lor jură credinţă unui conducător, un *amenokal*, supunerea lor continuă şi după moarte.

Dar oamenii de la mare, cei ce îl aclamaseră înnebuniţi când reuşise să-i expulzeze pe francezi, oferindu-le pentru prima oară o patrie şi un motiv de a se simţi mândri de ei înşişi, nu ştiuseră să-şi păstreze jurământul de credinţă şi se ascunseseră în fundul mizerabilelor lor cocioabe de cum simţiseră primejdia.

— Ce înseamnă să fii socialist? îl întrebase Gacel în prima seară, când încă mai aveau chef de vorbit şi călăreau unul lângă altul pe cămilele ce se legănau.

— Să vrei ca legea să fie la fel pentru toţi.

— Tu eşti socialist?

— Mai mult sau mai puţin.

— Crezi că toţi, *imohag*-ii şi servitorii suntem egali?

— În faţa legii, da.

— Nu mă refer la lege. Vreau să spun, dacă servitorii şi stăpânii am fi pe deplin egali.

— Într-un anumit fel – încercă să descopere unde voia să ajungă, fără să se angajeze. Voi, tuaregii, sunteţi ultimele fiinţe de pe pământ care mai aveţi sclavi şi nu vă ruşinaţi de asta. Nu e drept.

— Eu n-am sclavi. Am servitori.

— Adevărat? Şi ce faci dacă fuge vreunul şi nu mai vrea să lucreze pentru tine?

— Îl caut, îl biciuiesc şi-l aduc înapoi. S-a născut în casa mea, i-am dat apă, mâncare şi l-am apărat când nu se putea descurca singur. Ce drept are să uite toate astea şi să plece când nu mai are nevoie de mine?

— Dreptul la propria lui libertate. Tu ai accepta să fii servitorul altuia doar pentru că ţi-a dat de mâncare când erai copil? Până când trebuie să plăteşti această datorie?

— Nu e cazul. Eu m-am născut *imohag*. Ei s-au născut *akli*.

— Şi cine a hotărât că un *imohag* este superior unui *akli*?

— Alah. Dacă n-ar fi aşa, nu i-ar fi făcut laşi, hoţi şi servili. Iar pe noi nu ne-ar fi făcut curajoşi, cinstiţi şi mândri.

— Fir-ar să fie! exclamă. Ai fi putut fi cel mai fanatic dintre fascişti…

— Ce e un fascist?

— Cel care afirmă că rasa lui e superioară tuturor celorlalte.

— În cazul ăsta, sunt fascist.

— Eşti, într-adevăr, admise convins. Deşi sunt sigur că, dacă ai ştii ce înseamnă cu adevărat, ai renunţa.

— De ce?

— Asta nu e ceva ce se poate explica bălăbănindu-te pe o cămilă care pare beată… Ar fi mai bine s-o lăsăm pentru altă ocazie.

Dar această altă ocazie nu se ivise şi Abdul era convins că, pe zi ce trecea, scădeau posibilităţile de a se mai ivi, căci oboseala, căldura, setea îi sleiau, şi simplul fapt de a pronunţa un cuvânt

începea să necesite un efort supraomenesc.

Când, în sfârşit, se trezi de tot, Gacel strânsese deja totul şi fixa din nou încărcătura pe spatele celor trei animale.

Cu o mişcare a capului, arătă spre al patrulea:

— Trebuie s-o omorâm la noapte.

— O să atragă vulturii şi vulturii or să atragă avioanele. Or să ne dea de urmă.

— Vulturii nu se aventurează în „pământul pustiu“ – luă un mic ibric de cositor, pe care îl umplu cu apă şi i-l dădu. Aerul e prea fierbinte.

Bău cu poftă şi întinse din nou vasul, dar *targuí*-ul închisese deja *gerba*.

— Nu mai e.

— Asta a fost tot? se miră Abdul. Nici nu mi-am umezit gâtlejul.

Gacel arătă din nou spre cămilă.

— În noaptea asta o să-i bei sângele. Şi o să-i mănânci carnea. Mâine începe ramazanul.

— Ramazanul? repetă uimit. Crezi că suntem în situaţia de a respecta legile postului în condiţiile acestea?

Ar fi jurat că *targuí*-ul zâmbeşte.

— Cine ar putea-o face mai bine decât noi în acest moment? vru să ştie. Şi ce soartă mai bună ar exista pentru suferinţele noastre?

Animalele se ridicaseră în picioare, şi Gacel îi dădu mâna că să-l ajute să se scoale.

— Haide! îl rugă. Că drumul e lung.

— Câte zile o să dureze tortura asta?

Răspunse cu convingere:

— Nu ştiu. Îţi dau cuvântul meu că nu ştiu. Să ne rugăm ca Alah să-l facă scurt, cât de scurt posibil, dar nici măcar El n-are puterea să micşoreze deşertul. Aşa cred, şi aşa va fi întotdeauna.

Sergentul major Malik-el-Haideri refuză hotărât încă o dată.

— Nimeni n-o să scoată apă din puţul ăsta şi din nici un alt puţ pe o distanţă de cinci sute de kilometri în jur, până nu aflu unde se ascunde familia lui Gacel Sayah.

Bătrânul ridică din umeri neputincios:

— Au plecat. Au strâns tabăra şi au plecat. De unde să ştim încotro?

— Voi, tuaregii, ştiţi tot ce se întâmplă în deşert. Cum moare o cămilă sau se îmbolnăveşte o capră, se duce vestea din gură-n gură. Nu ştiu cum faceţi, dar aşa e. Mă iei drept prost dacă vrei să mă faci să cred că o întreagă familie, cu *jaime*, animale, copii şi servitori, se poate mişca dintr-o parte în alta a ţinutului fără să-i vadă nimeni.

— Au plecat.

— Unde?

— Nu ştiu.

— Va trebui să afli, dacă vrei apă.

— Or să-mi moară animalele. Şi familia.

— Nu mă învinovăţi pe mine – arătă cu degetul spre el în mod acuzator, împungându-l mereu în piept, încât bătrânul fu cât pe ce să-şi scoată hangerul. Unul de-ai tăi, adăugă, un asasin împuţit, a omorât mulţi de-ai mei. Soldaţi care vă apară de bandiţi, care caută apă, sapă puţuri şi le curăţă de nisip. Soldaţi care pornesc în căutarea caravanelor când se rătăcesc, riscându-şi viaţa în deşert – clătină din cap de mai multe ori. Nu. N-aveţi dreptul la apă, nici la viaţă, până nu-l găsesc pe Gacel Sayah.

— Gacel nu e cu familia lui.

— De unde ştii?

— Pentru că îl căutaţi în „pământul pustiu“ din Tikdabra.

— Poate că greşim. Şi dacă nu-l găsim, într-o bună zi va trebui să se întoarcă la familia lui – glasul i se schimbă, devenind împăciuitor şi convingător. Nu vrem să-i facem rău familiei lui. N-avem nimic împotriva nevestei sau copiilor lui. Îl vrem doar pe el şi o să ne mulţumim să-l aşteptăm… Mai devreme sau mai târziu, va trebui să apară.

Bătrânul dădu din cap negativ.

— N-o să apară, răspunse. Dacă sunteţi pe-aproape, n-o să apară niciodată, fiindcă el cunoaşte deşertul mai bine ca oricine.

Făcu o pauză.

— Şi nu e demn de războinici şi de soldaţi să amestece femeile şi copiii în luptele lor. E o tradiţie şi o lege la fel de veche ca şi lumea.

— Ascultă, moşule! – vocea deveni din nou dură, tăioasă şi ameninţătoare. N-am venit până aici ca să ascult lecţii de morală. Porcul ăsta, pedepsească-l Alah, a ucis un căpitan sub nasul meu, l-a răpit pe guvernator, le-a tăiat beregata unor bieţi flăcăi care dormeau şi e convins că-şi poate bate joc de toată ţara. Şi nu-i aşa! Îţi jur că nu-i aşa. Deci, alege.

Bătrânul se ridică în picioare şi se îndepărtă încet de buza puţului, fără să scoată un cuvânt. Nu făcuse nici cinci paşi, când Malik strigă:

— Şi acum îmi amintesc că oamenii mei trebuie să mănânce! O să sacrificăm în fiecare zi câte o cămilă de-a ta, şi poţi să-i prezinţi nota de plată noului guvernator în El-Akab!

Bătrânul se opri o clipă, dar nu se întoarse şi-şi continuă anevoie drumul spre locul unde aşteptau copiii şi animalele sale.

Malik îi făcu un semn unui soldat negru.

— Ali!

Cel strigat se apropie repede:

— Da, domnule sergent.

— Tu eşti negru, ca sclavii tâmpitului ăstuia. El n-o să spună nimic, pentru că e *targuí* şi crede că onoarea lui ar putea rămâne pătată pe vecie, dar *akli* sunt vorbăreţi: le place să povestească ce ştiu şi s-o găsi vreunul dispus să câştige nişte bani şi să-şi scoată stăpânul dintr-o încurcătură – făcu o pauză scurtă. În seara asta du-le un pic de mâncare şi de apă, ca din partea ta. Solidaritatea frăţească a celor de aceeaşi rasă, ştii tu… Încearcă să te întorci cu

informaţia de care am nevoie.

— Dacă bănuiesc că vin ca spion, tuaregii ăştia sunt în stare să-mi taie gâtul.

— Dar dacă n-o fac, o să fii caporal.

Îi vârî în palmă un pumn de bancnote mototolite.

— Convinge-i cu asta.

Sergentul major Malik-el-Haideri îi cunoştea bine pe tuaregi şi-i cunoştea bine pe sclavii lor. De-abia adormise, când simţi paşi în apropierea cortului său de campanie.

— Domnule sergent!

Scoase capul şi nu se miră văzând un chip negru surâzător:

— La *guelta* din munţii Huaila. Lângă mormântul lui Ahmed-el-Ainin, „schimnicul“.

— Ştii unde e?

— Personal, nu, dar mi-au explicat cum se ajunge acolo.

— E departe?

— O zi şi jumătate de drum.

— Anunţă-l pe caporal. Plecăm în zori.

Zâmbetul negrului se lărgi şi spuse cu intenţie:

— Acum eu sunt caporalul, îi aminti. Caporal-şef.

Zâmbi şi el.

— Ai dreptate. Acum eşti caporal-şef. Ai grijă să fie totul pregătit când răsare soarele… Şi adu-mi ceaiul cu un sfert de oră înainte.

Pilotul refuză din nou.

— Ascultaţi-mă, domnule locotenent, repetă. Am survolat dunele astea la mai puţin de o sută de metri înălţime. Am fi putut zări şi ultimul şobolan, dacă în locul ăla blestemat ar fi şobolani, dar n-am văzut nimic. Nimic! insistă cu convingere. Aveţi idee ce urme lasă patru cămile în nisip? Dacă ar fi trecut pe-acolo, am fi văzut ceva.

— Nu, dacă cel ce conduce cămilele este un *targuí*, replică Razman, sigur pe sine. Şi cu atât mai puţin dacă acest *targuí* este cel pe care îl căutăm. Nu va lăsa cămilele să meargă în şir indian, ca să nu se facă o potecă vizibilă, ci toate patru împreună, şi asfel copitele lor nu se vor adânci în nisipul tare al dunelor. Iar dacă nisipul e moale, vântul şterge urmele în mai puţin de un ceas.

Făcu o pauză, în timpul căreia ceilalţi îl observară, aşteptând.

— Tuaregii călătoresc noaptea şi se opresc la răsăritul soarelui. Dumneavoastră nu decolaţi niciodată înainte de opt dimineaţa, ceea ce înseamnă că ajungeţi la *erg* în jurul amiezii… În aceste patru ore, nu rămâne nimic din urmele lăsate de o cămilă pe nisip.

— Dar ei? Patru cămile şi doi bărbaţi… Unde se ascund?

— Haide, domnule căpitan! exclamă, deschizând braţele. Dumneavoastră survolaţi în fiecare zi dunele astea. Sute, mii, poate milioane de dune. Vreţi să mă convingeţi că nu s-ar putea camufla acolo o întreagă armată? O adâncitură în teren, o pânză de culoare deschisă, un pic de nisip deasupra, şi salutare…

— De acord, recunoscu pilotul care vorbise primul. Perfect de acord… Dar ce vreţi, atunci? Să ne întoarcem şi să continuăm să pierdem timpul şi să consumăm benzină? N-o să-i găsim, insistă. N-o să-i găsim niciodată!

Locotenentul Razman negă cu un gest, liniştindu-i, şi se apropie de o hartă mare a regiunii fixată pe peretele hangarului.

— Nu, spuse. Nu vreau să vă întoarceţi în *erg*, ci să mă duceţi la adevăratul „pământ pustiu“. Dacă socotelile mele sunt exacte, au ajuns deja în pustiu. Am putea ateriza acolo?

Cei doi bărbaţi se priviră; era clar că nu le surâdea deloc propunerea.

— Aveţi idee ce temperatură e în pustiul acela?

— Bineînţeles, răspunse. Nisipul poate ajunge la optzeci de grade la amiază.

— Şi ştiţi ce înseamnă asta pentru nişte avioane vechi şi prost întreţinute ca ale noastre? Probleme cu răcirea motorului, turbulenţe, goluri de aer necontrolabile şi, mai ales, de aprindere… Am putea ateriza, bineînţeles, dar riscăm să nu ne mai luăm zborul niciodată. Sau să explodăm când facem din nou contactul – făcu un gest ce se voia definitiv. Eu refuz.

Era clar că tovarăşul său îi împărtăşea punctul de vedere. Totuşi, Razman insistă:

— Chiar dacă ordinul vine de sus? – coborî vocea instinctiv. Ştiţi pe cine căutăm?

— Da, încuviinţă cel ce conducea discuţia. Am auzit zvonuri, dar astea sunt problemele politicienilor, în care n-ar trebui să fim amestecaţi noi, militarii.

Tăcu şi apoi arătă spre hartă cu un gest larg.

— Dacă mi se ordonă să aterizez în orice punct din acest deşert pentru că suntem în război sau ne-a invadat inamicul, aterizez fără să stau o clipă pe gânduri. Dar nu ca să-l vânez pe Abdul-el-Kebir, pentru că sunt convins că Abdul-el-Kebir nu mi-ar cere niciodată ceva asemănător.

Locotenentul Razman înţepeni şi, fără să vrea, aruncă o privire discretă spre mecanicii care, la celălalt capăt al uriaşului hangar, se străduiau să pună la punct aparatele. Coborând din nou glasul, îl avertiză:

— E periculos ce-aţi spus acum.

— Ştiu, răspunse pilotul. Dar cred că, după atâţia ani, a sosit momentul să începem să spunem ce simţim. Dacă nu puneţi mâna pe el în Tikdabra, ceea ce e foarte greu, Abdul-el-Kebir se va întoarce foarte curând şi va sosi clipa când fiecare va trebui să-şi clarifice poziţia.

— S-ar spune că vă bucuraţi că nu l-am găsit.

— Misiunea mea era să-l caut şi l-am căutat pe cât de bine am ştiut. Nu e vina mea că nu l-am găsit. În fond, mi-e frică să mă gândesc ce s-ar putea întâmpla. Abdul liber înseamnă diviziunea ţării, înfruntări şi, poate, război civil. Nimeni nu doreşte asta propriului său popor.

Când părăsi hangarul, îndreptându-se camera sa, locotenentul Razman încă se mai gândea la acele cuvinte, căci, pentru prima dată, se menţionase o posibilitate care îi înspăimânta pe toţi: războiul civil, înfruntarea între două facţiuni ale unui popor pe care le despărţea doar un om: Abdul-el-Kebir.

După mai bine de un secol de colonialism, neamul său nu era împărţit în clase sociale bine determinate, bogaţi foarte bogaţi şi săraci foarte săraci, şi nu se încadra în schemele clasice ale naţiunilor dezvoltate: capitaliştii de o parte şi proletariatul de cealaltă parte, înfruntându-se pe viaţă şi pe moarte într-o luptă nemiloasă pentru supremaţia idealurilor lor. Pentru ei, cu şaptezeci la sută din populaţie analfabetă şi o lungă tradiţie de a se supune, cele mai importante lucruri erau carisma oamenilor, capacitatea lor de a-i atrage pe ceilalţi şi ecoul pe care discursurile lor le trezeau în adâncul inimilor.

Şi din acest punct de vedere – Razman o ştia – Abdul-el-Kebir avea toate şansele să câştige, pentru că, datorită chipului nobil şi

sincer ce inspira încredere şi datorită harului său de orator, poporul sfârşea prin a-l urma unde ar fi vrut, căci, la urma urmei, îşi ţinuse promisiunea, conducându-l de la colonialism la libertate.

Întins pe pat, privind fără să vadă aripile vechiului ventilator ce nu izbutea, în ciuda eforturilor, să răcorească aerul, se întrebă care avea să fie poziţia lui când va veni momentul să aleagă.

Îşi aminti de acel Abdul-el-Kebir din tinereţea lui, când devenise eroul său şi-şi acoperise pereţii camerei cu portretele lui, apoi şi-i aminti pe guvernatorul Hassan-ben-Koufra şi pe toţi cei care alcătuiau camarila lui şi înţelese că hotărârea sa personală fusese luată cu mult timp în urmă.

Apoi se gândi la *targuí*, la acel om straniu ce sfidase setea şi moartea şi-şi bătuse joc de el făţiş şi încercă să-şi imagineze unde se afla, ce făcem în acele clipe şi despre ce vorbea cu Abdul când se odihneau după un lung marş.

„Nu ştiu de ce îi urmăresc, îşi spuse. Când, în fond, mi-ar plăcea să fug împreună cu ei…“

Băuseră sângele cămilei şi-i mâncaseră carnea. Se simţea puternic, însufleţit, plin de energie şi capabil să înfrunte „pământul pustiu“ fără frică, dar îl îngrijorau temerile tovarăşului său, mutismul în care căzuse, disperarea pe care i-o citea în ochi de fiecare dată când lumina unei noi zile venea să le arate că peisajul continuă să fie acelaşi.

— Nu e posibil! au fost ultimele cuvinte pe care le auzise din gura lui. Nu e posibil!

A trebuit să-l ajute să coboare de pe cămilă şi să-l târască la umbră, i-a dat să bea şi i-a sprijinit capul ca unui copil speriat, întrebându-se cum îşi pierdea puterile şi ce ciudată vrajă exercita asupra lui nesfârşita întindere.

„E bătrân, îşi repeta de nenumărate ori. Un om îmbătrânit înainte de vreme, care şi-a petrecut ultimii ani din viaţă închis între patru pereţi şi pentru care totul, în afară de a gândi, înseamnă un efort supraomenesc.“

Cum să-i mărturisească acum că adevăratele greutăţi încă nu se iviseră? Deocamdată mai aveau apă şi trei cămile cărora le puteau bea sângele. Aveau să mai treacă multe zile până când ciudatele lumini strălucitoare ca o mie de sori să înceapă să explodeze în străfundul ochilor lor, semn neîndoios că începea adevărata deshidratare, dar drumul era lung, foarte lung, şi presupunea o voinţă enormă şi un spirit de supravieţuire de neînvins, fără să aibă măcar speranţa că eforturile lor vor fi încununate de succes.

„Fereşte-te de Tikdabra.“

Nu-şi amintea când auzise pentru prima dată acel avertisment pe care, probabil, îl învăţase încă din pântecele mamei sale, dar acum se afla aici, într-un anumit loc din Tikdabra, târând după el un om care începea să se transforme într-o umbră, şi nutrea

convingerea că el, Gacel Sayah, Vânătorul, *imohag* din neamul Kel-Talgimus, ar fi putut învinge Tikdabra cu ajutorul celor patru cămile.

Ar fi fost primul care ar fi izbutit asta şi faima lui s-ar fi întins dintr-o parte într-alta a deşertului, iar numele său ar fi trecut din gură în gură ca o legendă, dar târa după el o greutate de nesuportat, ca unul din acele lanţuri cu care unii stăpâni îi legau de glezne pe sclavii rebeli, şi cu acea greutate – un om distrus care în mai puţin de o săptămână se dăduse bătut –, nici el şi nici un alt *targuí* din deşert n-ar fi ajuns niciunde.

Ştia că va sosi momentul în care va trebui să aleagă între a-l împuşca pentru a-i uşura suferinţele şi a se salva la rândul său, sau a continua până la capăt şi a suporta împreună una din cele mai groaznice morţi.

„O să-mi ceară el însuşi să-l omor, îşi spuse. Când n-o să mai poată, o să mă roage, şi va trebui s-o fac…“

Nu-i rămânea decât să spere că atunci nu va fi prea târziu.

Dacă oaspetele său îi cerea de bunăvoie să fie ucis, era dreptul lui s-o facă, iar din acel moment scăpa de orice răspundere şi era, de asemenea, liber să încerce să se salveze.

„Cinci zile, calculă. După cinci zile voi fi încă în stare să încerc singur. Dacă rezistă mai mult, va fi prea târziu pentru amândoi.“

Îşi dădea seama că se afla în faţa unei dileme: pe de o parte, trebuia să facă eforturi ca să-şi ţină însoţitorul în viaţă, hrănindu-i speranţele şi încercând tot ce era omeneşte posibil ca să-l salveze. Pe de altă parte, ştia că fiecare zi şi fiecare oră cu care-i prelungea viaţa însemna o zi sau o oră mai puţin pentru a şi-o salva pe a lui. Din cauza constituţiei sale şi faptului că nu era obişnuit cu deşertul, Abdul-el-Kebir consuma o cantitate de apă de trei ori mai mare decât cea de care avea nevoie Gacel. Asta însemna că, dacă ar fi murit şi el ar fi rămas singur, şansele *targuí*-ului de a continua să trăiască se măreau de patru ori.

Îl observă în timp ce dormea, neliniştit, murmurând uneori, cu gura foarte deschisă, ca şi când ar fi căutat mereu aerul care se împotrivea să-i coboare în plămâni. I-ar face o favoare dacă i-ar prelungi somnul pe veci, i-ar evita temerile şi lipsurile zilelor viitoare, acum, că se cufundase într-un somn mai liniştit, când încă mai păstra în suflet vaga iluzie că este liber şi încă mai nutrea o

slabă speranţă că va trece graniţa.

Care graniţă?

Ar trebui să fie pe-acolo, oriunde în faţa lor, sau poate deja în urma lor, fără ca nimeni pe lumea asta s-o poată recunoaşte, pentru că „pământul pustiu“ din Tikdabra, care n-a fost în stare să accepte nici un suflet omenesc, ar accepta cu atât mai puţin impunerea unei graniţe.

„Pământul pustiu“ era adevărata graniţă. Graniţa între ţări, între regiuni şi chiar între viaţă şi moarte. „Pământul pustiu“ se impunea oamenilor ca frontieră şi Gacel înţelese că, într-un anumit fel, iubea „pământul pustiu“ şi-i făcea plăcere că se afla acolo pentru că aşa voise şi pentru că era, poate, prima fiinţă omenească de la începutul vremurilor care experimenta pe deplin conştient ce înseamnă să sfidezi „deşertul deşerturilor“.

„Mă simt în stare să te birui, murmură înainte de a adormi profund. Mă simt în stare să te birui şi să termin o dată pentru totdeauna cu legenda ta…“

Dar abia adormise, că o voce ca o meliţă îi repetă în minte: „Fereşte-te de Tikdabra“, până când dintre umbre apăru chipul Lailei, care îl mângâie pe frunte, îi dădu să bea apă proaspătă din puţul cel mai adânc şi îi cântă la ureche aşa cum îi cântase în noaptea de *ahal* a tinerilor necăsătoriţi, când desenase în palma lui semnele ciudate pe care doar cei din neamul lui ştiau să le descifreze.

Laila!

Laila!

Se opri din măcinatul porumbului şi-şi ridică imenşii ochi negri spre chipul scofâlcit al lui Suilem, care arăta cu mâna spre vârful stâncii ce domina *guelta*.

— Soldaţii – doar atât spuse.

Într-adevăr, erau soldaţi şi coborau din toate părţile cu armele pregătite, ca şi când ar fi fost gata să atace o enclavă inamică periculoasă, şi nu o biată tabără nomadă doar cu femei, bătrâni şi copii.

A fost de-ajuns să arunce o privire ca să-şi dea seama care-i situaţia, şi când se întoarse spre negru îi spuse pe un ton ce nu admitea replică:

— Ascunde-te! zise. Stăpânul tău trebuie să ştie ce s-a întâmplat aici.

Bătrânul şovăi puţin, dar se supuse îndată; se strecură printre *jaime* şi *sheribe* şi dispăru ca înghiţit de stufărişul minusculei lagune.

Laila îi chemă apoi pe fiii soţului ei, pe femei şi servitori, îşi luă copilul cel mic în braţe şi aşteptă mândră şi nemişcată ca omul care părea comandantul grupului de soldaţi să ajungă în faţa ei.

— Ce cauţi în tabăra mea? întrebă, cu toate că ştia răspunsul.

— Pe Gacel Sayah. Îl cunoşti?

— E soţul meu! Dar nu e aici.

Sergentul Malik se uită cu plăcere la frumoasa *targuí* mândră şi sfidătoare, fără nici un văl care să-i acopere chipul, fără tunici groase care să-i acopere braţele, pieptul sau picioarele zvelte. Trecuseră ani de zile de când sosise în deşert şi nu se mai aflase aşa de aproape de o asemenea femeie; trebui să facă un mare efort ca să-şi alunge gândurile şi să răspundă zâmbind uşor:

— Ştiu că nu e aici. Este foarte departe. În Tikdabra.

O trecu un fior când auzi acel nume atât de temut, dar reuşi să se controleze. Nimeni nu trebuia să spună vreodată că a văzut o femeie *targuí* înfricoşată, în nici o, împrejurare.

— Dacă ştii unde e, de ce ai venit?

— Să vă protejez… Va trebui să veniţi cu noi, pentru că soţul tău a devenit un criminal periculos şi autorităţile se tem că mulţimea, indignată, o să vă atace.

Laila fu cât pe ce să izbucnească în râs în faţa neruşinării individului şi arătă cu un gest în jurul său.

— Mulţimea? repetă. Care mulţime? Nu există nici un suflet împrejur pe o distanţă de două zile de mers.

Malik-el-Haideri zâmbi pe sub mustaţă, fericit şi amuzat pentru prima dată după multă vreme:

— Veştile zboară în deşert, spuse. Tu ştii. În curând or să vină, şi trebuie să evităm orice incident care ar putea dezlănţui un război între triburi… O să veniţi cu noi.

— Şi dacă refuzăm?

— O să veniţi oricum. Cu forţa.

Îi privi pe cei prezenţi:

— Sunt toţi aici?

În faţa afirmaţiei mute, făcu un gest cu braţul.

— Bine! La drum, atunci.

Laila făcu un gest larg.

— Trebuie să strângem tabăra.

— Tabăra va rămâne aici… Oamenii mei or să-l aştepte pe bărbatul tău.

Pentru prima dată Laila păru că-şi pierde cumpătul şi vocea i se schimbă uşor, ca o rugăminte.

— Dar e tot ce avem!

Malik râse dispreţuitor:

— Într-adevăr, nu e mult… Dar acolo unde mergeţi n-aveţi nevoie nici măcar de atâta.

Tăcu o clipă.

Înţelege că nu pot merge prin deşert încărcat cu pături, covoare şi cratiţe ca un negustor ambulant.

Făcu semn unuia dintre oamenii săi.

— Să se pună în mişcare. Ali! Rămâi aici cu patru oameni; ştii ce ai de făcut dacă apare *targuí*-ul!

Cincisprezece minute mai târziu, Laila se întoarse să privească pentru ultima oară, acolo jos, în fundul micii depresiuni, apa din *guelta*, *jaimele* şi *sheribele*, caprele din ţarc şi, aproape de stufăriş, colţul unde păşteau cămilele. Toate acestea şi un bărbat era tot ce avea pe lume, în afară de pruncul pe care-l ţinea în braţe, şi o cuprinse teama că nu-şi va mai revedea nici sălaşul, nici bărbatul. Se întoarse spre Malik, care se oprise alături de ea:

— Ce vrei de fapt de la noi? vru să ştie. Niciodată n-am pomenit să se folosească femeile, bătrânii şi copiii în înfruntarea dintre bărbaţi… Chiar aşa de slabă este armata ta, că are nevoie de noi ca să lupte cu Gacel?

— El are ceva ce dorim noi, veni răspunsul. Acum avem noi ceva ce doreşte el… Îi folosim metodele, şi ar trebui să ne mulţumească pentru că noi n-am tăiat gâtul nimănui în timp ce dormea. Îi oferim un schimb: un om pentru o întreagă familie.

— Dacă acest om este oaspetele lui, nu poate accepta. Legea noastră nu-i permite.

— Legea voastră nu mai există!

Malik-el-Haideri se aşeză pe o piatră şi-şi aprinse o ţigară, în timp ce coloana de soldaţi şi captivi începu să coboare colina

stâncoasă spre şes, unde aşteptau maşinile.

— Legea voastră, făcută de tuaregi pentru tuaregi şi în folosul lor, nu mai are valabilitate în faţa legilor naţionale.

Îi suflă fumul în faţă.

— Soţul tău n-a vrut să înţeleagă cu binele şi acum va trebui să-i explicăm cu răul. Nu poate face ce a făcut el argumentând că tradiţia îi permite şi că deşertul e destul de mare. Se va întoarce într-o zi, şi în acea zi va trebui să-şi asume responsabilităţile. Dacă vrea să-şi vadă soţia şi copiii în libertate, va trebui să se predea pentru a fi judecat.

— Niciodată nu se va preda, răspunse Laila convinsă.

— În cazul ăsta, obişnuieşte-te cu ideea că niciodată nu vei mai fi liberă.

Nu răspunse, îşi îndreptă doar privirea spre locul din stufăriş unde ştia că se ascunsese negrul Suilem şi apoi, ca şi când ar fi întors spatele trecutului, se răsuci pe călcâie şi începu să coboare în urma familiei sale.

Malik-el-Haideri îşi termină ţigara în timp ce privea tulburat uşoara legănare a şoldurilor femeii, apoi aruncă mucul cu un gest de iritare şi o urmă fără grabă.

Îl văzu odată cu primii zori şi crezu că-l înşală vederea, dar pe măsură ce se apropia îşi dădu seama că era „ceva“, nu ştia ce, ceva ce abia se profila pe câmpia netedă ca în palmă.

Soarele începu să ardă şi înţelese că era timpul să se oprească şi să-şi ridice cortul înainte ca dromaderul, care şchiopăta încă de la miezul nopţii, să se prăvălească, dar curiozitatea fu mai tare decât el, aşa că obligă animalele să mai facă un efort şi până la urmă se opri la un kilometru distanţă.

Întinse pânza de cort peste animale şi peste omul care nu mai era decât o povară în plus, se asigură că totul era în ordine şi continuă drumul pe jos, fără grabă, făcând un efort ca să se calmeze şi să nu-şi risipească puţinele forţe, cu toate că ar fi dorit s-o ia la fugă ca să ajungă cât mai repede.

După două sute de metri nu mai avu nici o îndoială: pata albă ce se profila pe alba întindere era cadavrul mumificat şi aproape intact, datorită uscăciunii aerului, al unei mari cămile înşeuate.

O privi de aproape. Dinţii săi mari încremeniseră într-un trist zâmbet al morţii, găvanele ochilor erau goale, iar prin câteva găuri din piele se vedea interiorul găunos.

Stătea în genunchi, cu gâtul întins pe nisip, cu privirea spre locul de unde venea Gacel, adică spre nord-est, ceea ce însemna că venise din sud-vest, deoarece cămilele, când mor de sete, îşi îndreaptă privirea, într-o ultimă speranţă, spre locul unde ar trebui să ajungă.

Nu ştia dacă să se bucure sau să se întristeze. Era doar un schelet de *mehari*, ceva ce rupea monotonia peisajului care-i însoţea de atâtea zile, dar dacă sfârşise acolo însemna că în spatele lui, nu exista vreo urmă de apă.

Cămila şchioapă avea să moară curând acolo, la mai puţin de

un kilometru distanţă în sens opus, şi avea să se transforme de asemenea într-o mumie, privindu-se fără să se vadă, fiecare cadavru marcând o jumătate de drum. Moarte, vor uni nordul cu sudul „pământului pustiu“ din Tikdabra, limitele puterilor lor de sărmane animale ale deşertului.

Ce speranţă îi mai rămânea deci lui, care trebuia să meargă înainte cu două umbre de cămile fantomatice, sfârşite de oboseală, şi un om care se dăduse bătut şi pe care numai el, cu efort, îl mai ţinea în viaţă?

Nu vru să răspundă, pentru că ştia răspunsul la întrebare, şi preferă să se întrebe cine o fi fost stăpânul acelui *mehari* alb şi pe unde se afla.

Examină pielea şi părţile dezgolite ale căpăţânii. În orice parte a deşertului ar fi fost în stare să-şi dea seama de cât timp murise animalul, dar aici, cu căldura şi uscăciunea aceea, pe pământul unde nu căzuse niciodată nici o picătură de apă şi nu supravieţuise nici o fiinţă, puteau să fi trecut foarte bine trei ani sau o sută. Era o mumie, şi Gacel nu se pricepea prea bine la mumii.

Simţea că începe să-l moleşească arşiţa şi făcu cale întoarsă. Mulţumi în sinea lui că stătea la umbră şi cercetă cu atenţie chipul lui Abdul-el-Kebir, care gâfâia, aproape incapabil să respire normal. Tăie gâtul cămilei şi îi dădu să bea sângele şi restul de lichid din stomac, aproape putrezit, mai puţin de şase degete din gamela de tablă. Din nou mulţumi în gând că era în continuare inconştient, pentru că altfel n-ar fi putut nicicum înghiţi asemenea scârboşenie, având în vedere că nu era un om obişnuit să bea apă putrezită, aşa cum tuaregii făceau adesea.

„De fapt, e totuna dacă moare din cauza asta sau de sete, se gândi. Şi dacă o suportă, va putea merge mai departe.“

Se întinse, hotărât să adoarmă, dar de data asta somnul nu veni imediat, ca de obicei după oboseala unui drum lung. Îl obseda scheletul cămilei moarte, teribil de singur acolo, în mijlocul pustiului, şi încercă să şi-l imagineze pe nebunul *targuí* care sfidase Tikdabra, plecând din Gao sau Tombuctu în căutarea oazelor din nord.

Mehari-ul rămăsese înşeuat, dar îşi pierduse călăreţul şi încărcătura pe drum, ceea ce însemna că stăpânul murise înaintea lui şi că el continuase singur, căutându-şi salvarea fără s-o

găsească. Atât beduinii, cât şi tuaregii scoteau harnaşamentele de pe animalele care erau gata să moară, chiar dacă asta nu era decât o dovadă de recunoştinţă şi respect pentru serviciile aduse. Dacă stăpânul acestuia n-o făcu, însemna fără îndoială că nu putuse s-o facă.

Cu siguranţă că, în noaptea aceea sau în ziua următoare, îi vor găsi cadavrul în pustiu şi probabil că, la fel, găvanele ochilor săi vor privi spre nord-est, căutând marginea acelei interminabile întinderi.

Dar n-a fost un cadavru, ci sute. Se împiedică de ele în întuneric; desluşi formele lor în penumbra razelor fantomatice ale lunii în creştere, şi lumina zilei îl găsi înconjurat de ele, o mulţime de oameni şi animale împrăştiate în jurul său, cît se vedea cu ochii în depărtare, şi în acel moment, Gacel Sayah, *inmouchar* din stirpea Kel-Talgimus, supranumit de ai săi Vânătorul, îşi dădu seama că era prima fiinţă umană care întâlnea rămăşiţele „Marii Caravane“.

Fâşii de pânză acopereau pe alocuri corpurile călăuzelor şi ale conducătorilor caravanei, mulţi dintre ei îşi strângeau la piept armele şi *gerbele* goale, iar cămilele aveau peste cocoaşele lor şei tuarege decolorate de soare, harnaşamente de argint şi cupru, legături mari cu marfă desfăcute de vreme, care-şi împrăştiaseră peste nisipul tare conţinutul preţios.

Colţi de elefant, statuete de abanos, mătăsuri care se rupeau când le atingeai, monede de aur şi argint şi, probabil, în pungile celor mai bogaţi negustori, diamante cât bobul de năut. Aici se afla „Marea Caravană“ din legende, străvechiul vis al tuturor visătorilor deşertului, o mie şi una de bogăţii, pe care nici măcar Şeherezada n-ar fi îndrăznit să şi le imagineze vreodată.

Era acolo, dar nu simţi nici o bucurie văzând-o, ci doar o profundă nelinişte şi o tulburare de nestăpânit, căci, privind mumiile acelor sărmane fiinţe şi observând expresia de teroare şi suferinţă de pe feţele lor, era ca şi cum s-ar fi privit pe el însuşi după zece sau douăzeci de ani; poate după o sută, o mie sau un milion de ani, cu pielea ca pergamentul, ochii privind în gol şi gura deschisă într-un ultim geamăt, în căutarea apei.

Şi plânse pentru ei. Pentru prima dată de când se ştia, Gacel Sayah plângea pentru cineva şi, cu toate că-şi dădea seama că era

stupid şi absurd să-i plângă pe cei ce muriseră de atâta amar de vreme, văzându-i acolo, în faţa lui, şi înţelegând imensa disperare a ultimelor lor clipe, tăria lui de caracter cedă.

Îşi puse cortul printre morţi şi se aşeză să-i privească, întrebându-se care din ei era Gacel, unchiul său, miticul războinic aventurier, angajat să protejeze caravana împotriva atacurilor bandiţilor şi hoţilor, dar care nu reuşise s-o protejeze de adevăratul ei duşman: deşertul.

Rămase treaz toată ziua în compania morţilor; era pentru prima oară când cineva se afla alături de ei de când moartea îi prinsese din urmă pe drum, şi ceru spiritelor lor, care poate cutreierau la nesfârşit pe acele meleaguri, să-l ajute să scape de un destin atât de tragic, arătându-i drumul pe care nu putuseră să-l găsească pe când fuseseră în viaţă.

Şi morţii îi vorbiră cu gurile lor fără limbă, cu găvanele ochilor goale şi cu mâinile lor ciolănoase înfipte în nisip. Nu ştiau să-i arate drumul corect, dar şirul nesfârşit de mumii ce se pierdea înspre sud-est îi striga că direcţia în care mergea el, cea pe care o urmaseră ei, era greşită şi nu ducea decât la zile întregi de singurătate şi sete, fără nici o posibilitate de întoarcere.

Îi rămânea deci o singură posibilitate, să se îndrepte spre est, abătându-se din drum apoi spre sud, şi să spere că, cel puţin în acea direcţie, hotarele „pământului pustiu“ erau mai aproape.

Gacel cunoştea bine călăuzele tuarege şi ştia că, atunci când unul dintre ei greşea direcţia, se încăpăţâna în greşeala lui indiferent de urmări, pentru că acea greşeală însemna că pierduse cu totul noţiunea spaţiului, a distanţei şi a locului unde se afla şi nu-i mai rămânea decât să-şi caute salvarea mergând înainte, cu credinţa că instinctul îl va călăuzi până la apă. Ghizilor tuaregi nu le plăcea să schimbe ruta dacă nu erau pe deplin convinşi că ştiu încotro se îndreaptă, căci, prin tradiţie, ştiau de veacuri că nimic nu e mai rău în deşert şi nimic nu-i oboseşte şi nu-i demoralizează mai mult pe oameni decât să umble dintr-un loc în altul fără nici o ţintă. De aceea, fără îndoială, când călăuza „Marii Caravane“, din cauza unei împrejurări pe care nimeni n-o va şti vreodată, se pomenise dintr-odată în universul necunoscut al „pământului pustiu“, preferase să continue în aceeaşi direcţie, încredinţat că Alah avea să face drumul mult mai scurt decât era în realitate.

Şi acum se afla acolo, uscându-se de soare, dându-i lui Gacel o lecţie pe care acesta şi-o însuşea.

Se făcu după-amiază şi, când soarele încetă să dogorească, ieşi din umbra adăpostului şi umplu un sac cu monede grele de aur şi diamante mari.

Nici o clipă nu avu senzaţia că-i prăda pe morţi de avuţiile lor. Potrivit legilor nescrise ale deşertului, toate câte se aflau acolo aparţineau celui ce le găsea, căci sufletele care intraseră în rai aflaseră acolo toate bogăţiile dorite, iar spiritele blestemate ale celor care, din cauza răutăţii lor, rămaseră afară nu prea aveau dreptul să hălăduiască pe vecie cu sacii plini.

După aceea, împărţi apa ce rămăsese între Abdul, care nici măcar nu deschise ochii ca să-i mulţumească, şi cămila cea mai tânără, singura care se mai putea ţine pe picioare încă vreo două zile. Bău sângele ultimului animal şi, după ce-l legă pe bătrân de şa, o porni din nou la drum, lăsând acolo chiar şi foaia de cort care le făcea umbră, o greutate inutilă de-acum, căci era conştient că nu se vor mai opri, nici ziua, nici noaptea, şi că singura posibilitate de a se salva, atât el, cât şi animalul, era să fie în stare să meargă fără odihnă până aveau să iasă din acel infern.

Îşi făcu rugăciunile, se rugă pentru el, pentru Abdul şi pentru morţi, aruncă o ultimă privire armatei de mumii, schimbă direcţia şi porni la drum ducând de căpăstru cămila, care-l urmă fără nici un muget de protest, convinsă că doar o încredere oarbă în omul ce mergea înaintea ei o putea salva.

Gacel nu-şi dădu seama dacă acea noapte era cea mai lungă sau cea mai scurtă din viaţa lui, căci picioarele i se mişcau ca un robot şi voinţa lui supraomenească îl transformă încă o dată în piatră; dar de această dată era una dintre acele „pietre călătoare“ din deşert, roci grele care, în mod misterios, se deplasau pe acea întindere, lăsând în urma lor o brazdă lată, fără ca nimeni să ştie cu adevărat dacă le târau forţele magnetice, spiritele condamnaţilor pe vecie sau un simplu capriciu a lui Alah.

Caporalul Abdel Osman deschise ochii şi imediat îşi blestemă soarta. Soarele se înălţase de două suliţe pe cer şi încălzea pământul sau, mai bine zis, nisipul alb şi tare, aproape pietrificat, al întinderii, acea întindere chinuitoare unde îşi instalaseră campamentul în urmă cu şase zile, suferind cea mai insuportabilă căldură de care-şi putea aduce aminte din ultimii treisprezece ani ai săi în deşert.

Se răsuci un pic, îşi întoarse puţin faţa şi-l observă pe grasul Kader, care mai dormea încă, respirând agitat, ca şi cum, în mod inconştient, lupta ca să rămână în lumea viselor, refuzând să revină la mizerabila realitate ce-i înconjura.

Ordinele erau categorice: să rămână în acel loc şi să supravegheze „pământul pustiu“ până va veni cineva după ei. Asta se putea întâmpla a doua zi, peste o lună sau peste un an, dar dacă plecau de acolo, urmau să fie împuşcaţi.

Era un puţ pe-aproape: apă murdară şi rău mirositoare, care producea diaree, şi vânat unde se termina „pământul pustiu“ şi începea podişul din *hamada*, cu pietrişurile şi scaieţii săi şi cu vechi albii de râuri care cu mii de ani în urmă curgeau năvalnic spre îndepărtatul Niger sau spre foarte îndepărtatul Ciad. Un bun soldat, şi se presupunea că ei asta erau, avea obligaţia să supravieţuiască în asemenea circumstanţe, rezistând cât timp ar fi fost nevoie.

Că sfârşeau înnebunind într-o asemenea singurătate şi cu o asemenea vipie nu era o problemă care să intre în calculele celor ce dăduseră ordinul şi care, în mod sigur, nu cunoscuseră niciodată, nici măcar de departe, Sahara.

O picătură de sudoare, prima pe ziua aceea, i se scurse pe mustaţa groasă şi-i alunecă pe gât în jos, spre pieptul păros. Se

ridică fără chef şi, aşazat pe pătura murdară, întredeschise ochii, străbătând cu privirea, în mod automat, întinderea albă.

Dintr-odată, inima îi tresări; luă binoclul şi-l fixă asupra unui punct aflat drept în faţa lui. După care strigă nerăbdător.

— Kader! Kader! Scoală-te, blestemat pui de căţea!

Umflatul Mohamed Kader deschise ochii fără chef şi deloc ofensat, căci în anii de convieţuire se obişnuise cu caporalul, care nu-i putea pronunţa numele fără să adauge o insultă drăgăstoasă.

— Ce dracu' s-a-ntâmplat?

— Uită-te şi spune-mi ce poate fi chestia aia…

Îi întinse binoclul şi, cum stătea sprijinit în cot, Kader îl fixă spre punctul pe care i-l arăta. Fără să se tulbure, îi răspunse blând:

— Un om şi o cămilă.

— Eşti sigur?

— Sigur.

— Morţi?

— Aşa se pare…

Caporalul Abdel Osman se ridică în picioare şi, urcându-se în partea din spate a jeepului, se întinse lângă mitralieră şi fixă din nou binoclul, încercând să nu-i tremure mâna.

— Ai dreptate, recunoscu în sfârşit. Un om şi o cămilă…

Tăcu şi se uită împrejur.

Celălalt nu-i.

— Nici nu mă miră, răspunse grăsanul, care începu să-şi strângă calm păturile pe care dormise şi micul primus ce le servea pentru încălzitul ceaiului şi pregătirea mâncării. Ciudat e că a ajuns şi „ăsta“ până aici.

Osman îl privi fix, cu oarecare îndoială:

— Şi acum ce facem?

— Eu zic să mergem după el…

— *Targuí*-ul ăsta este periculos. Al dracului de periculos.

Kader, ce terminase de pus totul în maşină, arătă cu un gest mitraliera de care stătea sprijinit celălalt.

— Tu ocheşti şi eu conduc. La cea mai mică mişcare, îl arzi.

Ezită o clipă, dar sfârşi încuviinţând cu convingere.

— Oricum e mai bine decât să stăm aici şi să aşteptăm… Dacă într-adevăr e mort, putem să plecăm chiar azi. Haide!

Asigură arma şi grăsanul cel asudat puse jeepul în mişcare şi o

porni încet, învârtind volanul ca s-o ia direct spre locul unde se profilau cele două corpuri.

După trei sute de metri se opri, privi cu atenţie prin binoclul, în timp ce caporalul nu-l pierdea din ochi pe cel întins pe jos.

— E *targuí*-ul, fără nici o îndoială.

— E mort?

— Cu atâtea veşminte pe el, nu pot să-mi dau seama dacă respiră sau nu. Dar cămila e sigur moartă. A început să se umfle…

— Să trag în porcul ăsta?

Mohamed Kader tăgădui. Caporalul îi era superior în grad, dar se vedea clar că, dintre ei doi, el era mai inteligent, în afară de faptul că sângele rece, calmul şi nepăsarea sa erau renumite în tot regimentul:

— Ar fi mai bine să-l prindem viu. Ne-ar putea spune ce s-a întâmplat cu Abdul-el Kebir… Comandantului i-ar plăcea…

— Poate ne înaintează în grad.

— Poate, încuviinţă fără chef grăsanul, care n-avea nici un interes să fie înaintat în grad şi să aibă mai multe sarcini. Sau poate ne dă un permis de o lună la El-Akab.

Caporalul păru să fi luat o hotărâre.

— Bine… Apropie-te încă puţin!

De la cincizeci de metri, văzură că nu se zărea nici o armă lângă corpul *targuí*-ului şi că avea palmele deschise şi mâinile depărtate şi perfect vizibile, căci căzuse cam la zece metri de cămilă, ca şi cum ar fi încercat să-şi continue drumul complet epuizat.

În sfârşit, se opriră la mai puţin de şapte metri, cu mitraliera aţintită direct spre pieptul lui, ceea ce însemna că la cea mai mică mişcare l-ar fi ciuruit. Mohamed Kader coborî din maşină, îşi luă mitraliera şi, făcând un ocol prin spatele cămilei ca să nu fie în linia de tragere a caporalului Osman, se apropie de *targuí*-ul al cărui turban părea puţin aplecat într-o parte, aproape căzut peste vălul murdar. Grăsanul înfipse ţeava armei în stomacul celui căzut, care nu făcu nici o mişcare, nu scoase nici un sunet. Îl lovi apoi cu patul armei şi, în cele din urmă, se aplecă deasupra lui, ca să-i asculte bătăile inimii.

Din locul lui din spatele mitralierei, caporalul se nelinişti:

— Ce se întâmplă? E viu sau mort?

— Mai mult mort decât viu… Abia respiră şi e complet

deshidratat. Dacă nu-i dăm să bea, nu mai rezistă nici măcar şase ore.

— Percheziţionează-l!

Îl percheziţionă minuţios.

— Nu are arme, spuse cu convingere, dar apoi se întrerupse, în timp ce deschidea un săculeţ de piele şi împrăştia pe nisipul tare o grămadă de monede şi diamante. Fir-ar să fie! exclamă.

Caporalul Abdel Osman sări din maşină, în doi timpi şi trei mişcări ajunse alături de tovarăşul său şi întinse mâna spre monedele şi grămada de pietre mari care se rostogoleau pe jos.

— Ce-i asta? Feciorul ăsta de curvă e bogat! Al dracului de bogat!

Grăsanul Mohamed Kader îşi puse arma alături şi strânse monedele şi pietrele, punându-le din nou în sac. Fără să-şi ridice privirea, spuse:

— Da. Dar asta o ştie doar el – făcu o pauză. Şi acum noi.

— Ce vrei să spui?

Îl privi drept în ochi:

— Nu fi tâmpit! Dacă-l ducem înapoi viu, or să ne dea o lună de permisie, dar când se va întrema, îşi va cere banii şi comandantul o să-şi dea seama într-o clipă cine i-a luat.

Tăcu o clipă.

— Dar ce s-ar întâmpla dacă am găsi cadavrul câteva ore mai târziu?

— Ai fi în stare să laşi un om să moară aşa?

— Îi facem o favoare, zise. Ce crezi că se va întâmpla când vor pune mâna pe el după tot ce-a făcut? Or să-l ciomăgească, or să-l tortureze şi, până la urmă, or să-l spânzure. Nu?

— Asta nu e treaba mea. Eu îmi fac datoria – întinse mâna şi dădu la o parte vălul ce acoperea faţa omului care zăcea inconştient. Priveşte-l în faţă! Eşti în stare să-l omori?

Deşi nu voia, grăsanul Mohamed Kader observă chipul plin de spuzeală, gălbejit şi zbârcit, pe care o barbă aspră şi albă îl îmbătrânea vizibil. Vru să-şi îndepărteze imediat privirea, dar ceva îi atrase atenţia şi strigă deodată:

— Tipul ăsta nu poate fi *targuí*-ul! E Abdul-el-Kebir!

Ca şi când descoperirea l-ar fi avertizat de vreun pericol, puse mâna pe puşcă, dar chiar în acel moment răsunară două

împuşcături, doar două, şi caporalul Abdel Osman şi soldatul Mohamed Kader făcură un salt în aer ca şi cum o mână invizibilă i-ar fi împins cu putere şi căzură de-a buşilea, primul peste Abdul-el-Kebir, iar al doilea cu faţa în nisip.

Trecură câteva secunde în care nu se auzi nimic. Caporalul îşi întoarse cu greu capul, văzu faţa tovarăşului său cu un glonţ în frunte şi simţi o durere puternică în piept şi în stomac, dar făcu un efort şi reuşi să se întoarcă cu faţa în sus, să se ridice cu greutate şi să-l caute în jur pe cel ce trăsese.

Nu văzu pe nimeni. Pustiul era la fel de nesfârşit ca întotdeauna, la fel de dezolant şi neclintit, fără nici o posibilă ascunzătoare pentru un franctiror, dar în faţa ochilor lui, a căror privire începea să se împăienjenească încetul cu încetul, îşi făcu apariţia, pe jumătate gol şi plin de sânge, ca o fiinţă de pe altă planetă ce ţinea strâns în mână o armă, un om slab şi puternic, care părea să se fi ivit din burta umflată a cămilei moarte.

Trecu pe lângă el, după ce-i aruncă o scurtă privire pentru a se asigura că nu prezintă nici un pericol, împinse cu piciorul mitraliera grăsanului, îndepărtând-o, şi se îndreptă grăbit spre jeep, unde căută nerăbdător, până găsi un bidon cu apă şi bău îndelung, fără să-şi ia privirea de la rănit.

Bău, lăsând lichidul să i se scurgă pe gât şi pe piept, înecându-se şi tuşind, dar bând din nou, ca şi cum n-ar fi făcut-o de ani de zile, iar la sfârşit, când nu mai rămase nici o picătură, scoase un râgâit zgomotos şi se sprijini un moment de roata de rezervă, ca să-şi tragă sufletul după nemaipomenitul efort.

Luă apoi alt bidon şi se apropie de Abdul-el-Kebir, îi sprijini capul şi-l făcu să bea cum se pricepu, cu toate că apa mai mult se împrăştia decât i se ducea pe gât. La urmă îi umezi faţa, după care se întoarse spre rănit.

— Vrei apă?

Caporalul Osman încuviinţă cu un gest. *Targuí*-ul se apropie, îl luă pe după umeri, îl târâi ca să-l sprijine de maşină, la umbră, şi-i dădu bidonul, ajutându-l să bea. Văzu rana din piept, prin care sângele ieşea bolborosind, şi clătină din cap.

— Cred că ai să mori, spuse. Ai nevoie de un doctor şi nu e nici unul pe-aici pe aproape.

Osman dădu din cap afirmativ şi, cu greu, întrebă:

— Tu eşti Gacel, aşa-i? Trebuia să fi ştiut şi să-mi fi amintit trucul ăsta vânătoresc vechi. Dar hainele, turbanul şi vălul m-au derutat.

— Asta a fost şi intenţia mea.

— Cum ai ştiut că vom veni?

— V-am descoperit în zori şi-am avut timp să pregătesc totul.

— Ai omorât cămila?

— Ar fi murit oricum.

Caporalul tuşi, lăsând să i se scurgă un firişor de sânge pe la colţul buzelor, şi închise ochii cu un gest de mare durere şi descurajare. Când îi deschise din nou, făcu un semn spre săculeţul care rămăsese alături de cadavrul grăsanului.

— Ai găsit „Marea Caravană“?

Încuviinţă cu un gest şi arătă în spatele lui.

— E acolo; la trei zile de drum.

Celălalt clătină din cap, ca şi cum i-ar fi venit greu să creadă sau l-ar fi uimit faptul că exista cu adevărat. Apoi închise ochii şi respiră cu greutate. Nu mai spuse nimic şi, după zece minute, muri.

Gacel rămase nemişcat, stând pe vine în faţa lui, respectându-i agonia, şi doar când îşi dădu seama că îi căzuse capul pe piept se ridică şi, folosindu-şi ultimele forţe, târî corpul lui Abdul-el-Kebir până în partea din spate a maşinii.

Se odihni puţin, pentru că efortul fusese prea mare, apoi îi scoase lui Abdul, care încă nu-şi revenise, hainele, vălul şi turbanul, şi se îmbrăcă. Când termină, se simţi sfârşit. Bău din nou şi se întinse la umbra jeepului, alături de corpul caporalului Osman. Adormi imediat.

După trei ore, îl trezi fâlfâitul de aripi al primilor vulturi. Unii intraseră deja în măruntaiele animalului mort, iar alţii începeau să se apropie timid de cadavrul soldatului.

Privi spre cer. Păsările de pradă erau cu duzinile, căci se aflau chiar la marginea „pământului pustiu“ şi ai fi zis că apăruseră dintr-odată, ca prin farmec, din tufişurile şi arbuştii din *hamada*.

Se îngrijoră. Vulturii zburând în cercuri pe cer se puteau vedea de la mulţi kilometri şi nu ştia la ce distanţă se afla următoarea patrulă.

Cercetă nisipul. Era tare şi, chiar dacă ar fi găsit în maşină târnăcoape şi lopeţi, nu se simţea în stare să sape o groapă în care

să încapă doi oameni şi o cămilă. Se uită apoi la faţa lui Abdul, care respira mai bine, dar era departe de a-şi recăpăta cunoştinţa. Îi dădu din nou să bea şi constată că în maşină erau două bidoane pline cu apă, unul cu benzină şi mâncare suficientă. Se gândi îndelung; ştia că trebuiau să plece de acolo cât mai repede, dar habar n-avea cum să pună în mişcare jeepul, care, în mâinile lui, era doar o grămadă inutilă de tinichea.

Încercă să-şi aducă aminte. Locotenentul Razman conducea un vehicul identic şi-i atrăsese atenţia felul în care întorcea volanul într-o parte şi-n alta şi cum apăsa pedalele din podea şi mişca încontinuu pârghia lungă cu o bilă neagră în vârf află în dreapta lui.

Se aşeză pe scaunul şoferului şi imită fiecare mişcare a locotenentului, mişcă volanul, apăsă cu forţă fiecare pedală, frâna, ambreiajul sau acceleratorul, încercând să mişte dintr-o parte într-alta bila neagră, dar motorul rămase mut. Nici un sunet nu ajungea până la el şi îşi dădu seama că toate acele mişcări serveau pentru a conduce, dar că mai înainte trebuia să reuşească să pună motorul în mişcare.

Se aplecă şi studie pe îndelete manetele mici, cheile, butoanele şi indicatoarele de la bordul maşinii. Apăsă pe claxon şi sperie vulturii, reuşi să stropească parbrizul cu apă, pentru ca imediat această apă să fie împrăştiată într-o parte şi în alta de două braţe oscilante, dar tot nu auzea doritul vâjâit al motorului.

În cele din urmă, văzu o cheie într-o broască. O scoase; nu se întâmplă nimic. O băgă la loc, cu acelaşi rezultat. Încercă s-o răsucească şi monstrul mecanic prinse viaţă, tuşi de trei ori, se zgâlţâi dintr-o parte într-alta şi amuţi.

Ochii i se umplură de bucurie când înţelese că era pe drumul cel bun. Răsuci cheia cu o mână, în timp ce cu cealaltă învârtea volanul înnebunit, dar cu acelaşi rezultat: tuse, zgâlţâială şi tăcere.

Încercă cu cheia şi cu maneta în acelaşi timp. Nimic.

Cheia şi pedala. Nimic.

Cheia şi pedala din dreapta, şi motorul urlă accelerat peste măsură, dar continuă aşa, şi când, foarte încet, slăbi apăsarea piciorului, constată satisfăcut că mergea în continuare, sforăind domol.

Continuă să încerce cu frâna, ambreiajul, acceleratorul, cu

frâna de mână, întrerupătoarele de lumini şi schimbătorul de viteze şi, când tocmai îl apucase disperarea, vehiculul facu un salt înainte, roţile din spate trecură peste caporalul Osman şi maşina se opri la trei metri mai încolo.

Vulturii bătură din aripi, nemulţumiţi.

Repetă procedeul şi avansă încă doi metri. Încercă până în amurg şi, când hotărî să se lase păgubaş, nu-l despărţeau nici măcar o sută de metri de vulturi şi morţi.

Mâncă şi bău, pregăti o supă cu biscuiţi, apă şi miere, reuşi să-l facă pe Abdul-el-Kebir s-o înghită şi, odată cu căderea nopţii, se ghemui cu genunchii strânşi pe o pătură pusă pe nisip şi adormi îndată.

De data asta nu vulturii l-au trezit în zorii zilei, ci schelălăitul hienelor şi şacalilor ce-şi disputau stârvurile, şi timp de câteva minute ascultă hărţuiala, zgomotul oaselor rupte de fălcile puternice şi al cărnii sfâşiate, smulsă dintr-odată.

Gacel ura hienele. Detesta vulturii şi şacalii, dar faţă de hiene simţea o aversiune pe care nu şi-o putea controla de când, băieţandru fiind, aproape un copil, descoperise într-o dimineaţă că mâncaseră un ied abia născut şi pe maică-sa. Erau nişte animale respingătoare şi scârboase, şontoroage, laşe, trădătoare, murdare şi feroce, care, dacă se adunau suficient de multe, erau în stare să atace chiar şi un om neînarmat. Adesea se întreba, fără să găsească un răspuns, pentru ce le lăsase Alah pe pământ.

Se apropie de Abdul, care dormea adânc, respirând acum normal. Îi dădu să bea din nou şi apoi se aşeză, aşteptând să se lumineze de ziuă, gândindu-se la faptul că el, Gacel Sayah, va intra în istoria deşertului şi în legendele sale ca primul om care a învins „pământul pustiu“ din Tikdabra.

Şi poate că, de asemenea, într-o zi se va şti că a fost şi cel care a găsit în sfârşit „Marea Caravană“.

„Marea Caravană“! Ar fi fost de-ajuns ca ghizii ei să o ia puţin spre sud ca să se salveze, dar Alah n-a vrut să fie aşa, şi nimeni în afară de El nu putea şti pentru ce păcate groaznice îi pedepsise pe călătorii acesteia cu o soartă atât de înspăimântătoare. El împărţea viaţa şi moartea, şi singurul lucru pe care-l putea face era să-şi accepte destinul în tăcere şi să-i aducă mulţumiri că de data asta se arătase binevoitor cu el şi îi îngăduise să scape şi să-şi salveze

oaspetele.

Insh'Allah!

Se presupunea că acum se afla în altă ţară, în afară de pericol, dar soldaţii continuau să-i fie duşmani şi persecuţia nu părea să se fi terminat.

Şi nu exista nici o şansă de scăpare. Ultima cămilă era devorată acum de animalele de pradă, cât despre Abdul-el-Kebir, trebuiau să treacă nişte zile bune până să poată face un pas. Doar acea bucată de metal neînsufleţit putea să-i scape de primejdie; şi simţi o profundă senzaţie de furie în faţa neputinţei şi ignoranţei sale.

Simplii soldaţi, beduinul cel mai jegos sau chiar un negru *akli* eliberat, care stătuseră câteva luni împreună cu francezii, erau în stare să facă să meargă un vehicul mult mai mare ca ăsta, un camion greu plin de ciment, dar el, Gacel Sayah, *inmouchar* recunoscut pentru inteligenţa, curajul şi isteţimea sa, se simţea, cu toate acestea, ca un copil prost în faţa complicatei maşini întortocheate şi indescifrabile.

Obiectele fuseseră întotdeauna duşmanii săi, le detesta, şi viaţa lui de nomad se reducea la maximum două duzini din cele mai indispensabile, dar chiar şi aşa le respingea în mod instinctiv şi lui, ca om liber ce era şi vânător singuratic, îi ajungeau armele sale, *gerba* cu apă şi harnaşamentul cămilei. Zilele petrecute în El-Akab, aşteptând momentul potrivit ca să pună mâna pe guvernatorul Ben-Koufra, îl puseseră dintr-odată în faţa unui univers deconcertant, unde tuaregi autentici, la fel de austeri ca el în trecut, prinseseră gustul „lucrurilor", lucruri pe care nu le cunoscuseră şi de care nu avuseseră nevoie niciodată înainte, dar acum erau la fel de necesare pentru ei ca apa sau ca aerul pe care-l respirau.

Şi maşina, simţământul de a te mişca dintr-o parte într-alta fără nici un motiv aparent, se transformase, din cât putuse să vadă, în cea mai presantă nevoie, fără ca pe tinerii nomazi şi pe părinţii lor să-i mai mulţumească lungile plimbări de zile şi săptămâni pe întinderile pustii fără grabă şi fără grijă, conştienţi că locul unde trebuiau să ajungă se află acolo, la capătul drumului, şi acolo va rămâne în vecii vecilor, ori cât de încet ar merge.

Acum, printr-o ciudată ironie a destinului, el, Gacel, care ura şi dispreţuia atât de mult obiectele şi simţea repulsie faţă de orice

vehicul mecanic, se afla acolo, culcat alături de unul din ele, de care depindea viaţa sa şi a oaspetelui său, şi se blestema pentru ignoranţa lui şi pentru că nu se simţea capabil să-l oblige, dându-i câteva picioare, să alerge pe acea întindere spre libertatea aflată la doi paşi.

Se lumină de ziuă. Alungă hienele şi şacalii, dar vulturii continuau să vină cu zecile, pângărind cerul cu zborul lor funest, sfârtecând cu ciocurile lor puternice carnea celor doi oameni şi a animalului care cu douăzeci şi patru de ore în urmă erau încă plini de viaţă şi croncănind în cele patru zări că acolo, la marginea *hamadei*, chiar la hotarul „pământului pustiu“ din Tikdabra, omul dezlănţuise încă o dată o tragedie.

— În acelaşi pat în care stai tu acum şi cam la aceeaşi oră, când toţi dormeau, bărbatul tău i-a tăiat gâtul căpitanului meu şi-a început să-şi complice viaţa şi mai mult decât înainte.

Laila făcu un gest instinctiv să se ridice din pat, însă sergentul Maik-el-Haideri îi puse mâna cu forţă pe umăr şi-o obligă să rămână pe loc.

— Nu ţi-am dat voie să te mişti, preciză. Şi trebuie să te obişnuieşti cu ideea că în Adoras, până când nu vor trimite alt ofiţer, nimic nu se mişcă fără permisiunea mea.

Străbătu încăperea, se aşeză în vechiul balansoar în care răposatul Kaleb-el Fasi îşi petrecea orele citind şi legănându-se şi se balansă uşor, fără să-şi ia privirea de la fată.

— Eşti foarte frumoasă, spuse în cele din urmă cu o voce puţin răguşită. Cea mai frumoasă tuaregă pe care-am văzut-o vreodată... Câţi ani ai?

— Nu ştiu. Şi nu sunt tuaregă. Sunt *akli*.

— *Akli*? Fiică de sclavi! exclamă. Ia te uită! *Targuí*-ul ăsta trebuie să fie nebun după tine dacă şi-a luat de nevastă o sclavă. Nu mă miră... După cum arăţi, pari a fi bună la pat. Eşti bună la pat?

Nu primi nici un răspuns şi se pare că nici nu-l aştepta. Căută o ţigară în buzunarul cămăşii, şi-o aprinse cu bricheta care îi aparţinuse căpitanului şi fumă încet, lăsându-se învăluit de fum şi de imaginea fetei ce-l privea la rândul ei, semeaţă şi sfidătoare.

— Ştii de cât timp n-am văzut o femeie goală? întrebă zâmbind cu amărăciune. Nu, nu poţi să ştii, pentru că nici măcar eu nu-mi amintesc.

Făcu un gest cu capul spre calendarul ce atârna deasupra patului.

— Curva asta grasă, care trebuie să aibă deja o sută de ani, este tot ce-am avut în acest timp şi mi-am petrecut ore întregi privind-o, masturbându-mă şi visând la ziua când voi întâlni o femeie cu adevărat.

Căută o batistă şi-şi şterse sudoarea care-i curgea în voie pe gât.

— Şi acum eşti aici, ca în visele mele; chiar mai frumoasă şi mai tânără decât am visat…

Făcu o pauză şi apoi, încet, fără să ridice tonul, dar hotărât, adăugă:

— Dezbracă-te.

Laila rămase nemişcată, ca şi când nu l-ar fi auzit, şi doar o uşoară licărire de teamă străluci în străfundul imenşilor săi ochi negri, în timp ce degetele i se crispau uşor pe pânza aspră şi murdară a saltelei de paie.

Malik-el-Haideri aşteptă câteva clipe, îşi termină ţigara, o puse cu grijă pe podea sub balansoar şi lăsă ca acesta s-o strivească în legănatul său. Îşi ridică ochii şi-o privi fix.

— Ascultă! spuse. Există decât două feluri în care se poate rezolva această problemă: cu binele sau cu răul. Eu, personal, îl prefer pe cel dintâi, pentru că întotdeauna este mai plăcut pentru amândoi. Tu te porţi frumos, petrecem câteva momente plăcute, şi eu, la rândul meu, mă port frumos şi-ţi fac captivitatea mai uşoară. Dacă opui rezistenţă, voi obţine acelaşi lucru cu forţa, dar apoi nu mă va mai interesa nicicum ce ţi s-ar putea întâmpla după aceea… Sau ce s-ar putea întâmpla cu ai tăi – zâmbi cu subînţeles. Doi din băieţii soţului tău sunt foarte frumoşi. Nişte adolescenţi foarte plăcuţi la înfăţişare… Ţi-ai dat seama cum îi privesc unii dintre oamenii mei? De ani de zile stau aici închişi şi cel puţin opt dintre ei ar fi fericiţi dacă m-aş face că nu văd şi le-aş da voie în noaptea asta, când toţi dorm, să pună mâna pe băieţi…

— Eşti un porc.

— Nu mai mult decât oricare altul care a trăit cât timp am trăit eu în deşert.

Se opri din legănat şi se aplecă în faţă, privind prin mica ferestruică dunele înalte ce înconjurau oaza.

— De aici lucrurile se văd altfel, pe măsură ce se scurg anii şi pierzi speranţa că într-o zi te vor lăsa să te întorci… Când înţelegi că nimeni, niciodată nu va simţi nici cel mai mic interes sau milă

pentru tine, nici tu nu mai simţi interes sau milă pentru ceilalţi.

O privi din nou.

— Nimeni n-o să-mi dea nimic. Nimeni n-o să-mi dăruiască nimic din ce nu iau eu cu mâna mea şi te asigur că, după ce-or să te vadă, or să încerce şi alţii... Dezbracă-te! repetă, şi de data asta era un ordin.

Laila şovăi.

Încă mai încerca să reziste şi toată fiinţa ei se răzvrătea împotriva ideii de a se supune, dar înţelesese, o ştia din momentul în care-l văzuse pentru prima dată, că sergentul major Malik-el-Haideri era capabil de orice, inclusiv să le permită oamenilor săi să se distreze până la epuizare cu fiii soţului ei, pe care el o învăţase să-i iubească ca şi când ar fi fost ai ei.

În cele din urmă, foarte încet, se ridică în picioare, îşi încrucişă braţele, îşi apucă rochia de poale şi şi-o trase peste cap, aruncând-o într-un colţ. Corpul său puternic, tânăr şi măsliniu, cu sâni mici şi coapse tari, rămase complet gol, şi sergentul Malik îl contemplă îndelung, fără să se oprească din legănat, ca şi când i-ar fi făcut plăcere ideea de a prelungi cât mai mult acel moment, desfătându-se cu fanteziile sale în aşteptarea clipei când avea să se dezbrace la rândul lui.

Soarele era sus pe cer, duhoarea cadavrelor începea să devină insuportabilă şi vulturii se transformaseră într-un nor împotriva căruia era inutil să lupţi.

Zări în primul rând coloana de praf care se ridica spre vest apropiindu-se cu repeziciune şi, când se urcă în jeep şi încercă să studieze mecanismul mitralierei, hotărât să se apere, văzu pata cenuşie, compactă a unui nou vehicul ce venea din sud, mai încet şi mai greoi, pe a cărui turelă se afla un tun uşor cu tir rapid.

Vederea sa ageră îl făcu să înţeleagă că împotriva acestei arme orice încercare de rezistenţă era de prisos şi încercă să se consoleze cu ideea că învinsese deşertul deşerturilor din Tikdabra şi că doar fidelitatea faţă de oaspetele lui reuşise să-l înfrângă.

Îşi luă puşca şi înaintă până la marginea *hamadei*, fără să caute protecţia stâncilor sau tufişurilor, în timp ce Abdul-el-Kebir rămase în spatele său, în afara bătăii gloanţelor.

Îşi pregăti arma şi aşteptă, calculând distanţa şi momentul în

care jeepul avea să ajungă în bătaia puştii, dar când putu să vadă perfect soldaţii şi şovăi, cu arma pregătită, dacă să-l doboare pe şofer sau pe cel ce se pregătea să-şi încarce mitraliera, răsună în depărtare o explozie, un obuz şuieră prin aer şi vehiculul zbură în bucăţi, lovit în plin şi oprindu-se pe loc ca şi cum s-ar fi izbit de un zid invizibil.

Un cadavru ciopârţit zbură la peste patruzeci de metri, altul se dezintegră ca şi cum n-ar fi existat niciodată şi, în câteva secunde, din jeep nu rămase decât o grămadă de fiare fumegânde.

Gacel Sayah, *inmouchar* din neamul Kel-Talgimus, supranumit Vânătorul, rămase împietrit, uluit, incapabil, poate pentru singura dată în viaţa lui, să înţeleagă ce se întâmpla în faţa ochilor săi.

În cele din urmă, se întoarse încet spre cel de-al doilea vehicul, tancheta pe şenile, ce-şi continua drumul imperturbabilă şi care se opri cam la douăzeci de metri de el, exact în punctul unde se uneau *hamada* şi „pământul pustiu“.

Un om înalt, cu o mustaţă îngrijită, uniformă de culoarea nisipului şi steluţe pe manşetă coborî imediat şi înaintă cu pas hotărât, oprindu-se în faţa *targuí*-ului.

— Abdul-el-Kebir? întrebă.

Gacel arătă în spatele său.

Ofiţerul răsuflă uşurat şi clătină din cap ca şi cum ar fi scăpat de o mare greutate.

— În numele guvernului meu şi al meu personal, vă urez bun venit în ţara noastră… Este o onoare pentru mine să vă escortez până la postul militar şi să-l însoţesc personal pe preşedintele Kebir până în capitală…

Începură să meargă încet spre vehicul şi, în trecere, Gacel nu putu să nu arunce o lungă privire spre resturile jeepului distrus, care mai fumegau încă. Noul-venit îl văzu şi clătină din cap.

— Suntem o ţară mică, săracă şi paşnică, dar nu ne place să ne calce nimeni graniţele.

Când ajunseră lângă corpul încă inconştient al lui Abdul-el-Kebir, îl examină cu atenţie, se asigură că respiră normal şi că pare în afara oricărui pericol şi, ridicându-şi ochii, privi îndelung întinderea nesfârşită care se deschidea înaintea lui.

— Niciodată n-aş fi crezut că cineva… cineva pe lumea asta… ar fi în stare să traverseze locul ăsta blestemat!

Gacel zâmbi.
— Permite-mi un sfat, spuse. Fereşte-te de Tikdabra!

După trei ore de drum, atinse uşor braţul ofiţerului.

— Opreşte, îi ceru.

Acesta se supuse, oprind jeepul, şi ridică mâna pentru ca tancheta care-i urma să se oprească la rândul ei.

— Ce s-a întâmplat? vru să ştie.

— Cobor aici.

— Aici? se miră, aruncând o privire dezorientată întinderii de pietre şi tufişuri. Ce vrei să faci aici?

— Mă întorc acasă, spuse *targuí*-ul. Tu mergi spre sud. Familia mea este acolo, foarte departe, în nord-est, în munţii Huaila… E timpul să mă întorc.

Militarul clătină din cap ca şi când i-ar fi fost greu să accepte.

— Pe jos? Şi singur?

— O să-mi vândă careva o cămilă.

— E drum lung dacă ocoleşti „pământul pustiu“.

— De aceea trebuie să plec cât mai repede.

Ofiţerul se întoarse şi arătă cu o mişcare a capului corpul adormit al lui Abdul-el-Kebir.

— Nu vrei să aştepţi să se trezească? O să vrea să-ţi mulţumească personal…

Gacel refuză cu naturaleţe. Coborâse şi-şi luase armele şi *gerba* cu apă.

— N-are pentru ce să-mi mulţumească.

Făcu o scurtă pauză.

— Voia să treacă graniţa şi a trecut-o. Acum este oaspetele tău… Îi aruncă o privire prietenoasă.

— Urează-i noroc din partea mea.

Celălalt înţelese că hotărârea lui era fermă şi că nimic n-ar fi putut să-l facă să şi-o schimbe.

— Ai nevoie de ceva? întrebă. Bani sau provizii?

Tăgădui şi-i arătă întinderea:

— Acum sunt un om bogat şi în acest ţinut am văzut mult vânat. N-am nevoie de nimic.

Rămase neclintit, în timp ce vehiculele treceau pe lângă el şi se îndepărtau spre sud, şi abia când praful care se ridicase se aşeză din nou şi zgomotul motoarelor se pierdu în depărtare privi în jurul său, se orientă, cu toate că pe întinsul podiş nu exista nici o formă de relief care să-i servească drept reper, şi porni la drum fără grabă, cu aerul liniştit al drumeţului ce străbate o pajişte într-un amurg blând, admirând peisajul, fiecare tufiş, fiecare piatră, fiecare pasăre şi fiecare şarpe alunecos.

Avea apă, o puşcă bună şi muniţii; aceasta era lumea sa, inima deşertului pe care-l iubea, şi avea de gând să se bucure de drumul lung la capătul căruia îşi va întâlni soţia, copii, sclavii, caprele şi cămilele.

Adia un vânt uşor şi, pe înserat, animalele podişului îşi părăsiră ascunzişurile ca să pască frunzele tufişurilor pitice; acolo, în tufişuri, doborî un iepure frumos, pe care-l mâncă la lumina unui foc din ramuri de tamarin. Apoi privi stelele care veniseră să-i ţină de urât şi se cufundă cu desfătare în amintirile sale: chipul şi trupul Lailei, râsetele şi joaca copiilor săi, vocea profundă şi cuvintele înţelepte ale prietenului său Abdul-el-Kebir şi frumoasa, captivanta şi memorabila aventură pe care îi fusese dat s-o trăiască în pragul maturităţii, ce-i avea să-i marcheze viaţa pentru totdeauna şi pe care bătrânii aveau s-o povestească ani şi ani de-a rândul, uimind tinerii cu isprăvile singurului bărbat ce a sfidat o întreagă armată şi „pământul pustiu“ din Tikdabra în acelaşi timp.

Şi le va povesti nepoţilor săi ce-a simţit în acea zi petrecută în compania spiritelor „Marii Caravane“, şi cum le mărturisise teama lui de-a muri în acel pustiu, şi cum glasurile stinse ale mumiilor şi degetele lor descărnate îi arătaseră drumul cel bun, şi cum îl urmase trei zile şi trei nopţi, fără să se oprească nici măcar o dată în acest timp, conştient fiind că, dacă ar fi făcut-o, nici el şi nici animalul n-ar mai fi fost în stare s-o pornească iarăşi la drum, şi cum deveniseră amândoi, datorită voinţei lui de neînvins, adevăraţi roboţi, insensibili la căldură, sete şi oboseală.

Şi acum stătea acolo, întins pe nisipul moale, simţind sub mâna

sa dulcea atingere a umedei *gerba* pline de apă, cu resturile iepurelui fumegând încă pe foc şi săculeţul cu aur atârnat la brâu şi se simţi împăcat cu el însuşi şi cu tot universul înconjurător, mândru că e bărbat şi că e *targuí* şi mândru, mai ales, că putuse demonstra că nimeni, nici măcar guvernul, nu-şi putea permite luxul de a dispreţui legile şi obiceiurile poporului său.

Se gândi apoi cum va fi viaţa lui de acum înainte, departe de păşunile cunoscute şi de locurile cu care se obişnuise de mic copil, dar nu-l nelinişti ideea de a emigra dincolo de graniţă, căci deşertul era acelaşi şi continua să fie la fel pe mii de kilometri, oricare ar fi fost ţara unde s-ar fi stabilit; şi n-avea de ce să se teamă că cineva ar veni să-i revendice nisipurile, pietrele şi bolovănişurile, căci era limpede că pe zi ce trece erau tot mai puţini cei care alegeau deşertul ca mod de viaţă.

Nu mai voia războaie, nici lupte şi ducea dorul tihnitei lui *jaima*, al lungilor zile de vânătoare şi al frumoaselor seri de taifas la lumina focului, ascultând o dată şi încă o dată povestirile bătrânului Suilem; istorii pe care le ascultase copil fiind şi pe care va continua să le asculte, fără să se plictisească, până când bătrânul sclav avea să amuţească pentru totdeauna.

În amurgul celei de-a treia zile descoperi o tabără de *jaime* şi *sheribe* lângă un puţ.

Erau tuaregi, făceau parte din „Poporul Lăncii“, oameni săraci, dar amabili şi primitori, ce se învoiră să-i vândă cel mai bun *mehari*, sacrificară în onoarea lui un miel din care făcură un cuşcuş atât de gustos, cum nu mai mâncase de mult timp, şi îl invitară la o petrecere în noaptea următoare.

Înţelese că nu putea să-i jignească refuzându-i şi scoase din săculeţul din piele roşie de la gât o monedă grea de aur pe care-o puse în faţa lui.

— Am să vin doar dacă plătesc eu mieii, spuse. Doar cu condiţia asta.

Stăpânul casei acceptă în tăcere, luă moneda şi-o cercetă interesat:

— Nu se văd prea multe ca asta, zise. Acum circulă doar bancnote murdare a căror valoare se schimbă de la o zi la alta. Cine ţi-a dat-o?

— Un bătrân conducător de caravane, răspunse fără să mintă,

dar şi fără să spună adevărul adevărat. Avea o grămadă.

— Cu din astea plăteau călăuzele şi cămilarii, spuse celălalt convins. Cu din astea cumpărau animalele şi proviziile… Ştii, adăugă apoi cu un zâmbet ironic. Eu mă angajasem să însoţesc „Marea Caravană“, dar cu zece zile înainte de plecare am început să scuip sânge şi m-au respins. „Ai tuberculoză, mi-au spus. N-ai ajunge nici măcar la Tripoli…“ – clătină din cap, ca şi când i-ar fi fost greu să accepte capriciile destinului. În curând împlinesc nouăzeci de ani, continuă. Şi din „Marea Caravană“ n-a rămas nimic.

— Cum te-ai lecuit de oftică? vru să ştie Gacel. Băiatul meu cel mare şi prima mea soţie au murit de asta.

— M-am înţeles cu un măcelar din Tombuctu, răspunse bătrânul. Am lucrat un an pe degeaba la el şi, în schimb, m-a lăsat să mănânc carnea crudă de la cocoaşele tuturor cămilelor pe care le tăia – zâmbi amuzat. Mă îngrăşasem în aşa hal că arătam ca un butoi, dar până la urmă n-am mai scuipat sânge… Aproape două sute de cocoaşe de cămilă! exclamă. De atunci nu m-am mai apropiat de un animal ca ăsta în viaţa mea şi prefer să merg pe jos trei luni decât să călăresc unul.

— Eşti primul *imohag* pe care-l aud vorbind rău de cămile, observă Gacel.

— Poate, veni răspunsul hâtru. Dar la fel de adevărat e că sunt şi primul *imohag* care s-a lecuit de oftică.

Frumoasa fată cu părul împletit în codiţe subţiri, sâni frumoşi şi mâini cu palmele roşii, pline de bijuterii, acordă *amzad*-ul cu o singură coardă, din care smulse un sunet acut, ce păru mai curând un geamăt sau un râs strident, îl privi în ochi pe Gacel, străinul, căruia părea că-i dedică personal povestea sa, şi spuse aşa:

„Alah este mare. Lăudat fie – tăcu o clipă. Se povesteşte, şi asta nu s-a întâmplat în ţara *imohag*-ilor, nici în cea a neamului Tekna, nici în Marrakech, Tunisia, Algeria sau Mauritania, ci acolo în Arabia, aproape de oraşul sfânt Mecca, unde orice credincios trebuie să meargă în pelerinaj cel puţin o dată în viaţă, se spune că ar fi trăit, cu mult timp în urmă, în înfloritorul şi aglomeratul oraş Mir, gloria califilor, trei negustori isteţi ce adunaseră, după mulţi ani de afaceri împreună, o mare sumă de bani pe care au hotărât s-

o investească într-un nou negoţ...

Se pare, totuşi, că aceşti negustori nu prea aveau încredere unul în altul, pentru că au pus aurul într-un săculeţ şi au hotărât să-l lase spre păstrare stăpânei casei unde locuiau, cu porunca de a nu-l da nici unuia din ei fără să fie şi ceilalţi de faţă.

La câteva zile după aceea, hotărâră să trimită o scrisoare în oraşul vecin şi, cum aveau nevoie de pergament, unul din ei spuse:

— Mă duc să-i cer pergament îndatoritoarei noastre gazde, pentru că sigur are.

Dar, intrând în casă, îi spuse acesteia:

— Dă-mi săculeţul pe care ţi l-am dat, că avem nevoie de el...

— N-o fac dacă nu sunt de faţă şi prietenii tăi, răspunse femeia şi, cu toate că celălalt insista, continuă să-l refuze, până când isteţul negustor îi spuse:

— Ieşi la fereastră şi-ai să vezi cum prietenii mei care sunt în stradă au să-ţi spună să mi-l dai...

Femeia făcu ce i se ceruse, în timp ce negustorul ieşi şi, apropiindu-se de cei doi, le spuse în şoaptă:

— Are pergamentul de care avem nevoie, dar nu vrea să ni-l dea decât dacă i-l cereţi şi voi.

Fără să ştie de cursa pe care le-o întinsese, cei doi îi strigară femeii să facă ce-i spusese celălalt, şi astfel ea îi dădu săculeţul şi hoţul fugi din oraş.

Când cei doi negustori au aflat de înşelătorie şi şi-au dat seama că au rămas fără bani, au dat vina pe sărmana femeie şi au dus-o la caid, cerând să li se facă dreptate.

Acel judecător se dovedi a fi un om măsurat şi inteligent, care ascultă ambele părţi şi, după o îndelungată gândire, pronunţă sentinţa:

— Eu cred că aveţi dreptate să vă plângeţi, şi corect ar fi ca această femeie să vă înapoieze săculeţul cu bani sau să vă dea ea banii... Dar cum în acest caz înţelegerea pe care aţi făcut-o punea condiţia să fie prezenţi toţi trei asociaţii când vi se va înmâna săculeţul cu bani, consider că drept este să vă duceţi să-l căutaţi pe al treilea, să-l aduceţi în faţa mea, şi atunci eu personal mă voi ocupa ca înţelegerea să se împlinească...

Şi astfel triumfară dreptatea şi raţiunea, datorită bunei judecăţi a acelui înţelept judecător.

Fie ca Alah să vrea ca întotdeauna să fie aşa. Lăudat fie…“

Fata ciupi coarda *amzad*-ului, sfârşindu-şi astfel povestea, şi apoi, fără să-şi ia ochii de la Gacel, adăugă:

— Tu, care se pare că vii de atât de departe, de ce nu ne povesteşti ceva?

Gacel privi acel grup: cam douăzeci de fete şi băieţi adunaţi în jurul focului, pe cărbunii căruia se frigeau încet doi berbeci mari ce răspândeau o aromă dulce şi pătrunzătoare, şi spuse:

— Ce fel de poveste vreţi să ascultaţi?

— A ta, răspunse fata repede. De ce eşti singur şi aşa de departe de casă? De ce plăteşti tot ce cumperi cu monede vechi de aur? Ce taină ascunzi? În ciuda vălului pe care-l porţi, în ochii tăi se citeşte că ascunzi o mare taină.

— Ochii tăi sunt cei care văd o taină acolo unde nu e decât oboseală, spuse el. Am făcut o lungă călătorie. Poate cea mai lungă pe care a făcut-o cineva vreodată pe lumea asta… Am străbătut „pământul pustiu“ din Tikdabra.

Cel care sosise ultimul la petrecere, un tânăr robust cu părul tuns scurt, cu ochii puţin saşii şi o cicatrice adâncă ce-i brăzda obrazul până la gât, întrebă dintr-odată, cu voce tulburată:

— Tu eşti Gacel Sayah, *inmouchar* din neamul Kel-Talgimus, a cărui familie şi-a aşezat tabăra în *guelta* din munţii Huaila?

Simţi cum îi tresare inima.

— Da. Eu sunt.

— Am veşti proaste pentru tine, spuse tânărul cu părere de rău. Vin din nord… S-a răspândit vestea din trib în trib, din *jaima* în *jaima*… Soldaţii ţi-au luat nevasta şi copiii… Şi pe toţi ai tăi. A scăpat doar un bătrân sclav negru şi el a spus: „Te aşteaptă la *guelta* din Huaila ca să te omoare…“.

Trebui să facă un efort ca să-şi oprească hohotul de plâns ce-i urca din rărunchi şi încercă, mai mult chiar decât o făcuse în „pământul pustiu“, să-şi stăpânească emoţiile.

— Unde i-au dus? întrebă în cele din urmă, cu voce aparent liniştită.

— Nimeni nu ştie. Poate că la El-Akab… Sau poate chiar mai în nord, în capitală… Vor să-i schimbe cu Abdul-el-Kebir…

Targuí-ul se ridică în picioare şi se îndepărtă fără grabă spre dune, urmărit de privirile tuturor într-o tăcere plină de respect,

căci ca prin farmec bucuria petrecerii dispăruse şi nimeni nu părea să-şi dea seama că unul din berbeci se ardea. *Gri-gri*, duhul nenorocirii, părea că se ivise din vâlvătaia focului şi alungase cu suflarea lui fetidă strălucirea entuziastă din priviri şi dorinţa cărnii de a petrece.

În întuneric, Gacel căzu în genunchi şi-şi îngropă faţa în nisipul dunei, stăpânindu-se să nu dea frâu liber lacrimilor şi înfigându-şi unghiile în palmă până la sânge.

Nu mai era bărbatul bogat care se întorcea la liniştea căminului său după o lungă aventură. Nu mai era nici măcar eroul care-l smulsese pe Abdul-el-Kebir din ghearele duşmanilor săi şi traversase cu el infernul „pământului pustiu“, lăsându-l în siguranţă de cealaltă parte a graniţei. Acum era doar un biet imbecil, care pierduse tot ce avea pe lume din cauza nesăbuitei lui încăpăţânări de a respecta nişte tradiţii învechite ce nu mai reprezentau nimic pentru nimeni.

Laila!

Un fior, ca un curent de apă îngheţată, îi străbătu şira spinării când şi-o imagină în puterea acelor bărbaţi cu uniforme murdare, centiroane groase şi cizme rău mirositoare. Îşi aminti de feţele lor când îl ameninţau cu armele la intrarea *jaimei* sale, de mizeria campamentului lor, de despotismul cu care-i tratau pe beduini în El-Akab şi, cu toate că încercă în fel şi chip să se stăpânească, un geamăt răguşit îi scăpă de pe buze, obligându-l să-şi muşte dosul mâinii cu putere.

— Nu face asta… Nu te abţine. Cel mai puternic dintre oameni are dreptul să plângă într-un moment ca acesta.

Îşi ridică privirea. Frumoasa fată cu părul împletit în codiţe se aşezase alături de el şi întinse mâna să-l mângâie pe faţă, aşa cum ar fi făcut o mamă cu un copil speriat.

— Gata, a trecut, spuse.

Ea clătină din cap cu hotărâre.

— Nu încerca să mă păcăleşti. Nu a trecut… Lucrurile astea nu trec. Rămân în adâncul fiinţei ca un glonţ care nu iese. Eu o ştiu, pentru că mi-a murit bărbatul acum doi ani, şi noaptea mâinile mele încă îl mai caută.

— Ea n-a murit. Nimeni n-ar îndrăzni să-i facă rău, spuse ca şi când ar fi încercat să se convingă pe el însuşi. E aproape o copilă…

Dumnezeu n-o să îngăduie să-i facă ceva.

— Nu există alt dumnezeu decât acela care vrem noi să existe, replică ea cu asprime. Poţi să te încrezi în el dacă vrei. Nu strică. Dar dacă ai fost în stare să învingi „pământul pustiu“ din Tikdabra, vei fi capabil să-ţi recuperezi familia… Sunt sigură.

— Şi cum aş putea s-o fac? întrebă el descurajat. Ai auzit doar: îl vor pe Abdul-el Kebir, iar el nu mai e cu mine acum.

Fata îl privi fix la lumina strălucitoare a lunii pline care urcase sus pe cer, transformând noaptea în zi.

— Ai fi acceptat schimbul dacă acum ar mai fi fost cu tine? vru să ştie.

— Sunt copiii mei, răspunse. Nevasta şi copiii… Tot ce am pe lumea asta.

— Îţi rămâne mândria ta de *targuí*, îi aminti ea. Şi din câte ştiu despre tine, eşti cel mai mândru şi cel mai viteaz dintre noi – se opri o clipă. Poate chiar prea mult… Când voi, războinicii, porniţi la luptă, niciodată nu vă gândiţi la răul pe care ni-l puteţi face nouă, femeilor, care rămânem acasă şi suferim loviturile sorţii fără să avem parte de bucuriile gloriei – plescăi din limbă, nemulţumită parcă de ea însăşi. Dar n-am venit să te învinovăţesc, zise. Ce-ai făcut e bun făcut, şi cu siguranţă că ai avut motivele tale. Am venit pentru că, în asemenea momente, un bărbat are nevoie de cineva… Ţi-ar plăcea să-mi vorbeşti de ea?

Dădu din cap.

— E aşa de tânără! suspină.

Uşa se deschise dintr-odată şi sergentul Malik-el-Haideri sări din pat, repezindu-se să-şi ia pistolul de pe masă, dar se opri când zări silueta locotenentului Razman profilându-se în lumina orbitoare de afară.

Pe jumătate gol cum se afla, făcu un efort să-şi menţină aerul marţial, luă poziţie de drepţi, salutând şi ciocnindu-şi tocurile cizmelor, ceea ce păru cu adevărat ridicol, cu toate că pe figura locotenentului se vedea clar că nu avea dispoziţia necesară să sesizeze comicul situaţiei, şi când ochii i se obişnuiră cu penumbra încăperii, se apropie de fereastră, deschise obloanele şi arătă cu cravaşa spre baraca alăturată:

— Sergent, cine sunt oamenii închişi acolo? vru să ştie.

Sergentul simţi cum o sudoare rece îi iese din fiecare por al trupului, dar, încercând să-şi păstreze calmul, răspunse:

— Familia *targuí*-ului.

— De cât timp se află aici?

— De o săptămână.

Razman se întoarse spre el, parcă nevenindu-i să dea crezare celor auzite.

— O săptămână? repetă îngrozit. Vreţi să spuneţi că timp de o săptămână aţi ţinut închise nişte femei şi nişte copii ca să moară de căldură în infernul ăsta, fără să vă anunţaţi superiorii?

— Radioul este stricat.

— Minciună... Acum am vorbit cu transmisionistul... Dumneavoastră aţi ordonat să nu se folosească staţia... De aceea mi-a fost imposibil să vă comunic că sosesc...

Dintr-odată se întrerupse, căci privirea îi căzu pe silueta Lailei, complet goală, care se ghemuia speriată în cel mai îndepărtat colţ al încăperii, în locul unde dormise pe o pătură veche. Îşi plimbă

privirea de mai multe ori de la fată la Malik-el-Haideri şi, în cele din urmă, ca şi cum s-ar fi temut s-o facă, întrebă răguşit:

— Cine e?

— Nevasta *targuí*-ului… Dar nu e ce credeţi dumneavoastră, domnule locotenent – încercă să se justifice. Nu e ce credeţi dumneavoastră… Ea a acceptat de bunăvoie… A acceptat! repetă, întinzând mâinile într-un gest rugător.

Locotenentul Razman se apropie de Laila, care încerca să-şi acopere goliciunea cu un colţ de pătură.

— E adevărat că ai acceptat? vru să ştie. Nu te-a forţat?

Tuarega îl privi fix, după care, întorcându-se spre sergent, răspunse cu hotărâre:

— Mi-a spus că, dacă nu accept, îi dă pe copii pe mâna soldaţilor.

Locotenentul Razman încuviinţă din cap de câteva ori în tăcere, apoi se întoarse fără grabă şi, arătând uşa, îi ordonă lui Malik:

— Ieşiţi afară!

Acesta făcu un gest să-şi ia hainele, dar locotenentul îl opri hotărât.

— Nu! Nu sunteţi demn să mai purtaţi această uniformă… Ieşiţi aşa cum sunteţi…

Sergentul major Malik-el-Haideri ieşi înaintea locotenentului şi, când ajunse în pragul uşii, se opri, căci în faţa lui se aflau, în aşteptare, toţi oamenii din fort, însoţiţi acum de soţia lui Razman şi de uriaşul sergent Ajamuc.

— Îndreptaţi-vă spre dune!

Se supuse, cu toate că nisipul fierbinte îi ardea tălpile, şi merse în tăcere, cu capul plecat şi fără să privească pe nimeni, până la poalele dunelor.

Când înţelese că nu mai putea înainta şi că ar fi fost inutil să încerce să se caţere pe povârnişul abrupt, se întoarse, şi nu se miră văzând că locotenentul îşi scosese din toc greoiul pistol regulamentar.

Îi zbură capul dintr-o singură împuşcătură.

Razman rămase câteva clipe pe gânduri, uitându-se la cadavru, apoi, cu grijă, îşi puse arma la loc, făcu cale întoarsă şi se îndreptă spre cei de faţă, care nu se mişcaseră din loc şi nu schiţaseră nici un gest.

Îi privi pe rând, încercând să citească în adâncul ochilor fiecăruia, şi, în cele din urmă, hotărându-se parcă să dea la iveală ceea ce ţinuse ascuns în adâncul sufletului şi-l chinuia de multă vreme, spuse:

— Sunteţi pleava armatei noastre… Oamenii pe care i-am dispreţuit întotdeauna şi soldaţii pe care niciodată n-aş fi vrut să-i comand… Hoţi asasini, drogaţi şi violatori… Stârvuri – făcu o pauză. Dar, în fond, poate că nu sunteţi decât victime, imaginea a ceea ce acest guvern a făcut din ţara noastră – îi lăsă să mediteze un moment la cuvintele sale, şi, ridicând tonul, continuă: Dar a sosit momentul ca lucrurile să se schimbe… Preşedintele Abdul-el-Kebir a reuşit să treacă graniţa şi a lansat un apel către toţi cei care doresc reinstaurarea democraţiei şi libertăţii, să pornească la luptă… – făcu o nouă pauză, de data aceasta mult mai dramatică, conştient de necesitatea unei anumite doze de histrionism: Eu mă voi alătura lui…! – mărturisi în cele din urmă. Ceea ce am văzut azi a sfârşit prin a mă convinge şi sunt dispus să rup cu trecutul şi să reiau lupta alături de singurul om în care cred cu adevărat… Şi vă dau o şansă… Cei care vor să mă urmeze, să treacă graniţa şi să se unească cu Abdul-el-Kebir, pot să mă însoţească…

Oamenii se priviră neîncrezători, incapabili să creadă că cel mai frumos vis al lor, acela de a scăpa din infernul din Adoras şi de a fugi din ţară, le era oferit pe tavă de însuşi ofiţerul însărcinat să-i ţină închişi.

Mulţi dintre tovarăşii lor încercaseră să fugă, dar fuseseră prinşi, împuşcaţi sau închişi pe viaţă, şi, dintr-odată, acest tânăr locotenent care abia sosise, cu uniforma lui îngrijită, însoţit de frumoasa lui soţie şi de un mastodont de sergent cu aspect de om de treabă, încerca să-i convingă că ceea ce până acum fusese considerat unul din cele mai grave delicte se transformase, ca prin farmec, într-un act de eroism.

Unul dintre ei fu pe punctul să izbucnească în râs, altul sări în sus de bucurie, şi când Razman, pe deplin conştient de ceea ce face şi de adevăratele sentimente ale acelei trupe de răzvrătiţi, ceru în mod solemn ca toţi cei hotărâţi să-l urmeze să ridice braţul, păru că un singur resort invizibil puse în mişcare toate mâinile, făcându-le să se ridice spre cer la unison.

Locotenentul zâmbi uşor şi schimbă o privire cu soţia sa, care-i

zâmbi la rândul ei. Apoi se întoarse spre Ajamuc:

— Pregăteşte totul, ordonă. Peste două ore plecăm – arătă cu cravaşa spre baraca de la ale cărei ferestre cu gratii familia lui Gacel Sayah urmărise scena. Vin şi ei cu noi, adăugă. O să-i lăsăm la adăpost, de cealaltă parte a graniţei.

A fost o călătorie lungă, fără să ştie sigur încotro mergea pe drumul de întoarcere acasă, fără să ştie unde-i era acum casa; în căutarea familiei sale, fără să ştie dacă mai avea familie.

A fost o călătorie lungă.

La început spre apus, la o zi de drum de capătul „pământului pustiu“, şi apoi, când îşi dădu seama că acesta se sfârşise, o luă spre miazănoapte, conştient că trecea din nou graniţa şi că în orice moment puteau să apară soldaţii care părea că deveniseră un coşmar pentru el.

A fost o călătorie lungă.

Şi tristă.

Niciodată, nici măcar în cele mai grele momente, când la capătul Tikdabrei îşi dăduse seama că doar moartea îi rămăsese singurul tovarăş de drum, nu-şi imaginase că întâmplările ar putea lua o asemenea întorsătură, căci pentru el, ca războinic şi nobil al unui popor de nobili războinici, acea moarte însemna singura înfrângere definitivă.

Dar acum, dintr-odată, ca trăsnit, descoperea că moartea nu însemna nimic faţă de cruda realitate: să afle că fiinţele iubite deveniseră victimele propriului său război şi că asta era de fapt adevărata şi cea mai groaznică înfrângere.

În mintea lui se perindau o dată şi încă o dată, obsesiv, chipurile fiilor săi, vocea Lailei sau imagini repetate la infinit din viaţa lui în tabără, când totul era singurătate şi tihnă la poalele marilor dune şi anii treceau fără ca vreun om să tulbure liniştea unei vieţi monotone şi simple.

Zorii reci când Laila se ghemuia în braţele lui, căutând căldura trupului său; lungile dimineţi cu lumină strălucitoare şi neliniştea aşteptării în căutarea vânatului; amiezile apăsătoare, cu arşiţă

sufocantă şi dulce toropeală; amurgurile cu un cer roşu, când umbrele se prelungeau peste deşert ca şi cum ar fi vrut să atingă marginea zării; şi nopţile parfumate şi dense, la lumina focului, repetând neobosit legende deja ştiute.

Le era frică de *harmatan,* care vuia când sufla, şi de secetă; iubeau întinderea fără vânt, întunecimea norilor care se deschideau pentru ca pământul să se acopere cu un covor verde de *acheb*.

Capra care murea, tânăra cămilă care în sfârşit rămânea grea, plânsul celui mic, râsul celui mare, geamătul de plăcere al Lailei în penumbră...

Asta era viaţa lui, cea căreia îi ducea dorul, singura pe care şi-o dorise şi pe care o pierduse pentru că nu fusese în stare să îndure o jignire adusă onoarei lui de *targuí*.

Cine l-ar fi învinovăţit că nu s-a înfruntat cu o armată?

Cine nu l-ar învinovăţi acum pentru că a făcut-o şi şi-a pierdut familia în această aventură?

Nu ştia cât de mare era ţara sa. Nici măcar nu avea habar câţi locuitori are şi, cu toate astea, i se împotrivise ei, soldaţilor şi cârmuitorilor ei, fără să se gândească nici o clipă ce consecinţe putea avea marea lui ignoranţă.

În ce colţ al acelei uriaşe ţări îşi va găsi nevasta şi copiii? Care dintre toţi locuitorii ei ar putea să-i dea veşti despre ei?

Zi de zi, pe măsură ce înainta spre nord, îşi dădea seama de propria lui nimicnicie, cu toate că nici chiar deşertul, cu imensitatea lui, nu reuşise să-i creeze complexe în peste patruzeci de ani de viaţă.

Acum se simţea minuscul, nu în faţa măreţiei pământului, ci a josniciei acelora care îl locuiau, care fuseseră în stare să implice femei şi copii într-o luptă între bărbaţi.

Nu ştia cu ce arme trebuia să lupte cu asemenea oamnei. Nimeni nu-i explicase niciodată regulile acelui joc, şi îşi aminti iarăşi vechea poveste pe care o istorisea întotdeauna negrul Suilem despre cele două familii ce se războiau între ele şi ajunseseră să se urască atât de mult, încât la un moment dat îngropaseră un copil într-o dună şi maică-sa înnebunise.

Dar asta se petrecuse o singură dată în istoria Saharei şi provocase o asemenea spaimă printre locuitorii săi, că amintirea

acelei întâmplări se păstrase de-a lungul anilor şi se transmisese din gură în gură când oamenii se adunau seara la poveşti, scârbindu-i pe adulţi şi slujind de învăţătură celor mici.

„Vedeţi dară cum ura şi luptele nu duc la nimic altceva decât la teamă, nebunie şi moarte.“

Putea repeta pe dinafară fiecare din vorbele bătrânului, şi poate că acum, pentru prima dată după ce le ascultase ani în şir, îşi dădea seama cât de profund era înţelesul lor.

Muriseră atât de mulţi oameni din acea dimineaţă îndepărtată când hotărâse să-şi încalece *mehari*-ul şi să pornească prin deşert în căutarea onoarei sale pierdute, încât nu avea dreptul să se mire că o parte din sângele acelor morţi îi stropea dintr-odată pe el şi pe ai săi.

Mubarrak, a cărui singură vină era că a condus o patrulă pe urmele unor oameni despre care nu ştia nimic; căpitanul asudat, care se apăra spunând că nu făcuse decât să îndeplinească ordinele pe care trebuia să le asculte; cei paisprezece gardieni din Gerifíes, care nu săvârşiseră altă greşeală decât aceea de a dormi în drumul lui; soldaţii omorâţi la hotarul „pământului pustiu“ şi cei ce zburaseră în aer după aceea, fără să aibă timp să vadă de unde le venea moartea…

Prea mulţi, iar el, Gacel Sayah, nu avea decât o viaţă de oferit în schimb, o singură moarte cu care să compenseze atâtea morţi.

Poate de aceea îi luaseră familia, ca parte din plata unei colosale datorii.

Insh’ Allah!, ar fi exclamat Abdul-el-Kebir.

Îşi aduse aminte încă o dată de imaginea bătrânului şi se întrebă ce s-o fi întâmplat cu el şi dacă, aşa cum promisese, reîncepuse lupta pentru putere.

„Era un nebun, murmură încetişor. Un nebun visător, din cei care se nasc predestinaţi să încaseze toate loviturile şi să fie însoţiţi de *gri-gri*-ul nenorocirii, ce călăreşte lângă ei, lipit de straiele lor. Era atât de mare forţa acestui *gri-gri*, că mi-a transmis şi mie o parte din nenorocirea lui.“

Beduinii credeau că acei *gri-gri* erau duhuri ale răului, ce puteau aduce boală, nenorociri sau moartea, şi, cu toate că pe faţă tuaregii râdeau de aceste superstiţii în care credeau doar servitorii şi sclavii, adevărul e că până şi cei mai nobili *inmouchar*-i se

străduiau să ocolească anumite regiuni, vestite pentru duhurile lor rele, sau unii oameni despre care se ştia cu siguranţă că îi atrăgeau în mod deoasebit pe *gri-gri*.

Era trist şi tragic când un *gri-gri* prindea drag de cineva, căci în astfel de cazuri era zadarnic să încerci să scapi chiar şi pierzându-te la capătul pământului, îngropându-te în cea mai înaltă dintre dune sau traversând pe jos iadul din Tikdabra.

Aceşti *gri-gri* ţi se lipeau de piele ca nişte căpuşe, ca mirosul sau vopseaua pânzeturilor, şi acum *targuí*-ul avea impresia că pusese stăpânire pe el *gri-gri*-ul morţii, cel mai încăpăţânat şi insistent dintre toţi, acela de care un războinic putea scăpa doar dacă lupta cu alt războinic, al cărui duh al morţii era şi mai puternic.

„De ce m-ai ales pe mine? îl întreba uneori nopţile, când, la lumina focului, credea că îl vede aşezat de cealaltă parte a flăcărilor. Eu nu te-am chemat niciodată. Soldaţii mi te-au adus acasă când căpitanul l-a împuşcat pe tânărul care dormea…“

Chiar din ziua aceea, din momentul când un oaspete este asasinat sub acoperişul tău, este logic să accepţi că *gri-gri*-ul morţii pune stăpânire pe stăpânul acelei *jaime*, aşa cum *gri-gri*-ul adulterului se instalează pe vecie în soţia ce şi-a înşelat bărbatul în luna dinaintea nunţii.

„Dar eu n-am fost de vină, protestă, încercând să-l izgonească de lângă el. Am vrut să-l apăr şi mi-aş fi dat viaţa în schimbul vieţii lui.“

Dar, aşa cum spunea Suilem, aceşti *gri-gri* nu ascultă vorbele, rugăminţile şi nici chiar ameninţările oamenilor, pentru că au propria lor judecată, şi când prind drag de cineva nu-l părăsesc până la sfârşitul veacurilor.

„A fost odată un om – povestea acesta – pe care îl îndrăgise în mod deosebit *gri-gri*-ul lăcustei. Locuia în Arabia şi, an după an, fără greş, plaga blestemată sosea să distrugă lanurile şi câmpurile lui şi ale concetăţenilor săi.

Disperaţi, vecinii îl duseră în faţa califului, rugându-l să-l execute, căci altfel aveau să moară toţi de foame, dar califul, care înţelesese că bietul om nu avea nici o vină, îi luă apărarea, spunând: «Dacă îl ucid, *gri-gri*-ul lăcustei, care îl iubeşte şi dincolo de moarte, va veni în fiecare an la mormântul lui. Aşa că poruncesc ca, atât acum, în viaţă, cât şi ca spirit, mai târziu, după

moarte, să facă o călătorie o dată la şapte ani până pe coasta de apus a Africii şi să rămână acolo tot atâta timp. În felul acesta, cum şi lăcusta e lucrarea lui Alah şi nu ne putem împotrivi lui Alah, căci i-am aduce o jignire, vom împărţi fără părtinire nenorocirea şi vom avea parte, pe rând, de şapte ani de belşug şi de şapte de mizerie».

Aşa făcu omul acela cât trăi şi continuă s-o facă duhul său, şi de aceea plaga se abate asupra noastră în această perioadă şi apoi se întoarce, urmând sufletul mortului până în ţara lui de baştină.“

Indiferent dacă acea legendă era sau nu adevărată, aşa se comporta lăcusta, însă tuaregii, mai şireţi decât ţăranii din Arabia, rezolvaseră problema foamei într-un fel mult mai practic, preferând să devoreze insectele, aşa cum acestea le devorau recoltele, decât să execute un nevinovat. Prăjite pe cărbuni sau făcute făină, deveniseră unul din alimentele lor preferate, şi sosirea lor cu milioanele, acoperind soarele la amiază, pentru ei nu reprezenta imaginea mizeriei, ci dimpotrivă, a prosperităţii şi a belşugului timp de multe luni. Peste trei ani aveau să se întoarcă şi Laila o să le facă făină, care, amestecată cu miere şi curmale, o să-i încânte pe copii.

Îi plăceau prăjiturile acelea şi ducea dorul ceasurilor din amurg, când mesteca o bucată, privind soarele ce se ascundea şi sorbea ceaiul fierbinte la intrarea cortului său. Apoi, pe când femeile mulgeau cămilele ori flăcăii adunau caprele, se plimba alene până la ghizdul puţului, să vadă până unde ajunge apa, şi refuza să admită că totul se sfârşise şi că nu se va mai întoarce niciodată la fântâna şi la palmierii lui sau alături de familia şi animalele sale, pentru simplul fapt că invizibilului duh răufăcător îi era dragă tovărăşia sa.

„Pleacă! îl imploră încă o dată. Am obosit să te port cu mine şi să ucid fără să ştiu de ce o fac.“

Ştia însă că, chiar dacă *gri-gri*-ul ar fi vrut să plece, sufletele chinuite ale lui Mubarrak, căpitanului şi soldaţilor nu i-ar fi îngăduit niciodată s-o facă.

La fiecare sfârşit de săptămână, Anuhar-el-Mojkri îşi părăsea comodul şi răcorosul birou din Palatul guvernamental, se urca în vechea Simca, pe care o lăsa pe o străduţă din apropiere, încărcată cu apă şi provizii, şi se îndrepta hurducănind spre apropiatele contraforturi ale muntelui ce domina oraşul El-Akab, pe a cărui culme se înălţau ruinele unei fortăreţe inaccesibile, ce servise drept refugiu locuitorilor oazei în vremuri de război şi incursiuni de pradă.

Nu mai era nimic de explorat printre zidurile fortului, de nerecunoscut acum, ale cărui pietre fuseseră folosite în bună parte de francezi ca să construiască clădirile publice din El-Akab, dar Anuhar-el-Mojkri descoperise că în peşterile şi în pereţii stâncoşi ai îngustelor chei ce se deschideau în spatele ruinelor se aflau, dacă cercetai cu atenţie şi îndepărtai pulberea de milenii, o infinitate de picturi rupestre ce vorbeau despre trecutul cel mai îndepărtat al Saharei şi al locuitorilor săi.

Elefanţi, girafe, antilope şi leoparzi, scene de vânătoare, de amor şi din viaţa de zi cu zi a străvechilor locuitori ale acelor meleaguri se iveau de sub degetele sale experte, ce curăţau piatra cu nesfârşită grijă, lăsându-se conduse adesea doar de un soi de instinct de arheolog înnăscut, care îl determina să caute o posibilă figură acolo unde, în mod logic, ar fi scrijelit-o el însuşi.

Acela era marele lui secret şi marea lui mândrie, şi în minusculul său apartament de burlac se îngrămădeau sute de fotografii în culori, minunate, pe care le făcuse de-a lungul a peste doi ani de muncă meticuloasă; fotografii care la un moment dat aveau să ilustreze o carte voluminoasă cu care Anuhar-el-Mojkri aveau să uimească lumea datorită descoperirii sale: *Frescele de la El-Akab*.

Şi acolo, undeva, încă nu ştia unde, dar avea un presentiment, urma să găsească, în sfârşit, ceea ce căutase de la început: o replică a „Marţienilor de la Tassili“, acele figuri gigantice de peste doi metri înălţime, care evocau în mod fidel atitudinile şi îmbrăcămintea astronauţilor ce vizitaseră, în noaptea timpurilor, regiunile care acum erau un deşert, dar atunci fuseseră probabil fertile şi locuite de nenumărate animale exotice.

Încununarea tuturor ambiţiilor nutrite de secretarul guvernatorului provinciei era, fără cea mai mică îndoială, să demonstreze că şi acolo, atât de departe de Tassili, sosiseră locuitorii altei planete, şi ar fi sacrificat bucuros promiţătoarea sa carieră politică în schimbul unuia dintre acele desene, oricât de rudimentar ar fi fost.

În acel apăsător miez de zi, când soarele cădea ca plumbul topit pe extravaganta lui pălărie de paie, iar peretele neted al unei stânci, în fundul unei mici scobituri ferite de vânturi şi ploi, îl făcea să nutrească speranţe întemeiate privind o nouă şi, poate, revelatoare descoperire, o ciudată stare de agitaţie, ca o presimţire, puse stăpânire pe tot corpul său şi îşi dădu seama că mâinile îi tremurau când pipăi tăietura adâncă a unei linii ce promitea să fie o siluetă înaltă cu contururi imprecise.

Îşi şterse sudoarea ce-i curgea pe frunte aburindu-i ochelarii, însemnă cu cretă albă linia care acum se vedea clar, bău o înghiţitură mică de apă şi tresări îngrozit când un glas cunoscut, grav şi ameninţător, întrebă în spatele său:

— Unde e familia mea?

Se întoarse pe jumătate, ca împins de un arc, şi trebui să se sprijine de perete ca să nu cadă de spaimă când văzu, la mai puţin de trei metri de el, gura neagră a puştii şi silueta semeaţă a *targuí*-ului ce devenise coşmarul său.

— Tu?

Doar atât putu să spună.

— Da. Eu – veni răspunsul sec. Unde e familia mea?

— Familia ta? întrebă uimit. Ce treabă am eu cu familia ta? Ce s-a întâmplat cu ea?

— I-au luat soldaţii.

Anuhar-el-Mojkri simţi că i se moaie picioarele, se aşeză pe o piatră şi îşi scoase pălăria, ştergându-şi transpiraţia de pe faţă cu

mâna:

— Soldaţii? repetă neîncrezător. Imposibil! Nu, nu e posibil… Aş fi ştiut – îşi şterse ochelarii cu o batistă pe care o scoase tremurând din buzunarul din spate al pantalonilor şi îl privi pe Gacel în faţă cu ochii lui mici şi miopi. Ascultă-mă! – adăugă, şi tonul său părea sincer. Ministrul a menţionat posibilitatea de a-ţi aresta familia ca să facem un schimb cu Abdul-el-Kebir, dar generalul s-a împotrivit şi nu s-a mai pomenit nimic de asta… Jur!

— Ce ministru? Unde locuieşte?

— Ministrul de Interne… Madani. Ali Madani. Locuieşte în capitală… Dar mă îndoiesc că familia ta e acolo.

— Dacă nu e acolo, au luat-o soldaţii.

— Nu – respinse ideea cu mâna, profund convins. Sigur nu i-au luat soldaţii… Generalul e prieten cu mine. Luăm masa împreună de două ori pe săptămână. Nu e omul care să facă aşa ceva şi, dacă ar fi făcut-o, m-ar fi consultat…

— Familia mea a dispărut. Sclavul meu mi-a spus că i-au luat soldaţii şi că cinci militari mă aşteaptă şi acum la *guelta* din munţii Huaila.

— Poate nu sunt soldaţi, repetă încă o dată, sâcâitor, Anuhar-el-Mojkri. Or fi poliţişti. Poliţişti de-ai ministrului – clătină din cap şi adăugă dispreţuitor: Îl cred în stare. E un pui de curvă – îşi potrivi din nou ochelarii, acum perfect curaţi, şi-l observă pe Gacel cu interes reînnoit. Chiar ai străbătut „pământul pustiu“ din Tikdabra? vru să ştie.

În faţa răspunsului mut, scoase un şuierat scurt ce voia să exprime neîncredere sau admiraţie.

— E fantastic! exclamă. Realmente fantastic… Ai aflat că Abdul-el-Kebir e la Paris? Îl sprijină francezii şi e foarte posibil ca tu, un targuí analfabet, să schimbi cursul istoriei ţării noastre…

— Nu mă interesează să schimb nimic – răspunse, întinzând mâna şi apucând bidonul din care bău abia ridicându-şi vălul. Nu vreau decât să-mi eliberez familia şi să fiu lăsat în pace.

— Asta vrem toţi: să trăim în pace. Tu cu familia ta şi eu cu gravurile mele. Dar mă îndoiesc că ni se va permite.

Gacel făcu un gest cu capul spre desenele marcate cu cretă ce se vedeau pe stâncile din jur.

— Ce-i asta? vru să ştie.

— Istoria strămoşilor tăi. Ori istoria oamenilor care au locuit pe aceste pământuri înainte ca tuaregii să devină stăpânii deşertului.

— De ce faci asta? De ce îţi pierzi timpul cu asta, când ai putea să stai liniştit la umbră, la El-Akab?

Secretarul guvernatorului provinciei ridică din umeri.

— Poate pentru că mă simt dezamăgit de politică, zise. Ţi-aduci aminte de Hassan-ben-Koufra? L-au destituit, a plecat în Elveţia, unde strânsese o mică avere, şi după două zile l-a călcat un camion cu răcoritoare. Ridicol! În câteva luni a ajuns, din „Viceregele deşertului“, pacientul unui spital acoperit de zăpadă, unde-şi plânge picioarele rupte.

— Soţia lui e cu el?

— Da.

— Atunci, nimic nu mai are importanţă, spuse *targuí*-ul. Se iubeau. I-am spionat mai multe zile şi o ştiu bine.

Anuhar-el-Mojkri îl aprobă cu convingere.

— Era un ticălos, un politicastru fără scrupule şi un hoţ, un trădător şi un escroc… Dar avea şi o parte bună: dragostea lui pentru Tamar… Măcar pentru asta ar trebui să trăiască.

Gacel Sayah zâmbi uşor, deşi celălalt nu putea să-l vadă, îşi plimbă privirea pe desenele de pe pereţi şi se ridică în picioare, luându-şi arma:

— Poate datorită dragostei tale pentru istoria strămoşilor mei te las în viaţă acum, spuse. Dar încearcă să nu te mişti de-aici şi să nu mă denunţi. Dacă te văd prin El-Akab înainte de luni, îţi zbor creierii.

Celălalt îşi recuperase creta, periile şi cârpele şi se pregătea să se apuce din nou de treabă.

— Să n-ai nici o grijă! răspunse. N-aveam de gând s-o fac.

Apoi, pe când *targuí*-ul se îndepărta, îi strigă:

— Şi sper să-ţi găseşti familia!

Era un autobuz hodorogit. Cel mai jegos, mai rablagit şi mai împuţit vehicul de transport public care încercase să gonească vreodată pe o şosea, deşi, ca să spunem adevărul, acela nu încerca nicidecum să gonească, ci se mărginea să înainteze astmatic, cu o viteză maximă de cincizeci de kilometri pe oră pe întinderea cu tufişuri, printre coaste stâncoase şi bolovănişuri nesfârşite.

Cam la fiecare două ore, era nevoit să se oprească din cauza unei pene de cauciuc sau pentru că roţile se înţepeneau în câte-o capcană de nisip, şi atunci şoferul şi taxatorul îi obligau pe călători să coboare cu tot calabalâcul – capre, câini şi coşuri cu găini –, îndemnându-i să împingă sau să se aşeze pe marginea drumului şi să aştepte până schimbă roata.

De asemenea, la fiecare patru ore trebuiau să umple rezervorul de benzină recurgând la procedeul primitiv de a trage combustibilul cu un furtun din canistra legată bine pe acoperiş, iar la suişuri, când coasta era foarte abruptă, bărbaţii erau obligaţi să urce pe jos.

Aşa au călătorit timp de două zile şi două nopţi, înghesuiţi ca nişte curmale într-o pungă de piele de iepure, asudaţi şi sufocaţi de zăduful de nesuportat, incapabili să prezică măcar cât avea să mai dureze acel supliciu, sau dacă aveau să ajungă vreodată să zărească hotarele monotonului deşert.

La fiecare oprire, Gacel simţea impulsul de a părăsi vehiculul slinos şi de a-şi continua drumul pe jos, oricât de lung ar fi fost, dar la fiecare oprire îşi dădea seama că ar fi avut nevoie de luni de zile ca să ajungă în capitală cu propriile lui mijloace, şi fiece zi, fiece oră pe care le pierdea puteau fi hotărâtoare pentru Laila şi fiii săi.

Prin urmare continuă, răbdând un iad de nedescris din cauza spaţiului închis, el, care iubea singurătatea şi libertatea mai presus

de orice, suportând negustorii guralivi, femeile isterice, copiii zgomotoşi şi găinile puturoase, incapabil să se transforme în piatră, cum izbutise să facă pe „pământul pustiu“, să se izoleze de tot ceea ce îl înconjura, să reuşească să-şi facă spiritul să-i părăsească temporar trupul.

Acolo, fiecare hârtop, fiecare hurducătură, fiecare pană de cauciuc şi fiecare râgâială a vreunui vecin îl readuceau la realitate, şi nici măcar în ceasurile târzii ale nopţii nu reuşea să cadă într-un scurt somn care să-i permită să-şi redobândească forţele sau să se întoarcă în minte la ai săi.

În sfârşit, în zorii tulburi ai celei de-a treia zile, când un vânt insistent şi lipicios, ce-ţi sufla în faţă nori de praf cenuşiu şi înăbuşitor, te împiedica să distingi conturul obiectelor mai departe de cincizeci de metri, străbătură un grup de căsuţe de chirpici, o matcă secătuită şi o pieţiucă urât mirositoare şi se opriră chiar în mijlocul a ceea ce fusese un vechi bazar, acum părăsit.

— Capul liniei! strigă taxatorul în timp ce cobora, dezmorţindu-şi mâinile şi picioarele şi privind în jurul lui ca şi cum i-ar fi venit greu să creadă ca încă o dată încheiase cu succes nebuneasca odisee de a coborî până la El-Akab şi de a se întoarce cu viaţă. Lăudat fie Domnul!

Gacel coborî ultimul, privi zidurile dărăpănate ale bazarului, ce ameninţau să-i cadă în cap de cum s-ar fi înteţit vântul, şi se apropie nedumerit de şofer.

— Asta-i capitala? vru să ştie.

— Oh, nu! veni răspunsul, amuzat. Până aici ajungem noi. Dacă am avea pretenţia să intrăm cu hărăbaia asta pe şoseaua naţională, ne-ar băga la balamuc.

— Şi ce trebuie să fac ca să ajung în capitală?

— Poţi lua alt autobuz, dar îţi recomand trenul; e mai rapid.

— Ce e trenul?

Pe celălalt nu păru să-l mire întrebarea, căci acela nu era, bineînţeles, primul beduin pe care-l transportase în cei aproape douăzeci de ani de când se hurduca prin deşert.

— Ar fi mai bine să te duci să-l vezi chiar tu, îi răspunse. Mergi pe strada asta şi, după trei cvartale, o să vezi o clădire maro; acolo e…

— După trei ce?

— Trei cvartale, trei încrucişări de străzi – dădu din mână. În fine, presupun că acolo de unde vii nu există toate astea… Mergi drept înainte până vezi clădirea. Nu mai e alta.

Gacel făcu un gest de încuviinţare, îşi luă puşca, spada şi sacul de piele în care pusese muniţii, ceva de-ale gurii şi tot avutul său şi porni în direcţia indicată, dar taxatorul îi strigă de pe acoperişul autobuzului:

— Hei! Aici nu poţi să umbli înarmat! Dacă te vede cineva, dai de bucluc… Ai permis?

— Ce?

— Permis de portarmă – dădu din mână. N-ai! Mi-am dat seama că n-ai… Ascunde chestia asta sau o să ajungi la puşcărie!

Gacel rămase încremenit în mijlocul bazarului, dezorientat şi neştiind ce să facă, până când, văzându-l pe unul din pasageri care se îndrepta în direcţie opusă cu un geamantan pe umăr, altul în mână şi un sul de covoare sub braţ, îi veni o idee. Alergă spre el.

— Îţi cumpăr covoarele, zise, arătându-i o monedă de aur.

Celălalt nici măcar nu-i răspunse. Luă moneda, ridică braţul, lăsându-l să ia sulul, şi îşi văzu mai departe de drum, grăbind pasul, de teamă că acel *targuí* prost ar putea să se răzgândească.

Dar Gacel nu se răzgândi. Desfăcu covoarele, înfăşură armele în ele, îşi puse sulul sub braţ şi porni spre gară.

Trenul era şi mai jegos, mai incomod şi mai zgomotos decât autobuzul şi, cu toate că avea avantajul că nu-i explodau roţile, prezenta incovenientul că îi umplea de fum şi funingine pe pasageri şi că se oprea cu exasperantă regularitate în toate oraşele, comunele, satele şi micile cătune de pe traseu.

Când îl văzu ivindu-se în gara strălucitoare, urlând şi azvârlind jeturi de aburi ca un monstru mai potrivit cu poveştile negrului Suilem decât cu realitatea, pe Gacel îl cuprinse o senzaţie de panică incontrolabilă, şi trebui să apeleze la tot curajul lui de războinic şi la tot controlul său de *inmouchar* al gloriosului „Popor al Vălului“ ca să se lase târât de masa pasagerilor şi să se urce cu chiu, cu vai într-un vagon cu banchete tari de lemn şi ferestre fără geamuri.

Încercă să se poarte cum văzuse că fac ceilalţi; puse covoarele şi sacul de piele pe locul pentru bagaje şi se aşeză în colţul cel mai îndepărtat, încercând să se convingă că, de fapt, maşina aceea nu

era decât un fel de autobuz mare, care mergea pe nişte şine de oţel, evitând drumurile pline de praf.

Dar când auzi fluierul şi locomotiva se puse în mişcare cu o zdruncinătură bruscă, printre pufnituri, fiare ce se ciocneau între ele şi ţipetele mecanicului, îi săltă inima din piept şi trebui să se ţină cu forţă de banchetă ca să nu se arunce în cap pe peron.

Iar la coborâşuri, cu aproape o sută de kilometri pe oră, cu aerul şi fumul ce pătrundeau în voie pe fereastră, văzând cum treceau vertiginos pe lângă el stâlpi de telegraf, copaci şi case, Gacel credea că moare şi muşca marginea vălului, ca să nu se pornească să strige să fie oprită maşina infernală.

Apoi, pe la jumătatea după-amiezei, apărură în faţa ochilor săi munţii şi crezu că visează, pentru că niciodată nu-şi închipuise că pot exista asemenea coloşi, ce se înălţau ca o barieră impenetrabilă, abrupţi, semeţi şi cu crestele îmbrăcate în alb.

Se întoarse spre o grăsană ce se aşezase în spatele lui şi-şi petrecea cea mai mare parte din timp dând ţâţă la doi prunci identici şi întrebă:

— Ce e aia?

— Zăpadă, răspunse femeia, dându-şi aere de superioritate şi profundă experienţă. Şi pune-ţi ceva pe tine, că în curând o să se facă frig.

Într-adevăr, se făcu un frig cum *targuí*-ul nu mai pomenise vreodată, pentru că un aer îngheţat ce purta uneori fulgi microscopici puse stăpânire încetul cu încetul pe întregul vagon, obligându-i pe bieţii călători să se înfofolească, tremurând, cu tot ce aveau la îndemână.

Când, aproape pe înserat, se opriră într-o minusculă gară de munte şi conductorul anunţă că aveau la dispoziţie zece minute ca să-şi cumpere ceva pentru cină, Gacel nu putu rezista tentaţiei, sări jos şi alergă până la marginea peronului, ca să pipăie zăpada albă cu propriile-i mâini.

Îl uimi consistenţa ei. Mai mult decât răceala, l-a impresionat acea moliciune de nedescris, uşor scârţâitoare, care se topea între degetele sale, care nu era nici ca nisipul, nici ca piatra, diferită de tot ceea ce pipăise până atunci, şi s-a simţit tulburat, iar surpriza a fost atât de mare, încât i-a trebuit un timp ca să-şi dea seama că îi îngheţau picioarele, aproape goale în sandalele uşoare.

Se întoarse foarte încet, gânditor, aproape îngrozit de descoperirea sa, cumpără de la o negustoreasă o pătură groasă, de la alta un blid de cuşcuş cald şi se întoarse la locul său, să mănânce în tăcere, privind noaptea ce cădea, peisajul nins ce dispărea înghiţit de umbre şi peretele de lemn al vagonului, pe care pasageri plictisiţi săpaseră cu briceagul tot soiul de inscripţii ca să-şi omoare timpul. Acolo, în gară, în picioare pe zăpadă, Gacel Sayah descoperise dintr-odată că prezicerea bătrânei Khaltoum părea că avea să se împlinească. Deşertul, iubitul deşert unde se născuse, rămânea în urmă, la poalele acelor munţi înalţi acoperiţi acum de păşuni verzi şi copaci groşi, iar el se îndrepta, orb şi ignorant, spre ţinuturi îndepărtate şi ostile, unde voia să-i înfrunte pe stăpânii lumii doar cu ajutorul unei spade vechi şi a unei biete puşti.

Îl trezi un scârţâit de frâne, o smucitură bruscă şi glasuri de pe lumea cealaltă, glasuri somnoroase, răsfrânte de ecoul a ceea ce părea o imensă peşteră goală.

Scoase capul pe fereastră şi se minună de înălţimea cupolei de fier şi sticlă, ce părea şi mai mare pentru că de-abia o luminau becurile livide şi prăfuitele reclame luminoase.

Pasagerii ce rămăseseră fideli lungii călătorii coborau acum cu geamantanele lor ponosite de carton şi se îndepărtau cu paşi obosiţi, blestemând orarul absurd al acelui tren matusalemic, care ajungea întotdeauna la destinaţie cu mai bine de şase ore de întârziere.

Coborî ultimul, cu covoarele, sacul de piele şi pătura grea, şi îşi îndreptă paşii pe urma celor ce dispăreau în spatele unei porţi mari de sticlă mată, impresionat de măreţia înaltei gări unde zburau cârduri de lilieci şi unde nu se mai auzea decât pufăitul locomotivei, ce părea că respiră adânc, trăgându-şi sufletul după epuizantul efort.

Apoi traversă marea sală de aşteptare, cu marmură murdară şi bănci lungi pe care dormeau familii întregi nedezlipite de tristele lor bagaje, şi, în sfârşit, trecu pragul uşii de ieşire, oprindu-se la capătul monumentalei scări largi, ca să admire întinsa piaţă şi clădirile masive care o înconjurau.

Îl copleşi zidul de ferestre, uşi şi balcoane ce închidea aproape

ermetic piaţa şi clătină din cap cu neîncredere când simţi diversitatea izurilor puturoase, absolut necunoscute lui, ce îl asaltară ca nişte cerşetori înfometaţi care îi aşteptau nerăbdători sosirea.

Nu era miros de sudoare omenească, de excremente sau de animal mort şi putrezit. Nu era nici mirosul de apă stricată în puţuri vechi sau de ţap în călduri. Era mai delicat, se simţea mai puţin, dar era la fel de neplăcut şi de pătrunzător pentru nasul său de om al spaţiilor deschise; era un miros de oameni îngrămădiţi, de mii de mâncăruri gătite unele lângă altele, de tomberoane cu gunoiul risipit pe trotuare de câini famelici şi de cloace care lăsau să iasă putoarea prin gurile de canal, de parcă tot oraşul ar fi fost – şi de fapt era – construit pe o mare adâncă de rahat.

Şi aerul era dens. Calm şi dens în noaptea caldă. Umed, sărat, calm şi dens. Aer cu miros de pucioasă şi plumb; de benzină arsă incomplet; de ulei care s-a prăjit de mii de ori.

Rămase nemişcat, stând pe gânduri dacă să pătrundă în oraşul adormit sau să se întoarcă şi să-şi caute şi el adăpost pe una dintre acele bănci lungi, în aşteptarea zorilor, dar un bărbat cu o uniformă uzată şi un chipiu roşu ieşi din gară, trecu pe lângă el şi, când ajunse pe ultima treaptă, se întoarse să-l privească.

— Ai păţit ceva? vru să ştie; şi în faţa negaţiei mute, schiţă un gest de înţelegere. Am priceput, spuse. E prima dată când vii la oraş… Ai unde să dormi?

— Nu.

— Ştiu un loc aproape de casă… Poate te primesc acolo…

Văzu că celălalt nu se hotărăşte să se clintească şi făcu un gest larg cu mâna, poftindu-l să-l urmeze.

— Hai! zise. Nu te teme… Nu sunt curist şi nici n-am intenţia să te fur.

Îi plăcu chipul acelui bărbat, obosit, marcat de ridurile unei vieţi grele, aproape galben din cauza ceasurilor de muncă de noapte, cu pleoapele înroşite şi o mustaţă căzută, pătată de nicotină.

— Vino, insistă. Ştiu ce simţi când eşti singur într-un oraş ca ăsta. Eu am venit din Berberia acum cincisprezece ani cu mai puţin bagaj decât ai tu şi o bucată de brânză sub braţ – râse, făcând haz de el însuşi. Şi-acum, uite-mă… Am până şi uniformă, un chipiu şi

un fluier…

Gacel ajunse în dreptul lui şi străbătură piaţa, îndreptându-se spre marele bulevard ce începea în partea opusă şi pe care trecea, din când în când, câte-un automobil solitar.

Aproape de centrul pieţei, bărbatul se întoarse şi îl privi cu atenţie.

— Eşti într-adevăr *targuí*? vru să ştie.

— Da.

— Şi e adevărat că nu-ţi arăţi faţa decât familiei şi prietenilor intimi?

— Da.

— Păi, să ştii că aici o să ai necazuri, conchise. Poliţia nu permite să umbli cu chipul acoperit… Le place să ne aibă sub control… Toţi avem un carnet de identitate, cu poză şi amprente digitale.

Făcu o pauză.

— Bănuiesc că n-ai avut niciodată un carnet de identitate… Sau da?

— Ce e un carnet de identitate?

— Vezi?

Îşi reluaseră drumul, şi bărbatul mergea fără grabă, de parcă nu-l prea interesa să ajungă la destinaţie şi îi plăcea acea plimbare nocturnă şi conversaţia.

— Ferice de tine, continuă. Ferice de tine, dacă ai putut trăi fără el tot acest timp. Dar spune-mi, ce naiba cauţi tu la oraş?

— Îl cunoşti pe ministru? întrebă brusc.

— Ministru? Care ministru?

— Ali Madani.

— Nu! veni repede răspunsul. Din fericire pentru mine, nu-l cunosc pe Ali Madani… Şi sper să nu fiu niciodată nevoit să-l cunosc.

— Ştii unde-l pot găsi?

— La minister, presupun.

— Unde e ministerul?

— Coborând pe bulevardul ăsta, tot înainte. Când ajungi la promenada maritimă, la dreapta. E o clădire cenuşie cu copertine albe – zâmbi amuzat. Dar te sfătuiesc să nu te apropii de ea. Se zice că noaptea se aud ţipetele deţinuţilor torturaţi în beciuri. Deşi unii

spun că sunt vaietele sufletelor tuturor celor ucişi acolo jos. În zori, scot cadavrele pe poarta din spate, într-un furgon de marfă.

— De ce îi omoară?

— Politica, răspunse cu un gest plictisit. În oraşul ăsta blestemat totul e politică. Mai ales de când Abdul-el-Kebir e liber. O să iasă cu bucluc! exclamă, apoi arătă cu mâna o străduţă laterală spre care se îndreptă, traversând strada principală. Vino! spuse. Pe-aici.

Dar Gacel tăgădui, şi arătă spre capătul bulevardului:

— Nu, spuse. Mă duc la minister.

— La minister? se miră celălalt. La ora asta? De ce?

— Trebuie să-l văd pe ministru.

— Dar ministrul nu locuieşte acolo. Acolo lucrează. Ziua.

— O să-l aştept.

— Fără să dormi?

Feroviarul vru să spună ceva, dar deodată se uită la Gacel cu atenţie, observă sulul de covoare pe care-l strângea la piept, văzu hotărârea din ochii lui întunecaţi, dincolo de crăpătura dintre turban şi văl, şi brusc se simţi stânjenit, fără să ştie exact din ce cauză.

— E târziu! spuse, cuprins de o nelinişte subită. E foarte târziu şi mâine trebuie să lucrez.

Trecu strada foarte grăbit, cu riscul de a fi călcat de un mare camion de gunoi, şi dispăru în întunecimea străduţei, după ce întoarse capul de mai multe ori ca să verifice dacă *targuí*-ul venea după el.

Acesta nici măcar nu se clinti. Aşteptă să dispară camionul şi putoarea lui şi continuă să meargă singur pe bulevardul lat, slab luminat, cu silueta lui înaltă, veşmintele fluturându-i în vânt, absurd şi anacronic în acel peisaj cu clădiri masive, ferestre întunecate şi porţi încuiate, stăpân absolut al oraşului adormit, pe care părea că vrea să i-l dispute doar un câine vagabond.

Mai târziu trecu o maşină galbenă, şi, pe urmă, o femeie îl chemă încetişor din pragul unei porţi.

Se apropie respectuos şi rămase descumpănit văzându-i decolteul şi fusta crăpată ce lăsa să se vadă un picior, dar ea fu şi mai încurcată când lumina unui felinar îi îngădui să-l vadă bine.

— Ce vrei? întrebă cu oarece timiditate.

— Nu, nimic – se scuză prostituata. Te-am confundat cu un

prieten. Noapte bună!

— Noapte bună!

Îşi văzu mai departe de drum şi, două străzi mai jos, îi atrase atenţia un zgomot surd ce devenea tot mai intens pe măsură ce înainta, un zgomot monoton şi constant pe care nu reuşea să-l recunoască, dar îi amintea de zgomotul unei pietre uriaşe lovite ritmic de o suprafaţă de pământ bătătorit.

Traversă o amplă promenadă cu care părea că se sfârşeşte oraşul şi când trecu de linia felinarelor înalte ce se înălţau chiar la marginea nisipului, putu vedea la lumina lor plaja lată, la capătul căreia se spărgeau cu furie valuri enorme, ce puneau nopţii albe panaşuri de spumă.

Se opri stupefiat. Din negură se ivea dintr-odată o masă de apă cum nu-şi putuse imagina vreodată că ar putea exista pe lumea asta, se încreţea pe culme, se înălţa tot mai mult şi se prăbuşea asupra pământului, stârnind acel zgomot surd, apoi se retrăgea cu un murmur, ca să-şi reia atacul cu forţe reînnoite.

Marea!

Înţelese că acolo se afla teribila mare de care vorbea atât de mult Suilem şi pe care o pomeneau cu respect cei mai norocoşi călători ce petrecuseră câte o noapte în *jaima* sa; şi când un val lung, mai îndrăzneţ, înaintă impetuos pe nisip gata să-i ude sandalele şi să lingă poalele veşmântului, spaima ce puse stăpânire pe sufletul său fu atât de mare, că nu izbuti nici măcar să facă un pas înapoi şi să o ia la fugă.

Marea din care se născuseră cândva strămoşii săi, „garamanţii“; marea ce scălda coastele senegaleze şi unde îşi găsea moartea marele râu ce hotărnicea deşertul la sud; marea unde se sfârşeau nisipurile şi întregul universul cunoscut, dincolo de care doar francezii mai locuiau.

Marea pe care nu visase niciodată s-o cunoască, la fel de îndepărtată pentru el ca steaua cea mai îndepărtată din ultima galaxie, graniţă de netrecut pe care însuşi Creatorul le-o pusese „Fiilor Vântului“, eterni nomazi ai tuturor pământurilor şi ai tuturor nisipurilor.

Ajunsese la capătul drumului său şi o ştia. Acea mare era hotarul universului, şi mugetul ei mânios – glasul lui Alah, care îl avertiza că depăşise limita forţelor sale şi a ceea ce El le îngăduia

imohag-ilor din deşert şi că se apropia clipa când va trebui să dea socoteală pentru neobrăzarea lui fără margini.

„O să mori departe de meleagurile tale“, prezisese bătrâna Khaltoum, şi nu reuşea să-şi închipuie nimic mai străin de meleagurile lui decât acea barieră urlătoare de spumă albă ce se înălţa furioasă în faţa ochilor săi, dincolo de care nu izbutea să distingă decât adâncul nopţii

Se aşeză pe nisipul uscat, departe de bătaia valurilor, şi rămase acolo, complet liniştit, rememorându-şi viaţa şi gândindu-se la soţia lui, la copii şi la paradisul său pierdut, lăsând ceasurile să-şi urmeze drumul, în aşteptarea primei lumini a zorilor, o lumină albastru-verzuie şi imprecisă ce începu să se întindă pe cer, îngăduindu-i să admire imensitatea întinderii de apă ce se deschidea în faţa lui.

Dacă-şi închipuise că zăpada, oraşul şi valurile epuizaseră definitiv capacitatea lui de a se mira, spectacolul pe care răsăritul îl oferi ochilor săi corectă din nou acestă greşeală, căci cenuşiul plumburiu şi metalic al unei mări vălurite şi ameninţătoare avu darul să-l hipnotizeze, cufundându-l într-o transă în timpul căreia rămase nemişcat şi absorbit, ca o statuie fără viaţă.

Apoi, prima rază de soare descompuse cenuşiul într-un albastru luminos şi un verde opac, încât albul spumei părea mai intens, contrastând cu negrul ameninţător al unor nori prevestitori de furtună ce se apropiau dinspre apus, şi urmă o explozie de forme şi lumini cum nu şi-ar fi putut imagina vreodată; şi ar fi rămas pironit locului acolo ceasuri întregi, dacă un zgomot mare de maşini, în spatele său, nu l-ar fi smuls din meditaţie.

Oraşul se trezea.

Ceea ce noaptea fuseseră doar ziduri înalte cu ferestre închise şi imprecise pete întunecoase de vegetaţie, la lumina zilei se transformase într-o risipă de culori, unde roşul violent al autobuzelor contrasta cu albul faţadelor, galbenul taxiurilor, verdele copacilor frunzoşi şi amestecul anarhic al afişelor ţipătoare ce acopereau zidurile cu miile.

Şi lumea.

S-ar fi zis că toţi locuitorii pământului îşi dăduseră întâlnire în dimineaţa aceea pe larga promenadă maritimă, intrând şi ieşind din clădiri, ciocnindu-se şi ferindu-se unii de alţii, ducându-se şi

întorcându-se, într-un soi de dans absurd în care, dintr-odată, toţi înţepeneau la marginea unui trotuar, ca să se arunce apoi pe neaşteptate, la unison, pe caldarâmul larg, unde autobuzele, taxiurile şi sute de vehicule de diferite forme se opriseră brusc, de parcă le-ar fi frânat o puternică mână invizibilă.

După ce privi spectacolul un timp, Gacel ajunse la concluzia că mâna aceea aparţinea unui bărbat grăsuliu şi predispus la apoplexie, care se agita încontinuu, ridicându-şi şi coborându-şi braţele, de parcă puseseră stăpânire pe el tâmpenia şi nebunia, suflând într-un fluier lung cu atâta insistenţă şi furie, încât trecătorii se opreau ca şi cum sunetul acela ar fi coborât chiar din gura Celui de Sus.

Era important bărbatul acela, nu încăpea îndoială, în ciuda feţei sale roşii şi a petelor de transpiraţie de pe uniformă, căci până şi cele mai grele camioane se opreau când ridica mâna şi doar când le dădea el voie îndrăzneau să-şi continue drumul.

Şi chiar în spatele lui, înaltă, masivă şi încărcată, apărată de un grilaj gros şi o mică grădină cu copaci păliţi, se înălţa clădirea cenuşie cu copertine albe de care-i vorbise feroviarul.

Acolo locuia sau, cel puţin, acolo lucra ministrul de Interne, Ali Madani, omul care îi răpise nevasta şi copiii.

Luă o hotărâre, îşi adună lucrurile, traversă strada cu pas sigur şi se apropie de grăsanul apoplectic, care-l privi evident mirat, dar fără să înceteze să-şi agite braţele şi să sufle în fluier.

Se opri în faţa lui:

— Ministrul Madani locuieşte acolo? întrebă cu voce gravă şi profundă, care-l impresionă pe poliţist la fel sau poate chiar mai mult decât înfăţişarea lui ciudată, veşmintele şi chipul acoperit de văl până la ochi.

— Ce-ai zis?

— Dacă ministrul Madani locuieşte sau lucrează acolo…

— Da. Acolo are biroul; peste cinci minute, la opt fix, o să sosească. Şi-acum, circulă!

Gacel încuviinţă în tăcere, traversă din nou strada, urmărit de poliţaiul derutat, ce-şi pierduse pentru moment ritmul activităţii, şi se opri să aştepte la marginea plajei.

Exact după cinci minute se auzi urletul unei sirene, îşi făcură apariţia doi motociclişti urmaţi de un automobil negru, lung şi

greoi, şi toată circulaţia de pe bulevard se întrerupse pe loc, pentru ca întregul convoi să intre maiestuos în mica grădină a clădirii cenuşii.

De departe, Gacel putu zări silueta înaltă unui bărbat elegant şi semeţ, care coborî din maşină însoţit de plecăciunile ceremonioase ale portarilor şi funcţionarilor şi urcă fără grabă cele cinci trepte de marmură ale impunătoarei intrări, unde, de o parte şi de alta, făceau de gardă doi soldaţi înarmaţi cu pistoale-mitralieră.

Când Madani dispăru, Gacel traversă iarăşi strada, spre evidenta iritare a poliţistului, care nu încetase să-l observe cu coada ochiului:

— Ăsta a fost ministrul? îl întrebă.

— Da. El era… Şi ţi-am spus să te cari! Lasă-mă în pace!

— Nu! tonul *targuí*-ului era tăios, hotărât şi ameninţător. Vreau să-i spui din partea mea că dacă poimâine nu mi-a eliberat familia, chiar aici, pe locul unde te afli acum, o să-l omor pe preşedinte.

Grăsanul îl privi complet uluit. Reacţionă cu întârziere şi, în cele din urmă, bolborosi prosteşte:

— Ce-ai spus? Că o să-l omori pe preşedinte?

— Exact, spuse şi arătă cu degetul spre interiorul clădirii. Spune-i aşa! Eu, Gacel Sayah, care l-am eliberat pe Abdul-el-Kebir şi am ucis optsprezece soldaţi, o să-l omor pe preşedinte dacă nu-mi dă înapoi familia. Să ţii minte! Poimâine!

Se răsuci pe călcâie şi îşi deschise drum printre autobuzele şi camioanele care se opriseră şi claxonau insistent, pentru că omul însărcinat să dirijeze circulaţia părea că se transformase într-o statuie de sare ce privea cu ochi de vită moartă locul pe unde beduinul cel înalt dispăruse, înghiţit de mulţime.

În următoarele zece minute, poliţistul se strădui să-şi recupereze controlul nervilor şi să pună ordine cu chiu, cu vai în fluxul circulaţiei, încercând să se convingă pe sine că nimic din ceea ce se întâmplase nu avea sens şi că era vorba de o glumă de prost gust-sau de o halucinaţie datorată muncii excesive.

Dar în siguranţa cu care vorbise acel nebun era ceva ce continua să-l neliniştească, aşa cum îl neliniştea şi faptul că pomenise de Abdul-el-Kebir şi de eliberarea sa, acum, când toată lumea ştia că preşedintele reuşise să scape şi se afla la Paris, de unde lansa partizanilor săi apeluri constante de a se reorganiza.

După o jumătate de oră, incapabil să-şi mai concentreze atenţia asupra muncii sale şi conştient că era pe punctul să provoace un colaps de circulaţie sau un accident grav, îşi părăsi postul, traversă bulevardul şi mica grădină a ministerului şi intră, aproape tremurând, în vastul hol cu coloane înalte de marmură albă.

— Vreau să vorbesc cu şeful serviciului de pază, îi spuse primului uşier ce-i ieşi în cale.

După cincisprezece minute, însuşi ministrul Ali Madani îl studia atent, cu chipul îngrijorat şi sprâncenele încruntate într-un mod comic, din spatele unui superb şi aproape diafan birou de acaju lăcuit.

— Înalt, slab şi cu faţa acoperită de un văl? repetă, vrând să se convingă că celălalt nu greşea. Eşti sigur?

— Complet sigur, Excelenţă… Un *targuí* autentic, din ăia care se mai văd doar în cărţile poştale ilustrate. Până acum câţiva ani mai mişunau încă prin *casbah* şi bazar, dar de când li s-a interzis să poarte vălul n-am mai văzut nici unul…

— El e, fără nici o îndoială, recunoscu ministrul, care aprinsese o lungă ţigaretă turcească cu imamea şi părea absorbit de propriile-i gânduri. Repetaţi-mi cât mai exact posibil ceea ce v-a spus, adăugă după un timp.

— Că dacă poimâine familia lui nu este pusă în libertate şi lăsată aici, la colţ, o să-l omoare pe preşedinte…

— E nebun…

— Aşa mi-am zis şi eu, Excelenţă… Dar, uneori, nebunii ăştia sunt periculoşi…

Ali Madani se întoarse spre colonelul Turki, ce îndeplinea funcţia de director general al Securităţii statului şi pe care îl putea considera autentica sa mână dreaptă, şi schimbară o privire plină de profundă nedumerire.

— La ce familie se referă? întrebă. Din câte ştiu, nici nu ne-am atins de familia lui.

— Poate nu-i vorba de acelaşi individ…

— Haide, Turki! Nu sunt mulţi tuaregi pe lumea asta care pot şti povestea cu Abdul-el-Kebir şi moartea soldaţilor acelora. Trebuie să fie el.

Se întoarse spre poliţist şi făcu un gest cu mâna, cerându-i să se retragă.

— Puteţi pleca, spuse. Dar să nu vorbiţi cu nimeni despre asta.

— Nici o grijă, Excelenţă! răspunse energic. În probleme de serviciu sunt un mormânt.

— Cu atât mai bine, veni răspunsul sec. Dacă vă ţineţi de cuvânt, o să vă propun pentru avansare. Dacă nu, o să mă ocup personal de dumneavoastră. E clar?

— Bineînţeles, Excelenţă. Bineînţeles.

După ce ieşi din birou, ministrul Madani se ridică în picioare, se apropie de fereastra mare, trase perdeaua şi rămase multă vreme privind marea peste care se forma, în depărtare, un nor negru, provocând un splendid efect de lumini şi umbre.

— Deci a ajuns până aici, spuse cu glas tare, ca să-l audă celălalt, dar vorbind de fapt cu el însuşi. Blestematul ăsta de *targuí* nu se mulţumeşte cu milioanele de probleme pe care ni le-a făcut; are curajul să apară chiar aici, în faţa porţii noastre, şi să ne sfideze… E nemaipomenit! Ridicol şi nemaipomenit!

— Mi-ar plăcea să-l cunosc…

— Pe toţi dracii! Şi mie, exclamă cu convingere. Un tip cu coaie ca el nu se întâlneşte la tot pasul – strivi ţigara de geam. Dar ce dracu caută? întrebă dintr-odată, prost dispus. Ce poveste e asta cu familia lui?

— N-am nici cea mai vagă idee, Excelenţă.

— Ia legătura cu El-Akab, ordonă. Vezi ce s-a întâmplat cu familia nebunului ăstuia. Căcat! spuse printre dinţi, în timp ce arunca mucul afară şi privea cum cade chiar pe maşina lui, parcată într-un capăt al grădinii. De parcă n-aş avea destule pe cap cu Abdul – îl privi în ochi. Ce dracu' fac oamenii tăi la Paris?

— Nu pot face nimic, Excelenţă, se scuză colonelul. Francezii îl ţin sub protecţie. Nici măcar n-am putut afla unde se află ascuns.

Ministrul se apropie din nou de biroul său şi apucă un teanc de hârtii, arătându-i-le acuzator.

— Uită-te la astea! zise. Rapoarte despre generali care dezertează, oameni care trec graniţa ca să se alăture lui Abdul, întruniri secrete în garnizoanele din interior! Mai lipseşte un *targuí* nebun care încearcă să-l omoare pe preşedinte… Caută-l! ordonă. Ai descrierea lui: un tip înalt, îmbrăcat ca o fantomă, cu un văl care îi acoperă faţa şi nu lasă să i se vadă decât ochii. Nu cred că sunt mulţi ca el în oraş.

Găsi ceea ce căuta sub înfăţişarea unui vechi templu *rumi*, una dintre acele biserici ciudate pe care francezii le împrăştiaseră pe tot teritoriul naţional, cu toate că ştiau că niciodată nu vor reuşi să convertească la creştinism nici măcar un musulman.

Înălţată pe un loc ce urma să devină un cartier elegant al capitalei, o zonă de mare lux chiar lângă plajă şi faleză, fusese printre primele care suferiseră efectele revoluţiei şi, cuprinsă de flăcări în miezul unei nopţi întunecate, arsese până în zori fără ca vecinii sau pompierii să îndrăznească să stingă focul, ştiind că în întunecimea pădurilor din apropiere se ascundeau franctirorii naţionalişti hotărâţi să doboare, la lumina focului, pe oricine ar fi comis imprudenţa de a se apropia.

Aşa că se transformase, cu timpul, într-un schelet înnegrit şi prăfuit, adăpost pentru şobolani şi şopârle, pe care chiar şi vagabonzii îl ocoleau superstiţioşi de când unul dintre ei murise, într-un mod foarte misterios, în noaptea când, din întâmplare, se împlineau zece ani de la distrugerea sa.

Marea navă centrală nu mai avea acoperiş şi vântul umed ce venea dinspre mare făcea ca locul să fie neplăcut, dar în fund, în spatele a ceea ce trebuie să fi fost, la vremea lui, altarul central, se deschidea o uşă ce dădea spre nişte mici încăperi adăpostite, dintre care două mai aveau, aproape intacte, majoritatea geamurilor la ferestre.

Era un loc solitar şi liniştit, exact ceea ce îi trebuia lui Gacel după cele mai agitate zile din existenţa lui, tulburat cum se simţea după ce străbătuse oraşul buimăcit de mulţime, circulaţie şi scandalul de nesuportat al unei lumi a cărei principală grijă părea să fie acea de a încerca să spargă timpanele celor ce, asemenea *targuí*-ului, erau obişnuiţi dintotdeauna cu pacea şi tăcerea.

Sfârşit, întinse pătura într-un colţ şi adormi îmbrăţişându-şi armele, asaltat de coşmaruri monstruoase în care trenuri, autobuze şi mulţimi zgomotoase păreau că vor să se năpustească în continuu asupra lui, zdrobindu-l şi transformându-l într-o masă informă şi sanguinolentă.

Se trezi în zori, tremurând de frig, dar transpirând abundent din cauza viselor sale, şi în primul moment avu senzaţia că n-are aer şi că o mână uriaşă încearcă să-l sufoce, fiindcă, pentru prima dată în lunga sa viaţă, dormise sub un acoperiş de ciment şi între patru pereţi.

Ieşi în prag. La o sută de metri distanţă, marea era albastră şi liniştită, foarte diferită de monstrul înspumat şi înfuriat din ziua anterioară, şi un soare strălucitor şi puternic o împodobea cu reflexe argintii.

Cu o încetineală aproape ceremonioasă, deschise pachetul cu ce cumpărase în prăvăliile din *casbah* şi întinse totul pe pătură. Fixă o oglinjoară în balamaua ferestrei şi se bărbieri pe uscat, cum făcea de când îşi aducea aminte, cu ajutorul hangerului său foarte ascuţit; apoi luă o foarfecă şi îşi tunse părul negru, creţ şi sârmos atât de scurt, că aproape nu se mai recunoscu după ce se privi din nou în oglindă îndelung. La sfârşit, se duse la mare şi se spălă conştiincios cu un săpun parfumat, surprins de gustul amar al apei, de sarea ce rămânea pe pielea lui şi de puţina spumă pe care o făcea când se spăla.

Întorcându-se în adăpostul său, îşi puse nişte pantaloni albaştri strâmţi şi o cămaşă albă, simţindu-se ridicol.

Privi cu tristeţe spre *gandurah*, spre turbanul şi vălul său şi fu pe punctul de a şi le pune din nou, dar înţelese că nu trebuia s-o facă, pentru că era pe deplin convins că până şi în *casbah* atrăsese atenţia cu veşmintele lui.

Îl ameninţase pe cel mai puternic om al ţării şi, la ora aceea, poliţia şi armata căutau probabil un *targuí* acoperit cu un *litham* ce lăsa să i se vadă doar ochii. Trebuia să se folosească deci de avantajul că nimeni nu cunoştea nici măcar pe departe adevărata sa înfăţişare şi era convins că aşa, cu noul lui aspect, nici măcar Laila n-ar fi fost în stare să-l recunoască.

Îl dezgusta ideea că nişte străini ar putea să-i vadă chipul şi se simţea ruşinat ca şi cum ar fi trebuit să iasă gol pe stradă şi să se

plimbe aşa prin mulţime, pentru că într-o zi, cu mulţi ani în urmă, când încetase să mai fie copil, maică-sa îi dăruise prima sa *gandurah*, şi mai târziu, când devenise bărbat şi războinic, *litham*-ul îl făcuse să simtă că merită întru totul respectul celorlalţi. Fără acele veşminte se simţea ca în copilărie, că în vremurile când putea să-şi arate părţile ruşinoase, fără ca nimeni să se scandalizeze din cauza asta.

Se plimbă prin încăpere şi apoi trecu în vasta navă descoperită, încercând să se obişnuiască cu hainele lui noi făcând lungi plimbări, dar pantalonii îl strângeau şi îl împiedicau să stea pe vine şi să rămână aşa ceasuri întregi într-o poziţie în care se simţea comod, iar cămaşa îl rodea, incomodându-l şi provocându-i o mâncărime despre care nu ştia dacă se datorează pânzei sau sării de mare.

În sfârşit, se dezbrăcă din nou şi se înveli în pătură, lăsând să treacă astfel restul zilei, ghemuit şi cufundat în gândurile sale, fără să mănânce şi să bea.

Închise ochii când întunericul puse stăpânire pe încăpere şi îi redeschise odată cu primii zori. Se îmbrăcă, învingându-şi sila fată de noile lui haine, şi, când oraşul începu să se trezească, se afla în faţa clădirii cenuşii a ministerului.

Nimeni nu acordă atenţie aspectului său şi nimeni nu-l privi ca pe cineva care umblă gol pe stradă, dar în curând observă prezenţa poliţiştilor înarmaţi cu pistoale-mitralieră, ce păreau că ocupă posturi strategice, în vreme ce grăsanul cu uniforma transpirată era tot la postul lui, agitând braţele, dar se vedea că era mai nervos decât de obicei şi că arunca priviri furişe în jurul său.

„Mă caută, îşi spuse. Dar n-o să mă recunoască niciodată cu hainele astea…“

Mai târziu, la opt fix, cu o precizie de cronometru, cortegiul ministrului îşi făcu apariţia la capătul bulevardului şi Gacel observă cum Ali Madani urca repede scara monumentală, ca să intre imediat în clădire, fără să se mai oprească să salute pe nimeni de data aceasta.

Se aşeză pe una din băncile de pe bulevard, ca unul dintre mulţii pierde-vară ce mişunau prin oraş, cu convingerea că dintr-o clipă în alta vor apărea Laila şi fiii săi, ieşind chiar pe poarta aceea, dar, în cel mai adânc colţişor al sufletului său, cu toate că încerca

în toate felurile s-o facă să tacă, o voce odioasă îi striga că îşi pierde timpul.

La amiază, Madani ieşi din nou, însoţit de zgomotul motocicliştilor săi, şi nu se mai întoarse, iar pe înserat, când nu mai avu nici o îndoială că nu aveau intenţia să-i înapoieze familia, Gacel se ridică de pe bancă şi se îndepărtă, fără ţintă, conştient că, oricât ar fi încercat, acolo, în zăpăceala marelui oraş, nu avea nici o posibilitate să-şi găsească fiinţele iubite.

Ameninţarea la adresa preşedintelui nu servise la nimic şi se întreba – fără să afle răspunsul – de ce mai aveau nevoie să-i reţină pe ai săi, dacă Abdul-el-Kebir era liber. Nu putea fi vorba decât de o răzbunare stupidă şi laşă, pentru că cei ce făcuseră asta nu puteau încerca nici o plăcere făcând rău unor fiinţe lipsite de apărare, care nu aveau nici o vină.

— Poate nu m-au crezut, cugetă. Poate îşi închipuie că un *targuí* ignorant nu se va putea apropia niciodată de preşedinte.

Şi poate că aveau dreptate, pentru că în timpul acelor zile Gacel îşi dăduse seama de micimea lui în comparaţie cu universul complex al unei capitale unde cunoştinţele, experienţa sau hotărârea sa nu-i slujeau la nimic.

O pădure de clădiri scăldate de o imensă mare sărată, unde în multe colţuri se înălţau fântâni din care într-o zi ţâşnea mai multă apă dulce decât consuma un beduin într-o viaţă întreagă, ridicată pe un pământ pietros ce servea drept cuib pentru mii de şobolani, se transforma, în mod logic, într-un loc unde cel mai şiret, curajos, nobil şi inteligent *imohag* din binecuvântatul neam Kel-Talgimus se simţea la fel de neputincios în faţa luptei ca şi cel mai umil dintre sclavii *akli*.

— Aţi putea să-mi spuneţi cum pot ajunge la Palatul preşedintelui?

A trebuit să întrebe asta de cinci ori şi să asculte apoi cu maximă atenţie tot atâtea răspunsuri, pentru că labirintul de străduţe, toate semănând între ele, i se părea indescifrabil, dar, tot insistând, ajunse, aproape către miezul nopţii, în faţa imensului parc delimitat de un grilaj înalt ce înconjura, pe cele patru laturi, cea mai luxoasă clădire pe care o văzuse în viaţa lui.

O gardă de onoare cu dolmane roşii şi chipiuri arătoase cu panaş defila ascultând în mod automat comenzile şi când, în cele

din urmă, se retrase, lăsă în urma ei, la colţuri, santinele semeţe, ce păreau mai degrabă statui decât fiinţe din carne şi oase.

Cercetă pe îndelete uriaşul parc şi privirea îi căzu pe un grup compact de palmieri eleganţi, ce se înălţau, dominând totul în jur, la mai puţin de două sute de metri de intrarea principală.

Deseori, acolo, în de-acum îndepărtatul său deşert, Gacel stătuse căţărat zile întregi în coroana unui palmier ca aceia, dormind legat de tulpinile groase ale frunzelor, când pândea câte o turmă de antilope, al căror miros foarte fin le anunţa întotdeauna, în orice împrejurare, prezenţa omului.

Străbătu cu privirea distanţa dintre grilaj şi grupul de palmieri şi calculă că, dacă în timpul nopţii ar fi izbutit să se urce într-unul din ei fără să fie văzut, avea multe posibilităţi să-l împuşte pe preşedinte în momentul când ar fi intrat sau ar fi ieşit din palat.

Era doar o chestiune de răbdare, şi răbdarea era ceva ce îi prisosea întotdeauna unui tuareg.

De cum sună telefonul ştiu cine este, căci aceea era o linie directă pe care o folosea doar preşedintele.

— Da, domnule.

— Ali, generalul Al Humaid – glasul se străduia să fie calm, dar se vedea clar că era tulburat. M-a sunat chiar acum ca să mă roage „respectuos“ să convoc alegeri în cel mai scurt timp, pentru a evita vărsarea de sânge.

— Al Humaid!

— Ali Madani îşi dădu seama că şi vocea sa se tulbură şi că, asemenea celuilalt, încerca, fără succes, să afişeze un calm pe care nu-l simţea.

— Dar Al Humaid vă datorează totul… Era un comandant obscur, care niciodată…

— Ştiu, Ali, ştiu – îl întrerupse glasul nerăbdător. Dar acum este aici, e guvernator militar într-o garnizoană-cheie, cu cele mai puternice unităţi de tancuri la ordinele lui…

— Destituiţi-l!

— Asta ar precipita evenimentele… Dacă el se răzvrăteşte, toată provincia îl urmează. Şi o provincie răsculată este exact ce le trebuie francezilor ca să se grăbească să recunoască un „guvern provizoriu“. Kabilii ăia din zona muntoasă n-au fost niciodată de partea noastră, Ali. Tu o ştii mai bine ca mine.

— Dar nu puteţi accepta să vă impună punctul lui de vedere! observă. Ţara nu e pregătită pentru alegeri…

— Ştiu – veni răspunsul. De-asta ţi-am dat telefon… Ce-i cu Abdul?

— Cred că l-am găsit… E ţinut într-un mic *chateau* din pădurea Saint-Germain, în zona Maison-Laffitte…

— Cunosc locul. O dată am stat trei zile ascunşi în pădurea aia

ca să pregătim un atentat. Care e planul tău?

— Colonelul Turki a plecat aseară la Paris, via Geneva. La ora asta, ia legătura probabil cu oamenii săi. Aştept un telefon de la el dintr-un moment într-altul.

— Să acţioneze cât mai repede posibil.

— Nu vreau s-o facă până nu e absolut sigur de rezultat – veni răspunsul. Dacă eşuăm, francezii n-or să ne mai dea o a doua ocazie.

— De acord… Ţine-mă la curent.

Închise. Ministrul de Interne Ali Madani făcu la fel şi rămase nemişcat în fotoliu un timp îndelungat, cufundat în gânduri, meditând la ceea ce se putea întâmpla în cazul când colonelului Turki nu i-ar fi reuşit lovitura şi Abdul-el-Kebir ar fi continuat să agite naţiunea. Generalul Al Humaid era primul, dar, fiindcă îl cunoştea bine, se îndoia că ar fi avut curajul să ia iniţiativa şi să se adreseze preşedintelui fără să aibă convingerea că i se vor alătura imediat mai multe garnizoane. Trecând în revistă diferite nume, calcula că cel puţin şapte provincii, ceea ce însemna a treia parte din forţele armate ale ţării, aveau să treacă de partea lui Abdul-el-Kebir din primul moment. De aici până la războiul civil declarat nu mai era decât un pas, mai ales dacă francezii voiau să izbucnească acest război civil. Încă nu le iertaseră umilirea din urmă douăzeci de ani şi tot mai visau să pună mâna din nou pe nişte bogăţii pe care le consideraseră ale lor timp de un secol.

Aprinse una din frumoasele lui ţigări turceşti cu eleganta ei imamea, se ridică în picioare şi se apropie de fereastră, de unde admiră marea liniştită, plaja pustie în acea perioadă a anului şi larga promenadă maritimă, întrebându-se dacă sosise momentul să părăsească definitiv acel birou care îi plăcea atât de mult.

Străbătuse un drum lung ca să ajungă până acolo, un drum ce implicase întemniţarea unui om pe care, în fond, îl admira şi supunerea totală în faţa altuia pe care, tot în fond, îl dispreţuia. Un drum greu, într-adevăr, dar al cărui rod fusese că cea mai mare putere din ţară se concentrase, cu timpul, în mâinile sale, şi nimeni – cu excepţia, poate, a acelui *targuí* blestemat – nu putuse face un pas fără aprobarea lui.

Dar acum simţea că această putere începea să se clatine şi că i se scurgea printre degete, ca lutul uscat de soare ce se fărâmiţează

şi se face pulbere, şi cu cât strângea pumnul, dorind s-o reţină, cu atât mai repede se risipea.

Refuza să accepte că statul monolitic pe care îl construiseră cu atâta sudoare şi atâta sânge străin se dovedea până la urmă atât de fragil, încât simplul ecou al unui nume, Abdul-el-Kebir, era de-ajuns ca să se crape până la temelie, dar evenimentele se încăpăţânau să-i demonstreze că era adevărat şi că poate sosise ceasul să înfrunte adevărul şi să accepte înfrângerea.

Se întoarse la birou, ridică receptorul şi formă numărul de acasă, aşteptând ca servitorul s-o anunţe pe soţia sa, iar când aceasta veni la telefon, vocea lui sună ciudat de răguşită, aproape ruşinată:

— Fă-ţi bagajele, iubito, îi ceru. Aş vrea să pleci pentru câteva zile la Tunis cu copiii… O să te anunţ eu când să te întorci.

— Chiar aşa de rău stau lucrurile?

— Încă nu ştiu, recunoscu. Totul depinde de ce-o să facă Turki la Paris.

Puse receptorul în furcă şi rămase pe gânduri vreme îndelungată, cu privirea pironită pe marele portret al preşedintelui, ce domina peretele din fund. Dacă Turki eşua sau hotăra să treacă de partea adversarului, se putea considera că totul e pierdut.

Întotdeauna crezuse orbeşte în eficienţa şi fidelitatea sa, dar acum era stăpânit de îndoiala că acea credinţă în colonel era pe deplin justificată.

Îşi petrecu cea mai mare parte a zilei străbătând de mai multe ori drumul între Palatul prezidenţial şi *casbah*, pentru că reuşise să se familiarizeze cu aceasta din urmă şi se simţea în stare să se ducă şi să se întoarcă de acolo până la adăpostul său fără să se rătăcească, dar nu reuşea să se orienteze pe străzile oraşului modern, drepte şi identice, străzi ce se deosebeau doar prin magazine sau prin nişte înscrisuri pe care nu se simţea capabil să le înţeleagă.

Mai târziu, cumpără dintr-o piaţă o cantitate mare de curmale, smochine şi migdale, căci nu ştia cât timp va trebui să stea ascuns în vârful palmierului, şi găsi şi o ploscă mare, pe care o umplu până la gură la fântâna cea mai apropiată. Apoi se întoarse la biserica în ruine, verifică încă o dată starea armelor şi aşteptă răbdător, sprijinit de perete, încercând să nu se gândească decât la drumul pe care îl avea de făcut ca să ajungă la Palat.

Nu era nici ţipenie în acea *casbah* cufundată în noapte când o străbătu în tăcere, speriind pisicile, şi un orologiu înşiră lent trei bătăi sonore, când ajunse la prima stradă asfaltată. Ridică privirea spre cadranul luminos, care îl observă ca un ochi mare de ciclop, şi negura nopţii nu-i permise nici măcar să distingă conturul turnului, încât cadranul i se păru o imensă lună plină abia plutind deasupra zării.

Bulevardele păreau solitare fără prezenţa autobuzelor noctambule şi a camioanelor de gunoi, şi l-a neliniştit calmul anormal, deşi ora era înaintată.

Acest calm fu sfâşiat brusc de apariţia unei maşini negre de poliţie, ce trecu la distanţă, cu o lumină intermitentă învârtindu-se deasupra ei, şi în depărtare, socoti că pe lângă plajă, urlă o sirenă.

Grăbi pasul, tot mai neliniştit, dar trebui să se lipească de

stâlpul unei porţi când o altă maşină neagră se ivi la vreo două sute de metri, se opri la marginea trotuarului şi farurile se stinseră.

Aşteptă răbdător, dar s-ar fi zis că cei din maşină aleseseră acel punct, strategica încrucişare a două străzi, ca să facă de gardă, poate toată noaptea, şi, după ce cugetă câteva minute, hotărî să se strecoare pe la cel mai apropiat colţ de stradă, încercând să ocolească obstacolul şi să iasă mai târziu în spatele poliţiştilor.

Curând însă îşi dădu seama că se simţea pierdut după ce fusese obligat să se abată din drumul pe care îl memorase cu atâta efort. I se părea că toate străzile erau identice şi că, în penumbra tristelor felinare, semănau unele cu altele; nu descoperi nici cea mai mică urmă a minusculelor amănunte pe care şi le luase ca puncte de reper în timpul zilei.

Începu să se neliniştească, pentru că pe măsură ce înainta se simţea tot mai pierdut, şi acolo nu erau vântul în faţa căruia să se aşeze, nici stelele ce-ar fi putut să-i arate drumul.

O maşină a poliţiei trecu, asurzind noaptea cu sirena ei, şi se aruncă sub o bancă, pentru ca apoi să se aşeze pe ea şi să se concentreze, într-o zadarnică încercare de a-şi pune ordine în gânduri şi de a reuşi să-şi dea seama în ce parte a giganticului, puturosului şi monstruosului oraş se afla Palatul prezidenţial şi în ce parte se aflau *casbah* şi locurile ce îi păreau oarecum familiare.

În cele din urmă, înţelese că pierduse partida şi că era mai prudent să facă imediat cale întoarsă şi să încerce din nou a doua zi.

Se întoarse pe unde venise, dar problema era la fel de complicată atât la dus, cât şi la întors şi rătăci multă vreme, până ce ajunse la urechile lui vuietul mării, dădu de largul bulevard şi se trezi, în sfârşit, în faţa cunoscutului Minister de Interne.

Respiră uşurat. De aici ştia să ajungă la ascunzătoarea lui, dar pe când grăbea pasul şi era pe punctul de a intra pe întortocheata străduţă ce urca spre cartierul indigen, farurile unei maşini parcate lângă trotuar se aprinseră, orbindu-l, şi o voce autoritară strigă:

— Hei, tu! Vino-ncoa’!

Primul lui impuls fu s-o ia la fugă în susul străzii, dar se stăpâni şi se apropie de geamul din faţă, căutând să scape de fasciculul de lumină ce-i rănea ochii.

Trei bărbaţi în uniformă îl studiară severi din interiorul maşinii.

— Ce cauţi pe stradă la ora asta? întrebă cel care-l strigase şi care stătea lângă şofer. Nu ştii că s-a declarat starea excepţională?

— Starea cum? repetă prosteşte.

— Starea excepţională, idiotule. S-a spus la radio şi la televiziune. De unde dracu' vii?

Gacel arătă vag în spatele lui.

— Din port…

— Şi unde te duci?

Făcu un semn cu bărbia spre străduţă.

— Acasă…

— În regulă… Ia, dă-mi buletinul.

— N-am.

Tipul aşezat pe bancheta din spate deschise portiera şi ieşi din maşină, ţinând în mână, aparent fără intenţia de a-l folosi, un pistol-mitralieră scurt, şi se apropie de *targuí* încet şi cu o figură indolentă.

— Ia să vedem… Cum vine asta că n-ai buletin? Toată lumea are buletin.

Era un bărbat vânjos, cu mustaţă stufoasă şi înalt de stat, cu aspectul celui ce se simte sigur pe sine, dar, brusc, se frânse în două, slobozi un urlet de durere, din cauza groaznicei lovituri pe care Gacel i-o dăduse cu patul puştii.

Aproape în aceeaşi clipă, *targuí*-ul azvârli covoarele pe parbrizul maşinii şi o rupse la fugă, dând colţul şi pierzându-se pe străduţă.

După câteva secunde, o sirenă sfâşie noaptea, alarmând vecinii, şi când fugarul se afla la jumătatea străzii, unul din poliţişti îşi făcu apariţia la colţ şi, fără să ochească, trase o rafală scurtă.

Impactul glonţului îl aruncă pe Gacel în faţă, în patru labe, cu faţa spre treptele largi ale străduţei, dar se răsuci ca o pisică, trase la rândul lui şi-l nimeri în piept pe poliţist care căzu pe spate.

Încărcându-şi arma din nou, se adăposti după un colţ şi aşteptă, respirând cu greutate, deşi nu simţea nici o durere, cu toate că glonţul îi trecuse dintr-o parte în alta a pieptului, făcându-i o rană curată, iar piepţii cămăşii începeau să se înroşească de sânge.

Un cap se ivi de după colţul străzii, traseră fără să ochească, şi

gloanţele se pierdură în noapte sau ricoşară în zidurile caselor, făcând ţăndări geamurile câtorva ferestre.

Începu să urce fără grabă, la adăpostul zidului, restul treptelor, şi un singur foc îi ajunse pentru a-i face pe urmăritorii săi să înţeleagă că aveau de-a face cu un trăgător de primă mână şi că nu era prudent să rişte să li se zboare creierii.

Când, după câteva clipe, *targuí*-ul dispăru în întuneric şi în labirintul de străduţe şi cotloane din *casbah*, cei doi poliţişti rămaşi în picioare se sfătuiră o clipă din ochi, îl ridicară pe rănit, îl întinseră pe bancheta din spate şi se îndepărtară în noapte spre un spital.

Amândoi ştiau că era nevoie de o armată întreagă ca să încerci să găseşti un fugar în întunecosul şi întortocheatul univers al cartierului indigen.

Negresa Khaltoum avusese dreptate şi prezicerile ei se adeveriseră încă o dată; avea să moară acolo, într-un ungher murdar, în ruinele distruse ale unui templu *rumi*, în inima unui oraş suprapopulat, ascultând vuietul mării, atât de departe cum nici nu se poate imagina de singurătatea deschisă a unui deşert pe ale cărui întinderi vântul alerga în libertate.

Încercă să-şi astupe rana, cele două găuri curate, în faţă şi în spate, îşi bandajă strâns pieptul cu turbanul lung şi se înfofoli în pătură, tremurând de frig şi de febră, rezemându-se într-un colţ, ca să zacă într-o stare de moţăială, fără alţi tovarăşi decât durerea, amintirile şi *gri-gri*-ul morţii.

Nu-i mai slujea să se transforme în piatră sau să facă să i se îngroaşe sângele, ca să nu mai îmbibe turbanul slinos, şi nici nu-i mai foloseau voinţa sa de fier sau de tăria de caracter, pentru că voinţa i se frânsese sub lovitura unui glonţ de calibru mare, iar tăria lui de caracter nu mai era aceeaşi de când îşi pierduse orice speranţă că-şi va regăsi familia.

„…Vedeţi dară cum luptele şi războaiele nu duc la nimic, pentru că morţii fiecărei părţi se plătesc cu morţii celeilalte părţi…“

Mereu învăţăturile bătrânului Suleim; mereu întoarcerea la aceeaşi istorie, pentru că adevărul era că veacurile şi chiar peisajele se puteau schimba, dar oamenii continuau să fie aceiaşi şi, în cele din urmă, deveneau protagoniştii aceleiaşi tragedii, repetată de mii de ori, oricât s-ar fi schimbat timpul şi spaţiul.

Un război începuse pentru că o cămilă călcase o oaie a altui trib. Alt război asemănător începuse pentru că cineva nu respectase o veche tradiţie. Putea fi vorba de înfruntarea între două familii cu forţe egale sau, ca în cazul lui, de un om împotriva unei armate. Rezultatul era acelaşi: *gri-gri*-ul morţii punea stăpânire pe o nouă

victimă şi o împingea, lent, spre prăpastie.

Şi acolo se afla el, la marginea acelei prăpăstii, resemnat să cadă în adâncul ei, dar întristat, pentru că cei ce aveau să-i descopere cadavrul într-o bună zi urmau să vadă că glonţul îi intrase pe la spate, iar el, Gacel Sayah, ştiuse întotdeauna să se înfrunte cu duşmanul faţă în faţă.

Se întrebă dacă datorită acestor fapte va ajunge în Raiul făgăduit sau, dimpotrivă, va fi condamnat să rătăcească pe vecie prin „pământurile pustii“ şi i se făcu o milă fără margini pentru sufletul lui care, poate, avea să sfârşească întâlnindu-se cu cele ale călătorilor „Marii Caravane“.

Apoi o visă şi văzu cămilele mumificate şi scheletele învelite în zdrenţe reîncepându-şi marşul pe întinderea tăcută şi, mai târziu, străbătând gara şi pătrunzând în oraşul adormit; clătină din cap în semn de refuz, izbindu-se de pereţi, fiindcă avea convingerea că veneau după el şi că, în curând, vor intra în marele naos pustiu, ca să-şi aşeze acolo tabăra în tihnă, aşteptându-l să se decidă să-i însoţească.

Nu voia să se întoarcă cu ei în deşert; nu voia să rătăcească în vecii vecilor prin „pământul pustiu“ din Tikdabra şi le şopti încetişor, pentru că nu avea putere să strige, să plece fără el.

În cele din urmă, dormi trei zile lungi.

Când se trezi, pătura era îmbibată de transpiraţie şi sânge, dar sângele nu mai curgea din răni, iar bandajul se transformase într-o crustă tare, lipită de piele. Încercă să se mişte, dar durerea era atât de insuportabilă, că trebui să rămână complet nemişcat câteva ore, înainte de a se încumeta să schiţeze gestul de a-şi atinge rana. Mai apoi, reuşi să se târâie cu greu până la ploscă, bău pe săturate şi adormi din nou.

Cât timp zăcu între viaţă şi moarte, între trezie şi inconştienţă sau între vis şi realitate, nimeni, iar el nici atât, n-ar putea spune. Zile, poate săptămâni, dar când, în sfârşit, se trezi într-o dimineaţă şi văzu că respiră normal, fără să simtă nici o durere, şi că totul i se arăta aşa cum ştia că este cu adevărat, avu senzaţia că jumătate din viaţa lui se scursese între acei patru pereţi şi că trecuseră ani – poate veacuri – de când sosise în oraş.

Mâncă nuci, curmale şi migdale cu poftă şi bău ultimii stropi de apă. Apoi se ridică cu greu în picioare şi, sprijinindu-se de perete,

reuşi să facă nişte paşi, dar ameţi şi trebui să se întindă iarăşi; se uită împrejur, strigă şi fu sigur că *gri-gri*-ul morţii nu mai dormea lângă culcuşul său.

„Poate că negresa Khaltoum a greşit – îşi spuse, fericit de descoperirea sa. Poate că în visele ei m-a văzut rănit şi învins, dar n-a putut să-şi imagineze că o să fiu în stare să birui moartea.“

În noaptea următoare izbuti să ajungă, în parte mergând, în parte târându-se, până la fântâna din apropiere, unde se spălă cu chiu, cu vai şi reuşi să-şi desprindă bandajul, ce părea că se făcuse una cu pielea lui.

După patru zile, oricine ar fi îndrăznit să se aventureze în interiorul vechii biserici arse s-ar fi îngrozit văzând o fantomă înaltă, scheletică şi şovăitoare, care îşi târa picioarele prin nava pustie, învingându-şi oboseala şi vărsăturile, hotărâtă, cu o voinţă supraomenească, să-şi redobândească echilibrul şi să revină la viaţă.

Gacel Sayah ştia că fiecare din acei paşi îl îndepărta un pic mai mult de moarte şi îl apropia puţin câte puţin de deşertul pe care îl iubea.

Aşteptă să mai treacă încă o săptămână lungă, redobândindu-şi forţele, până nu-i mai rămase nimic de mâncare şi înţelese că sosise momentul să-şi părăsească adăpostul pentru totdeauna.

Îşi spălă rufele la fântână, se spălă şi el, aproape pe tot corpul, profitând de întuneric şi de pustietatea cartierului, iar a doua zi dimineaţa, când soarele se înălţă pe cer, puse în sacul de piele revolverul greu ce aparţinuse căpitanului Kaleb-el-Fasi şi, renunţând cu durere la spadă, puşcă şi zdrenţuitele sale *gandurah*, îşi începu încet drumul de întoarcere.

Se opri în *casbah*, unde mâncă până se sătură, bău un ceai clocotit, tare şi dulce, care făcu să-i circule sângele în vine cu putere, şi îşi cumpără o cămaşă nouă, de un albastru electric, ce-l făcu să se simtă fericit pentru o clipă.

Refăcut, îşi reluă drumul, oprindu-se pentru scurt timp pe treptele unde fusese rănit şi uitându-se la urmele lăsate de gloanţe pe pereţii vechi.

Ajunse din nou la bulevardul larg; îl surprinse mulţimea ce se înghesuia pe ambele trotuare, şi, când vru să treacă strada în

direcţia gării, îl opri un poliţist în uniformă.

— Nu se poate traversa, spuse. Aşteaptă.

— De ce?

— Trece preşedintele.

Nu trebuia să-l vadă ca să ştie că *gri-gri*-ul morţii îl însoţea iar. De unde ieşise sau unde se ascunsese în tot acel timp, nu putea şti, dar era acolo, agăţându-se de cămaşa lui şi râzând pe sub mustaţă la gândul că la un moment dat putuse nutri prostească speranţă că era liber.

Uitase de preşedinte. Uitase jurământul lui că o să-l omoare dacă nu-i dă înapoi familia, dar acum, când clădirea gării se înălţa în faţa lui şi îl despărţeau o sută de metri de ea şi de întoarcerea la deşertul şi lumea lui, soarta părea că îşi bate joc de bunele lui intenţii şi *gri-gri*-ul morţii îi juca o festă tragică, fiindcă bărbatul care însemna începutul şi sfârşitul tuturor necazurilor şi nenorocirilor sale îi apărea în cale.

Insh'Allah!

Dacă aceasta era voinţa Sa şi trebuia să-şi ţină promisiunea şi să-l omoare, o să-l omoare, pentru că el, Gacel Sayah, oricât ar fi fost de nobil şi *imohag* din binecuvântatul neam Kel-Talgimus, nu putea face nimic împotriva voinţei Celui de Sus. Dacă acesta hotărâse ca, în acea zi şi la acea oră, duşmanul său să se interpună încă o dată între el şi viaţa pe care o alesese, însemna, probabil, că Preaînaltul decisese că acest duşman trebuia distrus şi că el, Gacel Sayah, este instrumentul ales să-l nimicească.

Insh'Allah!

Trecură două motociclete cu sirenele urlând şi, aproape în acelaşi moment, în partea de sus a bulevardului, oamenii începură să aclame şi să aplaude.

Indiferent la tot ce nu avea legătură cu misiunea sa, *targuí*-ul băgă mâna în sacul de piele şi căută culasa revolverului.

Alţi motociclişti, acum în formaţie, îşi făcură apariţia în curbă şi, la zece metri în spatele lor, înaintă foarte încet un automobil negru mare, închis, ce ascundea aproape complet altul descoperit, în care un bărbat aşezat în spate saluta mulţimea ridicând braţele.

Poliţiştii stăvileau mulţimea care striga şi aplauda, iar de la ferestrele caselor femei şi copii aruncau flori şi serpentine colorate.

Strânse arma cu putere şi aşteptă. Orologiul gării slobozi două bătăi, îndemnându-l, parcă, încă o dată să uite totul, dar ecoul lor se pierdu între urletele sirenelor, strigăte şi aplauze.

Targuí-ul simţi că-i vine să plângă, ochii i se înceţoşară, blestemă cu glas tare *gri-gri*-ul morţii, iar poliţistul care stătea cu braţele întinse în faţa lui se întoarse să-l privească, surprins de o frază al cărui sens nu-l pricepuse.

Grupul de motociclişti trecu, acoperind totul cu vacarmul motoarelor, apoi sosi maşina cea neagră şi, în acea clipă, Gacel lăsă să-i cadă sacul cel mare de piele, îl dădu la o parte pe poliţist cu un brânci brusc, făcu un salt şi ajunse din doi paşi la trei metri de maşina deschisă, cu revolverul armat şi gata să tragă.

Bărbatul care răspundea la ovaţii şi urale cu braţele ridicate îl văzu aproape imediat, groaza i se întipări pe chip şi întinse mâinile în faţa lui, cu palmele deschise ca să se apere, în timp ce lăsa să-i scape un ţipăt de spaimă.

Gacel trase de trei ori, înţelese că al doilea glonţ îi pătrunsese în inimă, îi privi chipul ca să se asigure, după expresie, că îl omorâse, şi atunci, ca trăsnit de un fulger divin, rămase paralizat de uimire.

Răsună o rafală de pistol-mitralieră, şi Gacel Sayah, inmouchar mai cunoscut cu porecla de Vânătorul, căzu pe spate, mort, cu corpul ciuruit şi nedumerirea zugrăvită pe chip.

Maşina acceleră brusc şi sirenele se porniră să urle, deschizându-şi drum în căutarea unui spital, într-o zadarnică încercare de a salva viaţa preşedintelui Abdul-el-Kebir în glorioasa zi a triumfalei sale reveniri la putere.